

การศึกษาและพัฒนากระบวนการทอผ้าลายยกดอก เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์
เครื่องแต่งกาย กรณีศึกษา: ผ้าลายยกดอกกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค
ตำบลหนองหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

ปริญญานิพนธ์
ของ
เนตรนภาลย์ แซ่หลี่

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมและการออกแบบ
พฤษภาคม 2557

การศึกษาและพัฒนากระบวนการทอผ้าลายยกดอก เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์
เครื่องแต่งกาย กรณีศึกษา: ผ้าลายยกดอกกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค
ตำบลหนองหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

ปริญญานิพนธ์
ของ
เนตรนภาลย์ แซ่หลี่

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมการออกแบบ
พฤษภาคม 2557
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาและพัฒนากระบวนการทอผ้าลายยกดอก เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์
เครื่องแต่งกาย กรณีศึกษา: ผ้าลายยกดอกกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค
ตำบลหนองหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

บทคัดย่อ
ของ
เนตรนภลัย แซ่หลี่

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอนุรักษ์วัฒนธรรมการออกแบบ
พฤษภาคม 2557

เนตรนภาลัย แซ่หลี่. (2557). การศึกษาและพัฒนากระบวนการทอผ้าลายยกดอก เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย กรณีศึกษา: ผ้าลายยกดอกกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช. ปรินิพนธ์ ศป.ม. (นวัตกรรมการออกแบบ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: อาจารย์ ดร.กรกมล คำสุข, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเทพ มุสิกะปาน.

การศึกษาและพัฒนากระบวนการทอผ้าลายยกดอกของกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนากระบวนการออกแบบลายผ้ายกดอกในจังหวัดนครศรีธรรมราชให้มีความร่วมสมัย ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน การศึกษาครั้งนี้ตั้งอยู่บนความเชื่อที่ว่า การทำความเข้าใจกับบริบทวัฒนธรรมร่วมสมัยในมิติที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบลวดลายผ้าทอยกดอกของกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด ในจังหวัดนครศรีธรรมราช น่าจะเป็นแนวทางในการออกแบบให้มีความร่วมสมัยมากขึ้น เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยทำแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การปฏิบัติการทดลอง การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนกระบวนการออกแบบ และใช้กระบวนการออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่นิยมสวมใส่เครื่องแต่งกายที่ผลิตจากผ้าทอลายยกดอก อายุระหว่าง 24-35 ปี เป็นกรณีศึกษา ข้อมูลที่ได้นำมาประเมินสถานการณ์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคในการพัฒนากระบวนการทอผ้าลายยกดอกของกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลจากการศึกษา สามารถสรุปประเด็นที่พบได้ ดังนี้ การศึกษาบริบทร่วมสมัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบลวดลายผ้าทอยกดอกของกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด ทำให้เข้าใจสถานการณ์การทอผ้าในจังหวัดนครศรีธรรมราช ในปัจจุบัน ประเด็นปัญหาที่แท้จริงในปัจจุบัน และแนวทางการออกแบบที่เหมาะสมกับยุคสมัย การออกแบบตามขั้นตอนของกระบวนการออกแบบ ทำให้การทำงานเป็นระบบสามารถกำหนดแนวทางการออกแบบได้ตรงจุดประสงค์เป็นผลให้กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจในผลงานการออกแบบ แต่ก็ยังมีปัญหาที่ต้องปรับปรุงแก้ไข ในเรื่องการทอผ้าที่ไม่ค่อยตรงตามแบบที่ออกแบบไว้ โดยการปรับทัศนคติในเรื่องแนวทางการออกแบบให้ตรงกัน ระหว่างนักออกแบบกับช่างทอผ้า เพื่อให้ช่างทอผ้าเข้าใจวัตถุประสงค์การออกแบบมากยิ่งขึ้น โดยนักออกแบบควรมีเวลาทำงานร่วมกับช่างทอผ้าในขั้นตอนการสร้างต้นแบบอย่างใกล้ชิด

THE STUDY AND DEVELOPMENT OF BROCADE TEXTILE WOVEN PROCESS FOR
FASHION PRODUCT CASE STUDY: THE BROCADE TEXTILE OF BAN
TROAGKAIR. KONHARD SUB-DISTRICT, CHAAOUD DISTRICT,
NAKORNSRITAMARAT PROVINCE

AN ABSTRACT
BY
NETNAPHALAI SAELEE

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Design Innovation
at Srinakharinwirot University
May 2014

Netnaphalai Saelee. (2014). *The Study and development of brocade textile woven process for fashion case study: The brocade textile of Ban Troagkair. Konhard sub-district Chaaoud district. Nakoransritamarat province*. Master thesis, M.F.A. (Design Innovation). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Dr.Koraklod Kumsook, Asst.Prof. Dr.Ravitep Musikapan.

The Study and development of brocade textile woven process for fashion case study: The brocade textile of Ban Troagkair. Konhard sub-district Chaaoud district. Nakoransritamarat province was determined the degree of development in a design process of brocade textile woven in the studied area to be more contemporary and more sustainable. The study derived its importance from the belief that trying to understand a contemporary culture of the studied area in a context of a brocade textile woven designing process is a key factor to improve its design to become more contemporary. The study is a qualitative research and was conducted by following structure of a brocade textile woven designing process for a pro brocade textile woven group. All the subjects were in age between 24 -35 year old. The data were collected from a target group by using these following methods; a survey questionnaire. an interview. an experimental and a participant observation. The collected data were used to evaluate strong points. weak points. opportunities and threats in a development of brocade textile woven process of Ban Troagkair. Konhard sub-district Chaaoud district.

Nakoransritamarat. Results of the study revealed some significant points followings. Firstly. a studying of contemporary culture of the Ban Troagkair in a context of a brocade textile woven designing process helps gain profound understanding of a current situation and spots a real problem of a brocade textile woven industry in Ban Troagkair. Furthermore it showed that the idea of using contemporary design and using a high-quality design process help to increase satisfaction toward the samples of new design among the target group. However. there was still a problem about the difference between design and finished products to work on. The solution to the problem could be adjust the attitudes of designers and weavers by make them spend time together more.

ประกาศขอบคุณการ

ปริญญานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยจากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเทพ มุสิกะปาน, รองศาสตราจารย์ สินีนาถ เลิศไพบรวัน, อาจารย์ ดร.กรกมล คำสุข และอาจารย์ศไกร ไทรทอง ที่ให้ความกรุณากับผู้วิจัยเป็นอย่างยิ่งในการให้คำปรึกษาให้คำแนะนำในด้านต่าง ๆ ที่มีคุณค่าจนกระทั่งงานวิจัยได้เสร็จสมบูรณ์ และให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ

ขอขอบพระคุณอย่างสูง อาจารย์ ดร.กรกมล คำสุข คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ให้การสนับสนุนให้คำแนะนำ ตลอดจนเป็นอาจารย์ที่ให้การสนับสนุนผู้วิจัย ในการตรวจเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้และให้คำปรึกษาแนะนำมาโดยตลอดในทุกขั้นตอนของการศึกษา และการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการออกแบบในงานวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์สวรรรยา จอมเทพมามา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ให้คำแนะนำทางด้านแพทเทิร์นเครื่องแต่งกาย

ขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญที่ให้คำแนะนำ แก่ผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชัญญาทองสวัสดิ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาออกแบบสิ่งทอ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และนฤมิตศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฐวี ศรีโสภา อาจารย์ประจำสาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปกร อาจารย์ ปรีชาดิ ศรีสนาม ประจำสาขาวิชาออกแบบสิ่งทอ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และนฤมิตศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และ คุณวิไลจิตรเวช หัวหน้ากลุ่มทอผ้าลายยกดอก หมู่บ้านตรอกแค ตำบลขอนแก่น อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

ขอขอบคุณ พี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ สาขาวิชานวัตกรรมการออกแบบ ที่คอยให้ความช่วยเหลือกันมาโดยตลอดด้วยความสามัคคีอย่างที่สุดจนมีความสำเร็จให้การศึกษาในครั้งนี้ได้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณกำลังใจที่มีความสำคัญยิ่งที่คอยให้คำปรึกษาและให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา ซึ่งเป็นบุคคลในครอบครัวของผู้วิจัยที่ให้ความห่วงใย ให้กำลังใจและได้ช่วยเหลือผู้วิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

เนตรนภาลัย แซ่หลี่

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของงานวิจัย.....	3
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	3
ความสำคัญของงานวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	4
ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
สมมุติฐาน	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	 8
ลักษณะภูมิศาสตร์บ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัด	
นครศรีธรรมราช	8
ประวัติความเป็นมาของกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด	
จังหวัดนครศรีธรรมราช	11
การทอผ้าลายยกดอก	14
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาผ้าพื้นเมือง	30
แนวคิดเรื่องการตลาด (The Marketing Concept)	32
ทฤษฎีทางศิลปะที่ใช้ในการออกแบบลวดลาย	41
วิวัฒนาการเครื่องแต่งกายไทย	68
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	73
 3 วิธีดำเนินการวิจัย	 76
การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง.....	76
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	77
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	78

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	80
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	81
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	83
การกำหนดขอบเขตของปัญหา.....	83
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
การสร้างแนวความคิดหลัก.....	97
การออกแบบร่าง.....	99
การคัดเลือกแบบ.....	112
การออกแบบรายละเอียด.....	115
การประเมินผลการออกแบบ.....	129
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	148
สรุปผลการวิจัย.....	148
ผลที่ได้จากการศึกษา.....	151
ข้อจำกัดและอุปสรรค.....	153
ข้อเสนอแนะ.....	153
บรรณานุกรม	156
ภาคผนวก.....	159
ภาคผนวก ก	160
ภาคผนวก ข	163
ภาคผนวก ค	171
ภาคผนวก ง	179
ภาคผนวก จ	181
ภาคผนวก ฉ	185
ประวัติย่อผู้วิจัย	192

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มเป้าหมายจำแนกตามเพศ ตามความนิยม	86
2 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มเป้าหมายจำแนกตามอายุ	87
3 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มเป้าหมายจำแนกตามอาชีพ	87
4 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มเป้าหมายจำแนกตามรายได้	87
5 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มเป้าหมายที่นิยมเครื่องแต่งกายจากผ้าทอยกดอก	88
6 แสดงจำนวนของกลุ่มเป้าหมายที่ชื่นชอบโทนสีจากผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจาก ผ้าทอลายยกดอก	88
7 แสดงจำนวนครั้งของกลุ่มเป้าหมายในการเลือกซื้อเครื่องแต่งกายจากผ้าทอ ยกดอก	89
8 แสดงจำนวนครั้งของกลุ่มเป้าหมายที่นิยมซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าทอยกดอก	89
9 แสดงลักษณะเครื่องแต่งกายที่กลุ่มเป้าหมายใช้งานในโอกาสต่างๆ	89
10 แสดงลายผ้าที่กลุ่มเป้าหมายนิยมซื้อเป็นประจำ	90
11 แสดงการวางตำแหน่งลายผ้าที่ 1	91
12 แสดงการวางตำแหน่งลายผ้าที่ 2	92
13 แสดงการวางตำแหน่งลายผ้าที่ 3	93
14 แสดงลายผ้าที่กลุ่มผู้ผลิตผ้าทอลายยกดอกที่กลุ่มเป้าหมายสั่งทอเป็นประจำ	94
15 แสดงลายผ้าที่กลุ่มผู้ผลิตเครื่องแต่งกายจากผ้าทอลายยกดอกที่กลุ่มเป้าหมายสั่ง ผลิตเครื่องแต่งกายเป็นประจำ	95
16 การประเมินผลแบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากกลุ่มเป้าหมายชุดลำลอง	107
17 การประเมินผลแบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากกลุ่มเป้าหมาย ชุดทำงาน ...	108
18 การประเมินผลแบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากกลุ่มเป้าหมาย ชุดราตรี	108
19 การประเมินผลแบบร่างลายผ้ายกดอก ลายดอกพิกุลจากกลุ่มเป้าหมายจำนวน 50 ท่าน รูปแบบการออกแบบร่างลายผ้ายกดอก สร้อยดอกแค	112
20 การประเมินผลแบบร่างลายผ้ายกดอก ลายดอกสร้อยดอกแคจากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 50 ท่าน	112
21 ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายของลายผ้าทอยกดอกลายดอก พิกุล	132
22 ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายของลายผ้าทอยกดอกลายสร้อย ดอกแค	134

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
23 ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายของผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย จากผ้าทอยกดอกลายดอกพิกุล แบบที่ 1	136
24 ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายของผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย จากผ้าทอยกดอกลายดอกพิกุล แบบที่ 2	138
25 ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายของผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย จากผ้าทอยกดอกลายดอกพิกุล แบบที่ 3	140
26 ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายของผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย จากผ้าทอยกดอกลายดอกสร้อยดอกแค แบบที่ 1	142
27 ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายของผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย จากผ้าทอยกดอกลายดอกสร้อยดอกแค แบบที่ 2	144
28 ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายของผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย จากผ้าทอยกดอกลายดอกสร้อยดอกแค แบบที่ 3	146

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย	7
2 กลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค	12
3 กี่ทอผ้า	13
4 ผ้าทอยกดอกโบราณ 1	15
5 ผ้าทอยกดอกโบราณ 2	16
6 ผ้าทอยกดอกโบราณ 3	17
7 เส้นไหม/ฝ้าย สำหรับทอยกดอกเส้นพุ่ง 1	17
8 เส้นไหม/ฝ้าย สำหรับทอยกดอกเส้นพุ่ง 2	17
9 เส้นไหม / ฝ้าย	17
10 การเตรียมตารางเส้นด้ายพุ่ง	18
11 การเตรียมตารางเส้นด้ายยืน	19
12 ขั้นตอนทอผ้าลายยกดอก	22
13 การร้อยเส้นด้ายกับกี่ทอผ้า	23
14 ลายฝ้ายยกดอก	24
15 ฝ้ายยกดอกลายเกล็ดปลา	24
16 ฝ้ายยกดอกลายเกล็ดปลาพิมเสน	25
17 ฝ้ายยกดอกลายแมงมุมก้านแยง	26
18 ฝ้ายยกดอกลายดอกกระเจาย	26
19 ฝ้ายยกดอกลายดอกบานชื่น	26
20 ฝ้ายยกดอกลายดอกหมาก	26
21 ฝ้ายยกดอกลายดอกรัก	26
22 ฝ้ายยกดอกลายดอกพิกุล	26
23 ฝ้ายยกดอกลายสร้อยดอกพิกุล	26
24 ฝ้ายยกดอกลายดอกเข็มแก้ว	27
25 ฝ้ายยกดอกลายดอกมะลิกุล	27
26 ฝ้ายยกดอกลายดอกทานตะวัน	27
27 ฝ้ายยกดอกลายดอกมัลลี	27
28 ฝ้ายยกดอกลายดอกพิกุลกรอบแก้ว	27
29 ฝ้ายยกดอกลายสร้อยดอกแค	27
30 ฝ้ายยกดอกลายดอกก้านนิกา	28

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
31 ผ้ายกดอกลายต้นจูด	28
32 ผ้ายกดอกลายสายรุ้ง	28
33 ผ้ายกดอกลายลูกแก้วฝูง	28
34 ผ้ายกดอกลายเขมรเหลี่ยม	29
35 ผ้ายกดอกลายแก้วสุวรรณสาร	29
36 ผ้ายกดอกลายใจประสาน	29
37 ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ จากผ้าทอลายยกดอก	30
38 สีชั้นที่ 1	45
39 สีชั้นที่ 2	46
40 สีชั้นที่ 3	46
41 วรรณะสี	47
42 สีตรงข้าม	47
43 สีกลาง	48
44 สีเอกรงค์	48
45 วรรณะสีร้อน และเย็น	49
46 ค่าน้ำหนักของสี	49
47 ความเข้มของสี	50
48 สีส่วนรวม	50
49 สีเอกรงค์	51
50 สีข้างเคียง	51
51 สีตรงข้าม	52
52 สีเกือบตรงข้าม	52
53 สีตรงข้าม 2 คู่เคียงกัน	53
54 สี 3 เส้า	53
55 สี 4 เส้า	54
56 การสร้างแบบจากแม่ลาย (Motif)	57
57 การเลียงลำดับ	57
58 การสลับภาพซ้ายขวา	58
59 การหมุนรอบจุด	58
60 การสลับซ้ายขวาหมุนรอบ	58

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
61 การสลับซ้ายขวาและการเรียงลำดับ	59
62 การหมุนรอบจุดและการเรียงลำดับ	59
63 การเรียงลำดับสลับจังหวัด	59
64 การผสมระหว่างเรียงลำดับ	60
65 การซ้ำ	60
66 การซ้ำจังหวัดไม่เท่ากัน	61
67 การซ้ำจังหวัดสลับกัน	61
68 การจัดจังหวัดแบบเปลี่ยนทิศทาง	61
69 รูปแบบและกระบวนการออกแบบของ French	69
70 รูปแบบและกระบวนการออกแบบเครื่องแต่งกาย	72
71 แสดงกลุ่มเป้าหมายที่นิยมสวมใส่ผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอพื้นเมือง ...	84
72 แสดงชุดผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอพื้นเมือง	84
73 แสดงชุดผลิตภัณฑ์อื่นๆจากผ้าทอลายยกดอก	85
74 แสดงกลุ่มเป้าหมายที่สวมใส่ ผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายชุดทำงาน ชุดไปงานปาร์ตี้ ชุดลำลอง	85
75 การวิเคราะห์องค์ประกอบของลวดลายแบบดั้งเดิมเปรียบเทียบกับลวดลาย ที่จะออกแบบใหม่ตามความคิดเรื่องความสัมพันธ์คู่ตรงข้าม	98
76 แสดงแนวความคิดของ BRAND TARGET ของ (TONY BURCH)	99
77 แสดงแนวความคิดเกี่ยวกับเทรนด์สี (TREND COLOR) 2004-15	100
78 แสดงแนวความคิดผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย	101
79 แสดงแบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายชุดลำลอง	102
80 แสดงแบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายทำงาน	103
81 แสดงแบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องแต่ง ชุดออกงานราตรี	104
82 แสดงรูปแบบการออกแบบร่างลายผ้ายกดอก ลายดอกพิกุล	105
83 แสดงรูปแบบการออกแบบร่างลายผ้ายกดอก ลายดอกสร้อยดอกแค	106
84 แสดงแบบชุดลำลองที่ได้รับการคัดเลือกจากกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด	110
85 แสดงแบบชุดทำงานที่ได้รับการคัดเลือกจากกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด	110
86 แสดงแบบชุดราตรีที่ได้รับการคัดเลือกจากกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด	111
87 แสดงแบบร่างลายผ้ายกดอก ลายดอกพิกุลที่กลุ่มเป้าหมายเลือกมากที่สุด	114

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
88 แสดงแบบร่างลายผ้ายกดอก ลายดอกสร้อยดอกแค ที่กลุ่มเป้าหมายเลือกมากที่สุด	114
89 แสดงการวางลายผ้ายกดอกลายดอกพิกุลบนชุดลำลอง	115
90 แสดงการวางลายผ้ายกดอกลายดอกพิกุลบนชุดทำงาน	115
91 แสดงการวางลายผ้ายกดอกลายดอกพิกุลบนชุดราตรี	115
92 แสดงการวางลายผ้ายกดอกลายดอกสร้อยดอกแคบนชุดลำลอง	116
93 แสดงการวางลายผ้ายกดอกลายดอกสร้อยดอกแคบนชุดทำงาน	116
94 แสดงการวางลายผ้ายกดอกลายดอกสร้อยดอกแคบนชุดราตรี	116
95 แสดงการ Fitting set 1	117
96 แสดงการ Fitting set 1	118
97 แสดงการ Fitting set 1	118
98 แสดงการ Fitting set 1	119
99 แสดงการ Fitting set 1	120
100 แสดงการ Fitting set 1	120
101 แสดงการ Fitting set 2	121
102 แสดงการ Fitting set 2	122
103 แสดงการ Fitting set 2	123
104 แสดงการ Fitting set 2	124
105 แสดงการ Fitting set 2	125
106 แสดงการ Fitting set 2	126
107 แสดงการเลือก ผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย สำหรับผ้าทอยกดอกลายดอกพิกุล	127
108 แสดงการเลือกผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายสำหรับผ้าทอลายดอกสร้อยดอกแค ..	127
109 แสดงการทดลองทอผ้าต้นแบบครั้งที่ 1	128
110 แสดงการทดลองทอผ้าต้นแบบครั้งที่ 2	128
111 แสดงการทดลองทอผ้าต้นแบบครั้งที่ 3	128
112 แสดงขั้นตอนการทำงาน ที่ผู้วิจัยได้ทำการพูดคุยและสังเกตขั้นตอนการทำงาน ของการทอผ้าต้นแบบผ้าทอยกดอก	129
113 แสดงต้นแบบผ้าทอยกดอก ลายดอกพิกุล	131
114 แสดงต้นแบบผ้าทอยกดอกสร้อยดอกแค	133
115 ชุดลำลองลายดอกพิกุล	135

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
116 ชุดทำงานลายดอกพิกุล	137
117 ชุดงานปาร์ตี้ลายดอกพิกุล	139
118 ชุดลำลองลายดอกสร้อยดอกแค	141
119 ชุดทำงานลายดอกสร้อยดอกแค	143
120 ชุดงานปาร์ตี้ลายดอกสร้อยดอกแค	145

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ผ้าเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของคนในฐานะเครื่องนุ่งห่ม โดยกระบวนการทั้งหมด เริ่มต้นจากเส้นใยของพืชและสัตว์บางชนิดมาปั่นเป็นเส้นด้าย แล้วนำมาสานขัดกันเป็นผืนผ้าซึ่งลักษณะลวดลายที่เกิดขึ้นจากการทอขึ้นอยู่กับอิทธิพลของความเชื่อจากขนบธรรมเนียมประเพณีที่แตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ ผ้าทอจึงเป็นเครื่องบ่งบอกถึงเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของกลุ่มชน (ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2547)

รวมไปถึงผ้าทอลายยกดอกในจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นผ้าทอพื้นเมืองของชาวนครศรีธรรมราชเป็นผ้าทอที่มีชื่อเสียงในอดีต ซึ่งมีการสำรวจว่าวัฒนธรรมการทอผ้าเริ่มต้นจากปี พ.ศ. 2320 ตรงกับสมัยกรุงธนบุรี เจ้าพระยานครศรีธรรมราช (หนู) มีความสนใจในการทอผ้าและมีปัญหาหมางใจกับเจ้าเมืองสงขลา และได้เกณฑ์เอาช่างทอผ้ามาไว้ที่เมืองนครศรีธรรมราชจากหลักฐานดังกล่าวเมืองนครศรีธรรมราชน่าจะได้รับแบบอย่างการทอผ้าจากเมืองสงขลามานาน ต่อมา ในปี พ.ศ. 2354 เกิดกบฏที่เมืองไทรบุรี เจ้าพระยานครศรีธรรมราช (น้อย) ได้ออกไปปราบปรามและกวาดต้อนชาวไทรบุรีมาอยู่ในเมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งมีช่างฝีมือและช่างทอผ้ารวมอยู่ด้วย (เดิมเป็นชาวอินเดียนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในไทรบุรีและสอนงานทอผ้าให้ชาวไทรบุรีก่อน) ฉะนั้นเดิมผู้ทอผ้ายกเมืองนครจึงมีเฉพาะในวังเจ้าพระยานคร โดยคนในตระกูล ณ นคร เป็นผู้ควบคุมดูแลการทอผ้า และผูกลาย ซึ่งการผูกลายมีความสลับซับซ้อนมาก ถือเป็นความลับที่ไม่ถ่ายทอดให้ใคร ภายหลังมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง จนในที่สุดได้เกิดการผสมผสานศิลปวัฒนธรรมการทอผ้าเข้าด้วยกัน จนกลายเป็นผ้ายกเมืองนครศรีธรรมราชที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ (ประวัติผ้ายกเมืองนคร. 2554)

จากหลักฐานการทอผ้ายกเมืองนครศรีธรรมราชได้มีการทอผ้ายกทอง เป็นผ้าที่มีความสำคัญมาก ซึ่งจะใช้เฉพาะเจ้าเมืองนครศรีธรรมราชและข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในวัง ข้าราชการเมืองชั้นสูงในพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยา และคหบดีใช้แต่งกายในโอกาสพิเศษเท่านั้น ส่วนผ้ายกธรรมดาที่ใช้กันโดยทั่วไปมักจะใช้ในพิธีกรรมต่าง ๆ โดยหญิงจะนุ่งผ้ายกดอกหน้านาง หรือผ้าเก็บนิต ส่วนผู้ชายนุ่งผ้าหางกระรอกแยกตามสีตามวัน จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่กล่าวมาผ้ายกเมืองนครศรีธรรมราชน่าจะได้รับแบบอย่างมาจากชาวไทรบุรีที่ถูกกวาดต้อนมาในปี พ.ศ. 2354 (สุมาลย์ โทมัส 2536. อ้างอิงจาก มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2534. *ผ้าทอพื้นเมือง การสำรวจผู้ผลิตทั่วประเทศ*.) ผ้าลายยกดอกในจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเคยมีชื่อเสียงมาตั้งแต่อดีต เป็นศิลปะการสร้างลวดลายผ้าทอพื้นเมืองของไทยตั้งแต่โบราณ ที่ทำจากทั้งฝ้าย ไหม และผ้า โทเร (ผ้าขาวม้า) ถือเป็นงานหัตถกรรมขั้นสูงที่ต้องอาศัยฝีมือและความชำนาญในการทำเป็นอย่างมาก กลุ่มผู้สืบสานวัฒนธรรมการทอผ้าลายยกดอกส่วนมากจะอยู่ในช่วงกลุ่มผู้สูงอายุ เนื่องจากขาดการส่งเสริมหรือสืบทอดศิลปะการ

ทอผ้า แห่ล่งทอผ้าลายยกดอกส่วนมากจะกระจายตามแหล่งต่างๆของแต่ละอำเภอในจังหวัด นครศรีธรรมราช รวมทั้งกรรมวิธีการทอผ้าลายยกดอกที่ยากและใช้เวลานาน ทำให้ผู้ทอคิดว่าจะได้ รายได้จากการทอผ้าลายยกดอกไม่คุ้มเหนื่อยและความพยายามของผู้ทอ ส่วนคนในวัยหนุ่มสาวจะ หันไปประกอบอาชีพอย่างอื่นที่มีรายได้ดีกว่า อีกปัญหาคือขาดการสนับสนุน ขาดการอบรมหรือ ถ่ายทอดศิลปะการทอผ้าลายยกดอก รวมไปถึงการพัฒนาตลาดให้เข้ากับยุคสมัยปัจจุบัน และ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์หรือความต้องการของตลาด ส่วนใหญ่ได้ทอเพื่อ นำมาทำผ้าชิ้นผ้าสบ ผ้าขาวม้า ผ้าห่ม และผลิตภัณฑ์แปรรูป เช่น เสื้อผ้า เนคไท ผ้าเช็ดหน้า ผ้าพันคอ กระเป๋าถือ กรอบรูป พวงกุญแจ เครื่องตกแต่งบ้านเรือน (มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2534. ผ้าทอพื้นเมือง การสำรวจผู้ผลิตทั่วประเทศ.)

ปัจจุบันมีการทอผ้าลายยกดอกของกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ในลักษณะอุตสาหกรรมได้มีการรวมกลุ่มทอผ้าลายยกดอกจากการว่างงาน ประจำของคนในชุมชน และเป็นการพัฒนาการทอตลอดจนเป็นการอนุรักษ์ศิลปะผ้าทอที่มีประวัติ อันยาวนานให้ดำรงอยู่คู่กับสังคมไทยต่อไป บ้านตรอกแค ตำบลขนหาด อำเภอชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราช จึงเป็นอีกแหล่งหนึ่งที่มีการทอผ้าลายยกดอกที่สวยงามและเป็นงานประณีตที่มี คุณภาพสืบทอดกันมานานและเป็นอาชีพเสริมของคนในชุมชน แต่ยังประสบปัญหาด้านการตลาดที่ ยังไม่แน่นอน และขาดการประชาสัมพันธ์ ทั้งทางภาครัฐและเอกชน เนื่องจากผ้าทอลายยกดอก เฉพาะลวดลายที่ลอกเลียนแบบลวดลายดั้งเดิม ไม่มีการออกแบบลวดลายให้ตรงตามความต้องการ ของตลาด อีกทั้งวัสดุที่ใช้ทอผ้าลายยกดอกจะใช้วัสดุที่สั่งมาในรูปแบบของเส้นใยสำเร็จรูป เช่น ฝ้าย เมอร์ซิไลซ์ และเส้นใยสังเคราะห์ รวมไปถึงเส้นไหมสำเร็จรูปด้วย ซึ่งกลุ่มผู้ทอต้องการลดระยะเวลา ของการผลิตวัตถุดิบ แต่กระบวนการทอซึ่งใช้เวลาทอค่อนข้างนานและยุ่งยาก ทำให้ผลิตภัณฑ์ที่ได้ ไม่สอดคล้องกับราคา (วิไล จิตรเวช. 2555: สัมภาษณ์)

เห็นได้ว่า การทอผ้าลายยกดอกของ บ้านตรอกแค ตำบลขนหาด อำเภอชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราชนั้น ยังยึดติดกับรูปแบบของท้องถิ่นดั้งเดิม ซึ่งแม้จะเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาและ อนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมไว้ หากแต่ไม่ก่อให้เกิดพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับยุค สมัยเท่าที่ควร กล่าวคือ ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคมเมืองอันเต็มไปด้วยการใช้เทคโนโลยี อำนวยความสะดวกมากมาย ความเจริญเหล่านี้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็ว ค่านิยมและ รสนิยมแปรผันไปตามกระแสของยุคโลกาภิวัตน์ ในขณะที่ทำผ้าทอลายยกดอกของไทยยังคงดำเนิน ไปอย่างช้าๆ ตามลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นนั้น จึงทำให้การทอผ้าลายยกดอกล้าสมัยไปโดยปริยาย ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายหากสถานการณ์ยังเป็นเช่นนี้ ในอนาคตอาชีพการทอผ้าทอลายยกดอกใน จังหวัดนครศรีธรรมราชจะสูญหายไปได้

จากปัญหาข้างต้นผู้วิจัยมีความคิดว่าการศึกษาศาตรธรรมในครัวเรือนก็เป็นการศึกษา เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจด้านอุตสาหกรรมในระดับปฐมภูมินั้น ในปัจจุบันอุตสาหกรรมถือว่ามีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของท้องถิ่น และของประเทศด้วย สามารถเป็นแนวทางในการกระตุ้นเศรษฐกิจ ชุมชน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับประชาชน เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ด้านการตลาดมีแนวคิด

การหาตลาดแบบเฉพาะเจาะจง (Niche Market) เพื่อหลีกเลี่ยงการแข่งขันกับผู้ประกอบการรายใหญ่ ซึ่งมีการทำตลาดที่ปริมาณ (Economies of scale) ทั้งในการผลิต และจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด ดังนั้น ช่องว่างทางการตลาดที่มุ่งสร้างความแตกต่างด้านการผลิตภัณฑ์ (Product Differentiation) ออกจากตลาดใหญ่นั้น และผลที่ได้จากการวิจัยยังสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบผ้าลายยกดอกในรูปแบบผลิตภัณฑ์แนวใหม่ให้กับชุมชนอื่นได้อีกด้วย ซึ่งตอบรับกับยุทธศาสตร์ของการพัฒนาประเทศ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งได้เน้นในการปรับมาตรฐานสินค้าผลิตภัณฑ์ให้มีประสิทธิภาพทั้งตลาดในประเทศ และตลาดต่างประเทศ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการทอผ้าลายยกดอกและหาแนวทางพัฒนาระบบการออกแบบลวดลายผ้าทอยกดอกของกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลซอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราชให้มีความเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายร่วมสมัย
2. เพื่อศึกษารูปแบบ และออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอลายยกดอกของกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลซอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้มีความเหมาะสมกับวัฒนธรรมร่วมสมัย และเป็นที่พอใจต่อกลุ่มเป้าหมาย

ข้อตกลงเบื้องต้น

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาผ้าทอลายยกดอกเพื่อนำมาพัฒนาระบบการออกแบบลายผ้าทอยกดอกสำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย ซึ่งมุ่งเน้นศึกษาในประเด็นที่มีอิทธิพลต่อการออกแบบทั้งด้านประโยชน์ใช้สอยและความสวยงาม ภายใต้แนวคิดและทฤษฎีการออกแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 2 ลาย และกำหนดการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย จำนวน 1 ชุด (Series) โดยใน 1 ชุด (Series) ประกอบด้วย

1. ชุดทำงาน	2 รูปแบบ
2. ชุดออกงานราตรี	2 รูปแบบ
3. ชุดลำลอง	2 รูปแบบ

ความสำคัญของการวิจัย

1. เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบการทอผ้าลายยกดอก เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายให้มีความเหมาะสมกับการใช้งาน
2. เป็นแหล่งทางวิชาการสามารถใช้เป็นแนวทางในการเรียนการสอนเกี่ยวกับการแปรรูปของลวดลายผ้าทอยกดอก และรูปแบบผลิตภัณฑ์

3. ทำให้ทราบถึงลักษณะ คุณภาพ รูปแบบ การทอผ้าลายยกดอกที่จะออกไปสู่ตลาดและผู้บริโภค

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษานี้ มุ่งศึกษาและพัฒนากระบวนการทอผ้าลายยกดอก เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย กรณีศึกษา: กลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลหนองหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยกำหนดขอบเขตของการศึกษาดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการลงสำรวจพื้นที่อันเป็นข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุ รูปแบบผลิตภัณฑ์ กระบวนการและเทคนิคการแปรรูปผลิตภัณฑ์ หลักการออกแบบ และแนวคิดและทฤษฎีการออกแบบผลิตภัณฑ์

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษารูปแบบโครงสร้างของแพทเทิร์นเครื่องแต่งกายเพื่อการออกแบบลวดลายผ้าทอยกดอกสำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายโดยการวางลวดลายตามตำแหน่งจากการศึกษาโครงสร้างของแพทเทิร์น

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอลายยกดอก ที่ได้ทั้งหมดจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 5 การทดลองออกแบบผ้าทอลายยกดอกสำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย

ขั้นตอนที่ 6 การประเมินแบบลายผ้าทอยกดอกสำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ได้ทั้งหมดจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 7 การทดลองตัดเย็บเครื่องแต่งกายจากผ้าตัวอย่าง (ผ้าย้ายดิบ)

ขั้นตอนที่ 8 การทดลองตัดเย็บเครื่องแต่งกายจากผ้าทอลายยกดอก

ขั้นตอนที่ 9 การประเมินรูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอลายยกดอก ทั้งหมดจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญ

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ รูปแบบผ้าทอลายยกดอก

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1 ประสิทธิภาพของผ้าทอลายยกดอก ที่ได้จากการออกแบบ ได้แก่ ด้านประโยชน์ใช้สอยและด้านความสวยงาม

2.2 ความคิดเห็นและความพึงพอใจที่ได้จากแบบสอบถาม ได้แก่ รูปแบบ ขนาด การใช้สีและการผสมผสานประยุกต์ใช้ลวดลาย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

- กลุ่มเป้าหมายทางด้านการตลาด ซึ่งได้แก่รูปแบบผ้าทอลายยกดอกเพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายสำหรับผู้หญิงที่มีอายุตั้งแต่ 25 – 45 ปี ขึ้นไป
- กลุ่มผู้ร่วมพัฒนารูปแบบการทอผ้าลายยกดอก ได้แก่ กลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลซอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ได้แก่ รูปแบบผ้าทอลายยกดอกเพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายของกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลซอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

กลุ่มเป้าหมายได้แก่ ผู้หญิงที่มีอายุตั้งแต่ 25 – 45 ปีขึ้นไป เป็นสาว โดยผู้วิจัยจะทำการศึกษาเฉพาะจำนวน 100 คนเฉพาะเจาะจง (Niche Market)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. กระบวนการออกแบบลวดลายผ้าทอยกดอกของกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลซอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีความเหมาะสมร่วมสมัย
2. นักออกแบบมีแนวคิดใหม่ในการออกแบบลวดลายผ้าทอลายยกดอกให้เป็นที่ต้องการของกลุ่มเป้าหมายอย่างสร้างสรรค์
3. ผ้าทอลายยกดอกของกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลซอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช มีลวดลายหลากหลายยิ่งขึ้น
4. ผ้าทอลายยกดอกของกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลซอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นที่ยอมรับ และสามารถสนองความต้องการของผู้บริโภค

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผ้าทอยกดอก หมายถึง กระบวนการทอผ้าให้เกิดเป็นลวดลาย ดอกผ้าจะยกนูนขึ้นเห็นลายชัดเจน โดยการยกตะกอลายเส้นยืนและใช้เส้นด้ายพุ่งตั้งแต่ จำนวน 1 เส้นขึ้นไปหรือมากกว่านั้นทำให้เกิดลวดลายต่างๆ
2. ลวดลาย หมายถึง การสร้างลายเส้นต่างๆ บนผืนผ้าเพื่อการตกแต่งผลิตภัณฑ์ อาจเกิดจากการเรียนแบบรูปร่างธรรมชาติ เช่น ลายดอกไม้ ลายสัตว์ ลายต้นไม้ใบหญ้า หรือเกิดจากจินตนาการที่สร้างสรรค์ขึ้นของผู้ทอ และมีความละเอียดอ่อนประณีตในตัวของผืนผ้า มีความเป็นเอกลักษณ์และสืบทอดมาแต่โบราณ
3. ผ้าทอมือ หมายถึง ผ้าทอที่เกิดจากฝีมือ และภูมิปัญญาของผู้ทออย่างแท้จริง มีความสำคัญเพื่อต้องการตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิต

4. รูปแบบ หมายถึง รูปร่าง รูปทรง โครงสร้างของลวดลาย โดยแบ่งตามประเภทที่ใช้งาน ในที่นี้หมายถึง ลวดลายผ้าทอยกดอก เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย

5. ผลิตภัณฑ์ผ้าทอ หมายถึง ชนิดของผ้าทอที่ทำสำเร็จแล้วมีรูปลักษณะที่แตกต่างกัน ออกไปตามเทคนิคการทอ และความแตกต่างในประโยชน์ใช้สอย

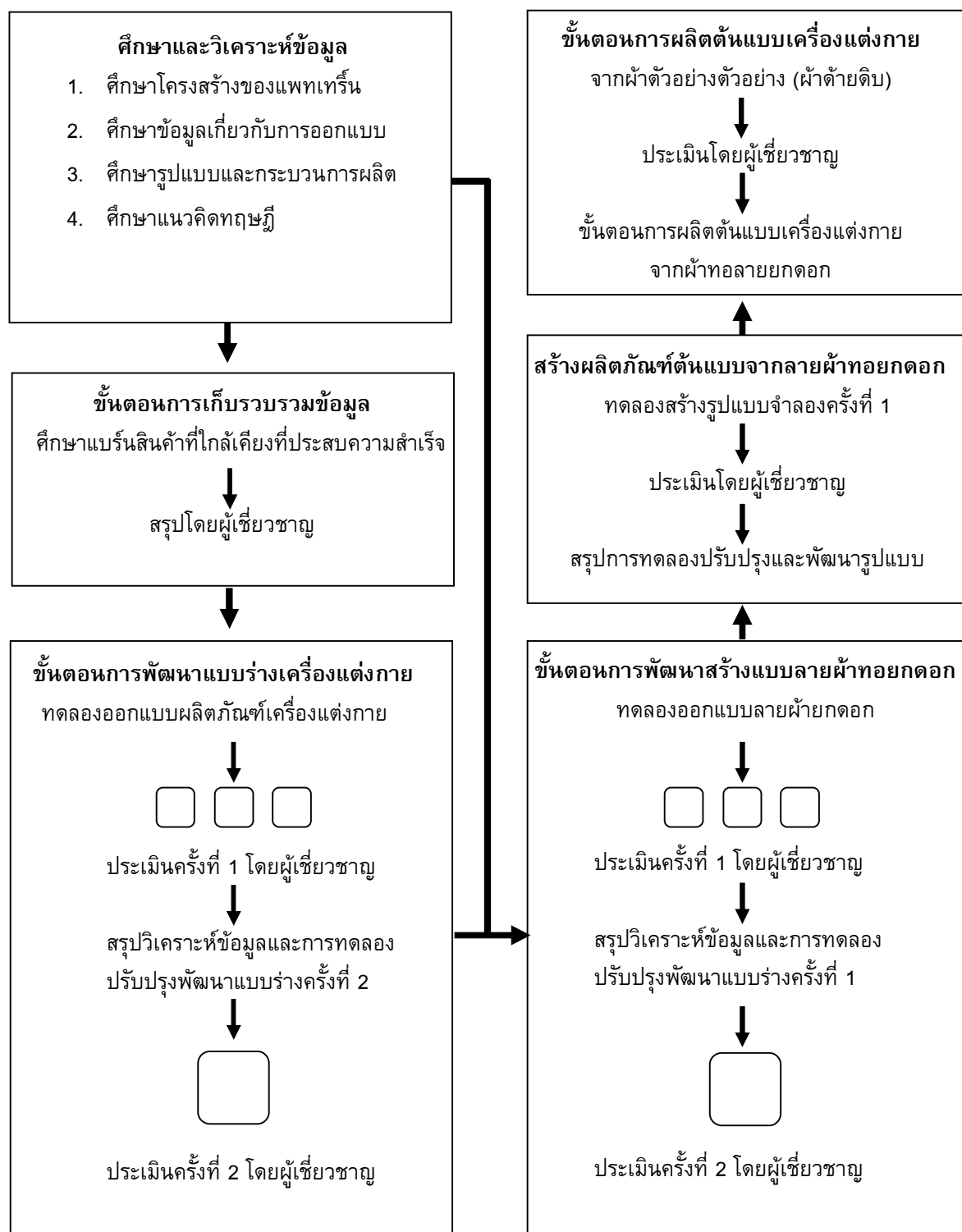
6. ผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย หมายถึง เครื่องแต่งกายที่ได้จากกระบวนการพัฒนาลาย ผ้ายกดอกของกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

สมมุติฐาน

การสร้างลวดลายผ้าทอยกดอกของกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราชนั้น ยังเป็นการเลียนแบบต้นแบบจากลวดลายแบบดั้งเดิม จึงทำให้มีตลาด แคบ ผู้วิจัยเชื่อว่าการหาตลาดกลุ่มเป้าหมายใหม่แบบเฉพาะเจาะจง (Niche Market) และ ออกแบบลวดลาย ให้ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายนั้น ด้วยกระบวนการออกแบบ ลวดลายผ้าทอยกดอก ที่ร่วมสมัยจะสามารถออกแบบลายผ้าทอยกดอก ให้เป็นที่พอใจต่อตลาด กลุ่มเป้าหมายได้ ซึ่งน่าจะเป็นแนวทางพัฒนาการทอผ้าลายยกดอกของกลุ่มทอผ้าบ้านตรอก ตำบล ขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช และเป็นต้นแบบสามารถสร้างความแตกต่างของ รูปแบบการนำไปใช้ที่เกิดจากการทอและมีความแปลกใหม่ที่เกิดจากลายผ้าและการนำไปเป็น ประโยชน์ใช้สอย โดยสามารถนำไปสร้างงานออกแบบผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้ เพื่อให้สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้ผลิตที่มีความรู้ทางด้านการทอผ้า และเป็นที่พึงพอใจของผู้บริโภค รวมไปถึงการ สนับสนุนส่งเสริม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาและพัฒนากระบวนการทอผ้าลายยกดอก เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย โดยมุ่งเน้นประโยชน์ใช้สอยและความสวยงามของลาย ผ้าทอยกดอก เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ ซึ่งได้กำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในอดีตการทอผ้าลายยกดอกทำไว้เพื่อใช้เฉพาะเจ้าเมืองนครศรีธรรมราชและข้าราชการชั้นผู้ใหญ่เท่านั้น ส่วนผ้ายกธรรมดาที่ชาวบ้านทั่วไปมักจะใช้ในพิธีกรรมต่าง ๆ โดยหญิงจะนุ่งผ้ายกดอกหน้านาง หรือผ้าเก็บนิต ส่วนผู้ชายนุ่งผ้าหางกระรอกแยกตามสีตามวัน ผ้าลายยกดอกในจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเคยมีชื่อเสียงมาตั้งแต่อดีต เป็นศิลปะการสร้างลวดลายผ้าทอพื้นเมืองของไทยตั้งแต่โบราณ ที่ทำจากทั้งผ้าฝ้าย ไหม และผ้า โทเร ถือเป็นงานหัตถกรรมชั้นสูงที่ต้องอาศัยฝีมือและความชำนาญในการทำเป็นอย่างมาก การออกแบบลายและการทอจึงมีเงื่อนไขที่ซับซ้อนมาก เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดเป้าหมาย ซึ่งจำเป็นต้องศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนากระบวนการออกแบบลวดลายผ้าทอลายยกดอก กลุ่มทอผ้าตรอกแค ตำบลขนหาด อำเภอลำดวน จังหวัดนครศรีธรรมราช

1. ลักษณะภูมิศาสตร์ ตำบลขนหาด อำเภอลำดวน จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. ประวัติความเป็นมาของกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขนหาด อำเภอลำดวน จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. การทอผ้าลายยกดอก
4. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาผ้าพื้นเมือง
5. แนวคิดเรื่องการตลาด
6. ทฤษฎีทางศิลปะที่ใช้ในการออกแบบลวดลาย
7. วิวัฒนาการเครื่องแต่งกายไทย
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ลักษณะภูมิศาสตร์บ้านตรอกแค ตำบลขนหาด อำเภอลำดวน จังหวัดนครศรีธรรมราช

ประวัติตำบลขนหาด เดิมบ้านขนหาด ตั้งอยู่หมู่ที่ 4.5 ของตำบลท่าเสม็ด อำเภอลำดวน จังหวัดนครศรีธรรมราช จากคำบอกเล่าว่า บ้านขนหาดเดิมเป็นป่าแก้มัดต้นไม้ใหญ่น้อยนานาชนิด มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่ชุกชุม เช่น ลิง ค่าง ช้าง เสือ จำพวกนก และสัตว์เลื้อยคลาน เป็นป่าแก้มัดที่อยู่ระหว่างทุ่งหญ้าทางทุ่งกับทุ่งหญ้าบ้านแหลมยอม บ้านแหลมยอมเป็นหมู่บ้านที่มีประชาชนมาตั้งถิ่นฐานอยู่ก่อนแล้ว ในบ้านแหลมยอมยังมีชื่อหมู่บ้านที่แยกย่อยออกไปอีก คือ บ้านตรอกแค บ้านปลายเหมือง ซึ่งอยู่ในเขต หมู่ที่ 5 ทางทิศตะวันตกมีบ้านควนใส บ้านใสทราย ซึ่งอยู่ในเขตหมู่ที่ 4 ส่วนบ้านขนหาดสมัยนั้นเป็นป่าแก้มัด ขนหาดเป็นที่ดอนมีอาณาเขตกว้างขวาง มีถนนรถไฟตัดผ่านกลางป่าแก้มัด เมื่อชาวบ้านจากเขตจังหวัดพัทลุงมาเห็นเข้าเป็นที่เหมาะสมที่จะทำนาทำสวน จึงได้ย้าย

ครอบครัวไปบุกเบิกป่าเป็นที่อยู่อาศัยและบุกเบิกทุ่งหญ้าเป็นที่ทำนา เมื่อเห็นว่าการทำสวนทำนาได้ผล จึงชักชวนญาติพี่น้องมาอยู่กันมากขึ้น ขณะที่บุกเบิกนั้นก็ได้ไปพบขอนไม้ขนาดใหญ่ล้มตายอยู่ใกล้ทางรถไฟ จึงได้ตั้งชื่อบ้านตามขอนไม้หาคว่า "บ้านขอนหาด" ป่าแก่ขอนหาดทางทิศตะวันออกทางรถไฟเป็นป่ากว้างยาวไปจดป่าพรุ ควนเค็ง ส่วนทางทิศตะวันตกทางรถไฟเป็นป่ากว้างยาวไปจดป่าแก้งโรงตรวน และทุ่งกว้างจึงได้เรียกหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ริมทุ่งว่า "บ้านทุ่งใหญ่" พื้นที่หมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 5 เป็นพื้นที่กว้างขวาง

เมื่อมีประชาชนอพยพมาจากเขตจังหวัดพัทลุง และถิ่นฐานอื่นๆ มาบุกเบิกสร้างบ้านเรือนและทำนามากขึ้น ทางทิศตะวันออกทางรถไฟ จึงมีหมู่บ้านเกิดขึ้นหลายหมู่บ้าน เช่น บ้านป่าแก่ บ้านเกาะผาสุก บ้านดอนตาสังข์ บ้านหัวท่อม บ้านเกาะแซะและบ้านควนนางเหวน ส่วนทางทิศตะวันตกทางรถไฟ มีหมู่บ้านเกิดขึ้นเช่นกัน เช่น บ้านไสถิ่น บ้านป่าแก้งโรงตรวน บ้านทุ่งใหญ่ บ้านหนองสระ และมีพัฒนาการต่อเนื่องมาจึงถึงปัจจุบันเกิดการขยายครัวเรือนเพิ่มขึ้น ยกฐานะขึ้นเป็นตำบลเมื่อปี พ.ศ. 2519 มีหมู่บ้าน 9 หมู่บ้าน (ประวัติศาสตร์บ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช. 2554)

หมู่ที่ 1 บ้านขอนหาด บ้านขอนหาด บริเวณที่เป็นโรงเรียน ตลาด และวัด เดิมเป็นทุ่งริมป่า และบริเวณทุ่งเหล่านี้มีจอมปลวกเกาะกระจายไปและบริเวณนี้จะพบแก่นไม้หาดตั้งอยู่มากมายเล็กบ้างใหญ่บ้างเป็นท่อนๆ ยาวประมาณ 1-2 เมตร คดๆ งอๆ ก็มี เข้าใจว่าส่วนนี้ๆ ได้ถูกนำไปใช้หมดแล้ว ซึ่งไม้ที่เป็นท่อนๆ นี้ เขานิยมเรียกว่า "ไม้ขอน" และชื่อไม้เหล่านี้เรียกว่า "ไม้หาด" จึงเรียกกันว่า ทุ่งขอนหาด ต่อมาเมื่อมีคนเข้ามาอาศัยปลูกบ้านเรือนจึงเรียกว่า "บ้านขอนหาด" (ประวัติศาสตร์บ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช. 2554)

หมู่ที่ 2 บ้านทุ่งใหญ่ บ้านทุ่งใหญ่ สภาพเดิมเป็นป่าทึบ ตั้งแต่ทางรถไฟไปทางทิศตะวันตก ต่อเขตกับตำบลป่าพยอม จังหวัดพัทลุง ทางทิศเหนือของป่าเป็นทุ่งติดกับควนไส ทางทิศใต้ของป่าเป็นทุ่งติดกับวัดเตง เขตจังหวัดพัทลุง เขานิยมเรียกกันว่าทุ่งเตง แต่ทุ่งที่อยู่ในตำบลขอนหาด เขาเรียกกันว่าทุ่งใหญ่เพราะเป็นทุ่งที่มีบริเวณกว้างนั่นเอง

หมู่ที่ 3 บ้านดอนตาสังข์ บ้านดอนตาสังข์ สภาพเดิมเป็นป่า ต่อมาจากทางรถไฟ ป่าสิ้นสุดที่ตั้งวัดดอนตาสังข์ ปัจจุบันปรากฏว่าที่ตรงนี้ เป็นที่ราบสูง รอบๆ บริเวณนี้เป็นที่ราบทั่วไปทุกด้าน นี่เป็นที่มาของคำว่า "ดอน" ส่วนคำว่า "ตาสังข์" สืบไม่ได้ว่ามาอย่างไร เพราะตอนนั้นผู้เล่าอายุแค่ 13 ปี เคยได้ติดตามปู่มาหาของป่า เช่นพวกหวาย ปรากฏว่าในที่ใกล้กับดอนนี้ มีนายทิม อินทเสโน สร้างบ้านอยู่บ้านเดียว นอกจากนั้นทางทิศตะวันตก มีตาสุข คือ นายสุข สุขสม ตั้งบ้านเรือนอยู่อีกหลังหนึ่ง ผมเคยสอบถามท่านถึงวัดร้าง ดอนตาสังข์ แต่ตอบปฏิเสธว่าไม่ทราบเรื่องราวนี้มาก่อนเช่นกัน ผู้บันทึกถามหลายคนแต่ไม่มีใครทราบเป็นเรื่องน่าแปลกมาก

บ้านเกาะผาสุก มีตาสุข ยายเอียด สุขสม ซึ่งเป็นบิดา มารดา ของผู้เล่าอีกคนหนึ่งได้ย้ายถิ่นมาจากควนบันแต อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เนื้อความก็คล้ายกับบ้านดอนตาสังข์เพราะอยู่ติดกัน บ้านนี้มีป่า และมีทุ่งหญ้าเป็นระยะๆ พอที่จะทำนาและเลี้ยงสัตว์ได้ ป่าบางแห่งมีพื้นที่ไม่

ใหญ่โต เขาเรียกว่า “เกาะ” นั้นจึงสันนิษฐานว่าชื่อบ้านในตำบลขอนแก่น จึงมีคำนำหน้าว่าเกาะ ส่วนบ้านเกาะผาสุกนั้นคงเรียกตามบุคคลที่เข้ามาอาศัยอยู่เป็นคนแรก ๆ จึงเรียกว่า “เกาะผาสุก” โดยอาจจะผิดเพี้ยนไปเองจนถึงปัจจุบันนี้ เรียกว่าเกาะผาสุก

บ้านหัวท่อม เดิมบ้านหัวท่อมเป็นทุ่งโล่งทุ่งหญ้าบางส่วน เป็นป่ากระท่อมขนาดใหญ่ เป็นที่ดินของนายพุ่ม นางหงษ์ ชมเชย ได้จับจองไว้เกือบทั้งหมด เป็นทำเลที่เหมาะสมในการตั้งถิ่นฐานและทำมาหากิน เพราะมีลำธาร (มาบพังตาล) มีน้ำไหลตลอดปี ในลำธารก็อุดมสมบูรณ์ไปด้วย กุ้ง หอย ปู ปลา มีทุ่งหญ้าใช้เลี้ยงสัตว์ มีป่าไม้ นอกจากไม้กระท่อมยังมีไม้เบญจพรรณ ที่อุดมสมบูรณ์มาก ด้วยความอุดมสมบูรณ์ จึงทำให้ชาวอำเภอรโนด จังหวัดสงขลา ชาวอำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช อพยพมาตั้งหลักแหล่งอาศัยทำมาหากิน โดยขอแบ่งเนื้อที่บ้านเรือนจากนายพุ่ม นางหงษ์ ชมเชย เดิมนั้นยังมีทายาทของเจ้าของพื้นที่ คือกำนันประเสริฐ ชมเชย ยังอาศัยอยู่โดยใช้พื้นที่ ทำนาเลี้ยงสัตว์ในปัจจุบัน ส่วนที่เรียกบ้านหัวท่อมนั้นเรียกตามสภาพภูมิประเทศ ที่เรียกหัวท่อม ก็เพราะว่าเป็นป่าท่อมส่วนหนึ่งซึ่งหนาแน่น ได้ยื่นออกไปจากป่าเบญจพรรณ (ไม้หนานาพันธ์) ส่วนที่ยื่นออกมาแหละ ชาวบ้านเรียกหัว และใช้เป็นคำนำหน้าชื่อบ้านว่า “บ้านหัวท่อม”

หมู่ที่ 4 บ้านตรอกแค บ้านตรอกแค ทางทิศเหนือของบ้านตรอกแค มีลำคลองยาวตั้งแต่ทิศตะวันตก ผ่านทางรถไฟไปลงพรุเคร็ง ที่ตรง บ้านแหลมยอม มีป่าเป็นบริเวณที่ยื่นออกไปในทุ่งป่าที่ยื่นออกไปในทุ่งนี้แหละ เขาเรียกว่า “แหลม” เหมือนกับพื้นดิน ที่ยื่นออกไปในพื้นน้ำเรียกว่า “แหลม” และป่าที่ยื่นออกไปในทุ่งที่ว่ามีไม้พยอมขึ้นอยู่มากกว่าชนิดอื่นๆ จึงเรียกแหลมนี้ว่า “แหลมยอม” ทางทิศเหนือเฉียงตะวันออกของแหลมนี้ มีทุ่งว้าว เข้าในพื้นดิน เขาเรียกว่าอ่าว แต่ในพื้นที่ทุ่งเขาเรียกว่า “ตรอก” และบริเวณตรงนี้มีไม้แคต้นเล็ก ต้นใหญ่ขึ้นอยู่มากมาย เขาจึงเรียกว่า “บ้านตรอกแค”

บ้านแพรกายวน บ้านแพรกายวน เดิมที่บ้านแพรกายวนเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีต้นไม้ใหญ่ทุกชนิดขึ้นอยู่เต็ม มีฝิ่ง และนก มาทำรังอยู่มาก ซึ่งที่ที่ฝิ่งหรือนกมาอาศัยอยู่มากนี้ คนสมัยก่อนเขาเรียก “ยวน” ส่วนคำว่าแพร มาจากคำว่าแยก คือที่บริเวณนี้เป็นที่อาศัยของนกและฝิ่งซึ่งแยกมาจากบ้านยวนนก จึงเรียกว่า “บ้าน แพรกายวน” มาจนทุกวันนี้

บ้านยวนนก บ้านยวนนก เดิมบ้านยวนนกมีต้นไม้ใหญ่เป็นที่อาศัยของนกจำนวนมาก และนกมีรังออกเป็นต้นยวนนก นกเอาอาหารไปกินจนคนเข้าไปไม่ได้ เขาจึงเรียก “ยวนนก” จนถึงทุกวันนี้

บ้านทุ่งหนองไทร มีต้นไทรเป็นหมู่ที่เอกเดียวกันจนรอบหนองน้ำ มีอยู่ต้นหนึ่งสวยงามเป็นรูปคันศร เขาจึงเรียกกันว่าหนองไทร (คันศร) ปัจจุบันเรียก “หนองไทร” เฉย ๆ

บ้านเนินปากสระ บ้านเนินปากสระ สมัยก่อนได้มีคนไปพบสระน้ำ ซึ่งสมัยนั้นไม่ค่อยมีสระน้ำที่คนขุดไว้ มีเฉพาะแหล่งน้ำธรรมชาติ แต่สระนี้เป็นสระที่คนขุดไว้ใช้ ไม่ได้เป็นสระหรือแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และบริเวณนั้นเป็นที่เนินสูงกว่าบริเวณรอบๆ จึงเป็นที่มาของ “บ้านเนินปากสระ” ที่เรียกกันในปัจจุบัน

บ้านเนินมวง สมัยโบราณพื้นที่บริเวณนี้ เป็นที่สูงกว่าบริเวณรอบๆ คนสมัยก่อนเรียกว่าเป็นเนิน และมีต้นชะมวง (ภาคใต้ เรียก มวง) ต้นใหญ่อยู่บริเวณนั้น ด้วยเหตุพื้นที่บริเวณนี้เป็นที่สูง น้ำท่วมไม่ถึงทำให้มีชาวจังหวัดชุมพร มาตั้งคอกสำหรับจับช้างป่าตรงบริเวณนี้ด้วย (เมื่อปี พ.ศ. 2477)

บ้านหารอ้ายบ้านหารอ้าย มีตำนานเล่ากันว่าได้มีมเหสีของพระเจ้าแผ่นดินกรุงสุโขทัยหรือกรุงศรีอยุธยา (ไม่แน่ใจ) (มีนามว่าหม่อมรองแม่เจ้าอยู่หัว) ได้หนีตามคนรับใช้มา พระเจ้าแผ่นดินได้ให้อำมาต ตามมาทันตรงบริเวณนั้นและได้ประหารชีวิตเสีย อำมาตคนนั้นมีชื่อว่า “อ้ายหารอ้าย” จึงมีที่มาจากคำว่าประหาร และชื่ออำมาตคนนั้น จึงเรียกชื่อบริเวณนั้นว่า“หารอ้าย”

บ้านปลายเหมือง ปลายเหมืองเป็นจุดที่เป็นปลายของคลองที่ยาวมาจากตำบลนางหลงตรงบริเวณนี้เป็นจุดที่น้ำตื้นขึ้นเป็นที่ปลายสุดของคลองจึงเรียกว่าเป็นปลายของเหมืองเป็นที่มาของคำว่า“ปลายเหมือง”

บ้านไสทุงไสทุง โบราณมีตยายคำหนึ่งชื่อว่า ทวดเกิดกับทวดดำ ได้เข้ามาถางป่าสร้างบ้านอยู่ ซึ่งบ้านนั้นเป็นป่าที่คนสมัยนั้นเรียก “ ไส” (ป่าหยอมเล็กๆ) และทั้งสองคนได้ปลูกต้นทุงไว้ประมาณ 3-4 ต้น เป็นที่มาของคำว่า “ บ้านไสทุง ” ในปัจจุบัน

หมู่ที่ 5 บ้านไสทราง บ้านไสทราง สภาพเดิมใกล้ๆ กับบ้านไสทราง มีคลองสายหนึ่งเรียกว่าห้วยกรวด เป็นคลองยาวจากเขตอำเภอชะอวด ป่าหยอม ตัดทางรถไฟที่บ้านนางหลง ริมคลองดังกล่าวนี้มีป่าใหญ่ปกคลุมตลอดสองข้างคลอง ตรงจุดนี้ ชาวบ้านเรียกป่าไส (ป่าหยอมเล็กๆ) และในป่าหยอมเล็กๆ เหล่านี้ มีต้นทรางขึ้นอยู่หลายต้น เลยเรียกชื่อกันว่า “บ้านไสทราง” (ประวัติศาสตร์ อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช/2554: ระบบออนไลน์)

2. ประวัติความเป็นมาของกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

ที่ตั้งกลุ่ม บ้านตรอกแค หมู่ที่ 4 ตำบลของกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราชจังหวัดนครศรีธรรมราช รหัสไปรษณีย์ 80180 โทร. 087-3837639 กลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค เริ่มก่อตั้งกลุ่ม เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2545 สถานที่ตั้ง บ้านเลขที่ 39 หมู่ที่ 4 ตำบลขนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยสมาชิกร่วมก่อตั้ง 21 คน ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 23 คน โดยมี นางวิไล จิตรเวส อายุ 40 ปี เป็นประธานกลุ่ม (ประวัติบ้านตรอกแค ตำบลขนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช. 2554: สัมภาษณ์)

กลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราชจังหวัดนครศรีธรรมราช ในกลุ่มมีการประชุมกันในวันที่ 15 ทุกเดือน ของสมาชิกทั้งหมด 23 คน เพื่อเตรียมความพร้อมของกลุ่มในการเตรียมงานครั้งต่อไปมีการทำบัญชีและมีการจ่ายเงินสมาชิกเดือนละ 1 ครั้ง มีการฝากออมทรัพย์ของทุกเดือน และมีการแบ่งปันผลออมทรัพย์ปีละ 1 ครั้ง

นางวิไล จิตรเวส (2555) ประธานกลุ่ม ให้สัมภาษณ์ว่า สมาชิกในกลุ่มมีเวลาว่างส่วนหนึ่งจากการทำสวน มารวมกันทั้งกลุ่มทอผ้าไว้ใช้เองและขายออกตลาดเป็นกลุ่มอาชีพเสริมอีกทางหนึ่ง เพื่อเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีอยู่ในชุมชนให้คงสืบทอดผ้ายกเมือง นครมาตั้งแต่บรรพบุรุษสู่ลูกหลาน ความประทับใจด้วยความรู้สึก ความผูกพันที่ถ่ายทอดลงบนชิ้นงาน เพื่อการสร้างสรรค์สร้างอาชีพสร้างรายได้เลี้ยงชีพของคนในชุมชน และร่วมใจกันสร้างโรงเรียนชั่วคราว 1 หลัง กว้าง 5 เมตร ยาว 20 เมตร และสร้างที่กระตุก ทั้งหมด 21 หลัง

ภาพประกอบ 2 กลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค

ที่มา: กลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลซอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

ภาพประกอบ 3 กี่ทอผ้า

2.1 จุดเด่นของผลิตภัณฑ์ ที่ผลิตจากกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอยะบะ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช ในปัจจุบัน

- 1) มีลวดลายที่เห็นเด่นชัด
- 2) เนื้อผ้าสวมใส่สบาย
- 3) สีผ้าไม่ตก
- 4) ดูแลรักษาง่าย

2.2 ปัญหาอุปสรรคของกลุ่ม

- 1) ตลาดยังไม่แน่นอน
- 2) ขาดการประชาสัมพันธ์

ชนิดสินค้า	ราคาขายปลีก	ราคาขายส่ง
ผ้ายกดอกทุกลาย ผลิตจากเส้นฝ้าย	200.-/ หลา	170-180.-
ผ้ายกเมืองนครผลิตจากเส้นไหม	1,250.-/ เมตร	1,200.-
ผ้าขาวม้า ผืนละ	120.-	110.-
ผ้าถุงผู้หญิง	350.-	300.-
เสื่อสุทตัวละ	1,000.-	950.-

หมายเหตุ: กำลังการผลิตประมาณ 1,500 หลา / เดือน

3. การทอผ้าลายยกดอก

3.1 ความหมายของผ้าทอลายยกดอก บ้านตรอกแค ตำบลหนองหาด อำเภอยะบะระ จังหวัดนครศรีธรรมราช

หัตถกรรมทอผ้าลายยกดอกจึงเป็นหัตถกรรมสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งนอกจากจะมีลายละเอียดที่บ่งบอกเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์ของผู้ผลิตแล้ว ยังมีความหลากหลายในแง่ของมิติทางสังคมนั้นๆ ส่งผ่านผืนผ้าได้อีกด้วย

ข้อมูลจากศูนย์ศึกษาแนวพระราชดำริและฝ่ายวิจัยและวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หัวข้อเรื่อง ผ้าและงานทอผ้า (วิรุณ ตั้งเจริญและคณะ. 2543: ออนไลน์) ได้นำเสนอความคิดไว้ว่า การทอผ้าพื้นบ้านของไทยนั้นมีกระจายอยู่ทั่วไป รูปแบบของผ้าแต่ละกลุ่มชนจะมีความแตกต่างกันไปตามคตินิยม ความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณี (กิตติกรณ์ นพอุดมพันธ์. 2550)

วิบูลย์ ลีสุวรรณ. 2537 ได้กล่าวใน (กิตติกรณ์ นพอุดมพันธ์. 2550) ไว้ว่า การเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างงานทอกับกลุ่มชาติพันธุ์ไว้ว่า “ศิลปะแห่งการทอเหล่านี้เป็นหลักฐานที่สำคัญแสดงให้เห็นสายสัมพันธ์ของการรวมเผ่าพันธุ์เดียวกัน แม้ว่าเขาเหล่านั้นจะแยกย้ายกระจัดกระจายไปอยู่ที่ใดก็ตาม ศิลปะที่ปรากฏบนผืนผ้าก็ยังคงเป็นหลักฐานแสดงความสัมพันธ์เดียวกันของพวกเขาได้ดี ดังนั้น “ศิลปะแห่งการทอ” จึงมิได้เป็นเพียงเครื่องนุ่งห่มเท่านั้น หากยังเป็นสิ่งที่แสดงวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ด้วย”

ยกดอก หมายถึง กรรมวิธีทอผ้าให้เกิดเป็นลวดลายคล้ายกับการทอขิดโดยการยกตะกอแยกด้ายเส้นยืน โดยใช้เส้นพุ่งตั้งแต่ 1 เส้น หรือมากกว่านั้นเข้าไปทำให้เกิดเป็นลวดลายต่างๆ ส่วนใหญ่จะใช้ดินเงิน ดินทองเพื่อให้ต่างจากผ้าอื่นๆ การเว้นเส้นยืนถี่ห่างไม่เท่ากัน จะทำให้เกิดลวดลายทำนองเดียวกับการทำลวดลายบนเครื่องจักรสานการทอยกนี้ใช้พุ่งตั้งแต่ 2-8 อัน แล้วแต่ความซับซ้อนของลวดลาย การทอผ้ายกใช้เวลามากทำให้ราคาแพง (มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2543. โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทุกจังหวัดของประเทศ.)

การทอยกดอก เป็นศิลปะการทอที่ละเอียดอ่อน วิจิตรประณีตเป็นอย่างมาก ผ้ายกเกิดจากผ้าที่ไม่เรียบ มีเส้นด้ายเชิดขึ้นเรียกว่า เส้นยก ด้ายที่จมลงเรียกว่าเส้นข่ม เมื่อทอพุ่งกระสวยไปมาระหว่างเส้นยกและเส้นข่มจะเกิดเป็นลวดลายขึ้นจากพื้นผ้าจะยกด้วยไหมหรือยกด้วยเส้นเงินเส้นทองก็ได้ ถ้าทอด้วยไหมก็เรียกว่า ยกไหม ถ้าทอด้วยเส้นทองก็เรียกว่า ยกทอง เส้นเงินก็เรียกว่ายกเงิน (รวิเทพ มุสิกะปาน. 2548; อ้างอิงจาก จิรา จงกล. 2525)

การทอผ้ายกคือการเพิ่มลวดลายในเนื้อผ้าให้พิเศษขึ้น มีเทคนิคการทอคล้ายกับผ้าลายขิดมาก ถ้ามีลวดลายตกแต่งมากๆ ต้องใช้ความละเอียดประณีตในการทอ (รวิเทพ มุสิกะปาน. 2548; อ้างอิงจาก เพียว อุ่นศิริ; และคณะ. 2531) ผ้ายกมีราคาค่อนข้างสูงเจ้าของนำมาใช้ในโอกาสพิเศษที่สำคัญเท่านั้น

การทอผ้ายกต้องใช้วิธีการตัดเก็บลายด้วยไม้แหลมเรียวตามรอยลายที่กำหนด จนครบลาย คัดยกเส้นยืนขึ้นเป็นจังหวะลดลายเฉพาะ แล้วสอดเส้นพุ่งไปเป็นแนวทอกระทบตามลายที่ตัดไว้ ทอจนเต็มลาย ส่วนตัวผืนผ้าต้องใช้วิธีเก็บตะกอลอย (เขาลอย) เพื่อผู้ทอจะได้ทอสะดวก ไม่ต้องเก็บลายใหม่ทุกครั้งช่วยให้สามารถทอสะดวกขึ้น (รวีเทพ มุสิกะปาน. 2548; อ้างอิงจาก เพยาร์ อุ่นศิริ; และคณะ. 2531)

ผ้ายกดอก การยกดอกหมายถึง การทอเส้นยืนเพื่อที่สอดเส้นพุ่งเพื่อทำให้เกิดลดลาย นิยมทอทั้งผ้าผ้ายก และผ้าไหมยก เส้นพุ่งนั้นอาจเป็นผ้ายหรือไหมสีอื่น เพื่อทอลวดลายให้เกิดขึ้น หรืออาจใช้ดินเงินดินทองก็ได้ การทอผ้ายกมีขั้นตอนตั้งแต่ การคัดเลือกเส้นใยการย้อมสี การสับทูก การร้อยด้ายฟืม การเก็บตะกอลอยเส้นด้าย และการเก็บตะกอลวดลาย จากนั้นจึงทำขั้นตอนของการทอ ซึ่งขึ้นอยู่กับความชำนาญ และความคุ้นเคยกับลายที่ทอ การทอผ้ายกดอกที่เป็นที่รู้จักและนิยมกันมากจะเป็นการทอผ้าไหมยกดอก (ทัศนีย์ ศรีมงคล. 2530)

ผ้ายกเป็นผ้าที่สร้างลวดลายโดยการทอเส้นยืนเพื่อสานทอเป็นลวดลาย โดยไม่ได้เพิ่มเส้นพิเศษ ลักษณะของผ้ายกมีความคล้ายกับผ้าขิดมาก ต่างกันแต่จะใช้เทคนิคการตัดเก็บลายด้วยไม้เรียวปลายแหลม ตามลวดลายที่กำหนดจนครบแล้วยกเส้นยืนขึ้นเป็นจังหวะตามลวดลายที่เก็บ แล้วสอดเส้นพุ่งตามแนวลายที่ตัดไว้ส่วนท้องถิ่นที่ไม่มีลวดลายจะใช้ตะกอลอย (เขาลอย) (สุรัญญา สุวรรณมงคล. 2544; อ้างอิงจาก ประภัสสร โพธิ์ศรีทอง. ม.ป.ป.)

ผ้ายกหรือผ้ายกดอก เป็นลายผ้าของไทยที่มีคุณค่าทางศิลปะและวัฒนธรรมสูงนั้น มีชื่อเรียกว่า “ผ้ายกไทย” คือผ้ายกดอกที่ทอด้วยไหมสอดสีในในลวดลาย เคล้าคละกันไปกับดินเงินดินทอง หรือบางครั้งสอดด้วยดินทองล้วนๆ ลวดลายไทยสลับซับซ้อนด้วยลายละเอียดของลายเชิงยก หน้านาง ลายยกตลอดทั้งตัวหรือตลอดชุดเป็นต้น (สุรัญญา สุวรรณมงคล. 2544; อ้างอิงจาก สงคราม เสนาธรรม. 2543)

สำหรับความหมายของการทอแบบยกดอกสามารถสรุปได้ คือ การทอยกดอก หมายถึง ผ้าทอที่มีลักษณะเทคนิคการทอ ที่มีเส้นด้ายชุดหนึ่งยกขึ้นเรียกว่า “เส้นยก” และเส้นด้ายอีกชุดหนึ่งจมลงเรียกว่า “เส้นข่ม” ผ้าที่ถูกยกและข่มจะหนุนเป็นพื้นผิวบนหน้าผ้าทั้งสองด้าน

ภาพประกอบ 4 ผ้าทอยกดอกโบราณ 1

ภาพประกอบ 5 ผ้าทอยกดอกโบราณ 2

ภาพประกอบ 6 ผ้าทอยกดอกโบราณ 2

3.3 กรรมวิธีการทอผ้าลายยกดอกของกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขอนแก่น

อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

การทำผ้าไหมยกดอกเป็นงานหัตถกรรมที่ต้องอาศัยฝีมือความชำนาญและความเพียรพยายามตั้งแต่การทำเส้นไหมจนถึงการทอสำเร็จเป็นผืนผ้า โดย ขั้นตอนการทอผ้ายกดอกมีข้อสำคัญแบ่งออกเป็นส่วนใหญ่ๆ คือ การเตรียมเส้นด้าย ได้แก่ การกรอด้ยยืน การกรอด้ยพุ่ง และการเดินด้าย การจัดเส้นด้ายเข้ารูปโครง ได้แก่ การด้นดอก การร้อยพันหวี การเก็บเขาดอก การเก็บเขาย่า การเตรียมเข้าโครงก็ การจัดเรียงเส้นด้ายการสับหูก ซึ่งขั้นตอนในการทำส่วนใหญ่จะใช้เขาดอก เขาย่า พันหวี อันเดิม และการทอเป็นผืนผ้า ขั้นตอนการทอบางขั้นตอนสามารถทำไปพร้อมๆ กันได้โดยไม่ต้องรอเป็นขั้นตอน ซึ่งอาจแบ่งเป็นขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. ขั้นตอนการเตรียมเส้นไหม/ฝ้าย กลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลหนองหาด อำเภอยะ
 อวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่ได้ทำเส้นไหม/ฝ้ายเองแต่จะสั่งซื้อเส้นไหมและสันฝ้ายที่ทำและ
 ฟอก/ย้อมสีเรียบร้อยแล้วมาจากร้านค้าเส้นไหม/ฝ้ายเมื่อนำมาทอเป็นผ้ายกดอกจะจัดแบ่งเส้น
 ไหม/ฝ้ายออกเป็น 2 ประเภท คือ

ภาพประกอบ 7 เส้นไหม/ฝ้าย สำหรับทอยกดอกเส้นพุ่ง 1

ภาพประกอบ 8 เส้นไหม/ฝ้าย สำหรับทอยกดอกเส้นพุ่ง 2

ภาพประกอบ 9 เส้นไหม / ฝ้าย

ประเภทที่ 1 ขั้นตอนการเตรียมไหม/ฝ้ายเส้นยืน จะใช้เส้นไหม/ฝ้ายควบ 4 คือเส้นไหม/ฝ้ายดิบที่ปั่น 4 เส้นจึงเรียกว่าไหม/ฝ้ายควบ4 โดยทั่วไปแล้วนิยมใช้ไหม/ฝ้ายควบ4เป็นเส้นยืน แต่ก็สามารถให้เป็นเส้นพุ่งทำลายยกดอกได้

ภาพประกอบ 10 การเตรียมตารางเส้นด้ายพุ่ง

ประเภทที่ 2 ขั้นตอนการเตรียมไหม/ฝ้ายเส้นพุ่ง โดยทั่วไปจะใช้เส้นไหม/ฝ้ายควบ6 คือเส้นไหม/ฝ้ายดิบที่ปั่น6 เส้น สำหรับใช้เป็นเส้นพุ่งและทำลายยกดอก ไหม/ฝ้ายควบ 6 นี้ไม่นิยมใช้เป็นเส้นยืน

ภาพประกอบ 11 การเตรียมตารางเส้นด้ายยืน

ขั้นตอนการกรอไหม/ฝ้าย มาปั่นเก็บไว้ อุปกรณ์ประกอบด้วย เครื่องกรอ ในกรอขนาดต่าง ๆ หรือจักกวดไหม/ฝ้ายและระวึง สิ่งที่ใช้เก็บเส้นไหม/ฝ้ายที่กรอแล้ว การกรอเส้นไหม/ฝ้ายมีวัตถุประสงค์ที่จะแยกเส้นไหม/ฝ้ายให้ออกเป็นเส้นๆ ไม่ให้ติดหรือพันกัน และเป็นการสำรวจเส้นไหม/ฝ้ายให้มีความเรียบร้อย ไม่ขาด ซึ่งจะช่วยให้สะดวกในการสาวไหม/ฝ้าย อันเป็นกรรมวิธีในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนการสาวไหม การสาวไหม/ฝ้าย ในภาษาพื้นเมืองเรียกว่า “การโวันไหม” หรือ “โวันหูก” คือการนำเส้นไหม/ฝ้ายยึนที่กรอแล้วไปสาวในรางสาวไหม/ฝ้ายหรือม้าเดินได้ทีละเส้น โดยให้มีจำนวนเส้นไหม/ฝ้ายครบตามจำนวนช่องฟันหูกที่ต้องการจะใช้ อุปกรณ์ที่ใช้ในการสาวไหม/ฝ้ายประกอบด้วย ม้าเดินได้ ไม่ไขว้หลัง และหลักตั้งตลอด ในการสาวไหม/ฝ้ายลงช่องของฟันหูกกำหนดให้ 1 ช่องฟันหูกจะต้องใช้เส้นไหมยึน 2 เส้น ดังนั้นถ้าหากใช้ฟันหูกซึ่งมีช่อง 2000 ช่อง จะต้องนับไหม/ฝ้ายเส้นยึนให้ครบ 4000 เส้น เป็นต้น สำหรับไม่ไขว้หลังเป็นอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการสาวไหม/ฝ้าย โดยจะมีไว้ที่รางสาวไหม/ฝ้ายรางที่ 1 เพื่อให้เส้นไหม/ฝ้ายเรียงลำดับกันไปตลอด เป็นการป้องกันเส้นไหม/ฝ้ายพันกัน

ขั้นตอนการเข้าฟันหูกหรือฟืม ฟันหูก หรือ ฟืม เป็นเครื่องมือใช้สำหรับสาวเส้นไหม/ฝ้ายให้เป็นระเบียบ และมีประโยชน์ในการทอโดยใช้กระทบไหม/ฝ้ายเส้นพุ่งให้ขยับเข้าชิดกับไหม/ฝ้ายเส้นยึนหรือสานให้เป็นผืนผ้า ออกมาอย่างสวยงาม อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบด้วย แท่นอัดก๊อปปี้ ม้าหมุน ไม้เขี่ยเส้นไหม/ฝ้าย ไม้ชนิดสำหรับแยกไขว้ และฟันหูก

ฟันหูกแต่เดิมทำด้วยไม้เป็นซี่ๆ โดยมีขอบ ยึดไว้ทั้งข้างบนและข้างล่าง หัวและท้าย เพื่อยึดฟันหูกให้สม่ำเสมอและคงทน แต่การทำฟันหูกด้วยไม้นั้น ช่วงห่างของฟันหูกไม่สม่ำเสมอและโยกได้จึงทำให้ผ้าทอออกมาไม่สม่ำเสมอ ขาดความสวยงามและคุณภาพ ต่อมาได้มีการทำฟันหูกด้วยทองเหลืองจึงทำให้คุณภาพของผ้าที่ทอดีขึ้น แต่ก็ประสบปัญหา คือ เกิดสนิมทองเหลืองติดตามเนื้อผ้าที่ทอออกมาอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะผ้าสีอ่อนๆ เช่น สีขาว สีครีม เป็นต้น การใช้ฟันหูกด้วยทองเหลืองจึงเลิกไป ปัจจุบันฟันหูกทำด้วยสแตนเลส ซึ่งมีความงดงามสม่ำเสมอและไม่โยก ไม่มีสนิมทำให้ได้ผ้าทอที่มีความสวยงาม

การเข้าฟันหูก คือ การนำไหม/ฝ้าย เส้นไหม/ฝ้ายที่สาวแล้วไปเข้าฟันหูก โดยก่อนเข้าฟันหูกนำไหม/ฝ้ายไปเข้าเครื่องหนีบ (Copy) เพื่อยึดเส้นไหม/ฝ้ายด้านหนึ่งเอาไว้ แล้วใส่เส้นไหม/ฝ้ายลงไปในช่องฟันหูกช่องละ 2 เส้น ดังนั้นในการเข้าฟันหูกจึงต้องใช้คน 2 คน ช่วยกันทำ โดยคนหนึ่งเป็นคนส่งเส้นไหม/ฝ้ายเข้าช่องอีกคนหนึ่งช่วยดึงฟันหูกให้ห่างและใช้ตะขอเกี่ยวเส้นไหม/ฝ้ายเข้าช่องฟันหูก ฟันหูกจะช่วยสาวเส้นไหม/ฝ้ายให้เป็นระเบียบและสม่ำเสมอ (สุวิญญา สุวรรณมงคล. 2544; อ้างอิงจาก รจนา ชื่นริกุลชัย. 2542)

การสืบทอด คือการนำฝ้ายที่หั่นแล้วมาใส่ที่ คลี่เพื่อกระจายเส้นด้วยออกแล้วนำมาผูกติดกับฟืม การผูกผูกต้องใช้ความพยายาม เพราะต้องใช้ด้วยแต่ละเส้นสอดตลอดผ่านรูฟืมจนครบการทอลำดับขั้นตอนในการทอคือ “กระตุก – ดึง – เหยียบ – ดัน”

1. **กระตุก** คือ การใช้มือกระตุกเชือกก็เพื่อให้กระสวยด้ายพุ่งไปยังฝั่งตรงข้าม
2. **ดึง** คือ การใช้มือดึงฟืมกระแทรกเส้นด้ายที่พุ่งไปให้แน่น
3. **เหยียบ** คือ การใช้เท้าเหยียบไม้สำหรับดึงเขาหูกให้สับเส้นด้าย
4. **ดัน** คือ การใช้มือดันฟืมไปด้านหลังเพื่อเตรียมการกระตุกต่อไป ลักษณะของการทอผ้าข้างต้นเป็นการทอผ้าแบบใช้ที่กระตุก ซึ่งเหมาะสำหรับการทอผ้าเป็นผืนเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป
5. **การร้อยตะกอล** (การเก็บเขาย่า) เป็นการร้อยคล้องเส้นไหมยืน 2 ชุด ที่เส้นขัดกันด้วยด้ายในล่อน ทั้งด้านบนและด้านล่างของเส้นไหมยืนทุกเส้น เพื่อให้ตะกอลยกเส้นไหมขึ้นและลง
6. **การดันดอก** เป็นการทาลวดลายออกตามรูปแบบที่ได้ออกแบบไว้
7. **การเก็บเขาดอก** เป็นการเก็บดอกผ้าที่ได้จากการดันเลยไว้
8. **การทอฝ้ายยกดอก** เป็นขั้นตอนที่นำเส้นด้ายที่ได้ผ่านขั้นตอนจัดว่าเป็นขั้นสุดท้ายของการทอฝ้ายยกดอก

9. **การทอหน้านาง** คือการทอหน้านางส่วนหน้าของชิ้นซึ่งเป็นขั้นตอนการทอครั้งสุดท้ายของการทอฝ้ายยกดอก

กรรมวิธีการทอฝ้ายยกดอกสำหรับผ้าฝ้ายและผ้าไหมมีข้อแตกต่างกันอยู่บ้างเพราะลักษณะของเส้นด้ายและเส้นไหมมีความแตกต่างกัน เช่น ผ้าที่ทอออกมามีความแตกต่างกันกล่าวคือ ผ้าไหมยกดอกจะสามารถออกแบบลวดลายให้มีความละเอียดมากกว่าผ้าฝ้ายยกดอกเพราะเส้นไหมมีขนาดเล็กกว่าเส้นด้าย มีคุณสมบัติที่ต่างกัน ดังนั้นในขั้นตอนของการทอผ้าไหมจึงย่อมมีความละเอียด และยากกว่าการทอผ้าฝ้ายซึ่งมีการศึกษารวบรวมการทอผ้าทั้งสองลักษณะไว้เพื่อสร้างความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการทอฝ้ายยกดอกต่อไป (สุริยญา สุวรรณมงคล. 2544; อ้างอิงจาก รัตนานริกุลชัย. 2542)

ขั้นตอนการทอ ขั้นตอนการทอ การทอเป็นขั้นตอนสุดท้ายของฝ้ายยกดอก ช่างแรงงานทอส่วนใหญ่จะเป็นผู้หญิง ช่างที่มีความคุ้นเคยกับลายก็สามารถทอได้อย่างรวดเร็ว การทอนั้นผู้ที่คัดลายจะเป็นผู้กำหนดให้ผู้ทอว่าให้ทออย่างไร ลักษณะใด ทั้งนี้เพราะผู้ทอไม่สามารถทราบได้ว่าฝ้ายยกดอกที่ตนเเป็นผู้ทอนั้นมีลวดลายออกมาเป็นอย่างไร ยกเว้นผู้ทอเป็นผู้คัดลายและดันดอกเองเท่านั้น

ขั้นตอนการเตรียม

ขั้นตอนการสาวไหม การสาวไหม/ฝ้าย

ขั้นตอนการกรอ

ขั้นตอนการเข้าพันหวีหรือฟืม

ขั้นตอนหีด้ายเข้าซอน

ขั้นตอนด้ายเข้าก่

ขั้นตอนการตรวจด้าย

ขั้นตอนการคัดลายด้าย

ขั้นตอนการเก็บตะกอลาย

ขั้นตอนการผูกเท้าเหยียบ

ขั้นตอนการทอ

ขั้นตอนการสับด้าย (ต่อด้าย)

ภาพประกอบ 12 ขั้นตอนทอผ้าลายยกดอก

ที่มา: กลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลหนองหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

ลำดับขั้นตอนการทอที่กระตุก

ขั้นที่ 1 สับตะกอให้ด้ายยืนแยกออกจากกัน โดยมีที่เหยียบอยู่ข้างล่าง (ใช้เท้าเหยียบ) เป็นการเปิดช่องว่างสำหรับให้ด้ายพุ่งผ่านเข้าไปได้

ขั้นที่ 2 พุ่งกระสวยด้ายพุ่งให้สอดไปตามระหว่างด้าย ซึ่งมีไม้สอดนำกระสวย

ขั้นที่ 3 ปลดเท้าที่เหยียบเครื่องบังคับตะกอ เพื่อให้ด้ายพุ่งรวมเป็นหมู่เดียวกันตามเดิม กระทบพันหวีโดยแรงพันหวีจะพาด้วยพุ่งให้เข้ามาชิดกันเป็นเส้นตรง

ขั้นที่ 4 เหยียบทั้งค้ำตะกออีกครั้งหนึ่ง ซึ่งแยกเส้นด้ายยืนในลักษณะตรงกันข้ามกับขั้นที่ 1 กระทบ โดยแรงอีกครั้งหนึ่ง จึงพุ่งด้ายพุ่งเส้นที่ 2 จะทำให้ได้ผ้าเนื้อแน่นขึ้น

การกระแทกพื้นหรืออย่างแรงหรือเบามีผลต่อความยาวของผ้าที่ทอได้และทำให้ผ้าแน่นหรือบางได้ ช่างทอบางคนก็กระแทกพื้นแรงจะมีอัตราการทอที่ต่างกัน ดังนั้นคุณภาพและราคาของผ้าจึงต่างกันเนื่องมาจากการทอด้วย

ภาพประกอบ 13 การร้อยเส้นด้ายกับกี่ทอผ้า

3.3 ลวดลายผ้าทอยกดอก

ที่มาของลวดลาย ผ้าทอลายยกดอกเป็นผ้าที่มีการทอที่เพิ่มลวดลายเข้าไปในเนื้อผ้า เพื่อให้ผ้าทั้งสองด้านมีลวดลายต่างกัน ด้านหนึ่งเป็นลวดลายคมชัดและเรียบ ส่วนอีกด้านหนึ่งจะมีลวดลายหยาบมีเส้นด้ายข้ามซึ่งถูกเกาะเกี่ยวได้ง่าย การทอผ้าประเภทนี้จะต้องใช้เส้นไหมมากกว่าธรรมดาทำให้ดูหนาและหนัก

ภาพประกอบ 14 ลายผ้ายกดอก

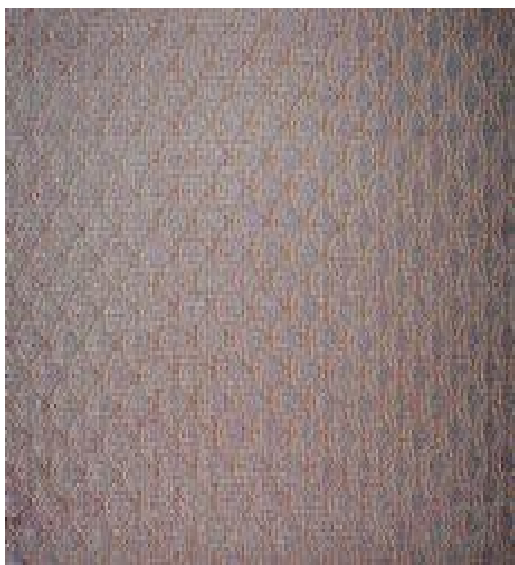
ที่มา: กลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลหนองหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.4 ประเภทของผ้าทอลายยกดอก

ลวดลายที่ได้มาจากรูปทรงของสัตว์ เช่น ลายเกล็ดปลา ลายเกล็ดพืชมเสน ลายแมงมุม
ก้านแย่ง

ภาพประกอบ 15 ผ้ายกดอกลายเกล็ดปลา

ภาพประกอบ 16 ผ้ายกดอกลายเกล็ดปลาพิมพ์เส้น

ภาพประกอบ 17 ผ้ายกดอกลายแมงมุมก้านแยง

ลวดลายที่มาจากรูปทรงของพืช เช่น ลายดอกกระเจา ลายดอกบานชื่น ลายลายดอกหมาก ลายดอกรัก ลายดอกพิกุล ลายดอกสร้อยพิกุล ลายดอกเข็มแก้ว ลายดอกมะลิพิกุล ลายดอกทานตะวัน ลายดอกมลูลี ลายดอกพิกุลกรอบแก้ว ลายดอกแค ลายดอกกันนิกา ลายต้นจูด

ภาพประกอบ 18 ผ้ายกดอกลายดอกกระเจา

ภาพประกอบ 19 ผ้ายกดอกลายดอกบานชื่น

ภาพประกอบ 20 ผ้ายกดอกลายดอกหมาก

ภาพประกอบ 21 ผ้ายกดอกลายดอกรัก

ภาพประกอบ 22 ผ้ายกดอกลายดอกพิกุล

ภาพประกอบ 23 ผ้ายกดอกลายสร้อยดอกพิกุล

ภาพประกอบ 24 ผ้ายกดอกลายดอกเข็มแก้ว

ภาพประกอบ 25 ผ้ายกดอกลายดอกมะลิกุล

ภาพประกอบ 26 ผ้ายกดอกลายดอกทานตะวัน

ภาพประกอบ 27 ผ้ายกดอกลายดอกมุลี

ภาพประกอบ 28 ผ้ายกดอกลายดอกพิกลุกรอบแก้ว

ภาพประกอบ 29 ผ้ายกดอกลายสร้อยดอกแค

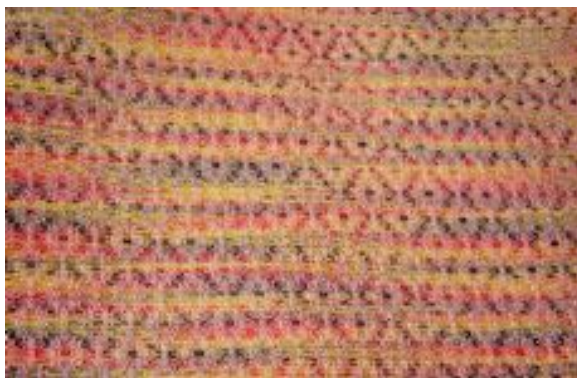

ภาพประกอบ 30 ผ้ายกดอกลายดอกกันนิกา

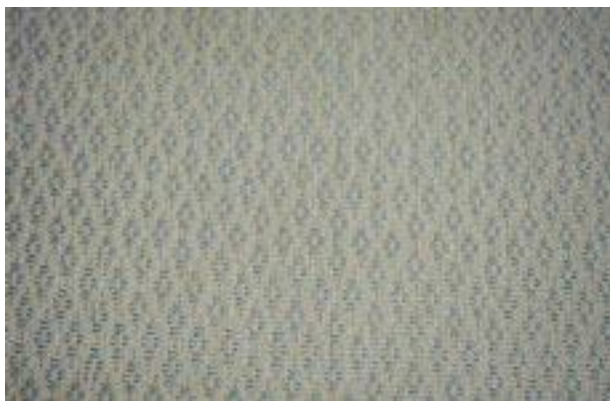
ภาพประกอบ 31 ผ้ายกดอกลายต้นจูด

ลายปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ เช่น ลายสายรุ้ง

ภาพประกอบ 32 ผ้ายกดอกลายสายรุ้ง

ลวดลายที่มาจากสิ่งประดิษฐ์ เช่น ลายลูกแก้วฝูง ลายเขมรเหลียม ลายแก้วสุวรรณสาร
ลายใจประสาน

ภาพประกอบ 33 ผ้ายกดอกลายลูกแก้วฝูง

ภาพประกอบ 34 ฝ้ายกดอกลายเขมรเหลือง

ภาพประกอบ 35 ฝ้ายกดอกลายแก้วสุวรรณसार

ภาพประกอบ 36 ฝ้ายกดอกลายใจประสาน

ภาพประกอบ 37 ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ จากผ้าทอลายยกดอก

ผู้วิจัยสรุปว่า กลุ่มทอผ้ายกดอกของหมู่บ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นกลุ่มทอผ้าที่มีความแข็งแรงทั้งทางด้านองค์กร ซึ่งกลุ่มแม่บ้านจะใช้เวลารว่างจากงานประจำมาทำการทอผ้าเพื่อหารายได้เสริม ต่อมาได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์บรมราชินีนาถทรงรับไว้ในโครงการศิลปาชีพ โดยทรงส่งเสริมจัดตั้งศูนย์ศิลปาชีพในพื้นที่ ซึ่งตั้งอยู่ใกล้กันกับกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค

ส่วนช่องทางการจำหน่ายผ้ายกดอกของหมู่บ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ ผลิตเพื่อจำหน่ายเอง ผลิตส่งพ่อค้าคนกลาง และผลิตส่งศูนย์ศิลปาชีพ

การทอผ้ายกดอกของหมู่บ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราชนั้นปัญหาด้านการผลิตและการตลาดอยู่หลายประการ เช่น ขาดการพัฒนาและปรับปรุงการผลิต ลวดลายและสีสันทันยังไม่ตรงตามความต้องการของตลาด ไม่มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์อย่างอื่น เป็นต้น

4. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาผ้าพื้นเมือง

การพัฒนาผ้าพื้นเมืองเป็นการสร้างความสามารถของคนในท้องถิ่นให้สามารถสร้างภูมิคุ้มกันของตนเองที่จะเผชิญกับภาวะความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ซึ่งหมายถึงความสามารถในการยกระดับการพึ่งตนเอง มีศักยภาพในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมโดยใช้ภูมิปัญญาที่สะสมกันมาหลายชั่วอายุคน (ฉัตรดาว มนัส. 2548; อ้างอิงจาก บัณฑิตน์; และคณะ. ม.ป.ป.)

แนวคิดเรื่องการพัฒนา ปัจจุบันการพัฒนาถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายทั่วประเทศ และมีความหมายแตกต่างกันออกไป เพื่อความชัดเจนผู้วิจัยจึงกล่าวถึง ความหมายของการพัฒนา ดังนี้

4.1 ความหมายของการพัฒนา

การพัฒนา (Development) หมายถึง กระบวนการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของกลุ่มบุคคล เป้าหมายมุ่งให้เกิดความเสมอภาคและการกระจายอย่างเป็นธรรมทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม การพัฒนาต้องประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น มีทิศทางและกำหนดเป็นแผนได้ มีเป้าหมายสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ต่างที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และผลของการพัฒนาต้องทำให้เกิดความเสมอภาคเพื่อให้โอกาสที่จะได้รับความเป็นธรรมในสังคม (ดิเรก. 2535 อ้างใน จัตรดาว มนัส. 2548)

4.2 ลักษณะของการพัฒนา

จัตรดาว มนัส (2548) กล่าวถึงลักษณะของการพัฒนาไว้ว่า มีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1. **ลักษณะการเปลี่ยนแปลง** การเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ทั้งด้านคุณภาพ ปริมาณ และสิ่งแวดล้อมของสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีขึ้นหรือให้เหมาะสม เป็นการเปลี่ยนแปลงรอบด้าน ไม่ใช่ด้านใดเพียงด้านเดียว
2. **ลักษณะที่เป็นกระบวนการ** คือ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามลำดับขั้นตอนและอย่างต่อเนื่อง แต่ละขั้นตอนมีความเกี่ยวข้องกันเป็นลำดับ
3. **ลักษณะที่เป็นพลวัต (Dynamic)** คือ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาไม่หยุดนิ่ง แต่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจะเป็นแบบรวดเร็วหรือช้าๆ ปริมาณมากหรือน้อยก็ได้
4. **ลักษณะที่เป็นแผนและโครงการ** คือ เกิดขึ้นจากการเตรียมการไว้ล่วงหน้าว่าจะเปลี่ยนแปลงได้ ด้านใด ด้วยวิธีการใด เมื่อไร ใช้งบประมาณเท่าใด ใครรับผิดชอบ เป็นต้น ไม่ใช่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยไม่มีการเตรียมการล่วงหน้า
5. **ลักษณะที่เป็นวิธีการ** เป็นกลวิธีที่นำมาใช้ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เช่น การพัฒนาสังคม การพัฒนาชนบท การพัฒนาชุมชน เป็นต้น การพัฒนาแบบหนึ่งก็มีวิธีการแตกต่างกันตามลักษณะเฉพาะของตนเอง
6. **ลักษณะที่เป็นปฏิบัติการ** คือ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ไม่เป็นเพียงแนวคิด หรือเป็นเพียงแผน และโครงการเท่านั้น เพราะการพัฒนาเป็นวิธีการที่ต้องนำมาใช้ปฏิบัติจริง
7. **ลักษณะที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์** เพื่อประโยชน์ของมนุษย์ การเปลี่ยนแปลงใด ถ้าไม่ได้เกิดจากการกระทำของมนุษย์ จะใช้การพัฒนา แม้ว่าจะมีลักษณะอื่นๆ เหมือนกับการพัฒนาก็ตาม
8. **ลักษณะของผลที่เกิดขึ้นมีความเหมาะสมหรือพึงพอใจ** ทำให้มนุษย์และสังคมมีความสุข เพราะการพัฒนาเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ และการร่วมกันเป็นสังคมมนุษย์
9. **ลักษณะที่มีเกณฑ์หรือเครื่องชี้วัด** คือ สามารถบอกได้ว่าลักษณะที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงนั้น เป็นการพัฒนาหรือไม่ ซึ่งอาจดำเนินการได้หลายวิธี เช่น เปรียบเทียบกับสภาพเดิมก่อนที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลง กำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการชี้วัดในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้าน

คุณภาพ ปริมาณ สิ่งแวดล้อม ความคงทนถาวร การประเมินผลจากผู้ที่เกี่ยวข้องว่ามีความเหมาะสมหรือพึงพอใจหรือไม่ และระดับ เป็นต้น

10. ลักษณะที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ การพัฒนานอกจากจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อมนุษย์ สังคม และสิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์แล้ว รูปแบบ กระบวนการ และวิธีการพัฒนาเองก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากมนุษย์และสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

จะเห็นได้ว่าการพัฒนาต้องส่งผลอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นกระบวนการระยะยาว (ฉัตรดาว มนัส. 2548) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาจะส่งผลต่อคนส่วนใหญ่ได้ 3 ลักษณะด้วยกัน คือ

ลักษณะที่ 1 เกิดความก้าวหน้าทั้งทางด้านเศรษฐกิจและควมมีเหตุผลของระบบกลไก ซึ่งเอื้ออำนวยให้สามารถใช้เหตุผลเป็นหลักในการตัดสินใจ และลดความขัดแย้งโดยสันติวิธีของสังคม

ลักษณะที่ 2 ความมั่นคง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจที่มั่นคงและมีเสถียรภาพ และความมั่นคงทางสังคมเป็นสังคมที่สงบสุข และสามารถปรับตัวเองให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้

ลักษณะที่ 3 ความเป็นธรรม คือ สมาชิกทุกคนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมจะได้รับผลตอบแทนจากการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตามสมควร

จากความหมายของการพัฒนา และลักษณะของการพัฒนาที่กล่าวมาอาจสรุปได้ว่าการพัฒนา เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงของสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีขึ้นทั้งด้านคุณภาพ ปริมาณ รวมทั้งสิ่งแวดล้อม โดยมีการวางแผนโครงการ การดำเนินงานโดยมนุษย์ เพื่อให้เกิดประโยชน์ และปรับปรุงคุณภาพชีวิตของกลุ่มบุคคล เป้าหมายมุ่งให้เกิดความเสมอภาคและการกระจายอย่างเป็นธรรมทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม

5. แนวคิดเรื่องการตลาด (The Marketing Concept)

ปี พ.ศ. 2549 นักออกทั้งหลายมีแนวความคิดว่า มีความสามารถทำได้ก็ทำออกมาตามความสามารถหรือทักษะที่มีอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของ OTOP ในประเทศไทย ที่ขาดการวิเคราะห์และกลั่นกรองถึงความต้องการของผู้บริโภคหรือทางการตลาดทำให้ล้มเหลวทางธุรกิจ ต่อมาในปี พ.ศ. 2523 ได้มีแนวคิดใหม่ว่าอะไรที่ขายได้จึงจะออกแบบเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค” (สรัญญา ภัคดีสุวรรณ. 2552)

แนวคิดของ Philip Kotler ปรมาจารย์ด้านการตลาดสมัยใหม่ เป็นแนวคิดที่ท้าทายแนวคิดต่างๆที่ผ่านมา แทนที่จะให้ความสำคัญกับตัวผลิตภัณฑ์ กลับเปลี่ยนให้ความสำคัญที่ลูกค้า เน้นที่ตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้า โดยการสร้างผลิตภัณฑ์ให้เหมาะกับลูกค้า Theodore Levitt แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้เปรียบเทียบระหว่างแนวคิดการขายกับแนวคิดการตลาดดังนี้

แนวคิดการขายมุ่งเน้นที่ความต้องการของผู้ขาย และผู้ขายนั้นนำความต้องการนั้นไปผลักดันสินค้าให้ได้เป็นเงินสดขึ้นมา ส่วนแนวคิดการตลาดมุ่งเน้นความต้องการของผู้ซื้อ และสนองความต้องการนั้นด้วยการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์และส่งมอบให้ผู้บริโภค แนวคิดทางการตลาดยึดเป็นปัจจัย 4 ประการคือ ตลาดเป้าหมาย (Target Market) ความต้องการของลูกค้า (Consumer Need) การผสมผสานทางตลาด (Integrated) และกำไรที่ได้จากความพึงพอใจของลูกค้า (Profitability) แนวคิดทางการตลาด มุ่งภายนอกสู่ภายใน เริ่มต้นโดยการกำหนดตลาดเป้าหมายที่ชัดเจน ศึกษาความต้องการของลูกค้า ทำกิจกรรมต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อลูกค้าและทำกำไรจากการสนองความพึงพอใจของลูกค้า ในทางตลาดถือว่า การออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่เป็นปัจจัยหนึ่งในกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาด ที่มีความสำคัญต่อการขยายตลาดสินค้า เป็นการสนองประโยชน์ใช้สอยใหม่ ความต้องการใหม่หรือสร้างตลาดกลุ่มเป้าหมายใหม่ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง (วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร. 2548)

ทฤษฎีด้านการตลาด หมายถึง ตัวแปรด้านการตลาดที่ควบคุมได้ และนำมาใช้ร่วมกันเพื่อสนองความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการตลาดประกอบด้วย (ผ่องพรรณ อุปละกุล. 2553; อ้างอิงจาก ศิริวรรณ เสรีรัตน์; และคณะ. 2539: 67-70)

ผลิตภัณฑ์ หมายถึง สิ่งที่เสนอขายโดยธุรกิจเพื่อสนองความต้องการของลูกค้าให้พึงพอใจ ผลิตภัณฑ์ที่เสนออาจจะมิตัวตนหรือไม่มีตัวตนก็ได้ ผลิตภัณฑ์จึงประกอบด้วย สินค้า บริการ ความคิด สถานที่ องค์การหรือบุคคล ผลิตภัณฑ์ต้องมีสรรพประโยชน์มีมูลค่าในสายตาของลูกค้า จึงจะมีผลทำให้ผลิตภัณฑ์สามารถขายได้

ราคา หมายถึง มูลค่าผลิตภัณฑ์ในรูปตัวเงิน ราคาเป็นต้นทุนของลูกค้า โดยลูกค้าจะเปรียบเทียบระหว่างมูลค่าผลิตภัณฑ์กับราคาผลิตภัณฑ์ ถ้ามูลค่าสูงกว่าราคาลูกค้าก็จะตัดสินใจซื้อ การกำหนดราคาควรเป็นที่ยอมรับของลูกค้าโดยควรคำนึงถึงต้นทุนและการแข่งขัน

ช่องทางจำหน่าย หมายถึง โครงสร้างของช่องทางซึ่งประกอบด้วยสถาบันและกิจกรรมใช้เพื่อเคลื่อนย้ายผลิตภัณฑ์และการบริการจากองค์การไปยังตลาด สถาบันที่นำผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดเป้าหมายก็คือสถาบันตลาด ส่วนกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่ช่วยในการกระจายตัวสินค้า ประกอบด้วย การขนส่ง การคลังสินค้า และการเก็บรักษาสินค้าคงคลัง

การส่งเสริมการตลาด หมายถึง เป็นการติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับข้อมูลระหว่าง ผู้ขายกับผู้ซื้อเพื่อสร้างทัศนคติและพฤติกรรมการซื้อ การติดต่อสื่อสารอาจเป็นการขายโดยใช้พนักงานขาย และการติดต่อสื่อสารโดยใช้สื่อ

จากการศึกษาผู้วิจัยสรุปว่า แนวคิดทางด้านตลาดใหม่ มุ่งให้ความสำคัญที่ลูกค้าโดยเน้นที่การตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้า ด้วยการสร้างผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับลูกค้าขึ้นอยู่กับปัจจัย 4 ประการคือ ตลาดเป้าหมาย (Target Market) ความต้องการของลูกค้า (Consumer Need) การผสมผสานทางตลาด (Integrated) และกำไรที่ได้จากความพึงพอใจของลูกค้า (Profitability)

กำหนดตลาดเป้าหมายที่ชัดเจน หลังจากนั้นศึกษาความต้องการของลูกค้า ในทางตลาดยังถือว่าการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่เป็นปัจจัยหนึ่งในกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดที่สำคัญ

5.1 ตลาดแบบเจาะจง (Niche Market)

ความหมาย ตลาดแบบเจาะจง (Niche Market) เป็นส่วนหนึ่งของตลาดที่สามารถกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่แน่นอนได้ ดังนั้น ธุรกิจที่เน้นตลาดนี้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องผลิตสินค้าและบริการที่แตกต่างที่มีอยู่แล้วในตลาดหลัก Niche Market อาจหมายถึงกลุ่มลูกค้าที่มีศักยภาพกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งก็ได้ ตลาดรูปแบบนี้จะเกิดขึ้นได้เมื่อความต้องการที่มีศักยภาพของผู้บริโภคส่วนหนึ่งยังไม่ได้รับการตอบสนอง หรือมีความต้องการเกิดขึ้นมาใหม่อันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในสังคม เทคโนโลยี หรือสภาวะแวดล้อมโดยทั่วไป (พันธุศรี พันธราม. 2552)

คอตเลอร์ และเคลเลอร์ (2006) ได้ให้ความหมายของ “Niche” ว่าเป็นการนิยามกลุ่มลูกค้าในลักษณะแคบ ๆ การค้นหาส่วนผสมของประโยชน์ที่แตกต่าง ปกตินักการตลาดจะนิยามตลาดเฉพาะกลุ่ม (Niche) โดยแบ่งส่วนของตลาดใหญ่ออกเป็นส่วนย่อยๆ แนวคิดการตลาดเป้าหมายใหม่ๆ โดยเลือกตลาดแบบเฉพาะเจาะจง เพื่อหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับคู่แข่งรายใหญ่ที่มุ่งสู่ตลาดใหญ่เป็นหลัก ซึ่งเป็นการตลาดที่วัดกันด้วยปริมาณมาก (Economies of Scale) ทั้งในการผลิต การจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด ดังนั้นช่องว่างทางการตลาดที่มุ่งสร้างความแตกต่างด้านผลิตภัณฑ์ (Product Differentiation) ออกจากตลาดใหญ่นั้นยังมีโอกาสอีกมาก (दनัย เทียนพุม. 2009)

จากการศึกษาผู้วิจัยสรุปว่าแนวคิดทางการตลาดแบบเฉพาะเจาะจง (Niche Market) นั้นหมายถึง การทำการตลาดกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่อยู่ในตลาดที่มีลักษณะเฉพาะที่ผู้ประกอบการธุรกิจยังไม่ค่อยนึกถึงซึ่งเป็นการทำตลาดเพื่อหลีกเลี่ยงกับการแข่งขันกับตลาดใหญ่ มีวิธีการการตลาดโดยหากกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองที่เพียงพอจากธุรกิจที่มีอยู่ ซึ่งหากค้นพบตลาดเป้าหมายกลุ่มนี้ ค้นหาความต้องการโดยศึกษาและเรียนรู้ถึงพฤติกรรม ทัศนคติ การตัดสินใจและวิถีการดำเนินชีวิต (Lifestyle) เพื่อเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดทิศทางการตอบสนองด้วยผลิตภัณฑ์ที่ยังไม่มีใครมีในตลาด ก็สามารถประสบความสำเร็จทางธุรกิจได้ โดยปัจจัยสู่ความสำเร็จที่สำคัญทางการตลาดแบบเฉพาะเจาะจง จะช่วยประหยัดงบประมาณ เนื่องจากสามารถทุ่มเททั้งเวลาในการศึกษาพฤติกรรม และความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย คัดวางแผนในการทำตลาด รวมไปถึงสามารถจัดสรรงบประมาณในการทำตลาดได้อย่างเต็มที่ ในขณะที่เดียวกันความเป็นตลาดแบบเฉพาะเจาะจง มักจะทำให้มีคู่แข่งในตลาดน้อยหรืออาจไม่มีเลยเพราะตลาดมีขนาดเล็ก และสิ่งที่สำคัญสำหรับตลาดกลุ่มนี้คือ การสร้างความแตกต่าง

5.2 ผู้บริโภคและพฤติกรรมผู้บริโภค

ผู้บริโภค (Consumer) คือบุคคลที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการบริโภคหรือผู้ใช้สินค้าหรือผู้ใช้บริการสุดท้าย (Ultimate Users) ของกระบวนการผลิตและแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน อาจจะเป็นผู้ที่มีบทบาทครบทุกด้านในเรื่องของพฤติกรรมผู้บริโภค หรือมีบางบทบาท เช่นผู้ใช้ ผู้แสวงหา หรือผู้จ่ายเงินซื้อ

พฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer Behavior) หมายถึงการตอบสนองความต้องการและความจำเป็นของผู้บริโภค เพื่อให้เกิดความพอใจ ค้นหา การซื้อ การใช้ การประเมินผล การใช้สอยผลิตภัณฑ์ และบริการ (นที บุญพราหมณ์. 2546)

คำว่า “ผู้บริโภค” หมายถึง ผู้ที่มีความต้องการในการซื้อ (Needs) มีอำนาจในการซื้อ (Purchasing Behavior) และพฤติกรรมการใช้ (Using Behavior) (สกันธ์ ภูงามดี. 2545)

5.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผู้บริโภค

ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ซึ่งแต่ละปัจจัยมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงจนส่งผลเป็นลูกโซ่ซึ่งกันและกัน

1. ลักษณะทางกายภาพ (Physiological Condition) หมายถึง ลักษณะทางสรีระ ที่ทำให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการสินค้าหรือบริการ

2. เงื่อนไขทางจิตวิทยา (Psychological Condition) หมายถึง ความต้องการที่เกิดจากสภาพจิตใจซึ่งเป็นปัจจัยภายในของมนุษย์ที่มีผลต่อการตัดสินใจ การเลือกซื้อของบุคคลทางด้านจิตวิทยาถือว่าเป็นปัจจัยภายในของผู้บริโภค ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อและการใช้สินค้า โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 แรงจูงใจ แรงจูงใจเกิดขึ้นภายในตัวบุคคล ซึ่งอาจถูกกระทบจากปัจจัยภายนอก เช่น วัฒนธรรม หรือสิ่งกระตุ้นที่นักการตลาดใช้เครื่องมือการตลาดเพื่อกระตุ้นให้เกิดความต้องการ นักการตลาดต้องศึกษาแรงจูงใจที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล ซึ่งถือว่าเป็นความต้องการของมนุษย์ อันประกอบไปด้วย ความต้องการทางร่างกายและความต้องการทางด้านจิตวิทยาต่างๆ ความต้องการเหล่านี้ทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะหาสินค้ามาบำบัดความต้องการของตนและบริการ

2.2 การรับรู้ เป็นกระบวนการซึ่งบุคคลได้รับการเลือกสรร จัดระเบียบและตีความหมายข้อมูล เพื่อสร้างภาพที่มีความหมาย

2.3 การเรียนรู้ คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความโน้มเอียงของพฤติกรรมจากประสบการณ์ในอดีต

2.4 ความเชื่อถือ และทัศนคติ เป็นความคิดเห็นของบุคคลยึดถือเกี่ยวกับสิ่งใด สิ่งหนึ่งเป็นผลจากประสบการณ์ในอดีต

3. ครอบครัว (Family) หมายถึง ปัจจัยนี้เป็นรากฐานสำคัญในการปลูกฝังนิสัยและสร้างค่านิยมให้แก่คนในครอบครัว และมีผลต่อพฤติกรรมบริโภค บุคคลในครอบครัวถือว่ามีอิทธิพลมาก

ที่สุดต่อทัศนคติ ความคิดเห็นค่านิยมของบุคคล สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อของครอบครัว

4. สังคม (Social Group) หมายถึง เป็นสภาพแวดล้อมของผู้บริโภคที่ผลักดันให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนให้สอดคล้องกับ “บรรทัดฐาน” (Norm) ของสภาพแวดล้อมนั้น เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อ

4.1 กลุ่มอ้างอิง (References Group) คือกลุ่มที่บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องกับกลุ่มนี้จะมีอิทธิพลต่อบุคคลในกลุ่มทางด้านการเลือกพฤติกรรมและการดำรงชีวิตรวมถึงทัศนคติและแนวคิดของบุคคลความคิดเห็น และค่านิยมของบุคคล ในกลุ่มอ้างอิง นักการตลาดใช้กลุ่มอ้างอิงที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค

4.2 บทบาทและสถานะ (Roles and Statuses) บุคคลจะเกี่ยวข้องกับหลายกลุ่ม เช่น ครอบครัว กลุ่มอ้างอิง สถาบันต่างๆ บุคคลจะมีบทบาทและสถานะที่แตกต่างกัน ในแต่ละกลุ่มซึ่งต้องวิเคราะห์หว่าใครเป็นผู้ริเริ่ม ผู้ตัดสินใจซื้อ และผู้ใช้

5.4 ปัจจัยด้านวัฒนธรรม (Culture Factor)

ปัจจัยด้านวัฒนธรรม หมายถึงเป็นแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมยอมรับและปฏิบัติตามเป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานในการกำหนดความต้องการและพฤติกรรมของมนุษย์ วัฒนธรรมหมายถึงรูปแบบหรือวิธีการดำเนินชีวิตที่คนในสังคมส่วนใหญ่ยอมรับ

1. **วัฒนธรรมพื้นฐาน (Culture)** เป็นลักษณะพื้นฐานของบุคคลในสังคมซึ่งประกอบไปด้วยค่านิยม การแสดงออก การใช้สิ่งของ

2. **วัฒนธรรมย่อย (Subculture)** หมายถึง วัฒนธรรมแต่ละกลุ่มที่มีลักษณะเฉพาะและแตกต่างกัน ซึ่งมีอยู่ในสังคมที่สลับซับซ้อน ซึ่งเป็นตัวกำหนดการจำแนกลักษณะและกระบวนการทางสังคมเฉพาะอย่างสำหรับสมาชิกในสังคมนั้นๆ เช่น กลุ่มชนชาติ กลุ่มศาสนา กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มภูมิภาค กลุ่มสีผิว กลุ่มอาชีพ กลุ่มย่อยด้านอายุ และกลุ่มย่อยด้านเพศ

3. **ชั้นทางสังคม (Social Class)** เป็นการแบ่งสมาชิกทางสังคมออกเป็นระดับฐานะที่แตกต่างกันโดยสมาชิกทั้งปวงถือเกณฑ์รายได้ (ฐานะ) ทรัพย์สิน หรืออาชีพ (ตำแหน่งหน้าที่) ในแต่ละชั้นทางสังคมจะมีลักษณะอย่างเดียวกัน และสมาชิกในชั้นทางสังคมที่แตกต่างจะมีลักษณะต่างกัน ซึ่งจะแบ่งชั้นทางสังคมเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค

5.5 ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal Factors)

ปัจจัยส่วนบุคคล คือ การตัดสินใจของผู้ซื้อจะได้รับอิทธิพลจากลักษณะส่วนบุคคลทางด้านต่างๆ ประกอบด้วย

1. อายุ
2. วัฏจักรชีวิตครอบครัว

3. อาชีพ
4. โอกาสทางเศรษฐกิจ การศึกษา
5. รูปแบบการดำรงชีวิต (ธนวรรณ แสงสุวรรณ. 2547)

จากการศึกษาผู้วิจัยสรุปว่า องค์ความรู้จากพฤติกรรมผู้บริโภคดังกล่าวข้างต้น สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในฐานะเป็นปัจจัยหนึ่งในกระบวนการออกแบบย่อมก่อให้เกิดผลสำเร็จทั้งในแง่ความงามทางศิลปะและในแง่การตลาด ในยุคปัจจุบันและอนาคตได้

5.6 บทบาทผู้บริโภคเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อ

ผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจซื้อ มีบทบาทที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. ผู้ริเริ่ม เป็นผู้เสนอความคิดที่จะซื้อผลิตภัณฑ์เป็นคนแรก
2. ผู้ที่มีอิทธิพล เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่จะให้คำแนะนำว่าควรซื้อหรือไม่ควรซื้อ
3. ผู้ตัดสินใจซื้อ เป็นผู้ที่ทำการตัดสินใจซื้อขั้นสุดท้ายว่าจะซื้อหรือไม่ซื้อสินค้า
4. ผู้ซื้อ เป็นผู้ที่ทำการซื้อสินค้า
5. ผู้ใช้ เป็นผู้บริโภคที่ใช้สินค้าหรือการบริการนั้น (นที บุญพราหมณ์. 2546)

จากการศึกษาผู้วิจัยสรุปว่า ผู้บริโภค คือบุคคลที่ใช้สินค้าหรือบริการล่าสุด ของกระบวนการผลิตและแลกเปลี่ยนสินค้า โดยมีพฤติกรรมในการค้นหา การซื้อ การใช้สอยผลิตภัณฑ์และบริการ ซึ่งคาดว่าจะสนองความต้องการของเค้าได้

การศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคทำให้เข้าใจพฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภคเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างกลยุทธ์ทางการตลาดที่สร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้บริโภค ซึ่งจะช่วยในการพัฒนาตลาดและผลิตภัณฑ์ที่ดีขึ้น

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้บริโภค ทำให้ทราบถึงสิ่งกระตุ้นที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้บริโภค ซึ่งมีประโยชน์สำหรับนักการตลาด เป็นแนวทางในการกระตุ้นและสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างถูกต้อง ซึ่งสามารถแยกปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้บริโภค เป็นประเภทต่าง ๆ ได้แก่ ปัจจัยด้านวัฒนธรรม ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านจิตวิทยา

5.7 แนวคิดเรื่องผู้บริโภค

โบดริยาร์ด ได้กล่าวถึงผลของความก้าวหน้าของระบบทุนนิยมสมัยใหม่ว่า มนุษย์แสวงหาความพึงพอใจจากความสุขที่ได้บริโภคโดยไม่จำเป็นต้องขึ้นกับประโยชน์ใช้สอยเสมอไปทำให้เกิดทฤษฎีการบริโภค โดยกล่าวถึงเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคนกับกับวัตถุ และได้วิเคราะห์ว่าความสัมพันธ์ระหว่างคนกับวัตถุมีหลายระดับเริ่มจากลักษณะความสัมพันธ์ในแง่การใช้ประโยชน์เพื่อสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เช่น ความต้องการรถยนต์เพื่อใช้เป็นพาหนะในการเดินทาง ความต้องการเพื่อที่อยู่อาศัย เป็นต้น โดยนำสิ่งๆนั้นมาใช้ประโยชน์ตามจุดมุ่งหมายของ

การผลิตความสัมพันธ์ในระดับที่สองอยู่ภายใต้การสร้างคุณค่าและความหมายจากวัตถุที่มนุษย์ผลิตขึ้นมาเป็นความสัมพันธ์ในเชิงอัตลักษณ์ คือ นอกจากวัตถุที่บริโภคแล้ว ยังรวมไปถึงผลผลิตที่มีอยู่ในสินค้านั้นๆรวมไปด้วย เช่น การบริโภคเสื้อผ้ามีแบรนด์เนม หน้าที่ของเสื้อผ้าคือการสร้างความอบอุ่นให้แก่ร่างกาย ผลผลิตของคุณค่าเชิงอัตลักษณ์แสดงถึงว่ามีระดับ การแสดงโอ้อวด โดยนำเอาภาพลักษณ์ของตัวเองไปสัมพันธ์กับสินค้านั้นๆ

จะเห็นได้ว่ามนุษย์ไม่ได้บริโภคเพียงเพราะความต้องการวัตถุอีกต่อไป หากแต่ยังรวมไปถึงความต้องการทางอัตลักษณ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่สร้างความต้องการบริโภคที่ไม่จำกัด โดยคุณค่าของอรรถลักษณะถูกกำหนดโดยกฎเกณฑ์ (Rules) รหัสหมาย (Codes) และตรรกะทางสังคม (Social Logic) ดังนั้น โบตริยาร์ดจึงได้เพิ่มเติมการวิเคราะห์คุณค่าเชิงอัตลักษณ์นอกเหนือจากการวิเคราะห์ของมาร์กที่มีคุณค่าการใช้และคุณค่าการแลกเปลี่ยนเท่านั้น โบตริยาร์ด กล่าวว่า การที่วัตถุเปลี่ยนแปลงเป็นอัตลักษณ์ สิ่งนี้เกิดจากการที่วัตถุที่บริโภคต่างกันมีผลทำให้เกิดการแบ่งแยกความแตกต่างกันทางสังคม เมื่อใดก็ตามที่มนุษย์บริโภคในส่วนที่ไม่ได้เป็นคุณค่าจากการใช้งานเพียงอย่างเดียว ซึ่งก็คือการบริโภคในส่วนของอัตลักษณ์ที่อยู่ในตัววัตถุนั้นเอง

อิทธิพลของการบริโภคเชิงอัตลักษณ์เป็นตัวกำหนดการเลือกสินค้าไม่ว่าจะเป็นรสนิยมระดับชนชั้นทางสังคม และมูลค่าเชิงอัตลักษณ์ได้หมดสิ้นไป ทำให้เกิดความล้าสมัยแม้จะยังคงใช้งานได้อยู่ เช่น เสื้อผ้า เครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น สิ่งนี้เองที่สร้างความต้องการของมนุษย์ที่มีอย่าง ไม่จำกัด

โบตริยาร์ดปฏิเสธทฤษฎีการบริโภคหรือการมองซึ่งเน้นวัตถุในแง่เพื่อสนองความต้องการหรือความพึงพอใจเพียงอย่างเดียวเท่านั้น โดยได้เสนอทฤษฎีการบริโภคในเชิงอัตลักษณ์วิทยา ซึ่งการบริโภควัตถุจะประกอบไปด้วยความหลากหลาย ดังที่ได้แบ่งเป็น 4 แบบแผน คือ

1. อัตลักษณ์วิทยาเชิงหน้าที่ของการใช้หรือเชิงอรรถประโยชน์ ซึ่งเป็นตรรกวิทยาในเชิงปฏิบัติหรือการวัตถุมาใช้ประโยชน์ในแง่เครื่องมือเครื่องใช้
2. อัตลักษณ์วิทยาเชิงเศรษฐศาสตร์ของค่าแลกเปลี่ยน เป็นตรรกวิทยาเชิงเปรียบเทียบค่าหรือ ตรรกวิทยาเชิงตลาดที่จะนำวัตถุไปแลกเปลี่ยนกับสิ่งอื่นๆ
3. อัตลักษณ์วิทยาของค่าผลผลิต เมื่อสถานะของวัตถุนั้นเป็นตัวกำหนดสร้างผลผลิตอย่างไรอย่างหนึ่งให้แก่เจ้าของ
4. อัตลักษณ์วิทยาของค่าแลกเปลี่ยนเชิงผลผลิต เมื่อสถานะของวัตถุนำไปแลกเปลี่ยนในเชิงผลผลิตกับผลผลิตอื่นๆ

ปรากฏการณ์ทางการบริโภคในสังคมปัจจุบันเป็นผลมาจากการทำงานของกระบวนการสอนลักษณะ คือ กระบวนการเลียนแบบ (Imitation Process) และกระบวนการสร้างและแสวงหาความแตกต่าง (Distinction Process) กล่าวคือ ชนชั้นของบุคคลในสังคมที่มีฐานะด้อยกว่ามักจะต้องการที่จะก้าวเข้าสู่การบริโภคของชนชั้นนำในสังคม จึงปฏิบัติตนในฐานะการลอกเลียนแบบการบริโภคเชิงอัตลักษณ์ของชนชั้นนำในสังคม ขณะที่ชนชั้นนำในสังคมก็ต้องการหาทางสร้างจุดเด่นให้แก่ตนโดยอาศัยพื้นฐานในเรื่องความแตกต่าง (Differentiation) ทำการผลิตกระบวนการบริโภค

ถูกแสดงออกได้ด้วยการบริโภคสินค้าที่น่าสมัย และผู้บริโภคจะบริโภคอัตลักษณ์ของตัวสินค้าเพื่อสร้างอัตลักษณ์ให้กับตนเอง (กาญจนา แก้วเทพ. 2544; อ้างอิงจาก ศรีัญญา ภักดีสุวรรณ. ม.ป.ป.)

จากการศึกษาสรุปว่า การพัฒนาอุตสาหกรรมในคริสต์ศตวรรษที่ 20 ซึ่งมีผลทำให้การผลิตเกิดความต้องการของมนุษย์ มอง โบดริยาร์ด (Jean Baudrillard) ได้คิดทฤษฎีการบริโภคเชิงอัตลักษณ์ขึ้น โดยกล่าวว่าในปัจจุบัน มนุษย์ไม่ได้บริโภคเพียงประโยชน์ใช้สอยอีกต่อไป หากแต่ยังรวมไปถึงความต้องการทางอัตลักษณ์ โดยความสัมพันธ์ระหว่างคนกับวัตถุมีหลายระดับ เริ่มจากความสัมพันธ์ในแง่การประโยชน์เพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ และความสัมพันธ์ในระดับที่สูงอยู่ภายใต้การสร้างคุณค่าและความหมายจากวัตถุที่มนุษย์ผลิตขึ้นมาในเชิงอัตลักษณ์ เช่น การบริโภคเสื้อผ้าแบรนด์เนม ประโยชน์ของเสื้อผ้าคือการสร้างความอบอุ่นให้แก่ร่างกาย และยังมีคุณค่าเชิงอัตลักษณ์เพื่อแสดงถึงว่ามีระดับการบริโภคในปัจจุบัน เป็นผลมาจากการทำงานของกระบวนการสองลักษณะ คือ กระบวนการเลียนแบบ (Imitation Process) และกระบวนการแสวงหาความต้องการ (Distinction Process) กล่าวคือ บุคคลที่มีฐานะสังคมด้อยกว่ามักจะลอกเลียนแบบการบริโภคเชิงอัตลักษณ์ของชนชั้นนำในสังคม ขณะที่ชนชั้นนำในสังคมก็จะต้องการหาทางสร้างจุดเด่นให้แก่งตนโดยการสร้างความแตกต่าง (Differentiation) ทำการผลิตกระบวนการบริโภคเชิงอัตลักษณ์ที่แตกต่างออกไป อิทธิพลของการบริโภคเชิงอัตลักษณ์เป็นตัวกำหนดการเลือกสินค้าโดยมูลค่าเชิงอัตลักษณ์ เป็นสิ่งที่กำหนดอายุของการบริโภค กล่าวคือ แม้ว่าสินค้าจะใช้สอยได้อยู่แต่มูลค่าสัญลักษณ์ได้หมดสิ้นไป ทำให้เกิดความล้าสมัย สิ่งนี้เองที่สร้างความต้องการของมนุษย์ที่มีอย่างไม่จำกัด โดยคุณค่าของอัตลักษณ์ถูกกำหนดโดยกฎเกณฑ์ (Rules) รหัสหมาย (Codes) และอัตลักษณ์ทางสังคม (Social Logic) โดยอัตลักษณ์แห่งการบริโภคถูกแสดงออกได้ด้วยการบริโภคสินค้าที่น่าสมัย และผู้บริโภคจะบริโภคอัตลักษณ์ของตัวสินค้าเพื่อสร้างอัตลักษณ์ให้กับตนเอง

5.8 แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์

อัตลักษณ์ หมายถึงสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อสื่อความหมาย (Meaning) แทนของจริง/ตัวจริงในบท (Text) และในบริบท (Context) หนึ่งๆ ตัวอย่างเช่นแว่นหมั่น เป็นอัตลักษณ์ใช้แทนความหมายที่แสดงถึงความผูกพันระหว่างชายหญิงคู่หนึ่งในบริบทสังคมตะวันตก (หากเป็นบริบทสังคมอื่นก็อาจจะใช้อัตลักษณ์อย่างอื่นแทน)

5.9 แนวคิดพื้นฐานของอัตลักษณ์วิทยา

1. Charles Sanders Peirce ได้แยกองค์ประกอบของอัตลักษณ์ออกเป็น 2 ส่วน คือส่วนที่เป็นรูปอัตลักษณ์ และส่วนที่เป็นความหมายอัตลักษณ์ หรือภาพในความคิด (Concept) เช่น เมื่อเรายกมือขึ้นพนมระหว่างอก (รูปอัตลักษณ์) ก็มีความหมายถึงการแสดงความรัก (ความหมายอัตลักษณ์) จากองค์ประกอบทั้ง 2 นี้ ได้แบ่งลักษณะของ รูปอัตลักษณ์เป็น 3 ลักษณะ คือ

1.1 Icon เป็นรูปสัญลักษณ์ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับ ความหมายสัญลักษณ์เช่น รูปปั้น ภาพถ่าย

1.2 Index เป็นรูปสัญลักษณ์ที่มีลักษณะเชื่อมโยงแบบเหตุผลกับ ความหมายสัญลักษณ์ เช่น ท้องฟ้ามีดครีမ်แสดงว่าฝนกำลังจะตก

1.3 Symbol เป็นสัญลักษณ์ที่มีลักษณะความเชื่อมโยงที่เกิดจากข้อตกลงกับ ความหมายสัญลักษณ์ เช่น การออกแบบตัวอักษรเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันของคนกลุ่มต่างๆ ซึ่งเข้าใจธรรมชาติของสัญลักษณ์แต่ละประเภทจะทำให้เราเลือกใช้สัญลักษณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับบริบทต่างๆมากมาย

2. ความสัมพันธ์ (Relations) สัญลักษณ์นั้นมีส่วนประกอบ 2 ส่วน คือส่วนประกอบย่อย (Element) และความสัมพันธ์ (Relations) นักอรรถศาสตร์วิทยาให้ความสนใจวิเคราะห์เนื้อหาของ สัญลักษณ์จากเรื่องความสัมพันธ์ เพราะเห็นว่าความสัมพันธ์นั้นสร้างความหมายที่แท้จริงมากกว่า ส่วนประกอบย่อย

แนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ ถูกมาใช้อธิบายเรื่องความหมายในอีกแง่มุมหนึ่งที่เชื่อว่าไม่มีอะไรมีความหมายในตัวเอง และไม่ใช้ตัวเนื้อหาที่กำหนดความหมาย แต่ทว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นจะมีความหมายต่อเมื่อนำไปสัมพันธ์กับอีกระบบหนึ่งและคู่ความสัมพันธ์ที่ช่วยให้เห็นความหมายที่ชัดเจนที่สุด คือ ความสัมพันธ์แบบคู่ตรงข้าม (Binary Opposition) ยังมีความสัมพันธ์อีกรูปแบบหนึ่ง ที่อรรถศาสตร์วิทยา คือ ความสัมพันธ์ระหว่างบท (Text) กับ บริบท (Context) ที่หมายถึงสิ่งที่อยู่รอบๆตัวบทเพราะคิดว่านอกจากความชัดเจนของความหมายของตัวบทจะขึ้นอยู่กับบริบทรอบๆ ตัวบท เพราะคิดว่านอกจากความชัดเจนของความหมายของตัวบทจะขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์แบบคู่ตรงข้ามแล้ว ยังขึ้นอยู่กับบริบทด้วย ดังนั้นหากบริบทเปลี่ยนแปลงไป ตัวบทเดิมก็อาจจะมีความหมายเปลี่ยนแปลงไป

3. รหัส (Code/Rule/Convention) คนในแต่ละกลุ่มจะมีรหัสแตกต่างกันออกไป ในกระบวนการเข้ารหัส (Encoding) และกระบวนการถอดรหัส (Decoding) นั้นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของนักอรรถศาสตร์วิทยาก็ คือ สมมติฐานที่ว่าผู้ส่งและผู้รับสารไม่จำเป็นต้องมีรหัสเหมือนกัน ฉะนั้นการถอดรหัสเพี้ยนไปนั้นจึงเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้ ไม่ใช่ข้อยกเว้น (กาญจนา แก้วเทพ. 2547; สรัญญา ภักดีสุวรรณ. ม.ป.ป.)

จากการศึกษาผู้วิจัย สรุปว่า สัญลักษณ์เป็นเรื่องที่ว่าด้วย องค์ประกอบและวงจรชีวิตของสัญลักษณ์หนึ่งๆที่ใช้สื่อความหมายในบริบทต่างๆ และความหมายของสัญลักษณ์ก็ขึ้นอยู่กับบริบทแวดล้อมของสัญลักษณ์นั้น ทุกสิ่งทุกอย่างสามารถเป็นสัญลักษณ์ได้หากนำมาใช้ในการสื่อสารได้โดยสัญลักษณ์นั้นมีส่วนประกอบย่อยที่ทำหน้าที่แตกต่างกันไป

6. ทฤษฎีทางศิลปะที่ใช้ในการออกแบบลวดลาย

วีรณ ตั้งเจริญ กล่าวว่า การออกแบบไม่ใช่การแสดงความงามได้ปรากฏเพียงอย่างเดียวเท่านั้นมีอีกหลายสิ่งที่ต้องพิจารณา นอกจากนี้การออกแบบยังเรียกได้ว่าเป็นกระบวนการสร้างสรรค์รูปแบบอันเป็นประโยชน์ต่างไปจากงานจิตรกรรมและปติมากรรมอันสะท้อนถึงภาพและความผันส่วนตัวของศิลปินการออกแบบเป็นงานเพื่อชีวิตจริง ทั้งนี้การออกแบบที่ดี คือการแสดงออกซึ่งรูปแบบที่ดีที่สุดจากสาระของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ว่าจะออกแบบเพื่อข่าวสาร (Message) หรือเพื่อผลิตภัณฑ์ (Product) การออกแบบที่มีประสิทธิภาพนั้น นักออกแบบต้องมองการไกลถึงสิ่งที่ดีที่สุดในด้านรูปแบบ การผลิต การส่ง หรือการสื่อสาร การนำไปใช้ รวมทั้งความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการสร้างสรรค์จะต้องไม่พิจารณาเพียงเฉพาะความงาม แต่ต้องตระหนักถึงประโยชน์และรสนิยมตามช่วงเวลาที่ต้องการ (วีรณ ตั้งเจริญ. 2539)

อารี สุทธิพันธ์ กล่าวว่า การออกแบบ หมายถึง การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ เพื่อประโยชน์และความงามด้วยการนำประกอบของการออกแบบมาใช้ (Element of Design) และหมายถึงการปรับปรุงของเดิมที่มีอยู่แล้วดัดแปลงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น (อารี สุทธิพันธ์. 2528)

การออกแบบ คือ การกำหนดความนึกคิดตามความต้องการที่จะแสดงออก ซึ่งเป็นการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ และรู้จักปรับปรุงแก้ไขสิ่งเดิมที่มีอยู่ให้เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย และการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย (คมสัน สุริยะ และคณะ. 2551)

นวลน้อย บุญวงษ์ ได้สรุปความหมายของคำว่า การออกแบบไว้ว่า งานออกแบบหมายถึง สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเท่านั้น รวมทั้งเป็นความพยายามสร้างให้เกิดความเปลี่ยนแปลงโดยการจัดระเบียบด้วยความมุ่งหมายที่จะแก้ปัญหาเพื่อสนองประโยชน์ของทั้งตนเองและต่อสังคม ทั้งนี้คุณสมบัติของนักออกแบบควรเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญ ตลอดจนประสบการณ์ และที่สำคัญคือเป็นผู้ที่มีความคิดและจินตนาการ (นวลน้อย บุญวงษ์. 2542)

สกนธ์ ภู่งาม ได้สรุปความหมายของคำว่า การออกแบบหมายถึง สิ่งที่มนุษย์ได้ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้เกิดสิ่งใหม่ซึ่งแตกต่างจากสิ่งที่มีอยู่เดิมหรือไม่เคยปรากฏมาก่อน และเมื่อสร้างให้ปรากฏขึ้นแล้วจะสามารถใช้ประโยชน์หรือไม่สามารถใช้ประโยชน์ก็ได้ แต่ผู้ออกแบบควรที่จะระลึกถึงเหตุผล 2 ประการ คือ

1. ความสวยงามโดยใช้หลักสุนทรียศาสตร์ มาเป็นตัวกำหนดในการออกแบบว่าเหมาะสมสวยงามกับสถานการณ์ของชิ้นงานนั้นๆหรือไม่
2. ความเป็นไปได้ในการใช้งาน หมายถึง สิ่งที่ออกแบบมานั้นสามารถนำมาใช้ได้จริงกับความต้องการของมนุษย์มิใช่เป็นแค่ประดิษฐ์กรรมที่ล้นหลามนั้น อย่างไรก็ตาม หากมีความสวยงามแม้ว่าจะใช้ประโยชน์หรือไม่ก็ตาม สามารถถือได้ว่าสิ่งนั้นได้ถูกออกแบบขึ้น ซึ่งอย่างน้อยก็เป็น “ต้นแบบ” ที่จะถูกพัฒนาต่อไป

ลาย หมายถึง รูปแบบทางทัศนศิลป์ประเภทหนึ่ง ประกอบด้วยเส้นเป็นสำคัญ ลักษณะแบบซ้ำเป็นหมู่ๆหรือต่อเนื่องกันไป มีทั้งลายธรรมชาติ และลายประดิษฐ์ ใช้ เขียน ปั้น หรือแกะสลัก

เพื่อตกแต่งให้สวยงาม ส่วนคำว่าลวดลายหมายถึง ลายต่างๆ ที่เขียน ปั้นหรือแกะสลัก (ราชบัณฑิตยสถาน. 2539)

การออกแบบลวดลายในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Decorative Design หรือ Ornament Design ซึ่งทั้งสองคำมีความหมายคล้ายคลึงกันคือ Decorative หมายถึง การตกแต่งและ Ornament หมายถึงสิ่งประดับตกแต่ง และ Design หมายถึงการออกแบบ (พินาลิน สาริยา. 2549)

การออกแบบลวดลาย หมายถึง การจัดระบบความคิดผ่านกระบวนการสร้างสรรค์เป็นลวดลายต่างๆ โดยอาศัยองค์ประกอบของการออกแบบให้เข้ากับวัสดุ เทคนิควิธีการ และรูปแบบของงานที่จะออกแบบอย่างมีชั้นเชิง (อ้อยทิพย์ พลศรี. 2545)

จากการศึกษาผู้วิจัยสรุปว่า การออกแบบลวดลายคือกระบวนการสร้างสรรค์ที่จัดวางองค์ประกอบทางศิลปะ ให้เกิดเป็นลวดลายเพื่อใช้ในการประดับตกแต่งสิ่งต่างๆ ให้มีความสวยงามและมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น

6.1 ความสำคัญของการออกแบบลวดลาย

การออกแบบลวดลายเป็นผลงานของมนุษย์ที่แฝงไปด้วยศิลปวัฒนธรรมอันประณีตละเอียดอ่อน บ่งบอกถึงความแปลกใหม่ที่สะสมจากประสบการณ์ อันก่อให้เกิดเอกลักษณ์ของในแต่ละสังคมและเป็นสื่อที่สามารถบ่งบอกถึงชีวิต วัฒนธรรมประเพณี ในเชิงประวัติศาสตร์ได้ และลวดลายที่ได้รับการออกแบบมีความสำคัญโดยเข้าไปเป็นส่วนประกอบในการสร้างงานแทบทุกประเภท โดยเฉพาะการออกแบบผลิตภัณฑ์ เช่นภาชนะ ฯลฯ ลวดลายเป็นปัจจัยหนึ่งที่ผู้บริโภคใช้พิจารณาในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าตามรสนิยมที่ตนเองพึงพอใจ ฉะนั้นลวดลายจึงมีความสำคัญในการจัดจำหน่ายโดยเฉาะสินค้าที่มีการแข่งขันสูง (พินาลิน สาริยา. 2549)

ลวดลายจึงเป็นองค์ประกอบที่ส่งเสริมให้งานศิลปะและงานออกแบบทุกประเภทมีคุณค่าและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยสามารถแยกความสำคัญของการออกแบบลวดลายไว้ดังนี้

1. ลวดลายสามารถแก้ปัญหาบริเวณว่างในการสร้างสรรค์งาน
2. ลวดลายเพิ่มคุณค่าด้านความสวยงาม
3. ลวดลายสามารถสื่อให้เห็นถึงแนวคิดหรือที่มาทางด้านวัฒนธรรม
4. ลวดลายสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการออกแบบประเภทต่างๆ ได้ (อ้อยทิพย์ พลศรี. 2445)

2445)

การออกแบบลวดลายที่ดี ควรคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอย รูปลักษณะ องค์ประกอบศิลป์ และความงามทางศิลปะ ดังนั้นจึงต้องอาศัยหลักการออกแบบหรือทฤษฎีทางด้านศิลปะมาใช้ประกอบเป็นแนวทางในการทำงาน อันมีหลักการสำคัญ ดังนี้

6.2 องค์ประกอบของลวดลาย

องค์ประกอบของลวดลาย หมายถึง สิ่งที่น่ามาใช้แทนความรู้สึกนึกคิด ของผู้ออกแบบเพื่อสื่อสารกับคนดู ให้เกิดความประทับใจ และพึงพอใจต่อการนำลวดลายไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งมี 2 รูปแบบหลัก ดังนี้

1. รูปแบบลักษณะพื้นที่โครงสร้างลวดลาย เป็นองค์ประกอบใหญ่ ที่จะกำหนดขอบเขตพื้นที่ ซึ่งสามารถนำลวดลายไปบรรจุได้ตามวัตถุประสงค์ อย่างเหมาะสมสวยงาม

2. รูปแบบและรายละเอียดของลวดลาย เป็นองค์ประกอบย่อย ที่ใช้ประกอบกับรูปแบบลักษณะพื้นที่โครงสร้างเพื่อให้เกิดลวดลายที่แปลกใหม่สมบูรณ์สวยงามตามจินตนาการของผู้ออกแบบ (พินาริน สาริยา. 2549) องค์ประกอบย่อยที่ใช้ในการออกแบบดังนี้

2.1 จุด (Point. Dot) คือส่วนประกอบที่เล็กที่สุด เป็นส่วนเริ่มต้นไปสู่ส่วนอื่นๆ เช่น การนำจุดมาเรียงต่อกันตามตำแหน่งที่เหมาะสม และซ้ำๆ กัน จะทำให้เรามองเห็นเป็นเส้น รูปร่าง รูปทรง ลักษณะผิว

2.2 เส้น (Line) เกิดจากจุดเรียงต่อกันในทางยาว ในทิศทางต่างๆ ที่มีหลายลักษณะ เช่น ตั้ง นอน เอียง โค้ง ฯลฯ เส้นมีมิติเดียว คือความยาว ไม่มีความกว้าง ทำหน้าที่เป็นขอบเขตของที่ว่าง รูปร่าง รูปทรง น้ำหนัก สี ตลอดจนกลุ่มรูปทรงต่างๆ รวมทั้งเป็นโครงสร้างของรูปร่าง รูปทรงเส้นเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของงานศิลปะทุกชนิด เส้นสามารถให้ความหมายแสดงความรู้สึก และอารมณ์ได้ด้วยตัวเองและด้วยการสร้างเป็นรูปทรงต่างๆ เส้นมี 2 ลักษณะคือ (Straight Line) และเส้นโค้ง (Curve Line) เส้นทั้งสองชนิดนี้ เมื่อนำมาจัดวางในลักษณะต่างๆ กัน จะมีชื่อเรียกต่างๆ และให้ความหมาย ความรู้สึกที่แตกต่างกัน โดยมีลักษณะของเส้นดังนี้

2.2.1 เส้นตั้ง ให้ความรู้สึกทางความสูง สง่า มั่นคง แข็งแรง หนักแน่น เป็นสัญลักษณ์ของความซื่อตรง

2.2.2 เส้นนอน ให้ความรู้สึกถึงความกว้าง สงบ ราบเรียบ นิ่ง ผ่อนคลาย

2.2.3 เส้นเอียง ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว รวดเร็ว ไม่มั่นคง

2.2.4 เส้นหยักแบบฟันปลา ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวอย่างเป็นจังหวะ มีระเบียบ ไม่ราบเรียบ น่ากลัว อันตราย ขัดแย้ง ความรุนแรง

2.2.5 เส้นโค้งแบบคลื่น ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวอย่างช้าๆ ลื่นไหล ต่อเนื่อง สุภาพ อ่อนโยนนุ่มนวล

2.2.6 เส้นโค้งแบบก้นหอย ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวคลี่คลาย หรือเติบโตในทิศทางที่หมุนวนออกมา ถ้ามองเข้าไปจะเห็นพลังความเคลื่อนไหวที่ไม่สิ้นสุด

2.2.7 เส้นโค้งวงแคบ ให้ความรู้สึกถึงพลังความเคลื่อนไหวที่รุนแรง การเปลี่ยนทิศทางที่รวดเร็ว ไม่หยุดนิ่ง

2.2.8 เส้นประ ให้ความรู้สึกที่ไม่ต่อเนื่อง ขาด หาย ไม่ชัดเจน ทำให้เกิดความเครียด

2.3 รูปร่าง (Shape) คือพื้นที่ ที่ล้อมรอบด้วยเส้นที่แสดงความกว้างและความยาว รูปร่างมีสองมิติ ไม่มีความหนาเกิดจากเส้นรอบนอกที่แสดงพื้นที่ขอบเขตของรูปต่างๆ

2.4 รูปทรง (Form) คือ รูปที่ลักษณะเป็นสามมิติ โดยนอกจากจะแสดงความกว้าง ความยาวแล้ว ยังมีความลึก หรือความหนา หนา ด้วย เช่น รูปทรงกลม รูปทรงสามเหลี่ยม รูปทรงกระบอก เป็นต้น ให้ความรู้สึกมีปริมาตร ความหนาแน่นมีมวลสาร ที่เกิดจากการใช้ค่าน้ำหนัก หรือการจัดองค์ประกอบของรูปทรง หลายรูปรวมกัน รูปร่างของรูปทรงเป็นรูปธรรมของงานศิลปะ ที่ใช้สื่อเรื่องราวจากงานศิลปะไปสู่ผู้ชม รูปร่างและรูปทรงที่มีอยู่ในงานศิลปะมี 3 ลักษณะ คือ

2.5 รูปทรงเรขาคณิต (Geometric Form) เป็นรูปทรงที่มีโครงสร้างแน่นอนเกิดจากการสร้างของมนุษย์ เช่น รูปสี่เหลี่ยม รูปวงกลม รูปวงรี นอกจากนี้ยังรวมถึงรูปทรงของสิ่งที่มนุษย์ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นอย่างมีแบบแผนแน่นอน เช่น รถยนต์ เครื่องจักรกลเครื่องบิน สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ

2.6 รูปอินทรีย์ (Organic Form) เป็นรูปของสิ่งที่มีชีวิต ที่สามารถเจริญเติบโต เคลื่อนไหว หรือเปลี่ยนแปลงรูปได้ เช่น รูปของคน สัตว์ พืช

2.7 รูปอิสระ (Free Form) เป็นรูปทรงที่ไม่มีโครงสร้างที่แน่นอน ซึ่งเป็นไปตาม อิทธิพลและการกระทำจากสิ่งแวดล้อม เช่น รูปก้อนเมฆ ก้อนหิน หยกน้ำ ควั่น ซึ่งให้ความรู้สึก เคลื่อนไหว มีพลัง รูปอิสระจะมีลักษณะขัดแย้งกับรูปเรขาคณิต แต่กลมกลืนกับรูปอินทรีย์

2.8 พื้นผิว (Texture) หมายถึง ลักษณะของพื้นผิวหน้าของสิ่งต่างๆ ที่เมื่อสัมผัสแล้ว สามารถรับรู้ได้ เช่น หยาบ ขรุขระ เรียบ มัน ด้าน เนียน สาก เป็นต้น ลักษณะที่สัมผัสได้ของพื้นผิว มี 2 ประเภท คือ

2.8.1 พื้นผิวที่สัมผัสได้ด้วยมือ หรือกายสัมผัส เป็นลักษณะพื้นผิวที่เป็นอยู่จริง ๆ ของผิวหน้าของวัสดุนั้นๆ ซึ่งสามารถสัมผัสได้จากงานประติมากรรม งานสถาปัตยกรรม และ สิ่งประดิษฐ์อื่นๆ

2.8.2 พื้นผิวที่สัมผัสได้ด้วยตา เป็นพื้นผิวที่เกิดจากการมองเห็นแต่ไม่ใช่ลักษณะที่ แท้จริงของผิววัสดุนั้นๆ เช่น การวาดภาพก้อนหินบนกระดาษ จะทำให้ความรู้สึกเป็นก้อนหิน แต่เมื่อ สัมผัสเป็นกระดาษ ลักษณะเช่นนี้ถือว่าการสร้างพื้นผิวลวงตาให้สัมผัสได้ด้วยการมองเห็น เท่านั้น

พื้นผิวลักษณะต่างๆ จะให้ความรู้สึกต่องานศิลปะที่แตกต่างกัน พื้นผิวหยาบจะทำให้ความรู้สึกกระตุกประสาท หนักแน่น มั่นคง แข็งแรง ถาวร ในขณะที่ผิวเรียบ จะทำให้ความรู้สึก เบาสบาย (สกนธ์ ภู่งามดี. 2545)

6.3 ทฤษฎีสี

นอกจากองค์ประกอบหลักดังกล่าวแล้ว ยังมีองค์ประกอบหลักสำคัญอีกองค์ประกอบหนึ่ง คือ สี ซึ่งในทางศิลปะ สี คือทัศนธาตุอย่างหนึ่งที่สำคัญของงานศิลปะ ใช้ในการสร้างสรรค์งาน

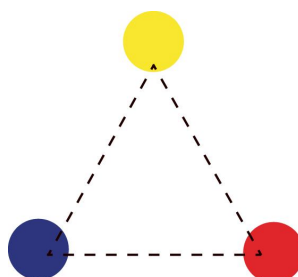
ศิลปะโดยจะทำให้ผลงานมีความสวยงาม ช่วยสร้างบรรยากาศ มีความสมจริง เด่นชัด และน่าสนใจมากขึ้น

สีเป็นภาษาพิเศษ มีพลังและมิติในการสื่อสารมากกว่าภาษาที่เป็นตัวอักษร สีถูกนำมาใช้ในการสร้างการจดจำและสร้างความเชื่อมโยง สีเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึก อารมณ์ และจิตใจได้มากกว่าองค์ประกอบอื่นๆ ในชีวิตมนุษย์มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสีต่างๆ อย่างแยกไม่ออก โดยที่สีจะให้ประโยชน์ในด้านต่างๆ เช่น ใช้ในการจำแนกสิ่งต่าง ใช้ในการจัดองค์ประกอบของสิ่งต่างๆ เพื่อให้เกิดความสวยงาม ใช้ในการสื่อ หรือใช้บอกเล่าเรื่องราว ใช้ในการสร้างสรรค์งานศิลปะ เพื่อให้เกิดความสวยงาม

1. **ทฤษฎีสีของแปรง (Prang's Theory)** เป็นทฤษฎีที่ได้รับความนิยมมาจนถึงปัจจุบัน โดยกำหนดแม่สีไว้สามสีเพื่อนำมาผสมกันแล้วทำให้เกิดเป็นสีใหม่ ที่มีลักษณะแตกต่างไปจากสีเดิม (อ้อยทิพย์ พลศรี. 2545)

2. **วงจรสี (Color Circle)** แม่สีมี 3 สี คือ สีแดง สีเหลือง และสีน้ำเงิน เมื่อนำมาผสมตามหลักเกณฑ์ จะทำให้เกิด วงจรสี ซึ่งวงจรจะแสดงสิ่งต่างๆ ดังนี้

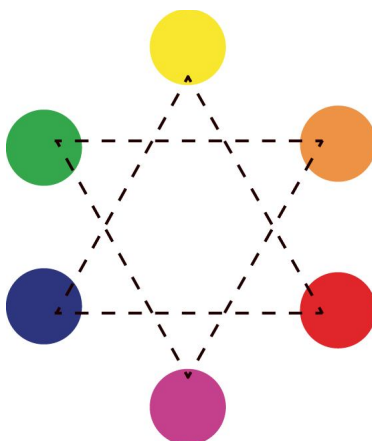
สีขั้นที่ 1 คือแม่สี ได้แก่ สีแดง สีเหลือง สีน้ำเงิน

ภาพประกอบ 38 สีขั้นที่ 1

ที่มา: กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์. (2549). ออนไลน์.

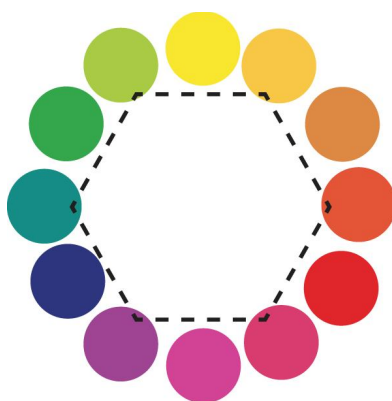
สีขั้นที่ 2 สีที่เกิดจากสีขั้นที่ 1 ผสมกันในอัตราส่วนที่เท่ากัน จะทำให้เกิดสีใหม่ 3 สีได้แก่ สีแดงผสมกับสีเหลืองได้สีส้ม สีแดงผสมกับสีน้ำเงินได้สีม่วง สีเหลืองผสมกับสีน้ำเงินได้สีเขียว

ภาพประกอบ 39 สีชั้นที่ 2

ที่มา: กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์. (2549). ออนไลน์.

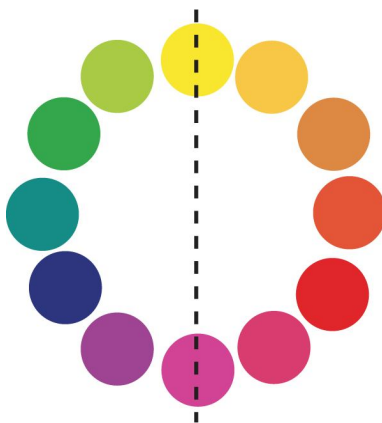
สีชั้นที่ 3 คือ สีที่เกิดจากสีชั้นที่ 1 ผสมกับสีชั้นที่ 2 ในอัตราส่วนที่เท่ากันจะได้สีอีก 6 สีคือ สีแดงผสมกับสีส้มได้สี ส้มแดง สีแดงผสมกับสีม่วงได้สีม่วงแดง สีเหลืองผสมกับสีเขียวได้สีเขียวเหลือง สีน้ำเงินผสมกับสีเขียวได้สีเขียวน้ำเงิน สีน้ำเงินผสมกับสีม่วงได้สีม่วงน้ำเงิน สีเหลืองผสมกับสีส้ม ได้สีส้มเหลือง

ภาพประกอบ 40 สีชั้นที่ 3

ที่มา: กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์. (2549). ออนไลน์.

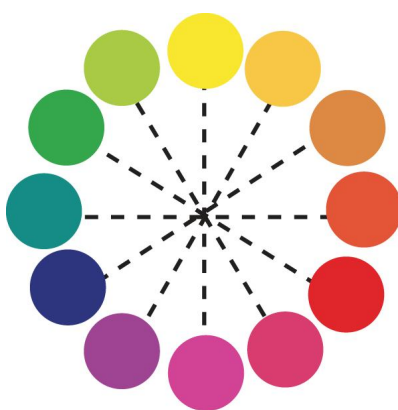
3. **วรรณะสี** คือ สีที่ให้ความรู้สึกร้อน-เย็น ในวงจรสีจะมีสีร้อน 7 สี ได้แก่ สีเหลือง ส้ม เหลือง ส้ม ส้มแดง ม่วงแดง ม่วง และสีเย็น 7 สี ได้แก่ เหลือง เขียวเหลือง เขียว เขียวน้ำเงิน น้ำเงิน ม่วงน้ำเงิน ม่วง ซึ่งจะแบ่งสีม่วงกับสีเหลือง ซึ่งเป็นได้ทั้งสองวรรณะ

ภาพประกอบ 41 วรรณะสี

ที่มา: กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์. (2549). ออนไลน์.

4. **สีตรงข้าม** หรือสีตัดกัน หรือสีคู่ปฏิกิริยา เป็นสีที่มีค่าความเข้มของสีตัดกันอย่างรุนแรง เช่น เหลืองตรงข้ามกับม่วง แดงตรงข้ามกับเขียว ส้มตรงข้ามกับน้ำเงิน การนำสีตรงข้ามกันมาใช้ร่วมกัน ทำได้โดยให้มีพื้นที่ของสีหนึ่งมากกว่าอีกสีหนึ่งน้อย หรือผสมสีอื่นๆ ลงไปในสีใดสีหนึ่ง หรือทั้งสองสี หรือสีผสมสีตรงข้ามลงไปในสีทั้งสองสี

ภาพประกอบ 42 สีตรงข้าม

ที่มา: กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์. (2549). ออนไลน์.

5. **สีกลาง** คือ สีที่เข้าได้กับสีทุกสี สีกลางในวงจรสีมี 2 สี สีน้ำตาล กับสีเทา สีน้ำตาลเกิดจากสีตรงข้ามกันในวงจรสีผสมกัน ในอัตราส่วนที่เท่ากัน สีน้ำตาลมีคุณสมบัติที่สำคัญ คือ ใช้ผสมกับสีอื่นแล้วจะทำให้สีนั้นๆ เข้มขึ้นโดยไม่เปลี่ยนแปลงค่าสี ถ้าผสมมากๆ เข้าก็จะกลายเป็นสีน้ำตาล สีเทาเกิดจากสีทุกสีในวงจรสีผสมกัน ในอัตราส่วนเท่ากัน มีคุณสมบัติที่สำคัญคือ ใช้ผสมกับสีอื่นๆ แล้วจะทำให้ มือ หม่น ใช้ในส่วนที่เป็นเงา ซึ่งมีน้ำหนักอ่อนแก่ในระดับต่างๆ ถ้าผสมมากๆ เข้าจะกลายเป็นสีเทา

ภาพประกอบ 43 สีกลาง

ที่มา: กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์. (2549). ออนไลน์.

6.4 คุณลักษณะของสี

เป็นลักษณะของสีรูปแบบต่างๆ

1. **สีเอกรงค์ (Monochrome)** เป็นการใช้สีเพียงสีเดียวแต่มีหลายๆ น้ำหนัก ซึ่งไล่เรียงจากน้ำหนักอ่อนไปแก่ เป็นการใช้สีแบบดั้งเดิม ภาพจิตรกรรมไทย แบบดั้งเดิมจะเป็นลักษณะนี้ ต่อมาเมื่อมีการใช้สีอื่นๆ เข้ามาประกอบมากขึ้น ทำให้มีหลายสีซึ่งเรียกว่า “พหุรงค์” ภาพแบบสีเอกรงค์มักดูเรียบๆ ไม่ค่อยน่าสนใจ

ภาพประกอบ 44 สีเอกรงค์

ที่มา: กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์. (2549). ออนไลน์.

2. **วรรณะของสี (Tone)** สีมียู่ 2 วรรณะ คือวรรณะสีร้อนและสีเย็น สีร้อนคือสีที่ดูแล้วให้ความรู้สึกกร้อน สีเย็นคือสีที่ดูแล้วรู้สึกเย็น ซึ่งอยู่ใน วงจรสี สีม่วงกับสีเหลืองเป็นได้ทั้งสีร้อนและสีเย็นแล้วแต่ว่าจะอยู่กับกลุ่มสีใด การใช้สีในวรรณะเดียวกันจะทำให้ความรู้สึกกลมกลืนกัน การใช้สีต่างวรรณะจะทำให้เกิดความแตกต่าง ชัดแย้ง การเลือกสีในวรรณะใดๆ ขึ้นอยู่กับความต้องการ และจุดมุ่งหมายของงาน

ภาพประกอบ 45 วรรณะสีร้อน และ เย็น

ที่มา: กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์. (2549). ออนไลน์.

3. **ค่าน้ำหนักของสี (Value of Color)** เป็นการใช้สีโดยให้มีค่าน้ำหนัก ในระดับต่าง ๆ กัน และมีสีหลาย ๆ สี ซึ่งเป็นสีเดียวกันจะมีเป็นสีเอกรงค์ การใช้ค่าน้ำหนักของสีจะทำให้เกิดความกลมกลืน เกิดระยะใกล้ไกล ตื้นลึก ถ้ามีค่าน้ำหนักหลาย ๆ ระดับ สีก็จะกลมกลืนกันมากขึ้น แต่ถ้ามีเพียง 1-2 ระดับที่ห่างกัน จะทำให้เกิดความแตกต่าง

ภาพประกอบ 46 ค่าน้ำหนักของสี

ที่มา: กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์. (2549). ออนไลน์.

4. **ความเข้มของสี (Intensity)** เกิดจากสีแท้ คือสีที่เกิดจากการผสมกันในวงจรสี เป็นสีหลักที่ผสมกันตามกฎเกณฑ์และไม่ถูกผสมด้วยสีกลางหรือสีอื่น ๆ จะมีค่าความเข้มสูงสุดหรือจัดแรงที่สุด เป็นค่าความแท้ของสีที่ไม่ถูกเจอปน เมื่อสีเหล่านี้อยู่ท่ามกลางสีอื่น ๆ ที่ถูกผสมให้เข้มขึ้น หรืออ่อนลง ให้มืดหม่น หรือเปลี่ยนค่าไปแล้ว สีแท้จะแสดงความแรงของสีปรากฏออกมาให้เห็น อย่างชัดเจน ซึ่งจะทำให้เกิดจุดสนใจขึ้นในผลงานลักษณะเช่นนี้ เหมือนกับ ดอกเฟื่องฟ้าสีชมพูสด ๆ หรือบานเย็น ที่อยู่ท่ามกลางใบเฟื่องฟ้าที่เขียวจัด หรือพลุที่ถูกจุดส่องสว่างในยามเทศกาล ตัดกับสีมืด ๆ ทึบ ๆ ของท้องฟ้ายามค่ำคืน เป็นต้น

ภาพประกอบ 47 ความเข้มของสี

ที่มา: กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์. (2549). ออนไลน์.

5. **สีส่วนรวม (Tonality)** เป็นลักษณะที่มีสีใดสีหนึ่ง หรือกลุ่มสีชุดหนึ่งที่ใกล้เคียงกัน มีอิทธิพลครอบคลุมสีอื่นๆที่อยู่ในภาพ

ภาพประกอบ 48 สีส่วนรวม

ที่มา: กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์. (2549). ออนไลน์.

6.5 หลักการใช้สี

หลักการเลือกใช้สีในการออกแบบนั้น อาศัยความสัมพันธ์ของบรรดาสีบนวงจรสี ซึ่งเมื่อนำมาใช้ประกอบในรูปแบบต่างๆ ก็จะส่งผลให้เกิดความรู้สึกที่แตกต่างกัน (ชัยรัตน์ อัสวาทกร. 2548)

การใช้สีมีอยู่ 2 วิธีใหญ่ๆ คือ การใช้สีกลมกลืนกับการใช้สีตัดกันโดยการจะใช้สีแต่ละสีให้กลมกลืนหรือตัดกันเพียงไรนั้นขึ้นอยู่กับจุดหมายของแต่ละงาน ซึ่งถ้ากลมกลืนจนเกินไปก็จืดชืดและน่าเบื่อ หรือถ้าตัดกันมากเกินไปก็เกิดความขัดแย้งสับสนได้ การใช้สีทั้ง 2 วิธีนี้ยังสามารถแยกออกได้เป็น 7 แบบ คือ

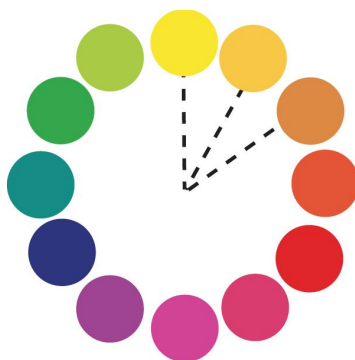
1. สีเอกรงค์ (Monochrome) ได้แก่ การใช้สีเดียวที่มีน้ำหนักอ่อนแก่หลายลำดับ เป็นการใช้สีกลมกลืนแบบสีเดียว

ภาพประกอบ 49 สีเอกรงค์

ที่มา: กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐี. (2549). ออนไลน์.

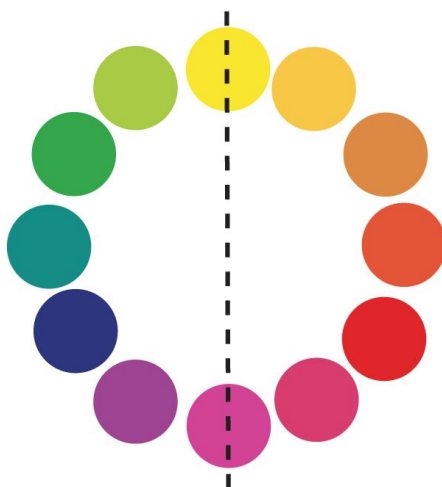
2. สีข้างเคียง เป็นการใช้สีกลมกลืนแบบ 2 สี หรือ 3 สี

ภาพประกอบ 50 สีข้างเคียง

ที่มา: กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐี. (2549). ออนไลน์.

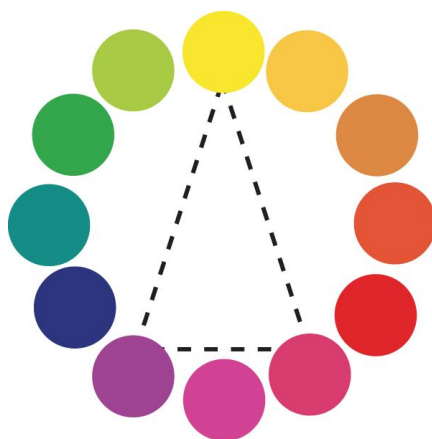
3. สีตรงข้าม เป็นการใช้สีตัดกันอย่างแท้จริง

ภาพประกอบ 51 สีตรงข้าม

ที่มา: กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์. (2549). ออนไลน์.

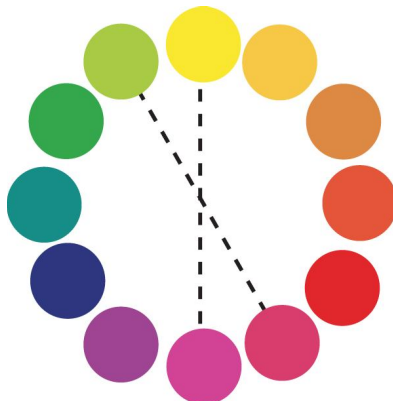
4. สีเกือบตรงข้าม เป็นการตัดกันของสีที่ไม่ใช่สีคู่

ภาพประกอบ 52 สีเกือบตรงข้าม

ที่มา: กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์. (2549). ออนไลน์.

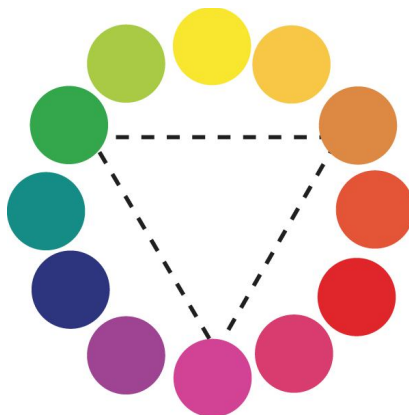
5. สีตรงข้าม 2 คู่เคียงกัน เป็นการใชสีที่ตัดกันน้อยกว่าวิธีที่ 3 เพราะมีสีข้างเคียงที่กลมกลืนกันอยู่ด้วย

ภาพประกอบ 53 สีตรงข้าม 2 คู่เคียงกัน

ที่มา: กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์. (2549). ออนไลน์.

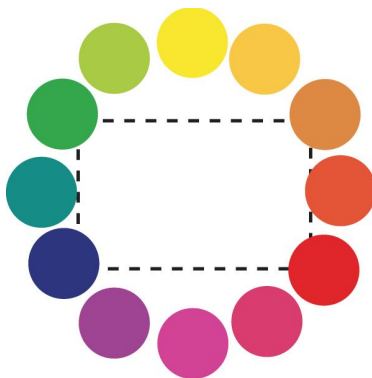
6. สี 3 เสา เป็นการใชสีที่ตัดกัน และมีความเด่นอยู่ในตัวของทุกสี

ภาพประกอบ 54 สี 3 เสา

ที่มา: กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์. (2549). ออนไลน์.

7. สี 4 เล้า เป็นการใช้สีตัดกันอย่างแท้จริงถึง 2 คู่ แต่ก็ยังตัดกันน้อยกว่าวิธีที่ 3 สี เพราะยังมีสีข้างเคียง ที่พอจะเป็นตัวกลางให้เข้ากันได้บ้าง เช่น เหลืองสมกับแดง หรือเหลืองสมกับเขียว แดงกับม่วง หรือ แดงกับเหลืองส้ม

ภาพประกอบ 55 สี 4 เล้า

ที่มา: กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์. (2549). ออนไลน์.

6.6 ความรู้สึกเกี่ยวกับสีในเชิงจิตวิทยา

1. สีแดง มีความอบอุ่น ร้อนแรง นอกจากนั้นยังแสดงถึง ความมีชีวิตชีวา ความรัก ความปรารถนา ความมั่งคั่งอุดมสมบูรณ์และอำนาจ ในทางจรรยาจริยศาสตร์แดงเป็นเครื่องหมายประเภทห้าม แสดงถึงสิ่งที่อันตราย เป็นสีที่ต้องระวัง เป็นสีของเลือด
2. สีเขียว แสดงถึงธรรมชาติ ร่มเย็น มักใช้สื่อความหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การเกษตร การเพาะปลูก การเกิดใหม่ ฤดูใบไม้ผลิ การงอกงาม ในเครื่องหมายจรรยา หมายถึงความปลอดภัย ในขณะเดียวกัน อาจหมายถึงอันตราย ยาพิษเนื่องจากยาพิษ และสัตว์มีพิษก็มักจะมีสีเขียวเหมือนกัน
3. สีเหลือง แสดงถึงความสดใสเบิกบาน ความรุ่งเรืองความมั่นคง และฐานันดรศักดิ์ และยังหมายถึงการเจ็บป่วย โรคระบาด ความริษยา ทรยศ หลอกลวง
4. สีน้ำเงิน แสดงถึงความเป็นสุภาพบุรุษ ความสุขุม หนักแน่น และยังหมายถึงความสูงศักดิ์
5. สีม่วง แสดงถึงพลัง ความมีอำนาจ นอกจากนี้สีม่วงเป็นสีที่มีพลังแอบแฝงอยู่ และเป็นสีแห่งความผูกพัน ส่วนสีม่วงอ่อนหมายถึง ความเศร้า ความผิดหวังจากความรัก
6. สีฟ้า แสดงถึงความสว่าง ความปลอดโปร่ง เป็นอิสระเสรี แสดงถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การใช้พลังงานอย่างสะอาด เป็นสีแห่งความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการที่ไม่มีขอบเขต

7. สีทอง มักใช้แสดงถึงคุณค่า ราคา สิ่งของหายาก ความสำคัญ ความสูงส่ง สูงศักดิ์ ความศรัทธาสูงสุด

8. สีขาว แสดงถึงความสะอาด บริสุทธิ์ ความว่างเปล่า ปราศจากกิเลส ตัณหาความเชื่อถือ ความดีงาม ความศรัทธา ความอ่อนโยน จริงใจ บางกรณีอาจหมายถึง ความอ่อนแอยอมแพ้

9. สีดำ แสดงถึงความมืด ความลึกลับ สิ้นหวัง ความตาย ความชั่วร้าย อาถรรพ์ เวทมนต์ มนต์ดำ ไสยศาสตร์ ความชิงชัง ความโหดร้าย ทำลายล้าง ความลุ่มหลงมัวเมา แต่ยังหมายถึงความอดทน กล้าหาญ เข้มแข็ง และเสียสละได้ด้วย

10. สีชมพู แสดงถึงความอบอุ่น อ่อนโยน ความอ่อนหวานนุ่มนวล ความน่ารัก เป็นสีของความเอื้ออาทร ปลอดภัย โอบอ้อมประโลม เอาใจใส่ดูแล ความปรารถนาดี และอาจหมายถึงความเป็นมิตร (กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์, 2549: ระบบออนไลน์)

6.7 การจัดองค์ประกอบลวดลาย

ผลงานศิลปะใดๆ ก็ตามล้วนมีคุณค่าอยู่ 2 ประการ คือ คุณค่าทางด้านรูปทรงเกิดจากการนำเอาองค์ประกอบต่างๆ ของศิลปะมาจัดเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดความงาม อีกคุณค่าหนึ่งของงานศิลปะคือ คุณค่าทางด้านเนื้อหา เป็นเรื่องราวสาระของศิลปะงานที่ศิลปินต้องการที่จะแสดงออกให้ผู้ชมได้สัมผัสรับรู้ โดยอาศัยรูปลักษณะที่เกิดจากการจัดวางองค์ประกอบของศิลปะ มีหลักการ 5 ประการ คือ

1. **สัดส่วน (Property)** หมายถึง ความสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสม ระหว่างขนาดขององค์ประกอบต่างๆ ทั้งขนาดที่อยู่ในรูปทรงเดียวกันหรือระหว่างรูปทรง รวมถึงความสัมพันธ์กลมกลืนระหว่างองค์ประกอบทั้งหลายด้วย ซึ่งเป็นความพอเหมาะพอดีไม่มากไม่น้อยขององค์ประกอบทั้งหลายที่นำมาจัดรวมกัน ความเหมาะสมของสัดส่วนอาจพิจารณาจากคุณลักษณะดังนี้

2. **สัดส่วนที่เป็นมาตรฐาน** จากรูปลักษณะตามธรรมชาติ ของคน สัตว์ พืช ซึ่งโดยทั่วไปถือว่าสัดส่วนตามธรรมชาติจะมีความงามที่เหมาะสมที่สุด หรือจากรูปลักษณะที่เป็นการสร้างสรรคของมนุษย์

3. **สัดส่วนจากความรู้สึก** เป็นสัดส่วนที่ไม่ได้สร้างขึ้นเพื่อความงามของรูปทรงเพียงอย่างเดียว แต่ยังสร้างขึ้นเพื่อแสดงออกถึงเนื้อหาเรื่องราวความรู้สึกด้วย สัดส่วนจะช่วยเน้นอารมณ์ความรู้สึกให้เป็นไปตามเจตนาอารมณ์ และเรื่องราวที่ศิลปินต้องการลักษณะเช่นนี้ทำให้งานศิลปะมีลักษณะแตกต่างกัน เนื่องจากมีเรื่องราว อารมณ์ ความรู้สึกที่ต้องการแสดงออกแตกต่างกันไป

4. **ความสมดุล (Balance)** หมายถึงน้ำหนักที่เท่ากันขององค์ประกอบในทางศิลปะยังรวมถึงความประสานกลมกลืน ความพอเหมาะพอดีของส่วนต่างๆ ในงานศิลปะชิ้นหนึ่งความสมดุลในลักษณะงานมี 2 ลักษณะ คือ

4.1 **ดุลยภาพแบบสมมาตร (Symmetry Balance)** เป็นความสมดุลแบบซ้ายขวาเหมือนกัน โดยใช้องค์ประกอบที่เหมือนกันทั้งสองข้าง เป็นความสมดุลที่ให้ความรู้สึกนิ่ง และมั่นคง

4.2 ดุลภาพแบบอสมมาตร (Asymmetry Balance) เป็นความสมดุลซึ่งมีลักษณะแบบซ้ายขวาไม่เหมือนกัน ใช้องค์ประกอบที่ไม่เหมือนกันแต่มีความสมดุลกัน อาจเป็นความสมดุลด้วยน้ำหนักขององค์ประกอบ หรือสมดุลด้วยความรู้สึกก็ได้ เป็นความสมดุลที่ให้ความรู้สึกมีชีวิตชีวา

5. จังหวะลีลา (Rhythm) หมายถึงการเคลื่อนไหวที่เกิดจากการซ้ำกันขององค์ประกอบ เป็นการซ้ำที่เป็นระเบียบ จากระเบียบธรรมชาติที่มีช่องว่างเท่าๆกัน มาเป็นระเบียบที่ซับซ้อนขึ้น จนถึงขั้นเกิดเป็นรูปลักษณะของศิลปะ โดยเกิดจากการซ้ำของหน่วย หรือการสลับกันของหน่วยกับช่องไฟหรือเกิดจากการเคลื่อนไหวต่อเนื่องกันขององค์ประกอบต่างๆ

7. การเน้น (Emphasis) ซึ่งมีหลายรูปแบบดังนี้

7.1 การเน้นด้วยการใช้องค์ประกอบที่ตัดกัน (Emphasis by Contrast) สิ่งที่แปลกแตกต่างไปจากส่วนอื่นของงาน จะเป็นจุดสนใจ ดังนั้น การใช้องค์ประกอบที่มีลักษณะแตกต่างขัดแย้งกับส่วนอื่น ก็จะทำให้เกิดจุดสนใจขึ้นในผลงานได้แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาถึงลักษณะความแตกต่างที่นำมาใช้ด้วยว่าก่อให้เกิดความขัดแย้งกันในส่วนรวม และทำให้เนื้อหาของงานเปลี่ยนไปหรือไม่ โดยต้องคำนึงว่าแม้มีความขัดแย้งแตกต่างกันในบางส่วน และในส่วนรวมยังมีความกลมกลืนเป็นเอกภาพเดียวกัน

7.2 การเน้นด้วยการอยู่โดดเดี่ยว (Emphasis by Placement) เมื่อองค์ประกอบอื่นๆ ชี้นำมายังจุดใดจุดหนึ่งก็จะเป็นจุดที่ถูกเน้นขึ้นมาและการจัดวางตำแหน่ง ที่เหมาะสมก็สามารถทำให้จุดนั้นเป็นจุดสำคัญขึ้นมาได้เช่นกัน

พึงเข้าใจว่าการเน้น ไม่จำเป็นจะต้องชี้แนะให้เห็นแต่เด่นชัดจนเกินไปสิ่งที่ต้องระลึกถึงอยู่เสมอคือ เมื่อจัดวางจุดสนใจแล้วจะต้องพยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้สิ่งอื่นมา ดึงความสนใจออกไปให้เกิดความสับสน การเน้นสามารถทำได้ด้วยองค์ประกอบต่างๆของศิลปะไม่ว่าจะเป็น เส้น สี แสงเงา รูปร่าง รูปทรง หรือพื้นผิว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการนำเสนอของศิลปินผู้สร้างสรรค์

8. เอกภาพ (Unity) หมายถึง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันขององค์ประกอบศิลปะทั้งด้านรูปลักษณะ และด้านเนื้อหาเรื่องราว เป็นการจัดระเบียบของส่วนต่างๆให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวอันไม่อาจแบ่งแยกส่วนหนึ่งส่วนใดออกไป เอกภาพของงานศิลปะมีอยู่ 2 ประการ คือ

8.1 เอกภาพของการแสดงออก หมายถึง การแสดงออกที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกันอันเนื่องมาจากการแสดงออกด้วยลักษณะเฉพาะตัวของศิลปินแต่ละคน ก็สามารถทำให้เกิดเอกภาพแก่ผลงานได้

8.2 เอกภาพแบบรูปทรง คือ การรวมตัวกันอย่างมีคุณภาพและมีระเบียบขององค์ประกอบทางศิลปะเพื่อให้เกิดเป็นรูปทรงหนึ่ง ที่สามารถแสดงความคิดเห็นหรืออารมณ์ของศิลปินได้อย่างชัดเจน เอกภาพของรูปทรงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดต่อความงามของผลงานศิลปะ เพราะเป็นสิ่งที่ศิลปินใช้เป็นสื่อในการแสดงออกถึงเรื่องราว ความคิดและอารมณ์ (ดวงจันทร์ อาภาวัชรุตม์ เจริญเมือง. 2551: 113-120)

นอกจากจะมีการจัดวางองค์ประกอบตามหลักทางศิลปะแล้ว การออกแบบลวดลาย ยังเป็นงานศิลปะที่ต้องใช้ความรู้เรื่องการจัดวางมากกว่างานศิลปะแขนงอื่น เพื่อนำเอาลวดลายที่ได้ออกแบบไว้ จัดวางซ้ำ (Repeat) ให้ต่อเนื่องสัมพันธ์กันให้เต็มพื้นที่ได้อย่างเหมาะสมและลงตัว (สร้อยญา ภักดีสุวรรณ อ้างใน Carol Joyce. 1993: P 80) โดยมีแนวทางการจัดวางซ้ำที่สำคัญดังนี้

6.8 การสร้างแบบจากแม่ลาย (Motif)

คำว่าแม่ลาย หมายถึง ส่วนสำคัญที่เป็นประธาน ในทางศิลปกรรม หมายถึง แก่นโครงความคิดที่กำหนดลักษณะ ทำที่ ลีลา ความเคลื่อนไหวขององค์ประกอบต่างๆ

ภาพประกอบ 56 การสร้างแบบจากแม่ลาย (Motif)

ที่มา: อ้อทิพย์ พลศรี. (2545). หน้า 54-72.

การสร้างแม่ลาย (Motif) หมายถึงการออกแบบรูปทรงใดรูปทรงหนึ่งที่มีลักษณะเรียบง่าย ขึ้นเพียง 1 รูป แต่สามารถผูกเป็นลวดลายอื่นๆต่อไปได้อีก โดยนำแม่ลายนั้นมาผูกด้วยวิธีการต่างๆ จะสามารถสร้างลายให้มีความงามขึ้นได้ ซึ่งมีวิธีผูกลายดังนี้

1. การเลียงลำดับ (Translation) เป็นการนำลวดลายต้นแบบนั้นมาเรียงลำดับในลักษณะการซ้ำของรูปร่าง

ภาพประกอบ 57 การเลียงลำดับ

ที่มา: อ้อทิพย์ พลศรี. (2545). หน้า 54-72.

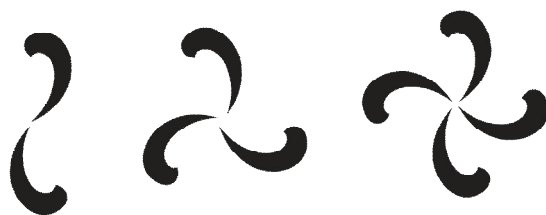
2. การสลับภาพซ้ายขวา (Reflection about a line) เป็นการวางลดลายต้นแบบในลักษณะสะท้อนผ่านกระจกเงา ภาพจะสลับซ้ายเป็นขวา

ภาพประกอบ 58 การสลับภาพซ้ายขวา

ที่มา: อ้อทิพย์ พลศรี. (2545). หน้า 54-72.

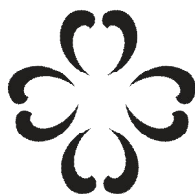
3. การหมุนรอบจุด (Rotation about a point) เป็นการวางลดลายต้นแบบรอบจุดศูนย์กลางจุดหนึ่ง ในลักษณะของภาพหมุน อาจวางซ้ำกัน 2-8 ชั้น ซึ่งจะให้ลักษณะแตกต่างกันออกไป

ภาพประกอบ 59 การหมุนรอบจุด

ที่มา: อ้อทิพย์ พลศรี. (2545). หน้า 54-72.

4. การสลับซ้ายขวาและการหมุนรอบ (Reflection and rotation) เป็นการวางลดลายต้นแบบวางสลับซ้ายขวาตามข้อที่ (2) ในลักษณะเดียวกันก็นำมาวางรอบจุดศูนย์กลางตามข้อที่ (3)

ภาพประกอบ 60 การสลับซ้ายขวาหมุนรอบ

ที่มา: อ้อทิพย์ พลศรี. (2545). หน้า 54-72.

5. การสลับซ้ายขวาและเรียงลำดับ (Reflection and Translation) เป็นการนำแบบมาสลับซ้ายขวาตามข้อที่ (2) แล้วนำมาเรียงลำดับอีกครั้งหนึ่งตามข้อที่ (1) ภาพที่ได้จะมีลักษณะเหมือนภาพที่ได้จากผิวน้ำ หรือกระจก

ภาพประกอบ 61 การสลับซ้ายขวาและการเรียงลำดับ

ที่มา: อ้อทิพย์ พลศรี. (2545). หน้า 54-72.

6. การหมุนรอบจุดและเรียงลำดับ (Rotation and Translation) เป็นการนำต้นแบบ 2 ชิ้น มาวางรอบจุด แล้วนำมาเรียงลำดับกันอีกครั้งหนึ่ง ภาพที่ได้จะไม่เหมือนภาพที่สะท้อนจากกระจก เพราะรูปทรงจะตรงกันข้ามกันหมด

ภาพประกอบ 62 การหมุนรอบจุดและการเรียงลำดับ

ที่มา: อ้อทิพย์ พลศรี. (2545). หน้า 54-72.

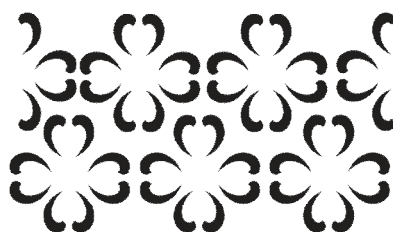
7. การเรียงลำดับสลับจังหวัด (Reflection and Alternate Translation) เป็นการนำมาเรียงลำดับ และสะท้อนกลับลงด้านล่างในลักษณะสลับฟันปลา ซึ่งจะให้ผลลวดลายที่แตกต่างกันออกไปจากการเรียงลำดับตามปกติ

ภาพประกอบ 63 การเรียงลำดับสลับจังหวัด

ที่มา: อ้อทิพย์ พลศรี. (2545). หน้า 54-72.

8. การผสมระหว่างเรียงลำดับ สลับซ้ายขวา และหมุนรอบจุด (Reflection Rotation and Translation) เป็นการออกแบบลวดลายโดยการผสมผสานหลักการดังกล่าวข้างต้นเพื่อสร้างเป็นลวดลายขึ้นใหม่

ภาพประกอบ 64 การผสมระหว่างเรียงลำดับ

ที่มา: อ้อทิพย์ พลศรี. (2545). หน้า 54-72.

6.8 การใช้จังหวะ (Rhythm)

ถือเป็นหลักการสำคัญของการสร้างลวดลายเพราะการจัดจังหวะที่ดีจะช่วยให้ผลงานออกแบบดูเป็นระเบียบ เรียบง่าย และน่าสนใจ ซึ่งลักษณะของการเกิดจังหวะนั้น ซึ่งสามารถนำมาสร้างเป็นลวดลายหลายวิธีการ ดังนี้

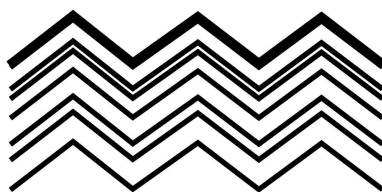
1. การซ้ำ จังหวะเท่ากัน คือ การกำหนดหน่วยตั้งแต่สองหน่วยขึ้นไปให้มีระยะห่างระหว่างหน่วยเท่าๆกัน หรือการกำหนดช่องไฟให้มีช่องว่างระหว่างหน่วยเท่าๆกันเป็นจังหวะนั่นเอง ซึ่งหน่วยดังกล่าวสามารถเลือกได้หลายทาง เช่น รูปร่าง สี หรือลักษณะผิว เป็นต้น

ภาพประกอบ 65 การซ้ำ

ที่มา: สรัญญา ภาคดีสุวรรณ. (2545). หน้า 64-72.

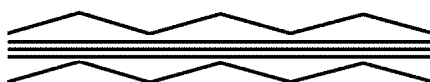
2. การซ้ำจังหวะไม่เท่ากัน คือ การจัดจังหวะของหน่วยให้มีช่องไฟ หรือรูปแบบของหน่วยให้แตกต่างกัน ทำให้ลวดลายดูแปลกตา มีการเคลื่อนไหว และน่าสนใจ

ภาพประกอบ 66 การซ้ำจังหวะไม่เท่ากัน

ที่มา: สรัญญา ภาคดีสุวรรณ. (2545). หน้า 64-72.

3. การซ้ำจังหวะสลับกัน คือการจัดจังหวะที่มีรูปแบบอย่างน้องสองชุดขึ้นไปให้มีลักษณะแตกต่างกัน จังหวะสลับกันซึ่งจะมีระยะห่างเท่ากันหรือไม่เท่ากันก็ได้

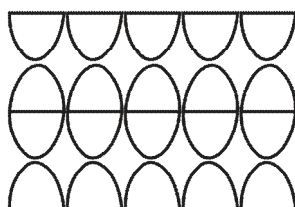

ภาพประกอบ 67 การซ้ำจังหวะสลับกัน

ที่มา: สรัญญา ภาคดีสุวรรณ. (2545). หน้า 64-72.

4. การซ้ำจังหวะโดยการเน้นหรือพัก คือ การกำหนดหน่วยที่ต้องการขึ้นตั้งแต่หนึ่งหน่วยขึ้นไปแล้วจัดวางจังหวะให้มีระยะห่างเท่าๆกัน โดยมีการเน้นให้เกิดความแตกต่างขึ้นในหน่วยนั้นๆ ด้วยวิธีการต่างๆเช่น การทำให้ค่าน้ำหนักที่จุดเน้นต่างจากจุดอื่นๆ การใช้ลักษณะผิวให้เกิดความแตกต่างหรือการใช้สีเป็นต้น

5. การจัดจังหวะแบบเปลี่ยนทิศทาง คือ การจัดปรับเปลี่ยนทิศทางของรูปร่าง รูปทรงให้แปลกไปจากกลุ่ม ซึ่งอาจเปลี่ยนทิศทางจากซ้ายไปขวา หรือบนไปล่าง เป็นต้น

ภาพประกอบ 68 การจัดจังหวะแบบเปลี่ยนทิศทาง

ที่มา: สรัญญา ภาคดีสุวรรณ. (2545). หน้า 64-72.

6. การใช้รูปและพื้น คือการสร้างลวดลายโดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ของรูปและพื้นให้มีความประสานกลมกลืนกันจนแยกไม่ออกว่าอันรูปอันไหนพื้น ทำให้ลวดลายมีความกลมกลืนกับตั้งผลงานที่ออกแบบ

7. การใช้การลดหลั่น คือการจัดวางหน่วยในการสร้างลวดลายให้มีลักษณะลดหลั่นกันไป โดยใช้รูปแบบที่ซ้ำๆกัน มาจัดวางให้เกิดการลดหลั่นกันด้วยขนาดจากใหญ่ไปหาเล็กหรือเล็กไปหาใหญ่ สลับกันแล้วแต่ขนาดของผลงาน ซึ่งในการลดหลั่นนี้อาจจะใช้ค่าน้ำหนักสีช่วยให้เกิดมิติเพิ่มขึ้นก็ได้

8. การใช้ตาราง คือการจัดลวดลายให้อยู่ในกรอบของตารางหรือที่เกิดจากการเชื่อมต่อระหว่างกลมของตาราง โดยการทำหนดตารางเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส หรือสี่เหลี่ยมผืนผ้า

9. การใช้ความใกล้ชิด คือการจัดวางหน่วยต่างๆที่ต้องการให้ดูเหมือนว่าแต่ละหน่วยเป็นของกันละกัน จะขาดหน่วยใดหน่วยหนึ่งมิได้ ลวดลายโดยรวมจึงมีลักษณะเป็นกลุ่มไม่กระจัดกระจายไปคนละทิศทาง ทำให้มีเอกภาพและเกิดการรับรู้โดยรวมได้เป็นอย่างดี

6.9 การใช้หลักการต่อลวดลาย

คือการจัดวางลวดลายให้สอดคล้องกับพื้นที่ว่างโดยมีการวางแผนอย่างละเอียดถี่ถ้วน เพื่อความเหมาะสมกับผลงานที่ต้องการออกแบบ ซึ่งมีหลักการต่อลวดลายไว้ 2 แนวทางดังต่อไปนี้

1. แนวแรกเป็นการต่อลวดลายดังนี้

1.1 การต่อลวดลายแบบแนวนอน เป็นการนำเอาแม่ลาย (Motif) มาเรียงต่อกันเป็นแถวตามแนวนอนไปเรื่อยๆจนสิ้นสุดชิ้นงาน หากมีพื้นที่ว่างก็เริ่มแถวใหม่อีก

1.2 การต่อลวดลายแนวตั้ง เป็นการนำเอาแม่ลายมาเรียงต่อกันในลักษณะแนวตั้งเป็นแถวยาวจนสิ้นสุดชิ้นงาน เช่นเดียวกับการต่อลายแบบแนวนอน

1.3 การต่อลายแบบเส้นหยักหรือซิกแซก เป็นลวดลายที่มีลักษณะของแนวเส้นหยักขึ้นลงทำมุมต่อกันในแนวเดียวกัน โดยแต่ละแถวจะอยู่ในลักษณะขนานกันตลอดแนว

1.4 การต่อลวดลายแบบเส้นเฉียง เป็นการจัดวางลวดลายในแนวเส้นเฉียงต่อกันเป็นแถวจนสิ้นสุดชิ้นงาน และแต่ละแถวก็จะวางลวดลายขนานกับแถวแรกตลอดแนวเช่นกัน

1.5 การต่อลวดลายแบบตามหมากรุก เป็นการจัดวางลวดลายให้อยู่ในตารางที่มีพื้นที่เท่ากันเหมือนตารางหมากรุก โดยจัดวางให้สลับกันตลอดชิ้นงาน

1.6 การต่อลายแบบขั้นบันได เป็นการจัดวางลวดลายให้มีการยกระดับของหน่วยขึ้นในระดับเท่าๆกันไปเรื่อยๆเหมือนขั้นบันได โดยยึดโครงสร้างสี่เหลี่ยมให้มีมุมต่อมุมเชื่อมต่อกัน

2. แนวทางที่สองเป็นการต่อลายในลักษณะต่างๆโดยอาศัยรูปทรงเรขาคณิต

2.1 การต่อลายในลักษณะสี่เหลี่ยม (The Square)

2.2 การต่อลายในลักษณะการเรียงอิฐแนวนอนหรือแนวตั้ง (The Brick and Half-Drop Network)

2.3 การต่อลายในลักษณะเหลี่ยมเพชร หรือสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน (The Diamond Network)

2.4 การต่อลายในลักษณะสามเหลี่ยม (The Triangle Network)

2.5 การต่อลายในลักษณะลวดตาข่าย (The Ogee Network)

2.6 การต่อลายในลักษณะหกเหลี่ยม (The Hexagon Network)

2.7 การต่อลายในลักษณะรูปพัด (The Scale Network)

2.8 การต่อลายในลักษณะวงกลม (The Circle Network)

6.10 หลักการออกแบบลวดลาย

ในการออกแบบ ความคิดสร้างสรรค์นับเป็นจุดเริ่มต้นและเป็นสิ่งสำคัญที่นักออกแบบพึงประสงค์ ความคิดสร้างสรรค์หมายถึงความสามารถในการมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆโดยมีสิ่งเร้าเป็นตัวกระตุ้น ทำให้เกิดความคิดใหม่ต่อเนื่องกันไป ความคิดสร้างสรรค์เกิดจากจินตนาการที่ตั้งอยู่ในสมมติฐานของความเป็นไปได้ และต้องควบคู่ไปกับความพยายามที่จะทำให้เป็นไปได้ โดยจะเน้นที่ความแปลกใหม่เป็นความคิดที่มีคุณค่าแก่ส่วนรวมในแง่แก้ปัญหาและให้คุณค่าในการดำเนินชีวิตใหม่ในแง่นามธรรมหรือสุนทรียะก่อให้เกิดสุข (พรเทพ เลิศเทวศิริ. 2545; อ้างอิงจาก จินดา เนื่องจำนงค์. ม.ป.ป.)

การออกแบบ ไม่ใช่การแสดงความงามได้ปรากฏเพียงอย่างเดียวเท่านั้น มีอีกหลายสิ่งที่ต้องพิจารณา นอกจากนี้ การออกแบบยังเรียกได้ว่าเป็นกระบวนการสร้างสรรค์รูปแบบอันเป็นประโยชน์ต่างไปจากงานจิตรกรรมและmalarกรรมอันสะท้อนถึงภาพและความผันส่วนตัวของศิลปิน การออกแบบเป็นงานเพื่อชีวิตจริง ทั้งนี้ งานออกแบบที่ดี คือ การแสดงออกซึ่งรูปแบบที่ดีที่สุดจากสาระของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ว่าจะออกแบบเพื่อข่าวสาร (Message) หรือเพื่อผลิตภัณฑ์ (Product) การออกแบบที่มีประสิทธิภาพนั้น นักออกแบบต้องมองการไกลถึงที่ดีที่สุดทางด้านรูปแบบ การผลิต การส่ง หรือการสื่อสาร การนำไปใช้ รวมทั้งความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ดังนั้น การสร้างสรรค์จะต้องไม่พิจารณาเพียงเฉพาะความงาม แต่ต้องตระหนักถึงประโยชน์และรสนิยมตามช่วงเวลาที่ต้องการ (สกนธ์ ภูงามดี. 2545: 89; อ้างอิงจาก วิรุณ ตั้งเจริญ. ม.ป.ป.)

6.11 ความคิดสร้างสรรค์

โดยตัวมันเองไม่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ หากต้องการมูลค่าเชิงพานิช ต้องทำให้ความคิดสร้างสรรค์นั้นปรากฏเป็นรูปเป็นร่าง และนำไปใส่ในผลิตภัณฑ์ที่มีตลาดที่มีผู้ซื้อและผู้ขาย ความคิดสร้างสรรค์ไม่ใช่เพียงความคิดริเริ่มเพียงอย่างเดียว ตามทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของ

กิลฟอร์ด (Guilford) ได้อธิบายว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองที่สามารถคิดได้ไกลและหลายทิศทาง (คุณากร วาณิชยวีรุณห. 2552)

1. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ความคิดแปลกใหม่ไม่ซ้ำกันกับความคิดของคนอื่นและแตกต่างจากความคิดธรรมดา ความคิดริเริ่มอาจเกิดจากการคิดของเดิมที่มีอยู่แล้วให้แปลกแตกต่างจากที่เคยเห็น หรือสามารถพลิกแพลงให้กลายเป็นสิ่งที่ไม่คาดคิด ความคิดริเริ่มมีหลายระดับ ซึ่งอาจเป็นความคิดครั้งแรกที่เกิดขึ้นโดยไม่มีใครสอน แม้ความคิดนั้นจะมีผู้อื่นคิดไว้ก่อนแล้วก็ตาม

2. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึง ปริมาณความคิดที่ไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกันแบ่งเป็น 4 ประเภท

2.1 ความคิดคล่องแคล่วทางด้านถ้อยคำ (Word Fluency) เป็นความสามารถในการใช้ถ้อยคำ

2.2 ความคิดคล่องแคล่วทางการโยงความสัมพันธ์ (Associational Fluency) เป็นความสามารถที่คิดหาถ้อยคำที่เหมือนกันหรือคล้ายกันได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ในเวลาที่กำหนด

2.3 ความคิดคล่องแคล่วทางการแสดงออก (Expressional Fluency) เป็นความสามารถในการใช้วลีหรือประโยค และนำมาเรียงกันอย่างรวดเร็วเพื่อให้ได้ประโยคที่ต้องการ

2.4 ความคล่องแคล่วในการคิด (Ideational Fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดในสิ่งที่ต้องการภายในเวลาที่กำหนด เช่น ให้คิดประโยชน์ของหนังสือพิมพ์ให้ได้มากที่สุดภายในเวลาที่กำหนดให้

3. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ประเภทหรือแบบของการคิดโดยแบ่งออกเป็น

3.1 ความคิดยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นได้ทันที (Spontaneous Flexibility) เป็นความสามารถที่ย้ายมาคิดหลายทางอย่างอิสระ ตัวอย่างของผู้ที่มีความยืดหยุ่นนี้ เช่น คิดถึง ประโยชน์ของโทรทัศน์ว่ามีอะไรบ้าง ความคิดที่มีความคิดยืดหยุ่นสามารถจัดกลุ่มได้หลายทิศทางหรือหลายทางหรือหลายด้านเช่น เพื่อรู้ข่าวสาร เพื่อโฆษณาสินค้า เพื่อธุรกิจ เพื่อการพักผ่อน ฯลฯ ในขณะที่คนซึ่งไม่มีความคิดยืดหยุ่นจะคิดได้เพียงทิศทางเดียว คือการพักผ่อน

3.2 ความคิดยืดหยุ่นทางการดัดแปลง (Adaptor Flexibility) หมายถึงความสามารถในการดัดแปลงความรู้ หรือประสบการณ์ให้เกิดประโยชน์หลายๆด้านซึ่งมีประโยชน์ต่อการแก้ปัญหา ผู้ที่มีความคิดยืดหยุ่นจะคิดดัดแปลงได้ไม่ซ้ำกัน

6.12 แรงบันดาลใจในการออกแบบ

การออกแบบลวดลายอย่างสร้างสรรค์นั้น ต้องอาศัยสิ่งแวดล้อมต่างๆ เอเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบ ซึ่งมีต้นกำเนิดมาจาก 2 แหล่งที่มาคือ

1. แรงบันดาลใจจากธรรมชาติ มนุษย์ได้รับแรงบันดาลใจจากสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติ มาใช้ในการออกแบบลวดลายนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น พืช สัตว์ ก้อนหิน แม่น้ำ ท้องฟ้า ภูเขา ฯลฯ

2. แรงบันดาลใจจากสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น หลังจากที่มีมนุษย์รู้จักประดิษฐ์สิ่งของต่างๆ ขึ้นแล้วนั้น มนุษย์ก็ได้รับแรงบันดาลใจจากสิ่งประดิษฐ์เหล่านี้ มาใช้ในการออกแบบลวดลาย เช่น รูปทรงเรขาคณิต ตัวอักษร ขาวของเครื่องใช้ต่างๆ (อ้อยทิพย์ พลศรี. 2545)

6.13 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดองค์ประกอบของงานออกแบบลวดลาย

การออกแบบลวดลายนอกจากจะต้องมีความคิดสร้างสรรค์เป็นหลักแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่ต้องคำนึงอีก ดังต่อไปนี้

1. **หน้าที่ใช้สอย (Function)** ผลิตภัณฑ์ต่างๆ จะต้องทำหน้าที่ใช้สอยถูกต้องตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ คือสามารถตอบสนองประโยชน์ใช้สอย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในหนึ่งผลิตภัณฑ์อาจมีหน้าที่ใช้สอยเดียวหรือหลายหน้าที่ใช้สอยก็ได้

2. **ความสวยงาม (Aesthetics)** ความสวยงามนับว่ามีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าหน้าที่ใช้สอย เพราะความสวยงามจะเป็นสิ่งที่ให้ผู้บริโภคเกิดความประทับใจ และเกิดการตัดสินใจซื้อ ดังนั้นจะต้องออกแบบให้มีรูปลักษณะที่สวยงามตรงตามรสนิยมของกลุ่มเป้าหมาย ในการออกแบบจึงต้องผสมผสานระหว่างทฤษฎีทางด้านศิลปะและความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายเข้าด้วยกัน ซึ่งผลิตภัณฑ์บางอย่างความสวยงาม ก็ถือเป็น หน้าที่ใช้สอยอย่างหนึ่ง เช่น ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ซึ่งผู้ซื้อเกิดความประทับใจในความสวยงามของผลิตภัณฑ์

3. **ความสะดวกสบายในการใช้ (Ergonomics)** การออกแบบที่ดีต้องเข้าใจเรื่องกายวิภาคเชิงเกี่ยวกับขนาด สัดส่วน ความสามารถและขีดจำกัดที่เหมาะสมสำหรับอวัยวะส่วนต่างๆ ของผู้ใช้ เพื่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีและสะดวกสบายในการใช้ผลิตภัณฑ์ ทั้งทางด้านสรีระศาสตร์ (PHYSIOLOGY) และด้านจิตวิทยา (PSYCHOLOGY) ซึ่งความรู้ในด้านต่างๆ ที่กล่าวมานี้จะทำให้นักออกแบบสามารถกำหนดขนาด (DIMENSION) สัดส่วนต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมกับสรีระของมนุษย์ ซึ่งจะก่อให้เกิดความสะดวกสบายในการใช้งาน

4. **ความปลอดภัย (Safety)** สิ่งต่างๆ ที่ถูกผลิตขึ้นนั้น มีทั้งประโยชน์และโทษในตัว ดังนั้นการออกแบบควรคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ใช้ เป็นสำคัญถ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็ต้องแสดงมีคำอธิบาย ไว้ให้ชัดเจน

5. **ความแข็งแรง (Construction)** ผลิตภัณฑ์จะต้องมีความแข็งแรงในตัวทนทานต่อการใช้สอยตามหน้าที่ นักออกแบบจะต้องเข้าใจหลักโครงสร้างและการรับน้ำหนัก อีกทั้งต้องไม่ทิ้งเรื่องของความสวยงามทางศิลปะ เพราะมีปัญหว่า ถ้าใช้โครงสร้างให้มากเพื่อความแข็งแรง จะเกิดสวนทางกับความงาม นักออกแบบจะต้องเป็นผู้ดึงเอาสิ่งสองสิ่งนี้เข้ามาอยู่ในความพอดีให้ได้ความแข็งแรงของตัวผลิตภัณฑ์นั้นก็ขึ้นอยู่กับารออกแบบรูปร่างและการเลือกใช้วัสดุประกอบกับ

การศึกษาข้อมูลการใช้ผลิตภัณฑ์ว่า ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวต้องรับน้ำหนักหรือกระทบกระแทกอะไรหรือไม่ในขณะที่ใช้งานก็ต้องทดลองประกอบออกแบบไปด้วย แต่อย่างไรก็ตาม ความแข็งแรงของโครงสร้างหรือตัวผลิตภัณฑ์ นอกจากเลือกใช้ประเภทของวัสดุ โครงสร้างที่เหมาะสมแล้วยังต้องคำนึงถึงความประหยัดควบคู่ไปด้วย

6. ราคา (Cost) นักออกแบบจะต้องกำหนดแบบผลิตภัณฑ์ ประมาณราคาขายให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่จะซื้อได้ การจะได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ที่มีราคาเหมาะสมกับผู้ซื้อนั้น ส่วนหนึ่งอยู่ที่การเลือกใช้ชนิดหรือเกรดของวัสดุ และเลือกวิธีการผลิตเหมาะสม ซึ่งหากประมาณการออกมาแล้ว ปรากฏว่าราคาค่อนข้างสูงกว่าที่กำหนดไว้ ก็อาจมีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาองค์ประกอบด้านต่างๆ กันใหม่ แต่ก็ยังคงไว้ซึ่งคุณค่าของผลิตภัณฑ์นั้น

7. วัสดุ (Materials) การออกแบบควรเลือกใช้วัสดุที่เหมาะสมกับหน้าที่ใช้สอยรวมทั้งง่ายต่อการดูแลรักษา ความสะดวกรวดเร็วในการผลิต และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

8. กรรมวิธีการผลิต (Production) นักออกแบบจะต้องศึกษาวิธีการผลิตให้เหมาะสมกับคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ที่พึงมี โดยการออกแบบให้สามารถผลิตได้ง่าย รวดเร็ว ประหยัดวัสดุ ค่าแรงและค่าใช้จ่ายอื่นๆ และสอดคล้องกับกรรมวิธีของเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอยู่เดิม

9. การบำรุงรักษาและซ่อมแซม (Maintenance) การออกแบบจะต้องออกแบบเพื่อให้สามารถบำรุงรักษาและแก้ไขซ่อมแซมได้ง่าย เมื่อมีการชำรุดเสียหายเกิดขึ้น อีกทั้งต้องง่ายและสะดวกต่อการทำความสะอาด เพื่อช่วยยืดอายุการใช้งาน นักออกแบบต้องศึกษาถึงตำแหน่งในการจัดวางกลไกแต่ละชิ้น เพื่อที่จะได้ออกแบบให้สะดวก ในการซ่อมแซมได้ง่าย

10. การขนส่ง (Transportation) นักออกแบบต้องคำนึงถึงการประหยัด สะดวก ในการขนส่ง ตั้งแต่ตอนต้นของการออกแบบกันเลยทีเดียว คือออกแบบให้ง่าย สะดวก เพื่อให้หีบห่อมีขนาดเล็กสุดสามารถบรรจุในลังที่เป็นขนาดมาตรฐาน เพื่อเป็นการประหยัดค่าขนส่ง เมื่อผู้ซื้อ ซื้อไปก็สามารถที่จะขนส่งได้ด้วยตนเองนำกลับไปบ้านก็สามารถประกอบชิ้นส่วนให้เข้ารูปเป็นผลิตภัณฑ์ได้โดยสะดวกด้วยตนเอง (วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร. 2548)

6.14 รูปแบบของลวดลาย

รูปแบบของลวดลายมีแนวคิดการออกแบบที่แยกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 3 ประเภท ดังนี้

1. การคิดลอกเลียนแบบ เป็นการคิดออกแบบอย่างหนึ่ง ที่พยายามถ่ายทอดรูปแบบให้เหมือนกับต้นแบบ

2. การคิดดัดแปลงแบบ เป็นการคิดอย่างหนึ่งที่ต้องใช้จินตนาการในการเพิ่มหรือลดทอนให้ได้รูปแบบที่ผิดแปลกไปจากเดิม

3. การคิดสร้างสรรค์รูปแบบ เป็นการคิดออกแบบอย่างหนึ่งที่แตกต่างจากการคิดลอกเลียนแบบและการคิดดัดแปลงแบบ แต่อาศัยประสบการณ์จากทั้งสองลักษณะแนวคิดมาสร้างจินตนาการรูปแบบเอง ทำให้ได้รูปแบบที่แปลกใหม่ (สกันธ์ ภูงามดี. 2545)

6.15 การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ ลวดลาย

ในปัจจุบัน นักออกแบบสามารถออกแบบสิ่งต่างๆให้เกิดประโยชน์ใช้สอยมีรูปลักษณ์สวยงาม น่าสนใจ ดังนั้นความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักออกแบบที่ต้องรู้จักนำมาใช้ ทั้งนี้มีแนวคิดที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์รูปแบบ (Style) ของงานออกแบบดังนี้

1. แบบโบราณ (Old Style) คือแบบที่ยึดแบบเดิมที่มีมาตั้งแต่โบราณและมุ่งกลุ่มเป้าหมายที่เป็นกลุ่มอนุรักษ์นิยม
2. แบบอมตะ (Classic Style) คือแบบที่เน้นความพอดีระหว่างความเก่ากับความล้ำยุค และในภาพรวม ผลงานที่เกิดขึ้นก็จะไม่ดูเก่าและไม่เป็นแบบใหม่อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเหมาะกับยุคสมัยและล้ำสมัยยาก
3. แบบร่วมสมัย (Contemporary Style) เป็นการออกแบบที่ผสมผสานระหว่างความล้ำสมัย กับการเป็นสมัย
4. แบบทันสมัย (Modern Style) โดยเน้นความออกแบบที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเสมอเพื่อสนองความต้องการของตลาดและค่านิยมเกิดขึ้นในขณะนั้น
5. แบบล้ำยุค (Advance Style) เป็นการออกแบบที่เน้นการออกแบบในลักษณะก้าวหน้า ทั้งรูปแบบและวัสดุ ซึ่งถือว่าการออกแบบเพื่ออนาคตข้างหน้า ทั้งนี้การออกแบบเพื่ออนาคต ต้องอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลที่น่าจะเป็นไปได้ในอนาคต (สกันธ์ ภูงามดี. 2445)

จากการศึกษาผู้วิจัย สรุปว่า ลวดลายเป็นองค์ประกอบสำคัญที่เสริมสร้างผลงานทางศิลปกรรมให้เกิดคุณค่าทั้งทางด้านความสวยงามและทางด้านประโยชน์ใช้สอยควบคู่กันนั้น โดยใช้หลักทฤษฎีทางด้านศิลปะมาเป็นกรอบแนวความคิดในการออกแบบ เพื่อให้งานออกแบบนั้นได้รับการออกแบบที่สมบูรณ์และตรงตามวัตถุประสงค์ และให้ตรงกับประโยชน์ใช้สอยที่กำหนดไป

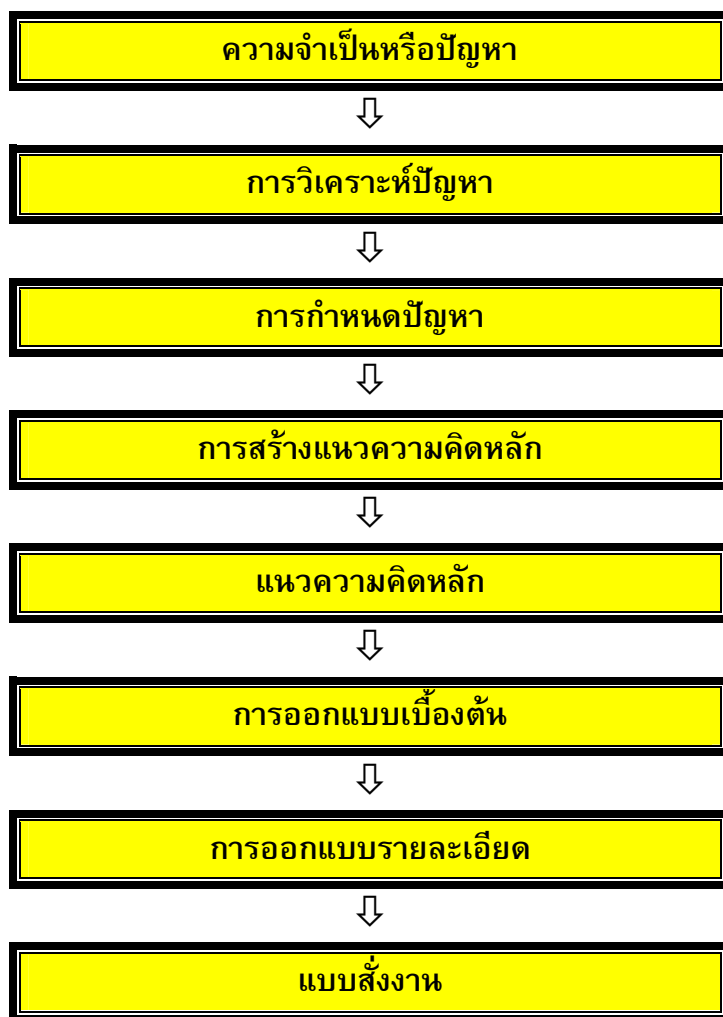
6.16 กระบวนการออกแบบลวดลาย

การออกแบบเป็นแนวคิดที่ซับซ้อน ซึ่งเป็นกระบวนการและผลลัพธ์ของกระบวนการนั้นๆ ในลักษณะที่เป็นรูปร่าง รูปแบบ และความหมายของสิ่งของที่ถูกออกแบบขึ้นมา (คมสัน สุริยะ; และคณะ. 2551) ซึ่งในราวประมาณ 70-80 ปีที่ผ่านมา การออกแบบผลิตภัณฑ์อย่างมีระเบียบในองกรณ์ การค้าที่อาศัยการประสานงานของกลุ่มคนที่มีความชำนาญหลายๆด้าน ทำให้เกิดการพัฒนาด้านการค้าอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน (พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง. 2545)

ในช่วงต้นของปี พ.ศ. 2493 กิจกรรมการออกแบบได้ถูกนำมาวิเคราะห์เป็นระบบเชิงวิทยาศาสตร์ และกิจกรรมนี้ได้ถูกคิดค้นขึ้นเป็นระเบียบวิธีโดย (Bruce Arche) ได้แบ่งกระบวนการออกแบบออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ว่าโดยการวิเคราะห์ (Analytic Phase) ส่วนที่ว่าด้วยการสร้างสรรค์ (Creative Phase) ส่วนที่ว่าโดยการสร้าง (Executive Phase) (Domer. 1993) และผลจากการทบทวนวรรณกรรมทำให้ผู้วิจัยได้ทราบว่า มีกระบวนการออกแบบที่ผู้เชี่ยวชาญได้

พัฒนาขึ้นหลายรูปแบบ และกระบวนการออกแบบที่ได้รับการนิยามได้แก่ การบวนการออกแบบของ French ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

กระบวนการออกแบบลดลาย

ภาพประกอบ 69 รูปแบบและกระบวนการออกแบบของ French

ที่มา: สรัญญา ภัคดีสุวรรณ. (2545). หน้า 80.

7. วิวัฒนาการเครื่องแต่งกายไทย

วิเทพ มุสิกะปาน (2548: 43) ได้กล่าวไว้ว่า ในประเทศไทย ในเรื่องวิวัฒนาการเครื่องแต่งกายไทยเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม สภาพเศรษฐกิจและการเมืองการปกครองของไทยเป็นหลัก ในสมัยการเปลี่ยนแปลงการแต่งกายรัตนโกสินทร์สมัยใหม่ การเปลี่ยนแปลงเครื่องแต่งกายจะ

เริ่มจากราชสำนักก่อนแล้วจึงแพร่หลายมาสู่ราษฎรทั่วไป เป็นการเปลี่ยนแปลงเครื่องแต่งกายจะเริ่มจากในราชสำนักก่อนแล้วจึงแพร่หลายมาสู่ราษฎรทั่วไป เป็นการเปลี่ยนอย่างที่เราเรียกว่าค่อยเป็นค่อยไปจะสังเกตเห็นว่า บรรดาผู้ใกล้ชิดในราชสำนักที่เรียกว่าคนชั้นสูงจะเป็นผู้นำในการแต่งกายในสมัยนั้นอย่างชัดเจน การเปลี่ยนแปลงเครื่องแต่งกายของไทยเปลี่ยนแปลงไปตามการกำหนดนโยบายของสถาบันกษัตริย์ โดยมีการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการแต่งกาย และเป็นการเปลี่ยนแปลงการแต่งกายของไทยที่มีอิทธิพลมากที่สุดในประวัติศาสตร์ของการแต่งกายไทย

จนมาถึงรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม สมัยหลังการเปลี่ยนแปลงเครื่องแต่งกายไทยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง การมีนโยบายสร้างชาติในทางวัฒนธรรม ได้กำหนดประเพณีนิยมต่างๆ ที่เรียกว่า รัฐนิยม รัฐบาลในสมัยนั้นได้ประกาศชักชวนเป็นครั้งเป็นคราวตามโอกาสอันควร มีทั้งหมด 12 ฉบับ โดยเฉพาะรัฐนิยมฉบับที่ 10 ที่ว่าด้วยการแต่งกาย ของประชาชนชาวไทย ประกาศเมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2484 รวมทั้งพระราชบัญญัติ และประกาศต่างเกี่ยวกับเรื่องการแต่งกายทำให้รูปแบบการแต่งกายของไทยหันไปนิยมแบบตะวันตกมากขึ้น ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนแปลงเครื่องแต่งกายของไทยที่มีผลจากนโยบายจากผู้ที่มีอำนาจทางการเมืองการปกครอง ที่มีเบื้องหน้าเบื้องหลังจากอำนาจทางการเมืองเป็นหลัก จนกระทั่งยึดถือการแต่งกายแบบนี้กันหมดและเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสแฟชั่นของตะวันตกที่หมุนเวียนสลับเปลี่ยนกันเข้ามาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

7.1 รูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย

จากข้อมูลที่ปรากฏในเอกสาร และแหล่งผลิตผ้าทอลายยกดอก ในกลุ่มหมู่บ้านตรอกแค ตำบลขอนแก่น อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช รูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอลายยกดอกนั้น รูปแบบที่ออกแบบมาเพื่อสนองเฉพาะกลุ่มเป้าหมายเฉพาะข้าราชการหรือใช้เฉพาะโอกาสพิธีต่างๆ ที่สำคัญเท่านั้น ซึ่งเป็นรูปแบบที่ยังขาดการพัฒนา และในแต่ละรูปแบบนั้นจะใช้ผ้าลายทอยกดอกทั้งตัว ซึ่งทำให้รูปแบบที่ออกมาจะมีราคาค่อนข้างสูง

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า รูปแบบของผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอลายยกดอก ของกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขอนแก่น อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยผู้วิจัยได้จากข้อมูลจากการสัมภาษณ์หัวหน้ากลุ่มว่า รูปแบบที่ต้องการแปรูปนั้นยังขาดบุคลากรด้านการออกแบบ และการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์แปรูป

7.2 ผ้าทอกับวิถีชีวิตชาวไทย

ผ้าเป็นปัจจัยสำคัญพื้นฐานของการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะผ้าเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ นอกเหนือจากอาหาร ที่อยู่อาศัยและยารักษาโรค ในสังคมเกษตรกรรมแต่บรรพกาลสืบมา ทุกครัวเรือนจะมีการทอผ้าเพื่อใช้สอยกันภายในครอบครัว และมีการถ่ายทอดและสั่งสมกรรมวิธีการทอผ้าให้แก่สมาชิกโดยเฉพาะสมาชิกที่เป็นเพศหญิง แม่หรือยายจะเป็นผู้รับหน้าที่อบรมและถ่ายทอด

วิธีการ กรรมวิธี และประสบการณ์ในการทอผ้าให้แก่บุตรสาวหรือหลานสาว จนสั่งสมเป็นภูมิปัญญา ที่ได้รับการถ่ายทอด จากบรรพบุรุษหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง เป็นเสมือนมรดกทางวัฒนธรรม

ชาวไทยมีการใช้ผ้าทอมายาวนาน เพราะชาวไทยส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมมาตั้งแต่ สมัยโบราณ ในยามว่างจากงานในไร่นา ผู้หญิงจะทอผ้า ดังคำกล่าวที่ว่า “เมื่อเสร็จหน้าที่นาผู้หญิงทอ ผ้าผู้ชายตีเหล็ก” ซึ่งทำให้เห็นถึงการแบ่งหน้าที่ระหว่างชายและหญิง แสดงถึงการแสดงออกถึงเพศ หญิงและอุปนิสัยของผู้หญิงเพราะการทอผ้าเป็นศิลปะที่ต้องใช้ความขยัน ความอดทน ความ พยายาม และความละเอียดอ่อนประณีต รวมทั้งการทอผ้ายังเป็นการแสดงถึงความพร้อมของวัยที่จะ เริ่มต้นชีวิตครอบครัว ผ้าที่ทอจะนำมาใช้ในครอบครัวเพื่อใช้ในชีวิตประจำวันตามโอกาสต่างๆ หรือ ในการแลกเปลี่ยนผลผลิตอื่นๆ เพราะการทอผ้าสมัยก่อนเป็นการผลิตเพื่อใช้เองในชุมชนมีไว้ผลิต เพื่อการค้า ประการสำคัญในการทอจะถูกนำมาใช้ในพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย นอกจากนั้นแล้วผ้าทอยังเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงฐานะของผู้สวมใส่ ผ้าบางประเภทเป็นผ้าต้องห้ามมิให้ ชาวบ้านสวมใส่ แต่เป็นผ้าที่ชนชั้นสูงสวมใส่เช่น ผ้ายก เป็นผ้าที่มีค่าหายากและราคาแพงเพราะเป็น ผ้าที่มาจากต่างประเทศ ผ้าที่ทอด้วยเส้นลวดทอง เรียกว่า ผ้าทอง ถ้าทอยกเป็นดอกเรียกว่า ผ้ายก ทอง เป็นต้น

อย่างไรก็ตามเมื่อประเทศไทยมีการติดต่อสัมพันธ์กับตะวันตก และรับรูปแบบวัฒนธรรม ของตะวันตกมาไว้ในสังคมไทย การแต่งกายของคนไทยก็เปลี่ยนแปลงไป รัฐบาลไทยให้ ความสำคัญต่อการพัฒนาชนบท การสร้างสาธารณะโภคเจริญเข้าสู่ชนบทมากขึ้น การส่งเสริมด้าน อุตสาหกรรมทำให้เกิดการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมทอผ้า สภาพการณ์เหล่านี้นับเป็นผลทำให้การ หัตถกรรมผ้าทอของไทยซบเซาลง จนเกือบจะสูญหายไปจากชนบทบางแห่ง (ผ้าไทย. 2537: น 19-20)

ผ้ายกดอก มีกรรมวิธีการทอให้เกิดลวดลายโดยการยกตะกอลายเส้นยืน แต่ไม่ได้เพิ่ม เส้นด้ายยืนหรือพุ่งพิเศษเข้าไปในผืนผ้า และในบางครั้งการยกดอกมีการเพิ่มด้ายเส้นพุ่งจำนวนสี่ เส้นหรือมากกว่านั้นเข้าไป

ลวดลายที่ทอจะเป็นลายที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต สิ่งแวดล้อม และความเชื่อทางศาสนา ซึ่ง ได้แก่ ลายปราสาท ลายธรรมาสัน ลายสัตว์ ลายพืช ลายสิ่งของเครื่องใช้ และลายเรขาคณิต (ผ้า ไทย. 2537: 21)

7.3 ผ้าทอมีความสำคัญ 3 ประการ

(ผ้าไทย. 2537: 22)

1. เพื่อตอบสนองต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐานของการดำรงชีวิต เพราะเป็นผ้าเป็นหนึ่งใน ปัจจัย 4 ที่ถือว่าเป็นของจำเป็นที่ต้องมีและต้องใช้ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ ไว้สำหรับ นุ่ง ห่ม และใช้ในพิธีกรรมต่างๆ

2. เป็นเครื่องแสดงถึงฐานะ กล่าวคือการแต่งกายเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นอย่างเด่นชัด ถึงฐานะของผู้คนในสังคม โดยทั่วไปชาวบ้านจะใช้ผ้าฝ้ายเพราะมีขั้นตอนและกรรมวิธีในการผลิตตั้งแต่การปลูกฝ้ายจนกระทั่งการทอเป็นผืนไม่สลับซับซ้อน อีกทั้งดูแลรักษาผ้าก็ไม่ต้องพิถีพิถันเท่ากับผ้าไหม ส่วนผ้าไหมจะเป็นเจ้านายและชนชั้นสูง การทอผ้าที่มีลวดลายสวยงาม สีสันทัดสีก็จะได้แสดงถึงฐานะ การที่จะทอให้ลวดลายสวยงามวิจิตรนั้น ผู้ทอจะต้องมีเวลาในการทอ

3. เพื่อแสดงถึงการแบ่งหน้าที่ระหว่างชายและหญิง ชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพในการทำนาทำไร่มาแต่โบราณ ในยามว่างผู้หญิงจะทอผ้า ผู้ชายก็จะจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือน เครื่องใช้ในการทำไร่ทำนาและการทอผ้า (ผ้าไทย 2537 ปีรณรงค์วัฒนธรรมไทยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.2537)

วริณ จันทรเจริญ (2544: 24) กล่าวว่าไว้ว่า แฟชั่นและเครื่องนุ่งห่มต่าง ๆ เป็นปัจจัยสำคัญของมนุษย์มาเป็นล้านปี เช่นเดียวกับที่อยู่อาศัย อาหารการกินและยารักษาโรคซึ่งต่างก็เป็นปัจจัยที่จำเป็นสำหรับคนเรามาโดยตลอดจะเป็นเชื้อชาติวรรณะไหนก็ตามความต้องการของคนเราในสิ่งเหล่านี้ไม่มีเปลี่ยนแปลงจะมากหรือน้อยอยู่ที่ความพอใจและความจะเป็นของแต่ละบุคคลตามแต่โอกาส สถานที่ ฐานะจะอำนวยให้

ดีไซเนอร์ของแฟชั่นมีมาตั้งแต่เราเริ่มมีอารยธรรมของความเป็นมนุษย์ที่มีความต้องการความสวยงามและความเป็นระเบียบเรียบร้อยความสะอาดสะอาดอันรวมไปถึงความต้องการในสิ่งใหม่ๆ และแปลกซึ่งคนเราคิดค้นขึ้นมาเพื่อประดับตัวเราเองหรือคนอื่นนอกเหนือจากการปกป้องมลภาวะสิ่งแวดล้อมและความอายแล้ว

รูปแบบของแฟชั่นที่เกิดขึ้นในยุคของพระนางวิกตอเรียเป็นจำนวนมากที่ยังเป็นที่นิยมกันมาถึงทุกวันนี้ Trend ในแฟชั่นของโลกทุกวันนี้ แล้ว Trend ที่ยังจรัสยังยืนโดยทั่วไปจะเริ่มจากประเทศอังกฤษมากกว่าส่วนอื่นของโลกจะเป็น Looks ต่าง ๆ เช่น Victorian. Edwardian. Romantic หรือ Teddy Boys and Girls มาจนถึง Punk เป็นต้น (วริณ จันทรเจริญ 2544)

วริณ จันทรเจริญ (2543) หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของวงการแฟชั่น ทั้งชายและหญิง แฟชั่นดีไซเนอร์ของปารีสซึ่งเริ่มมีชื่อเสียงก่อนสงครามต่างเริ่มตื่นตัวนำรูปแบบใหม่ๆ มาเสนอให้กับสาว ๆ ชาวปารีสกันอย่างคึกคัก Pierre Balmain. Balenciaga. Givenchy และ Christian Dior ต่างก็มีการแข่งขันกันนำแฟชั่นรูปแบบที่ใหม่และเริ่มจะคล่องแคล่วเข้ามาในวงการมากขึ้นเพราะหลังสงคราม (ประมาณปี ค.ศ. 1950s) ผู้หญิงต่างเริ่มออกทำงานนอกบ้านมากขึ้น เช่น The Envol. The Princess Line. The Tulip. The Sack. The Trapeze และ The A-Line ซึ่งเป็นรูปแบบที่ใช้กันมาจนทุกวันนี้และไม่มีล้าสมัย

กระบวนการออกแบบเครื่องแต่งกาย

ภาพประกอบ 70 รูปแบบและกระบวนการออกแบบเครื่องแต่งกาย

8.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าผ่านทางสำนักวิทยบริการและห้องสมุดในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้แก่ มหาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมทั้งจากระบบข้อมูลออนไลน์ โดยสามารถค้นเจอวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องดังนี้

พรทิพย์ พิมลสินธ์ (2541) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของผู้ผลิตและผู้บริโภคที่มีต่อผ้าไทยในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นกลุ่มผู้บริโภคทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเกี่ยวกับความรู้ และความเข้าใจในผ้าไทย ตลอดจนศึกษาข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่มีต่อเทคนิควิธีการผลิต แนวพัฒนากระบวนการผลิตผ้า รวมไปถึงพฤติกรรม การรับข่าวสารของผู้บริโภคที่เกี่ยวกับผ้าไทย

1. กลุ่มผู้บริโภคชาวไทยในกรุงเทพฯ ยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผ้าไทยและใช้ผ้าไทยน้อยมาก โดยมักใช้ในโอกาสพิเศษเท่านั้น ความรู้เกี่ยวกับผ้าไทยยังจำกัดอยู่ในเฉพาะคนบางกลุ่มอายุ ในกลุ่มอายุ 15-25 ปี มีการใช้และมีความรู้เกี่ยวกับผ้าไทยน้อย พฤติกรรมใช้ จะมีการใช้ผ้าไทยมากขึ้นในกลุ่มอายุที่สูงขึ้น สำหรับทัศนคติเกี่ยวกับผ้าไทย ส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นผ้าที่มีคุณภาพด้านต่าง ๆ ในระดับปานกลางจนถึงดีมาก มีส่วนน้อยที่เห็นว่าควรปรับปรุง โดยเห็นว่าส่วนที่ควรปรับปรุงมาก คือ ด้านราคา ที่เห็นว่าแพงเกินไป และต้องการให้มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผ้าไทยผ่านทางโทรทัศน์ให้มากขึ้น

2. ในด้านผลิตยังคงพอใจและเห็นว่าผ้าไทยยังควรคงไว้ซึ่งการผลิตด้วยการทอมือแบบดั้งเดิม เพราะมีความเป็นเอกลักษณ์ไทยที่สวยงาม อย่างไรก็ตามผู้ผลิตเห็นว่าผ้าไทยยังจำเป็นต้องมีการพัฒนาด้านการออกแบบลวดลาย และวัสดุการผลิตที่มีคุณภาพให้มากขึ้น เพื่อให้มีลักษณะสากล มีการใช้แพร่หลายมากขึ้น และควรส่งเสริมด้วยการจัดงานแสดง สาธิตกระบวนการขั้นตอนการผลิต และการขายผ้าแก่ผู้สนใจ

กัญญา จิงวิมุตติภักดิ์ (2547) ศึกษาเรื่องการศึกษาผ้าทอมือไท-ลาวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยเพื่อการพัฒนา รูปแบบผ้าทอร่วมสมัย ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มทอผ้ายังมีปัญหาด้านการออกแบบผ้าทอมือให้เกิดความงามให้ร่วมสมัย จากการวิเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การพัฒนาผ้าทอมือแนวร่วมสมัย สำหรับผู้บริโภคกลุ่มใหม่คือกลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงาน โดยได้นำ The Generic Design Model ซึ่งเป็นกระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยและพัฒนาผ้าทอพื้นเมือง ซึ่งผลการออกแบบสามารถสร้างความพึงพอใจให้กลุ่มเป้าหมายได้

ในเนื้อหาของบทที่ 2 เป็นการศึกษาองค์ความรู้พื้นฐานจากแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย แนวคิดทางการตลาดในปัจจุบัน พบว่าเป็นแนวทางที่แตกต่างจากแนวความคิดทางการตลาดในอดีต ซึ่งเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นสำคัญ และเน้นตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่สำคัญ ซึ่งแม้จะเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น หากแต่ไม่ก่อให้เกิดการพัฒนาที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันเท่าที่ควร ซึ่งถือได้ว่าเป็นกรอบแนวคิดหลักในการพัฒนากระบวนการออกแบบให้มีความร่วมสมัย

เรื่องการตลาดแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งเป็นหลักการเพื่อคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองจากธุรกิจเท่าที่ควร โดยแนวคิดการตลาดแบบเฉพาะเจาะจงเป็นแนวคิดที่นำมาใช้สนับสนุนการคัดเลือกกลุ่มบุคลากรหญิงอายุ 25-45 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด เพื่อเป็นกรณีศึกษาในการศึกษาครั้งนี้ เนื่องจากเป็นที่มีโอกาสได้ใช้ผ้าไหมในชีวิตประจำวัน แต่ยังไม่ได้รับการตอบสนองที่พึงพอใจ

นอกจากนี้เพื่อให้การออกแบบสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างเหมาะสม จึงมีการศึกษาถึงความต้องการของผู้บริโภค โดย ศึกษาตามแนวคิดเรื่องผู้บริโภคและพฤติกรรมผู้บริโภค โดยนำแนวคิดเรื่องการบริโภคเชิงสัญญาะมาใช้เป็นปัจจัยในการศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในครั้งนี้ด้วย เราจะเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในปัจจุบัน

การศึกษาเรื่องสัญญาะวิทยาซึ่งเป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบการสื่อสารผ่านสัญญาะ ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจระบบการสื่อสารผ่านสัญญาะ ซึ่งเมื่อนำแนวคิดของแฟร์ดินอนด์ เดอ โซสซูร์ ที่กล่าวไว้ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างสามารถเป็นสัญญาะได้ หากนำมาใช้แสดงความหมายได้ หากแต่สัญลักษณ์ แบบดั้งเดิมนั้นยังสื่อสารผ่านกลุ่มเป้าหมายไม่ดีนัก ดังนั้นจึงจะนำแนวคิดดังกล่าวนี้มาประยุกต์ใช้เอหาแนวทางออกแบบลวดลายเพื่อให้สื่อสารกับกลุ่มเป้าหมาย

ส่วนการศึกษาเรื่องทฤษฎีทางด้านศิลปะที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบลวดลายนั้น เป็นการศึกษาที่ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจในเรื่องหลักการออกแบบลวดลายอย่างสร้างสรรค์ อีกทั้งวิธีการออกแบบลวดลายให้เกิดความเหมาะสมสวยงาม ดังนั้น จึงจะนำองค์ความรู้ดังกล่าวมาใช้เป็นหลักการเพื่อแปลผลแนวคิดการออกแบบซึ่งเป็นนามธรรมให้ออกมาเป็นลวดลายที่มีความเหมาะสมสวยงามอย่างเป็นรูปธรรม การศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น ช่วยให้ผู้วิจัยมีฐานความรู้ซึ่งสามารถเชื่อมโยงแนวคิดต่างๆ เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในกระบวนการออกแบบลวดลายให้เหมาะสมร่วมสมัย

รวีเทพ มุสิกปาน คือ การศึกษาการออกแบบเครื่องนุ่งห่ม (ผ้าไทย) เพื่อส่งออก (2548) เป็นการศึกษาข้อมูลทางด้านการออกแบบเครื่องนุ่งห่มที่รวมการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงกระบวนการออกแบบที่เชื่อมโยงกับการผลิต เพื่อนำมารวบรวม และทดลองการออกแบบ โดยศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล จากเอกสาร เกี่ยวกับผ้าไทย วิเคราะห์ข้อมูลจากการค้นคว้า แนวโน้มแฟชั่นโลก วัสดุ สี รูปแบบ และ วิเคราะห์หาทิศทางการออกแบบ และกระบวนการออกแบบ ซึ่งผู้วิจัยได้นำหลักการดังกล่าวมาปรับใช้กับการวิจัยในครั้งนี้เพื่อปรับหาแนวทางให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยไว้กำหนดไว้

ตรึงใจ บุณสมภพ (2544) ศึกษาผ้าทอพื้นเมือง ประวัติความเป็นมาของผ้าทอยกดอก และกรรมวิธีในการผลิต ศึกษาการดำเนินงานมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลการผลิตผ้าทอพื้นเมือง ทั้งทางด้านแหล่งผลิตวัตถุดิบและการได้มา อุปกรณ์การผลิต ตลอดจนกรรมวิธีและรูปแบบในการทอที่เกิดจากกระบวนการของการสืบทอด หรือการประยุกต์ขึ้นมาใหม่ เพื่อนำผลสรุปที่ได้จากการศึกษาสำรวจครั้งนี้ไปสู่การปรับปรุง หรือพัฒนาในส่วนของกระบวนการการผลิต

ดังกล่าว โดยให้เกิดผลในการดำรงไว้ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่น ควบคู่ไปกับการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการทอและผลผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และศึกษาจากผู้สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อเนื่องกันมาเป็นเวลายาวนาน เป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าตราบนิจนิรันดร์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาในรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางศึกษาและพัฒนากระบวนการทอผ้าลายยกดอก เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย กรณีศึกษา: ผ้าลายยกดอกกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลหนองหาด อำเภอลืออำนาจ จังหวัดนครราชสีมา ให้มีความเหมาะสมร่วมสมัย เป็นที่พึงพอใจต่อกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเมื่อได้ศึกษาแนวความคิดที่เกี่ยวข้องเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เอื้อให้การศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ จึงได้ดำเนินการตามแผนงานดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและการเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

แหล่งข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ โดยการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เป็นการใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ของกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลหนองหาด อำเภอลืออำนาจ จังหวัดนครราชสีมาแบบดั้งเดิมนั้น ยังสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายไม่ดีนัก จึงไม่นิยมใช้กันในชีวิตประจำวัน ดังนั้นจึงต้องศึกษาหลักคิดของทฤษฎี พัฒนาผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน โดยผู้วิจัยได้สื่อสารผ่านแนวคิดสัญญาะ (ลวดลาย) ของผ้าทอลายยกดอกแบบดั้งเดิมก่อน ซึ่งผลการศึกษาจะทำให้ทราบถึงสาเหตุของปัญหาการสื่อสารของลายแบบดั้งเดิมกับกลุ่มเป้าหมาย ทำสามารถกำหนดขอบเขตของปัญหาได้อย่างชัดเจน

ข้อมูลทุติยภูมิ โดยศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการทอผ้ายกดอก

1. วิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. นิตยสารแฟชั่น
3. เครือข่ายข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มทอผ้ายกดอกของหมู่บ้านตรอกแค ตำบลหนองหาด อำเภอลืออำนาจ จังหวัดนครราชสีมา และข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลการทอผ้า มาใช้กำหนดกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ประชากร

ประชากรคือ ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 คือกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลซอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

กลุ่มที่ 2 คือผู้วิจัยได้กำหนดแบร์นชั้นนำที่ประสบผลสำเร็จ และเป็นกลุ่มลูกค้าเดียวกันที่ผู้วิจัยกำหนด คือผู้หญิงที่มีอายุตั้งแต่ 25-45 ปี ขึ้นไป เป็นสาวสังคม

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทอผ้ายกดอกของกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลซอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการสร้างเครื่องมือออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. แบบสังเกต กระบวนการผลิต การถ่ายทอดความรู้ สภาพทั่วไปทางภูมิศาสตร์
2. ศึกษาแบร์นสินค้าใกล้เคียงที่ประสบความสำเร็จ โดยผู้วิจัยกำหนดมา 1 แบร์น เป็นการกำหนดเรื่องราวของคอลเล็กชั่น

2.1 Brand ซึ่งได้กำหนดจากรูปแบบลายผ้าที่นักออกแบบใช้ใกล้เคียงกับงานวิจัย โดยผู้วิจัยจะใช้แบร์นเป็นตัวตั้งในการกำหนดรูปแบบของงาน

2.2 Trend คือแนวโน้มรูปแบบของงานออกแบบ กำหนดจากแนวคิด สไตส์ลูกเล่นอย่างหลากหลายบนพื้นผ้าทอที่เน้นลวดลายของผ้ายกดอกส่วนใดส่วนหนึ่งที่ปรากฏตามรูปแบบแพทเทิร์น

2.3 Color คือกำหนดสีที่ผู้วิจัยได้นำจากแบร์นสินค้าใกล้เคียง โดยเลือกจากแนวโน้มแฟชั่นในยุคนั้น

3. แบบสัมภาษณ์จากกลุ่มเป้าหมายผู้หญิงที่มีอายุตั้งแต่ 25-45 ปี ขึ้นไป เป็นสาวสังคม

- 3.1 แบบสอบถามจากกลุ่มเลือกผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอลายยกดอก

3.1.1 รูปแบบเครื่องแต่งกายจากแบบร่างที่ผ่านการพัฒนากระบวนการออกแบบตามตำแหน่งการจัดวางลวดลายผ้าทอยกดอกตามแพทเทิร์นที่ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดไว้

3.1.2 ประเภทของผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายทั้งหมดที่ผู้วิจัยกำหนดจากข้อตกลงเบื้องต้น ของกระบวนการออกแบบลายผ้าทอยกดอก

3.2 แบบสอบถามกำหนดรูปแบบลายผ้าทอยกดอก เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย ประกอบด้วย

3.2.1 ประเภทของลายผ้าทอยกดอกในปัจจุบัน เพื่อต้องการทราบถึงลายผ้าทอยกดอกในปัจจุบันที่คนในยุคสมัยรู้จัก ผู้วิจัยต้องการรวบรวมข้อมูล และเพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านการงานในการพัฒนากระบวนการออกแบบลายผ้ายกดอก

3.2.2 ประเภทของลายผ้าที่ผ่านกระบวนการพัฒนา เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย จากกลุ่มเป้าหมายผู้หญิงที่มีอายุตั้งแต่ 25-45 ปี ขึ้นไปเป็นสาวสังคม

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษารูปแบบและเทคนิควิธีการสร้างแบบสังเกต และวิธีการสัมภาษณ์
3. ลงพื้นที่สำรวจพื้นที่เป้าหมาย โดยสังเกตและสอบถามข้อมูลทั่วไป เพื่อนำไปสร้างเครื่องมือ
4. ประมวลรายละเอียดจากเอกสาร งานวิจัยและข้อมูลภาคสนาม
5. สร้างเครื่องมือฉบับร่างในการรวบรวมข้อมูล
6. นำเครื่องมือที่ร่างให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ
7. แก้ไขปรับปรุงเครื่องมือ จากข้อเสนอแนะที่ได้รับ
8. จัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์
9. นำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
10. วิเคราะห์ข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. สำรวจพื้นที่เพื่อวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. สร้างความคุ้นเคยกับผู้ประกอบอาชีพทอผ้ายกดอกของกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อขอความร่วมมือในกาศึกษาวิจัย โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลรวมทั้งกำหนดวัน เวลาเก็บข้อมูล
3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือที่สร้างขึ้นได้แก่ แบบสำรวจ และแบบสัมภาษณ์และใช้เครื่องบันทึกภาพช่วยในการบันทึกข้อมูล
4. นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล พร้อมทั้งนำมาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาของผู้นวิจัยเป็นระยะๆเพื่อรับคำแนะนำชี้แจงให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
5. นำข้อมูลที่ทั้งหมดมาเรียบเรียงเป็นหมวดหมู่ วิเคราะห์ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล

จากผ้าทอลายยกดอกของกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช เก็บรวบรวมข้อมูลรูปแบบและกระบวนการผลิตผ้าทอลายยกดอกสำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย โดยการสรุป

1. ศึกษารูปแบบและกระบวนการผลิตผ้าทอลายยกดอกสำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย กระบวนการออกแบบผ้าทอลายยกดอก ใช้ข้อมูลจากเอกสารวิชาการและงานวิจัยสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการออกแบบลายผ้าทอยกดอก สำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่อง

แต่งกาย ในการศึกษากระบวนการออกแบบลายผ้าทอยกดอก และข้อมูลการออกแบบ ศึกษาแนวคิดทฤษฎีผ้าทอลายยกดอก

2. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบ โดยวิธีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับหลักทฤษฎีการออกแบบ และกำหนดความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยยึดหลักความสวยงามทางด้านสุนทรียศาสตร์ และความเป็นไปได้ในการใช้งาน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการแบ่งการออกแบบดังนี้

2.1 ข้อมูลการออกแบบลายผ้าทอยกดอก โดยผู้วิจัยนำข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแบบสอบถาม มาประมวลผลเพื่อเป็นเครื่องมือสรุปผลในการออกแบบ

2.2 ข้อมูลการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบจากการสรุปผลจากแบบสอบถาม

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย หลังจากที่ได้ทราบว่ากลุ่มเป้าหมายที่ต้องการผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายแล้ว ในขั้นตอนนี้จะได้นำมาผลิตภัณฑ์ดังกล่าวแยกแยะส่วนประกอบต่างๆเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบในการสร้างแนวคิดในการออกแบบ โฉนดในขั้นตอนนี้จะเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสำรวจจากแบร์นสินค้าชั้นนำที่ประสบความสำเร็จ และสื่อแฟชันออนไลน์ แปลผลโดยการบรรยาย

4. การวิเคราะห์กรรมวิธีการผลิต การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีขอบเขตอยู่ที่กรรมวิธีการทอผ้ายกดอก โดยแยกแยะตามกรรมวิธีการทอผ้ายกดอกของกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลหนองหาด อำเภอยะวต จังหวัดนครศรีธรรมราช ในขั้นตอนนี้จะเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แปลโดยการบรรยาย

5. การออกแบบร่าง เป็นการนำเอาแนวคิดหลักมาตีความ และแปรผลให้เป็นแบบร่างอย่างเป็นรูปธรรมให้ได้มากที่สุด โดยแบ่งการออกแบบเป็นสองส่วนคือ

5.1 การออกแบบโครงสร้างผลิตภัณฑ์ เป็นการกำหนด ขนาด รูปร่าง รูปทรงของผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย การเลือกใช้ชนิดของสีและชนิดของเส้นใย ให้มีความเหมาะสมกับแนวความคิดการออกแบบ

5.2 การออกแบบองค์ประกอบศิลป์ของลวดลาย เป็นการนำทัศนธาตุ ทางศิลปะ (Visual Element) คือ จุด เส้น สี รูปร่าง รูปทรง หรือพื้นผิวที่ได้จากแรงบันดาลใจในการออกแบบ มาจัดองค์ประกอบทางศิลป์ใหม่ ให้เกิดเป็นรูปลักษณ์ของลวดลายตามกรอบแนวคิดและทฤษฎีทางด้านศิลปะ

ผู้วิจัยได้ศึกษาการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เช่น Photoshop. Illustrator ซึ่งโปรแกรมเหล่านี้ล้วนแต่เป็นซอฟต์แวร์สำคัญที่นักออกแบบนิยมมาใช้ในการสร้างงาน (มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2548) เพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วในการออกแบบ โดยการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือก ใช้โปรแกรม Adobe Illustrator เป็นเครื่องมือในการออกแบบ

6. การคัดเลือก เมื่อนำแบบร่างเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงนำแบบร่างที่ออกแบบแล้วมาคัดเลือกด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม แนวโน้มความนิยมจากกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายจำนวน 50 คน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยพิจารณาเกณฑ์ความชอบ – ไม่ชอบ ของผู้ตอบคำถาม และพิจารณาเกณฑ์ในการคัดเลือกมา 12 แบบ เพื่อนำมาสร้างเป็นต้นแบบ ซึ่งเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกจะดูที่คะแนนความชอบของกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย ตั้งแต่ร้อยละหกสิบขึ้นไปหลังจากนั้นนำแบบร่างทั้ง 12 แบบ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 2 ท่าน เพื่อขอคำแนะนำก่อนนำไปกำหนดรายละเอียด

7. การออกแบบรายละเอียด ในขั้นตอนนี้ได้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

7.1 กำหนดรายละเอียดแบบร่าง ได้แก่ การกำหนดขนาดสัดส่วนของผ้าลักษณะของแม่ลาย ขนาดสัดส่วนของแม่ลาย ลักษณะของเส้นไหมที่จะใช้ในแต่ละผืน เทคนิควิธีในการทอ จังหวะการทอในแต่ละหน่วยลาย เพิ่มเติมในแบบร่างเพื่อใช้เป็นข้อกำหนดในขั้นตอนการสร้างต้นแบบ

7.2 การสร้างต้นแบบ เป็นการศึกษาความเป็นไปได้ในการผลิตตามกรรมวิธีการทอผ้าลายยกดอกของกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลซอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการผลิตผ้าต้นแบบ ซึ่งในขั้นตอนนี้จะมีการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Observation) และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสรุป และแปลผลโดยการบรรยาย

4. การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ตามหลักการพัฒนาผ้าพื้นเมือง ศึกษาผ้าพื้นเมืองเป็นการสร้างความสามารถของคนในท้องถิ่นให้สามารถสร้างภูมิคุ้มกันของตนเองที่จะเผชิญกับภาวะความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ซึ่งหมายถึงความสามารถในการยกระดับการพึ่งตนเอง มีศักยภาพในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมโดยใช้ภูมิปัญญาที่สะสมกันมาหลายชั่วอายุคน

2. วิเคราะห์ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยศึกษาจำแนกตามองค์ประกอบของอัตลักษณ์ คือ

2.1 ความหมายของอัตลักษณ์ ศึกษาตามความหมายของอัตลักษณ์ที่กลุ่มเป้าหมายต้องการ โดยแยกแยะตามรสนิยมการแต่งกายของกลุ่มเป้าหมาย และผลิตภณณ์ในกลุ่มเครื่องแต่งกายที่กลุ่มเป้าหมายต้องการ

2.2 รูปแบบของอัตลักษณ์ ศึกษาอุปอัตลักษณ์ที่กลุ่มเป้าหมายต้องการ โดยแยกแยะตามองค์ประกอบทางศิลปะของลวดลายได้ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างกลุ่มเป้าหมายจำนวน 100 คน โดยใช้แบบสอบถาม เรื่องความต้องการของกลุ่มเป้าหมายต่อผ้าทอลายยกดอก และแปลผลทางสถิติแบบหาค่า ร้อยละ (%)

3. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการออกแบบ เพื่อให้งานวิจัยได้สำเร็จอย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงนำเครื่องมือหลักคิดทฤษฎีนำมาใช้ในการออกแบบเพื่อให้งานออกแบบนั้น สำเร็จและมีเอกสารอ้างอิงที่เชื่อถือได้

4. ศึกษาแนวคิดเรื่องการตลาด วิธีการเตรียมความพร้อมในเรื่องของการออกแบบ โดยการค้นคว้าหาข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำข้อมูลมาสรุปผลในการออกแบบ ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดการตลาดแบบเฉพาะเจาะจง (Niche Market)

5. ขั้นตอนการพัฒนา ในการศึกษาและพัฒนากระบวนการออกแบบผ้าทอลายยกดอก เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย กรณีศึกษา: ผ้าลายยกดอกกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลซอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช มีดังนี้

6. ขั้นตอนการร่างแบบ เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำหลักแนวคิดทฤษฎีมาเป็นเครื่องมือช่วยในการออกแบบ

7. กำหนดขอบเขต เป็นวิธีการกำหนดเป้าหมายหลักของการออกแบบ การวางขอบเขต และจุดมุ่งหมายของการพัฒนากระบวนการออกแบบลายผ้าทอยกดอก เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย

8. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการค้นคว้าหาข้อมูล จากแบบสอบถาม กำหนดลวดลายผ้าทอยกดอก และผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย

9. การคัดเลือก วิธีการเปรียบเทียบและวิธีการเลือกใช้ผลงานที่มีผลต่อการใช้งานสูงสุด โดยการประเมินการคัดเลือกจากแบบสอบถาม

10. การพัฒนาแบบ เป็นวิธีนำแบบเลือกที่มีความเหมาะสมมากที่สุดมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาหาแนวทางที่เลือกนั้นมีความสมบูรณ์เกิดผลลัพธ์สูงสุด

11. การประเมินผล วิธีการนำแบบที่สำเร็จทำการประเมินผลว่าถูกต้องและครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ และจุดมุ่งหมายที่ตั้งเอาไว้เพียงใด และเพื่อรับรู้คุณภาพของงานออกแบบ และสรุปเป็นกระบวนการออกแบบผ้าทอลายยกดอก เพื่อนำมาออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย กรณีศึกษา ผ้าทอลายยกดอกกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลซอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนนี้ จะเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ประกอบต้นแบบผลิตภัณฑ์ (Model Study) และประเมินผลตามหลักทางสถิติแบบหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และแปรผลโดยการบรรยาย โดยใช้เครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ที่มีการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2543)

- 4.51 – 5.00 ฟังพอใจในระดับมากที่สุด
- 3.51 – 4.50 ฟังพอใจในระดับมาก
- 2.51 – 3.50 ฟังพอใจในระดับปานกลาง
- 1.51 – 2.50 ฟังพอใจระดับน้อย
- 1.00 – 1.50 ฟังพอใจในระดับน้อยที่สุด

การสร้างองค์ความรู้

โดยการรวบรวมข้อมูลขั้นตอนการผลิตผ้าทอยกดอกของกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลหนองหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อมาเปรียบเทียบหาส่วนที่เหมือนกันและส่วนที่ต่างกัน จากนั้นนำข้อมูลเป็นตัวกำหนดในการรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาสรุปขั้นตอนการพัฒนาผ้าทอยกดอก เพื่อการออกแบบเครื่องแต่งกาย เป็นองค์ความรู้จากการวิจัย

สรุป

วิธีดำเนินการวิจัย การศึกษาและพัฒนากระบวนการทอผ้าลายยกดอก เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย กรณีศึกษา: ผ้าลายยกดอกกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลหนองหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราชนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการแยกกระบวนการออกแบบเป็น 2 ช่วง คือ

ช่วงที่ 1 เพื่อต้องการหาข้อมูลและพัฒนากระบวนการออกแบบลายผ้าทอยกดอก โดยผู้วิจัยสรุปตามความหมายของอัตลักษณ์ที่กลุ่มเป้าหมายต้องการจากแบบสอบถามจากแบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย ผู้หญิงที่มีอายุระหว่าง 25 – 45 ปี ขึ้นไป

ช่วงที่ 2 เพื่อต้องการหาข้อมูลและพัฒนากระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย สำหรับผู้หญิง โดยผู้วิจัยสรุปจากแบบสอบถามต่อกลุ่มเป้าหมายตามความหมายของอัตลักษณ์ที่เป็นในลักษณะแบบเจาะจง (Niche Market) สำหรับผู้หญิงที่มีอายุระหว่าง 25 – 45 ปี สาวสังคม

บทที่ 4

ผลการวิจัย และอภิปรายผล

การศึกษาและพัฒนากระบวนการทอผ้าลายยกดอก เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย กรณีศึกษา: ผ้าลายยกดอกกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลหนองหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

ในบทนี้จะเป็นการศึกษาและพัฒนากระบวนการทอผ้าลายยกดอก เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย กรณีศึกษา: ผ้าลายยกดอกกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลหนองหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยขอเสนอผลการศึกษา ดังนี้

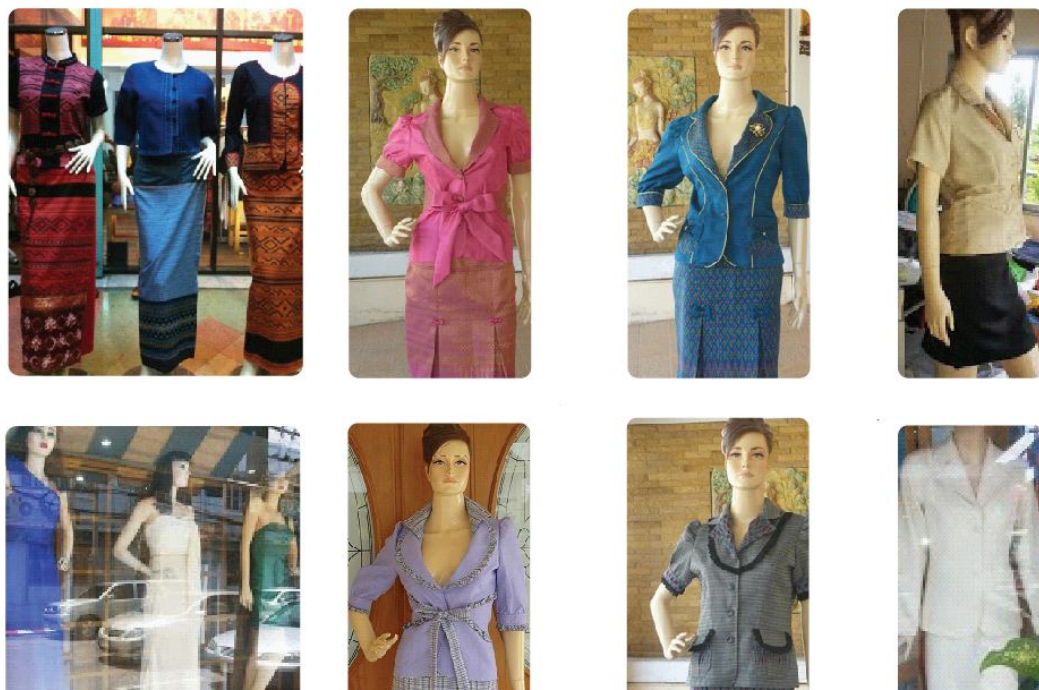
1. การกำหนดขอบเขตของปัญหา
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. การสร้างแนวความคิดหลัก
4. การออกแบบร่าง
5. การคัดเลือกแบบ
6. การออกแบบรายละเอียด
7. การประเมินผลการออกแบบ

1. การกำหนดขอบเขตของปัญหา

หากกำหนดขอบเขตแล้วผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลหนองหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราชแบบดั้งเดิมนั้น ยังสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายไม่ดีนักจึงไม่นิยมใช้กันในชีวิตประจำวันและรวมไปถึงการนำไปออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์ซึ่งขาดทรัพยากรในส่วนนี้ดังนั้นจึงต้องศึกษาหลักคิดของทฤษฎีพัฒนาผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน ซึ่งผลการศึกษาจะทำให้ทราบถึงสาเหตุของปัญหาการสื่อสารของลายแบบดั้งเดิมก่อน ซึ่งผลการศึกษาจะทำให้ทราบถึงสาเหตุของปัญหาการสื่อสารของลายแบบดั่งกับกลุ่มเป้าหมาย สามารถกำหนดขอบเขตของปัญหาได้อย่างชัดเจน

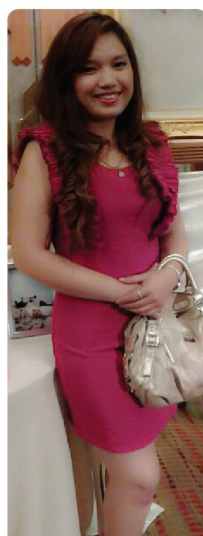
ภาพประกอบ 71 แสดงกลุ่มเป้าหมายที่นิยมสวมใส่ผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอพื้นเมือง

ภาพประกอบ 72 แสดงชุดผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอพื้นเมือง

ภาพประกอบ 73 แสดงชุดผลิตภัณฑ์อื่นๆจากผ้าทอลายยกดอก

ภาพประกอบ 74 แสดงกลุ่มเป้าหมายที่สวมใส่ ผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายชุดทำงาน ชุดไปงานปาร์ตี้ ชุดลำลอง

ผลการศึกษาปัญหาของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อผู้บริโภคผ้าทอยกดอก จากการศึกษาและพัฒนาระบบการทอผ้าลายยกดอก เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย กรณีศึกษา: ผ้าทอยกดอกกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลหนองหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการวิเคราะห์อัตลักษณ์ลวดลาย ผ้าทอยกดอกแบบดั้งเดิมทำให้ทราบสาเหตุของปัญหาการสื่อสารผ่านอัตลักษณ์ ที่ไม่สามารถสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมาย

พบว่าสาเหตุที่ทำให้ผ้าทอยกดอกแบบดั้งเดิมไม่ค่อยได้รับความนิยมจากกลุ่มเป้าหมาย เพราะ อัตลักษณ์ของลวดลายแบบดั้งเดิมนั้นมีแนวคิดมาจากการออกแบบที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมในอดีต เพื่อประโยชน์ใช้สอย และให้เกิดความรู้ร่วมกับผู้คนที่อยู่ร่วมสมัยในช่วงเวลานั้น เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไปเงื่อนไขในการรับรู้ร่วมกับผู้คนที่ในสังคมก็เปลี่ยนตามไปด้วย ดังนั้น อัตลักษณ์ต่างๆที่แสดงออกในลวดลายผ้าทอยกดอกแบบดั้งเดิมจึงขาดต่อการเข้าถึงของ

กลุ่มเป้าหมาย จึงไม่ค่อยเข้าใจหรือซาบซึ้งกับอัตลักษณ์ต่างๆ ทำให้ลวดลายแบบดั้งเดิมไม่สามารถสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายได้ จึงไม่นิยมนำมาใช้สอยในชีวิตประจำวัน

ดังนั้นขอบเขตของปัญหาในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงสรุปได้ว่า ยังขาดองค์ประกอบของอัตลักษณ์ลวดลาย ของผ้าทอยกดอกที่สามารถสื่อสารและดึงดูดความสนใจต่อกลุ่มเป้าหมายได้

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการวิเคราะห์ข้อมูลได้แยกวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากลวดลายผ้าทอลายยกดอก เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย กรณีศึกษา: ผ้าลายยกดอกกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลฆอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยผู้วิจัยได้สรุปลวดลายยกดอกแบบดั้งเดิม ดังนี้

แบบสอบถามที่ 1

แบบประเมินเกี่ยวกับรูปแบบโดยทั่วไป ตามความคิดเห็นด้านความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย และแบบสอบถามเกี่ยวกับผ้าทอลายยกดอก เพื่อนำลายผ้ามาพัฒนาออกแบบลายเพื่อผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย กรณีศึกษา: ผ้าลายยกดอกกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลฆอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยลายผ้าทอยกดอกนั้น ได้แบ่งชนิดของลวดลายไว้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบคำถาม

ตาราง 1 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มเป้าหมายจำแนกตามเพศ ตามความนิยม

1. เพศ	ร้อยละ
หญิง	80%
ชาย	20%
รวม	100%

จากตารางพบว่ากลุ่มเป้าหมายโดยส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง (80%) และ เพศชาย (20%)

ตาราง 2 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มเป้าหมายจำแนกตามอายุ

2. อายุ	ร้อยละ
20 – 30 ปี	5%
31 – 40 ปี	30%
41 ปีขึ้นไป	65%
รวม	100%

จากตาราง พบว่า กลุ่มเป้าหมายที่นิยมเครื่องแต่งกายจากผ้าทอยกดอกมากที่สุด ตั้งแต่ อายุ 41 ปีขึ้นไป (65%) รองลงมาตั้งแต่อายุ 31- 40 ปี (30%) และ ตั้งแต่อายุ 20 – 30 ปี (5%) ตามลำดับ

ตาราง 3 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มเป้าหมายจำแนกตามอาชีพ

3. อาชีพ	ร้อยละ
พ่อบ้าน / แม่บ้าน	20%
ข้าราชการ	80%
พนักงานบริษัท	0%
รวม	100%

จากตารางพบว่า อาชีพของกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่นิยมเครื่องแต่งกายจากผ้าทอยกดอกมากที่สุด ข้าราชการ (80%) รองลงมา พ่อบ้าน / แม่บ้าน (20%) และ พนักงานบริษัท (0%)

ตาราง 4 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มเป้าหมายจำแนกตามรายได้

4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ร้อยละ
10,000 – 15,000 บาท	10%
15,001 – 20,000 บาท	15%
20,001 – 25,000 บาท	25%
25,001 – 30,000 บาท	50%
รวม	100%

จากตาราง พบว่ารายได้ส่วนใหญ่ที่กลุ่มเป้าหมายซื้อเครื่องแต่งกายมากที่สุด 25.001 – 30.000 บาท ขึ้นไป (50%) รองลงมา 20.001 – 25.000 บาท (25%) และ 15.001 – 20.000 บาท (15%) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ข้อมูลความพึงพอใจในการซื้อผลิตภัณฑ์

ตาราง 5 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มเป้าหมายที่นิยมเครื่องแต่งกายจากผ้าทอยกดอก

1. อิทธิพลที่ท่านตัดสินใจซื้อผ้าทอลายยกดอก	ร้อยละ
ชอบเป็นการส่วนตัว	20%
เพื่อนุรักษ์ผ้าทอสายยกดอก	80%
รวม	100%

จากตารางพบว่า อิทธิพลเครื่องแต่งกายที่มีต่อกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด เพื่อนุรักษ์ ผ้าทอลายยกดอก (80%) และ ชอบเป็นการส่วนตัว (20%)

ตาราง 6 แสดงจำนวนของกลุ่มเป้าหมายที่ชื่นชอบโทนสีจากผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอลายยกดอก

2. ท่านชอบเครื่องแต่งกายจากผ้าทอยกดอกโทนสีอะไร	ร้อยละ
สีโทนร้อน	20%
สีโทนเย็น	25%
ผสมสีตรงข้าม	10%
ชอบทั้งสีโทนร้อนและสีโทนเย็น	45%
รวม	100%

จากตาราง พบว่า กลุ่มเป้าหมายชื่นชอบชอบทั้งสีโทนร้อนและสีโทนเย็น (45%) รองลงมา สีโทนเย็น (25%) สีโทนร้อน (20%) และ ผสมสีตรงข้าม (10%)

ตาราง 7 แสดงจำนวนครั้งของกลุ่มเป้าหมายในการเลือกซื้อเครื่องแต่งกายจากผ้าทอยกดอก

3. ท่านซื้อผ้ายกดอกร้อยครั้งกี่หน	ร้อยละ
เดือนละ 1 ครั้ง	45%
เดือนละ 2 ครั้ง	40%
มากกว่าเดือนละ 3 ครั้ง	15%
รวม	100%

จากตาราง พบว่าในแต่ละเดือนกลุ่มเป้าหมายนิยมซื้อเครื่องแต่งกายจากผ้าทอยกดอกมากที่สุด เดือนละ 1 ครั้ง (60%) รองลงมา เดือนละ 2 ครั้ง (20%) และ มากกว่าเดือนละ 3 ครั้ง (10%)

ตาราง 8 แสดงจำนวนครั้งของกลุ่มเป้าหมายที่นิยมซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าทอยกดอก

4. แต่ละเดือนท่านซื้อผ้าทอยกดอกเฉลี่ยครั้งละกี่ผืน	ร้อยละ
ครั้งละ 1 ผืน	30%
ครั้งละ 2 ผืน	45%
มากกว่าครั้งละ 3 ผืน	25%
รวม	100%

จากตาราง พบว่าแต่ละเดือนกลุ่มเป้าหมายซื้อผ้าทอยกดอกเฉลี่ยมากที่สุดครั้งละ 2 ผืน (45%) รองลงมา ครั้งละ 1 ผืน (30%) และ มากกว่าครั้งละ 3 ผืน (25%)

ตาราง 9 แสดงลักษณะเครื่องแต่งกายที่กลุ่มเป้าหมายใช้งานในโอกาสต่างๆ

5. ท่านซื้อผ้าทอยกดอกเพื่อใช้ในโอกาสอะไร	ร้อยละ
เพื่อใส่ไปงานปาร์ตี้	35%
เพื่อใช้ทำงาน	60%
เพื่อใส่เป็นประจำทุกวัน	5%
รวม	100%

จากตาราง พบว่าเครื่องแต่งกายที่กลุ่มเป้าหมายใส่ในโอกาส เพื่อใช้ทำงาน (60%) รองลงมา เพื่อใส่ไปงานปาร์ตี้ (35%) และ เพื่อใส่เป็นประจำทุกวัน (5%)

ตอนที่ 3 ข้อมูลลายผ้าที่กลุ่มเป้าหมายนิยมซื้อเป็นประจำ เพื่อให้ผู้วิจัยได้นำมาพัฒนา
ลายผ้าทอ ยกดอก เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายในแต่ละโอกาสต่างๆ ได้เหมาะสมกับ
ยุคสมัยให้มากที่สุด

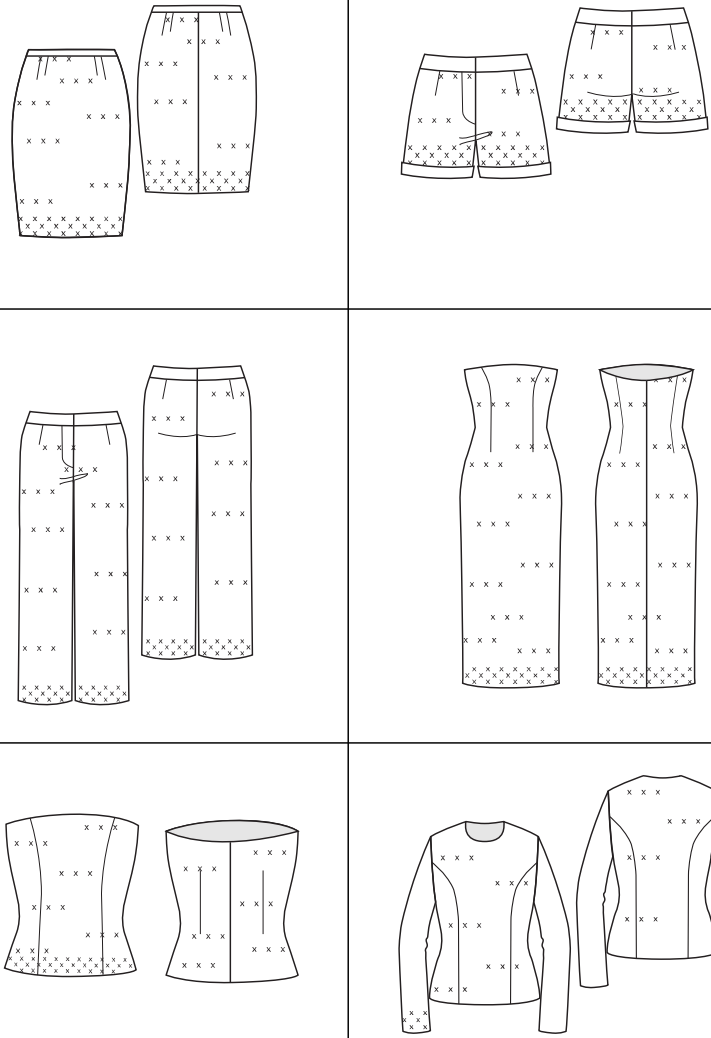
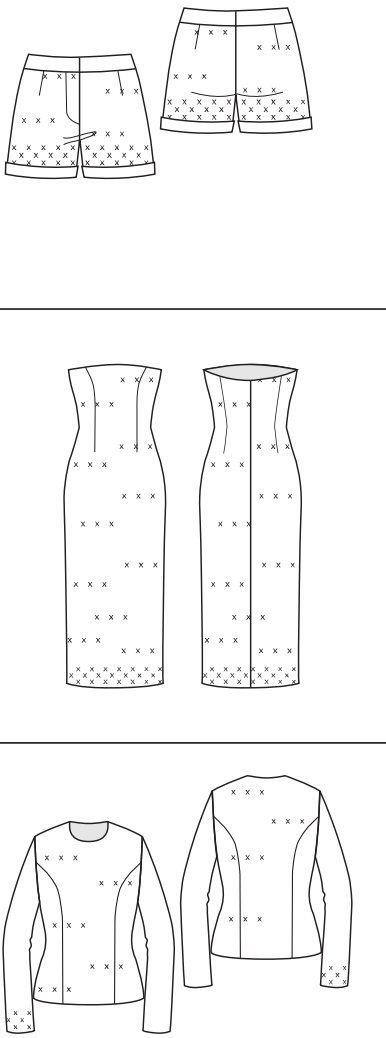
ตาราง 10 แสดงลายผ้าที่กลุ่มเป้าหมายนิยมซื้อเป็นประจำ

กลุ่มผ้า	ร้อยละ
กลุ่มผ้าที่ได้จากรูปสัตว์	
ผ้ายกดอกลายเกล็ดปลา	4%
ผ้ายกดอกลายเกล็ดปลาพิมแสน	6%
ผ้ายกดอกลายแมงมุมก้านแยง	2%
กลุ่มผ้าที่ได้จากรูปทรงของพืช	
ผ้ายกดอกลายดอกกระเจียว	4%
ผ้ายกดอกลายดอกบานชื่น	4%
ผ้ายกดอกลายแก้วสุวรรณสาร	4/5
ผ้ายกดอกลายใจประสาน	2%
ผ้ายกดอกลายดอกมะลูลี	4%
ผ้ายกดอกลายดอกพิกุลกรอบแก้ว	2%
ผ้ายกดอกลายดอกมะลิกุล	1%
ผ้ายกดอกลายดอกทานตะวัน	2%
ผ้ายกดอกลายดอกพิกุล	20%
ผ้ายกดอกลายสร้อยดอกพิกุล	2%
ผ้ายกดอกลายสร้อยดอกแค	22%
ผ้ายกดอกลายสร้อยดอกกันนิกา	4%
ผ้ายกดอกลายสร้อยดอกต้นกระจุย	4%
ผ้ายกดอกลายสร้อยดอกสายรุ้ง	1%
ผ้ายกดอกลายสร้อยดอกแก้วสุวรรณ	2%
ผ้ายกดอกลายสร้อยดอกใจ	2%
กลุ่มผ้าที่ได้จากลวดลายปรากฏการณ์ธรรมชาติ	
ผ้ายกดอกลายลูกแก้วฝูง	6%
ผ้ายกดอกลายเขมรเหลื่อม	2%
รวม	100%

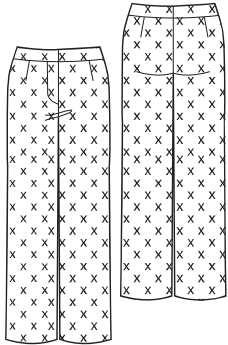
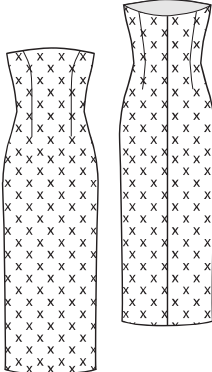
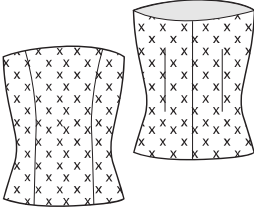
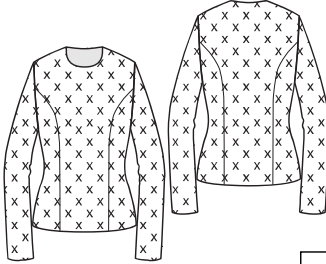
จากตาราง พบว่า กลุ่มผ้าที่ได้จากรูปทรงของพีชเป็นลายผ้าที่มีการทอมากที่สุดที่มีกลุ่มเป้าหมายเลือกทั้งหมด (80%) รองลงมากลุ่มผ้าที่ได้จากรูปสัตว์ที่มีกลุ่มเป้าหมายเลือกทั้งหมด (12%) และ กลุ่มผ้าที่ได้จากลวดลายปรากฏการณ์ธรรมชาติที่มีกลุ่มเป้าหมายเลือกทั้งหมด (8%)

ตอนที่ 4 การวางตำแหน่งลายตามแพทเทิร์น บนผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ท่านชอบมากที่สุด

ตาราง 11 แสดงการวางตำแหน่งลายผ้าที่ 1

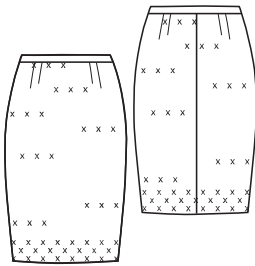
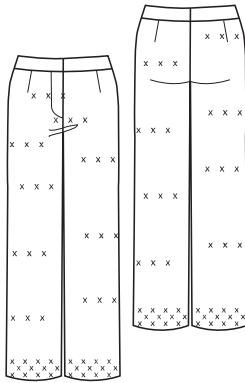
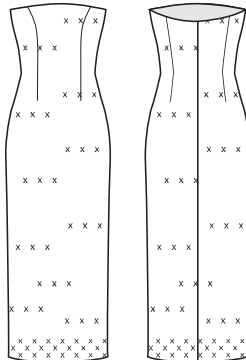
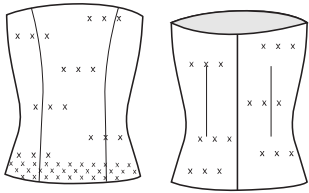
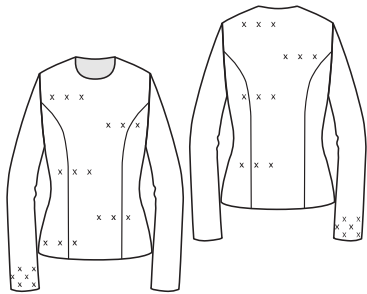
การจัดวางลายตำแหน่งที่ 1		ร้อยละ
		35%

ตาราง 12 แสดงการวางตำแหน่งลายผ้าที่ 2

2. การจัดวางลายตำแหน่งที่ 2	ร้อยละ
	
	
	

20%

ตาราง 13 แสดงการวางตำแหน่งลายผ้าที่ 3

2. การจัดวางลายตำแหน่งที่ 2	ร้อยละ
	
	
	

55%

จากตาราง พบว่า กลุ่มเป้าหมายเลือกการวางตำแหน่งลายผ้าแบบที่ 3 มากที่สุด (55%) รองลงมาการวางตำแหน่งลายที่ 1 (35%) และ การวางตำแหน่งลายที่ 2 (20%)

ผลการศึกษาความต้องการของกลุ่มเป้าหมายสรุปได้ว่า กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 41 ปีขึ้นไป โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพข้าราชการ เดือนละ 1 ครั้ง ปัจจุบันที่

อิทธิพลต่อการเลือกเครื่องแต่งกายจากผ้าทอยกดอกมากที่สุดคือ เพื่อการอนุรักษ์ โดยมีทัศนคติว่าเครื่องแต่งกายจากผ้าทอยกดอกเป็นลายผ้าที่กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุนิยมใช้กัน แม้ส่วนใหญ่จะรู้จักผ้าทอยกดอกแต่ก็ไม่นิยมนำมาใช้เพื่อการแต่งกาย แต่มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาลายผ้ายกดอกตามที่ตนต้องการแล้ว มีแนวโน้มว่าจะนำมาใช้สอย และอยากได้ผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอยกดอก โดยกลุ่มเป้าหมายมีแนวโน้มที่จะชอบการวางรูปแบบลวดลายดังนี้

ลักษณะลายที่ชอบ: ลายที่ได้จากรูปทรงของพืช

ลักษณะสีสันทที่ชอบ: ชอบทั้งสีโทนร้อนและสีโทนเย็น

ลักษณะการใช้สี: ชอบสีลักษณะกลมกลืน

แบบสอบถามที่ 2

แบบประเมินเกี่ยวกับผ้าทอลายยกดอก ตามความคิดเห็นของผู้ผลิตผ้าทอลายยกดอกจากการศึกษาและพัฒนากระบวนการทอผ้าลายยกดอก เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย
กรณีศึกษา: ผ้าลายยกดอกกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยลายผ้าทอยกดอกนั้น ได้แบ่งชนิดของลวดลายไว้ดังนี้

ตาราง 14 แสดงลายผ้าที่กลุ่มผู้ผลิตผ้าทอลายยกดอกที่กลุ่มเป้าหมายสั่งทอเป็นประจำ

กลุ่มผ้า	ร้อยละ
กลุ่มผ้าที่ได้จากรูปสัตว์	
ผ้ายกดอกลายเกล็ดปลา	2%
ผ้ายกดอกลายเกล็ดปลาพิมแสน	2%
ผ้ายกดอกลายแมงมุมก้านแยง	1%
กลุ่มผ้าที่ได้จากรูปทรงของพืช	
ผ้ายกดอกลายดอกกระจาย	3%
ผ้ายกดอกลายดอกบานชื่น	3%
ผ้ายกดอกลายแก้วสุวรรณสาร	4%
ผ้ายกดอกลายใจประสาน	6%
ผ้ายกดอกลายดอกมะลูลี	2%
ผ้ายกดอกลายดอกพิกุลกรอบแก้ว	3%
ผ้ายกดอกลายดอกมะลิกุล	4%
ผ้ายกดอกลายดอกทานตะวัน	6%
ผ้ายกดอกลายดอกพิกุล	18%
ผ้ายกดอกลายสร้อยดอกพิกุล	8%

ตาราง 14 (ต่อ)

กลุ่มผ้า	ร้อยละ
กลุ่มผ้าที่ได้จากรูปทรงของพืช (ต่อ)	
ผ้ายกดอกลายสร้อยดอกแค	15%
ผ้ายกดอกลายสร้อยดอกกันนิกา	5%
ผ้ายกดอกลายสร้อยดอกต้นกระจุต	3%
ผ้ายกดอกลายสร้อยดอกสายรุ้ง	1%
ผ้ายกดอกลายสร้อยดอกแก้วสุวรรณ	4%
ผ้ายกดอกลายสร้อยดอกใจ	2%
กลุ่มผ้าที่ได้จากลวดลายปรากฏการณ์ธรรมชาติ	
ผ้ายกดอกลายลูกแก้วฝูง	5%
ผ้ายกดอกลายเขมรเหลี่ยม	3%
รวม	100%

จากตาราง พบว่า ผลการศึกษาความต้องการของกลุ่มเป้าหมายสรุปได้ว่า กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่นิยมผ้าทอยกดอกลายดอกพิกุล (18%) และ ผ้าทอยกดอกลายสร้อยดอกแค (15%) ดังนั้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เพื่อนำผ้าที่กลุ่มเป้าหมายเลือกมากที่สุดนำมาพัฒนาออกแบบลายผ้าทอบนผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย

แบบสอบถามที่ 3

แบบประเมินเกี่ยวกับเครื่องแต่งกายจากผ้าทอลายยกดอก ตามความคิดเห็นของผู้ผลิตเครื่องแต่งกายที่มีกลุ่มเป้าหมายสั่งผลิตมากที่สุด จากการศึกษาและพัฒนากระบวนการทอผ้าลายยกดอก เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย กรณีศึกษา: ผ้าลายยกดอกกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลซอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยลายผ้าทอยกดอกนั้น สรุปได้ดังนี้

ตาราง 15 แสดงลายผ้าที่กลุ่มผู้ผลิตเครื่องแต่งกายจากผ้าทอลายยกดอกที่กลุ่มเป้าหมายสั่งผลิตเครื่องแต่งกายเป็นประจำ

กลุ่มผ้า	ร้อยละ
กลุ่มผ้าที่ได้จากรูปสัตว์	
ผ้ายกดอกลายเกล็ดปลา	2%
ผ้ายกดอกลายเกล็ดปลาพิมแสน	4%
ผ้ายกดอกลายแมงมุมก้านแยง	1%
กลุ่มผ้าที่ได้จากรูปทรงของพืช	
ผ้ายกดอกลายดอกกระเจียว	3%
ผ้ายกดอกลายดอกบานชื่น	5%
ผ้ายกดอกลายแก้วสุวรรณสาร	7%
ผ้ายกดอกลายใจประสาน	2%
ผ้ายกดอกลายดอกมะลูลี	3%
ผ้ายกดอกลายดอกพิกุลกรอบแก้ว	4%
ผ้ายกดอกลายดอกมะลิกุล	6%
ผ้ายกดอกลายดอกทานตะวัน	1%
ผ้ายกดอกลายดอกพิกุล	16%
ผ้ายกดอกลายสร้อยดอกพิกุล	7%
ผ้ายกดอกลายสร้อยดอกแค	18%
ผ้ายกดอกลายสร้อยดอกก้านนิกา	5%
ผ้ายกดอกลายสร้อยดอกตันกระจุย	2%
ผ้ายกดอกลายสร้อยดอกสายรุ้ง	4%
ผ้ายกดอกลายสร้อยดอกแก้วสุวรรณ	3%
ผ้ายกดอกลายสร้อยดอกใจ	3%
กลุ่มผ้าที่ได้จากลวดลายปรากฏการณ์ธรรมชาติ	
ผ้ายกดอกลายลูกแก้วฝูง	3%
ผ้ายกดอกลายเขมรเหลื่อม	1%
รวม	100%

จากตาราง พบว่า ผลการศึกษาจากผู้ผลิตสรุปได้ว่า ผู้ผลิตส่วนใหญ่จะทอผ้ายกดอกลายดอกพิกุล (16%) และ ผ้าทอยกดอกลายสร้อยดอกแค (18%) ดังนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ร่วมกับ

ผลการวิเคราะห์จากกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำผ้าที่ได้เลือกมากที่สุดนำมาพัฒนาออกแบบลายผ้าทอบนผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย

3. การสร้างแนวความคิดหลัก

การออกแบบครั้งนี้มุ่งตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเป็นหลักเฉพาะนั้น แนวความคิดการออกแบบจึงต้องสอดคล้องกับความต้องการเหล่านั้นเป็นสำคัญ ซึ่งผลจากการศึกษาความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เมื่อนำมาตีความตามแนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ ลวดลายพบว่า สิ่งที่กลุ่มเป้าหมายต้องการจากการออกแบบครั้งนี้ คือความทันสมัยของผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอลายยกดอกที่มีกลุ่มเป้าหมายที่กว้างขึ้น และสามารถนำเสนอได้ในหลายรูปแบบของการใช้งาน

เมื่อพิจารณาต่ออีกพบว่า ทศนคติต่อลวดลายผ้าทอยกดอกแบบดั้งเดิมและความคาดหวังต่อลายผ้าทอยกดอกที่ออกแบบใหม่ของกลุ่มเป้าหมาย ก็คือภาพในความคิดของลวดลายยกดอกแบบดั้งเดิม ในทัศนคติของกลุ่มเป้าหมายคือ ไม่ทันสมัย (โบราณ) การคาดหวังที่จะเห็นลวดลายผ้าทอยกดอกที่จะออกแบบใหม่ของกลุ่มเป้าหมายคือ ความทันสมัย ซึ่งเป็นความสัมพันธ์แบบคู่ตรงข้าม

ดังนั้นผู้วิจัยได้นำแนวความคิดเรื่องความสัมพันธ์แบบคู่ตรงข้ามมาประยุกต์ใช้เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของลวดลายผ้าทอยกดอก ระหว่างลวดลายแบบดั้งเดิมกับลวดลายที่จะออกแบบใหม่ เพื่อให้การสร้างแนวความคิดหลักในการออกแบบเป็นระบบมากยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อหารูปอัตลักษณ์ ลวดลาย ที่จะออกแบบใหม่ให้มีความทันสมัยได้อย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนขึ้น เพราะเมื่อมีความสัมพันธ์แบบคู่ตรงข้ามแล้วก็มีลักษณะสอดคล้องสัมพันธ์กันด้วย ซึ่งได้ผลวิเคราะห์ ดังนี้

ภาพประกอบ 75 การวิเคราะห์องค์ประกอบของลวดลายแบบดั้งเดิมเปรียบเทียบกับลวดลายที่จะออกแบบใหม่ตามความคิดเรื่องความสัมพันธ์คู่ตรงข้าม

จากภาพประกอบ 75 สรุปแนวความคิดการออกแบบได้ว่า จะต้องออกแบบลวดลายที่มีการจัดวางใหม่ให้มีลักษณะเฉพาะตัวโดยอ้างอิงจากอัตลักษณ์ลวดลายแบบดั้งเดิม มีลักษณะรูปแบบนามธรรมที่มีลายละเอียดลวดลายน้อย จัดวางองค์ประกอบให้สมดุลใช้เส้นใยขนาดเล็ก และใช้สีที่กลุ่มเป้าหมายต้องการ โดยอัตลักษณ์ที่นำมาใช้เพื่อสื่อถึงแนวคิดในการออกแบบดังกล่าวนั้นต้องมา

จากแรงบันดาลใจที่มาจากสิ่งแวดล้อมที่ร่วมสมัยเกี่ยวข้องกับอิทธิพลต่อกลุ่มเป้าหมาย จึงทำให้กลุ่มเป้าหมายเข้าถึงได้ ซึ่งจะกล่าวต่อไปในขั้นตอนออกแบบร่าง

4. การออกแบบร่าง

จากแนวความคิดการออกแบบดังกล่าวไปแล้ว ผู้วิจัยได้ศึกษาอิทธิพลของกลุ่มเป้าหมายในลักษณะร่วมสมัย โดยศึกษาจาก BRAND TARGET (TONY BURCH) พบว่ากระแสนิยมและเป็นแบรน์ใกล้เคียงกับแนวความคิดของผู้วิจัยเพื่อเสริมการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายได้มองภาพที่ชัดขึ้น และเป็นแบรน์ที่ได้รับการนิยมของกลุ่มประชากรเฉพาะ โดยผู้วิจัยนำเสนอต่อไปนี้

ภาพประกอบ 76 แสดงแนวความคิดของ BRAND TARGET ของ (TONY BURCH)

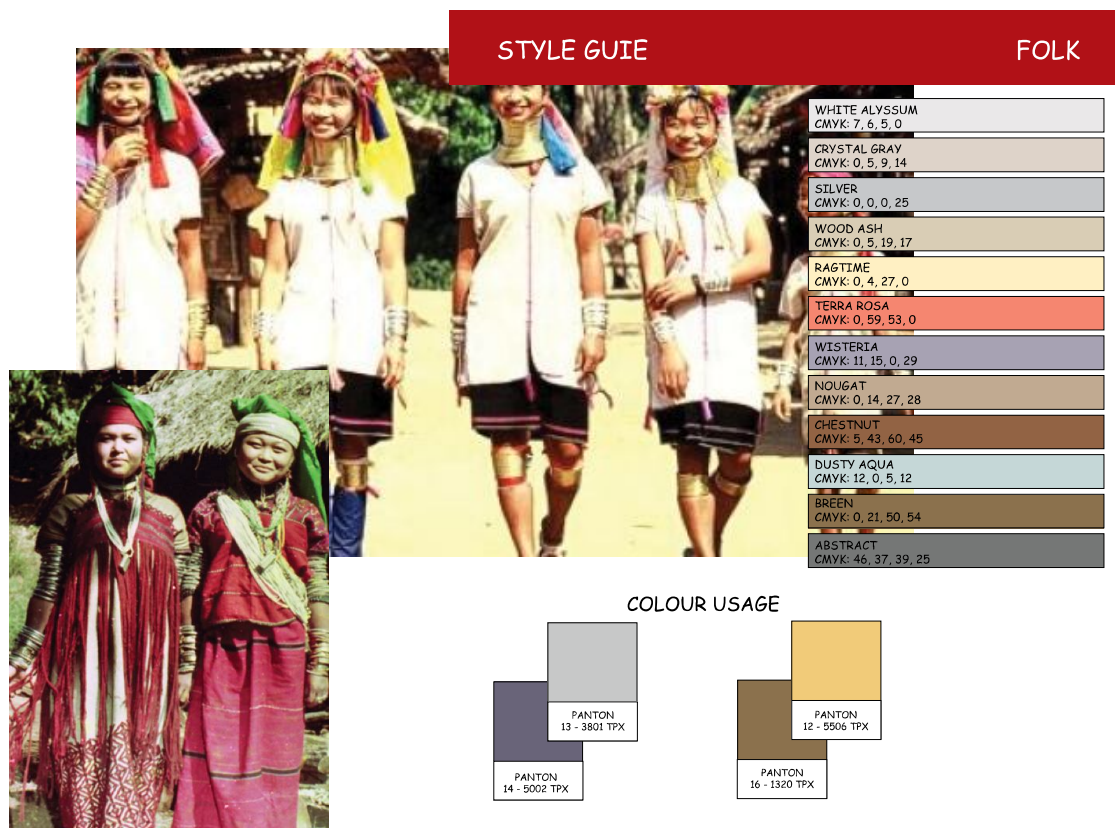
ภาพดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า Brand target ที่ได้แนวคิดจากชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาแล้วเห็นว่า แนวความคิดนี้สามารถเชื่อมโยงไปสู่แนวความคิดในการออกแบบได้ ดังนั้นจึงนำมาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบ เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบอัตลักษณ์ให้สื่อถึงความทันสมัยของผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอยกดอก โดยผู้วิจัยได้เรียบเรียงขั้นตอนการออกแบบไว้ดังนี้

ภาพประกอบ 77 แสดงแนวความคิดเกี่ยวกับเทรนด์สี (TREND COLOR) 2004-15

ที่มา: เจาะเทรนด์โลก 2014 -15 โดย TCDC. e-book

ภาพดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าอิทธิพลของสีที่ได้รับความนิยมจากกลุ่มเป้าหมาย และสอดคล้องกับผลิตภัณฑ์ได้อย่างตรงไปตรงมา ดังนั้นการใช้สีลักษณะสีคู่เพื่อใช้ในการออกแบบโดยใช้ Concept สี Collective memory เรื่องราวและภาพลักษณ์ที่น่าจดจำ หายากและเป็นทักษะดั้งเดิม เพื่อสร้างความสอดคล้องที่มีเอกลักษณ์ เฉพาะตัวของลายยกดอก ทำให้การออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายมีคุณค่าและมูลค่า สะท้อนขั้นตอนการผลิตงานที่เป็นทักษะชั้นยอด และเป็นกรอบแนวความคิดเรื่องสีในเรื่องการออกแบบลายยกดอกได้ตรงจุดของกลุ่มเป้าหมายด้วย

ภาพประกอบ 78 แสดงแนวความคิดผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย

จากภาพดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยในเรื่องของรูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากชนเผ่าพื้นเมืองของไทย เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบโครงสร้างแพทเทิร์นของผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย ที่มีลักษณะที่เรียบง่ายและเป็นเอกลักษณ์เครื่องแต่งกายเฉพาะตัวของชนเผ่าพื้นเมือง อีกทั้งมีการจัดวางการทอลายที่มีลายทั้งผืน มีลักษณะการจัดวางองค์ประกอบของลวดลาย ดังนั้นจึงได้นำมาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบ เพื่อสื่อถึงความรวมสมัย

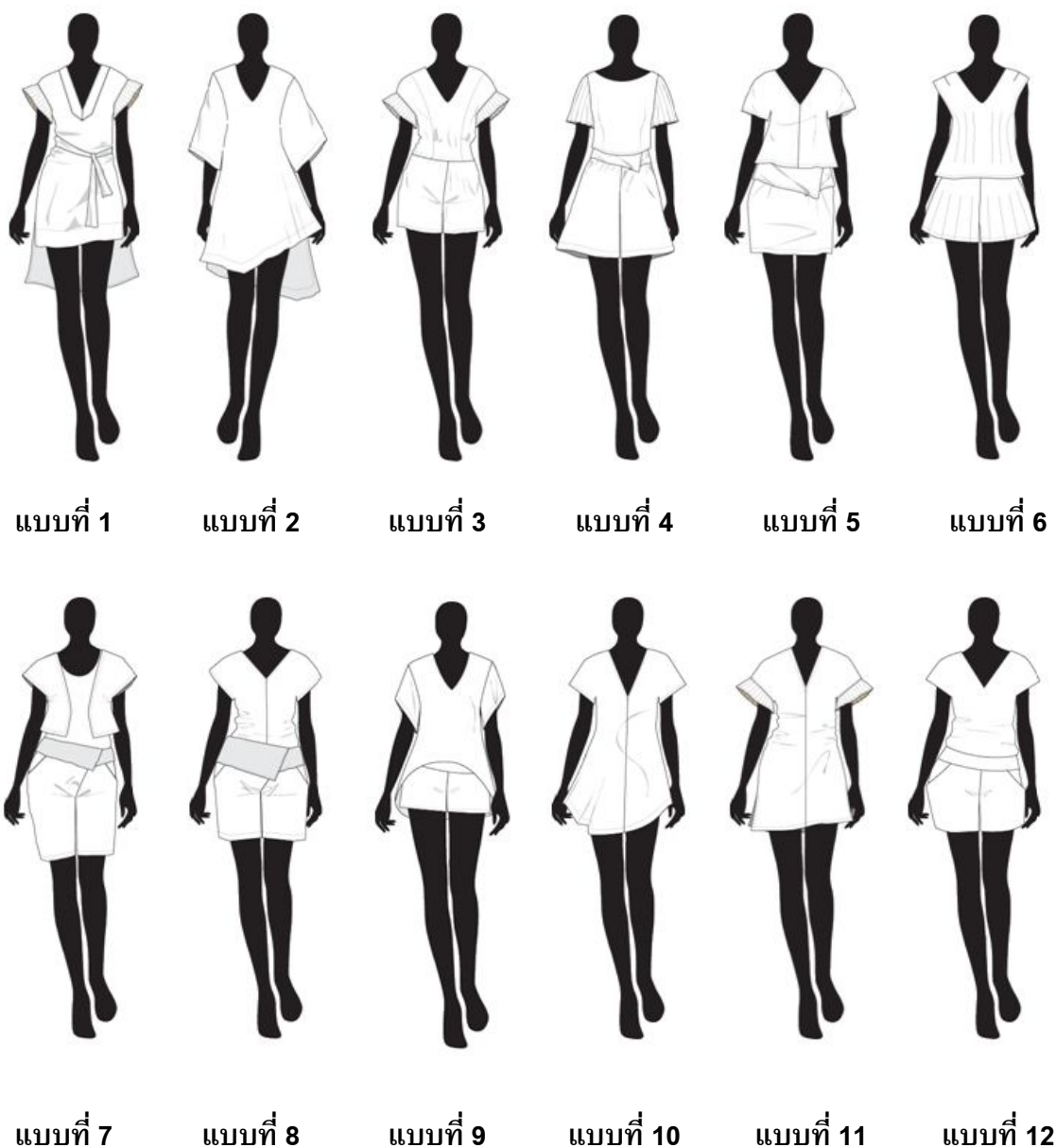
โดยสรุปเป็นกรอบแนวความคิดการออกแบบว่า การออกแบบลายผ้าทอยกดอกให้กลุ่มเป้าหมายที่ร่วมสมัย และมีความดึงดูดความสนใจต่อกลุ่มเป้าหมายได้หันกลับมาอนุรักษ์ผ้าทอลายยกดอกเพื่อผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายได้

ดังนั้นในการออกแบบครั้งนี้ ผู้วิจัยออกแบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย โดยนำแรงบันดาลใจจากการแต่งกายของชนเผ่าพื้นเมือง (เส้น รูปทรง รูปร่าง) เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบให้เห็นเอกลักษณ์ที่เป็นรูปแบบเฉพาะ และสอดคล้องกับแนวความคิดการออกแบบ และออกแบบเพื่อการจัดวางตำแหน่งองค์ประกอบของลายให้ลงตัวตามหลักการทางศิลปะเพื่อให้ได้ลวดลายต่างๆ ในสัดส่วนของรูปร่างผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ได้กำหนดไว้ โดยต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการผลิตด้วยกรรมวิธีการทำแพทเทิร์นก่อนการทอผ้ายกดอกจากการศึกษาและพัฒนากระบวนการทอผ้าลายยกดอก เพื่อการออกผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย กรณีศึกษา: ผ้าลายยกดอกกลุ่มทอผ้าบ้าน

ตรอกแค ตำบลซอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งการออกแบบร่างในครั้งนี้ได้ใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม Illustrator เพิ่มความสะดวกและรวดเร็วในการออกแบบซึ่งสามารถออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายได้ 36 รูปแบบ และออกแบบร่างลายผ้ายกดอกจำนวน 10 รูปแบบ โดยแบ่ง รูปแบบลักษณะเครื่องแต่งกาย ดังนี้

รูปแบบการออกแบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย

ชุดลำลอง 12 รูปแบบ

ภาพประกอบ 79 แสดงแบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายชุดลำลอง

ชุดทำงาน 12 รูปแบบ

แบบที่ 1

แบบที่ 2

แบบที่ 3

แบบที่ 4

แบบที่ 5

แบบที่ 6

แบบที่ 7

แบบที่ 8

แบบที่ 9

แบบที่ 10

แบบที่ 11

แบบที่ 12

ภาพประกอบ 80 แสดงแบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายทำงาน

ชุดออกงานราตรี 12 รูปแบบ

แบบที่ 1

แบบที่ 2

แบบที่ 3

แบบที่ 4

แบบที่ 5

แบบที่ 6

แบบที่ 7

แบบที่ 8

แบบที่ 9

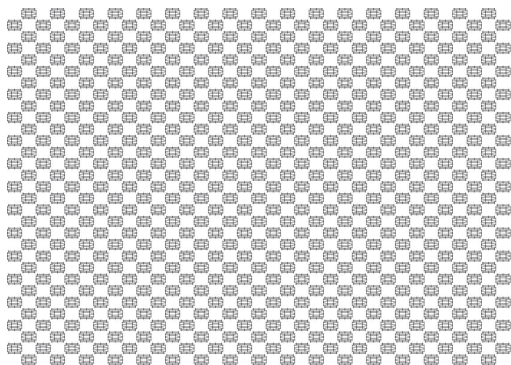
แบบที่ 10

แบบที่ 11

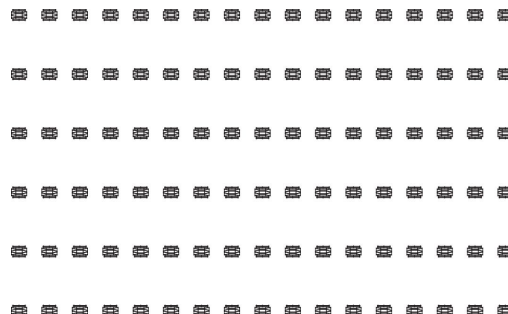
แบบที่ 12

ภาพประกอบ 81 แสดงแบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องแต่ง ชุดออกงานราตรี

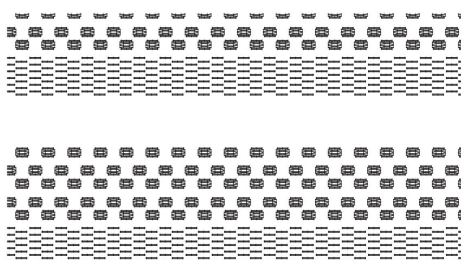
รูปแบบการออกแบบร่างลายผ้ายกดอก ลายดอกพิกุล

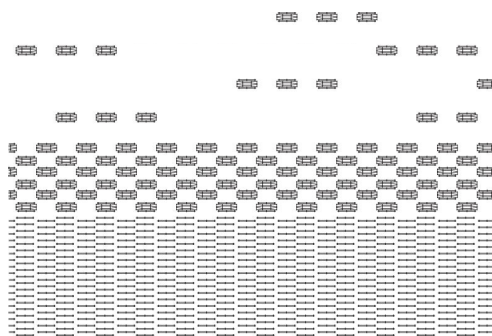
ลายพิกุลก่อนการพัฒนา

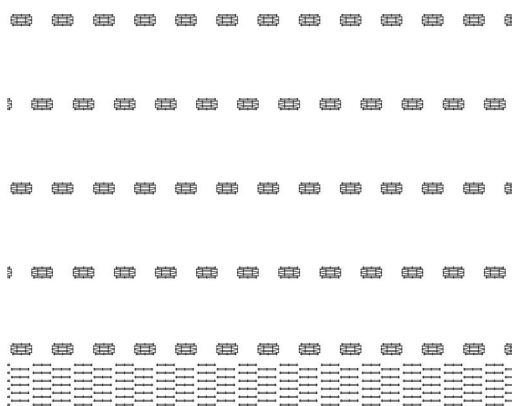
ลายดอกพิกุลพัฒนาที่ 1

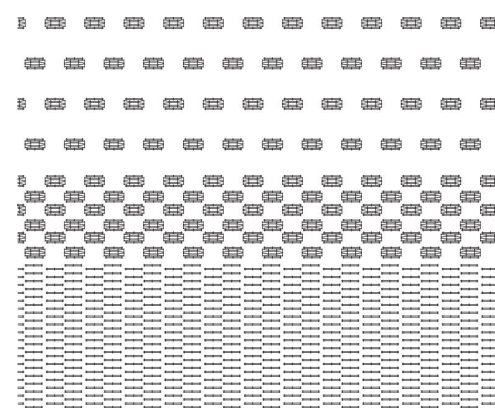
ลายดอกพิกุลพัฒนาที่ 2

ลายดอกพิกุลพัฒนาที่ 3

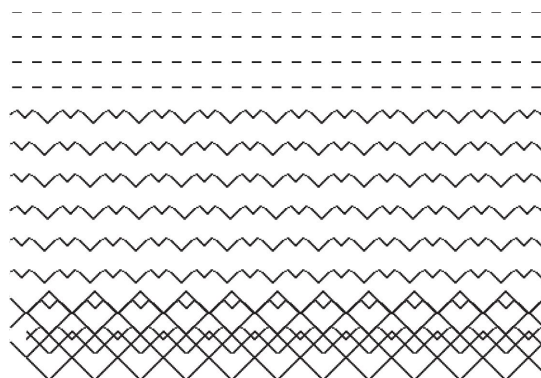
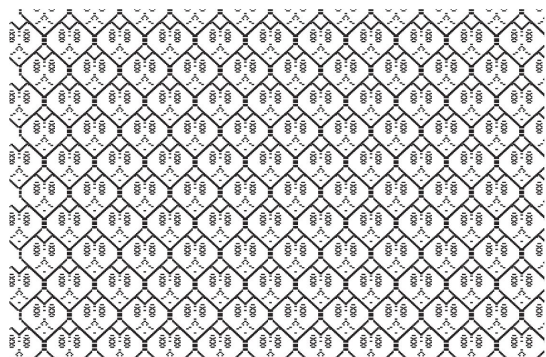
ลายดอกพิกุลพัฒนาที่ 4

ลายดอกพิกุลพัฒนาที่ 5

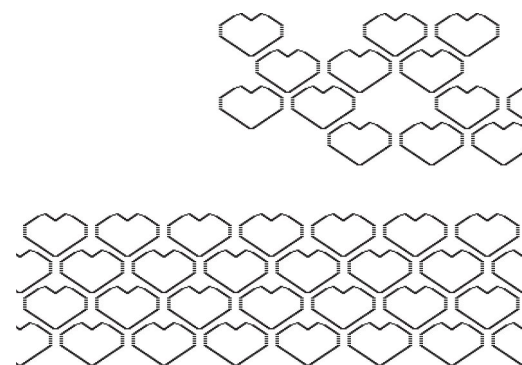
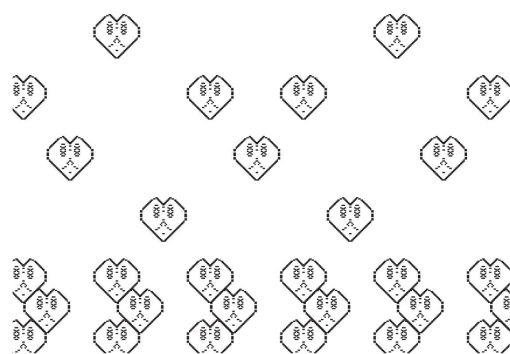
ภาพประกอบ 82 แสดงรูปแบบการออกแบบร่างลายผ้ายกดอก ลายดอกพิกุล

รูปแบบการออกแบบร่างลายผ้าดอกสร้อยดอกแค

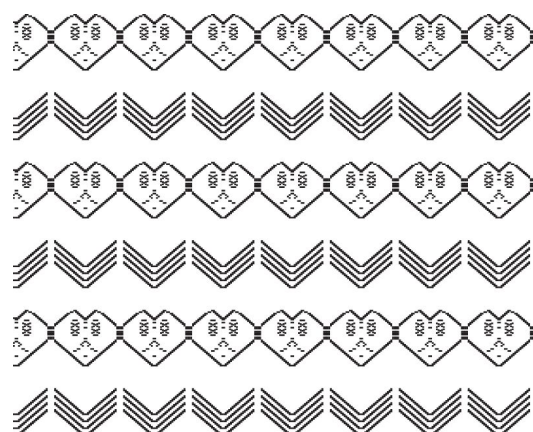
ลายดอกลายสร้อยดอกแคก่อนการพัฒนา

ลายดอกสร้อยดอกแคพัฒนาที่ 1

ลายดอกสร้อยดอกแคพัฒนาที่ 2

ลายดอกสร้อยดอกแคพัฒนาที่ 3

ลายดอกสร้อยดอกแคพัฒนาที่ 4

ลายดอกสร้อยดอกแคพัฒนาที่ 5

ภาพประกอบ 83 แสดงรูปแบบการออกแบบร่างลายผ้าดอก ลายดอกสร้อยดอกแค

5.การคัดเลือกแบบ

ผู้วิจัยนำแบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ออกแบบแล้วจำนวน 36 รูปแบบเพื่อนำมาคัดเลือกด้วยการเก็บข้อมูลจากการสอบถามเรื่องแนวโน้มความนิยมของกลุ่มเป้าหมายต่อแบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอยกดอกที่ได้ออกแบบใหม่นั้น จากกลุ่มผู้บริโภคนจำนวน 50 คน ได้มาโดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงผลการศึกษาแสดงตารางดังนี้

ตาราง 16 การประเมินผลแบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากกลุ่มเป้าหมายชุดลำลอง

แบบร่าง	จำนวนที่เลือก	จำนวนไม่เลือก
แบบร่างที่ 1	47 (94%)	3 (6%)
แบบร่างที่ 2	32 (64%)	18 (36%)
แบบร่างที่ 3	41 (82%)	9 (12%)
แบบร่างที่ 4	31 (62%)	10 (38%)
แบบร่างที่ 5	38 (76%)	12 (24%)
แบบร่างที่ 6	40 (80%)	10 (20%)
แบบร่างที่ 7	33 (66%)	17 (34%)
แบบร่างที่ 8	27 (54%)	23 (46%)
แบบร่างที่ 9	7 (14%)	43 (86%)
แบบร่างที่ 10	2 (4%)	48 (96%)
แบบร่างที่ 11	45 (90%)	5 (10%)
แบบร่างที่ 12	9 (18%)	41 (82%)

ตาราง 17 การประเมินผลแบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากกลุ่มเป้าหมาย ชุดทำงาน

แบบร่าง	จำนวนที่เลือก	จำนวนไม่เลือก
แบบร่างที่ 1	12 (24%)	38 (76%)
แบบร่างที่ 2	27 (54%)	23 (46%)
แบบร่างที่ 3	47 (94%)	3 (6%)
แบบร่างที่ 4	19 (38%)	31 (62%)
แบบร่างที่ 5	3 (6%)	47 (94%)
แบบร่างที่ 6	7 (14%)	43 (86%)
แบบร่างที่ 7	35 (70%)	15 (30%)
แบบร่างที่ 8	7 (14%)	43 (86%)
แบบร่างที่ 9	1 (2%)	49 (98%)
แบบร่างที่ 10	40 (80%)	10 (20%)
แบบร่างที่ 11	39 (78%)	11 (22%)
แบบร่างที่ 12	7 (14%)	43 (86%)

ตาราง 18 การประเมินผลแบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากกลุ่มเป้าหมาย ชุดราตรี

แบบร่าง	จำนวนที่เลือก	จำนวนไม่เลือก
แบบร่างที่ 1	47 (94%)	3 (6%)
แบบร่างที่ 2	7 (14%)	43 (86%)
แบบร่างที่ 3	7 (14%)	43 (86%)
แบบร่างที่ 4	9 (18%)	41 (82%)
แบบร่างที่ 5	39 (78%)	11 (22%)
แบบร่างที่ 6	19 (38%)	31 (62%)
แบบร่างที่ 7	35 (70%)	15 (30%)
แบบร่างที่ 8	7 (14%)	43 (86%)
แบบร่างที่ 9	11 (22%)	39 (78%)
แบบร่างที่ 10	40 (80%)	10 (20%)
แบบร่างที่ 11	27 (54%)	23 (46%)
แบบร่างที่ 12	9 (18%)	41 (82%)

จากตาราง พบว่ากลุ่มผู้บริโภคผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอยกดอกได้ให้คะแนนความชอบร้อยละ 50 จำนวน 36 แบบ ดังนี้ แบบร่างชุดลำลอง แบบร่างที่ 1, 3, 6, 11 ชุดทำงาน แบบร่างที่ 3, 7, 11, 10 ชุดออกงานราตรี แบบร่างที่ 1, 5, 7, 10 แล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาต่อไป

ผู้วิจัยนำแบบร่างที่ได้ผลจากกลุ่มเป้าหมายผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายผ้าทอยกดอกจำนวน 12 แบบ เพื่อเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาผ้าทอพื้นเมือง 4 ท่านเพื่อเสนอแนะ โดยแบบสอบถามไม่มีโครงสร้าง ซึ่งผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านให้คำแนะนำดังนี้

1. ผศ. อ.ชัยญา ทองสวัสดิ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาออกแบบสิ่งทอ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และนฤมิตศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ให้ความคิดเห็นและแนะนำว่า การออกแบบจะต้องคำนึงถึงการใช้งานเป็นสำคัญของเสื้อผ้าแต่ละรูปแบบ และจะต้องดูแนวโน้มตามกระแสแฟชั่นด้วยในแต่ละรูปแบบควรคำนึงถึงความเป็นไปได้ถึงการผลิตควรคำนึงถึงการสวมใส่ได้จริงด้วย

2. ผศ. ดร. ปฐวี ศรีโสภา อาจารย์ประจำสาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากรได้ให้ความคิดเห็นเห็นว่า ผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายทุกเพศทุกวัยล้วนออกแบบมาเพื่อการใช้งานหลายประเภทด้วยกัน แต่ละรูปแบบของผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายขึ้นอยู่กับนักออกแบบได้ออกแบบให้มีเจตนาเฉพาะกลุ่มเป้าหมายหรือต้องการสื่อถึง เอกลักษณ์เฉพาะด้านของผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายนั้นๆ

3. อาจารย์ ปรีชาติ ศรีสนาม ประจำสาขาวิชาออกแบบสิ่งทอ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และนฤมิตศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ให้ความเห็นและแนะนำว่า การออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย ควรออกแบบตามวัตถุประสงค์การใช้งานของกลุ่มเป้าหมาย และเหมาะสมกับการปะเทศะของการใช้งานนั้นด้วย

4. คุณสาวิตี เย็นสนิท ร้านตัดเสื้อสาวิตี จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ให้ความคิดเห็นและแนะนำว่า เครื่องแต่งกายแต่ละประเภทที่ลูกค้านำมาตัดเย็บขึ้นอยู่กับลักษณะการใช้งาน เน้นขนาดรูปร่างพอดี และเป็นแบบที่มีในนิตยสารเท่านั้น เพื่อลูกค้าได้มองภาพของเสื้อผ้าออกว่าเป็นไปในรูปแบบที่ตัดเย็บออกมานั้นแบบไหน จึงทำให้ลูกค้าเชื่อมั่นได้ว่าเป็นรูปแบบที่ตนต้องการ

ดังนั้นผลการคัดเลือกแบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย สามารถคัดเลือกแบบร่างที่มีความเหมาะสมได้จำนวน 12 แบบ ดังนี้

ชุดลำลอง

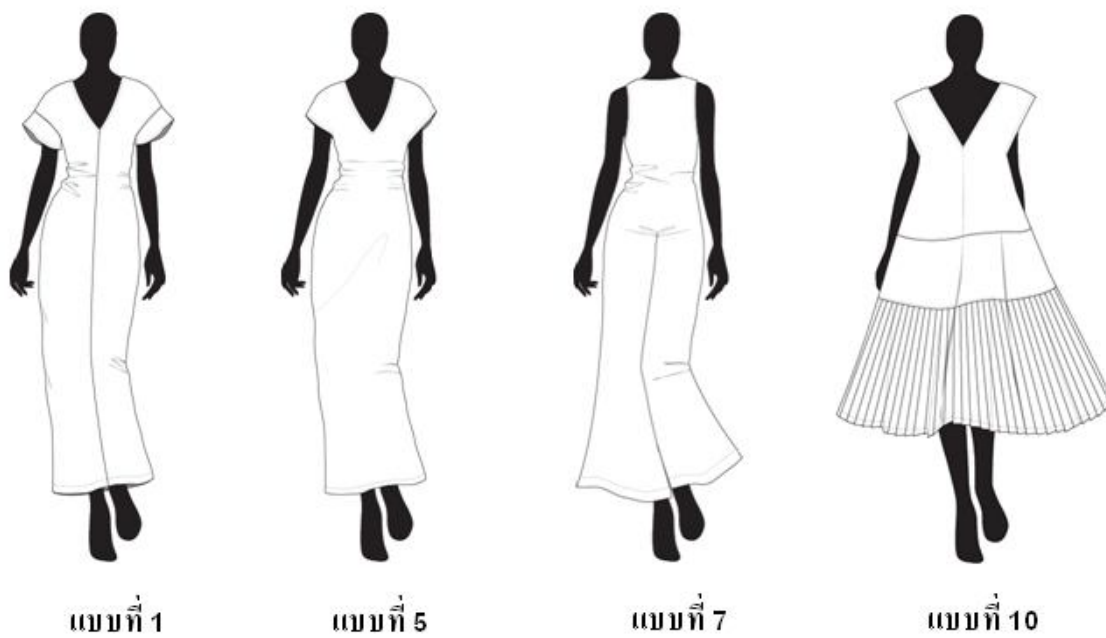
ภาพประกอบ 84 แสดงแบบชุดลำลองที่ได้รับการคัดเลือกจากกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด

ชุดทำงาน

ภาพประกอบ 85 แสดงแบบชุดทำงานที่ได้รับการคัดเลือกจากกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด

ชุดออกงานราตรี

ภาพประกอบ 86 แสดงแบบชุดราตรีที่ได้รับการคัดเลือกจากกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด

5. การคัดเลือกแบบลาย

ตารางการประเมินผลแบบร่างลายผ้ายกดอกจากกลุ่มเป้าหมายจำนวน 50 ท่าน

รูปแบบการออกแบบร่างลายผ้ายกดอก ลายดอกพิกุล

ตาราง 19 การประเมินผลแบบร่างลายผ้ายกดอก ลายดอกพิกุลจากกลุ่มเป้าหมายจำนวน 50 ท่าน
รูปแบบการออกแบบร่างลายผ้ายกดอก สร้อยดอกแค

แบบร่าง	จำนวนที่เลือก	จำนวนไม่เลือก
แบบร่างที่ 1	27 (54%)	23 (46%)
แบบร่างที่ 2	39 (78%)	11 (22%)
แบบร่างที่ 3	40 (80%)	10 (20%)
แบบร่างที่ 4	24 (48%)	26 (52%)
แบบร่างที่ 5	33 (66%)	17 (34%)

ตาราง 20 การประเมินผลแบบร่างลายผ้ายกดอก ลายดอกสร้อยดอกแคจากกลุ่มเป้าหมายจำนวน 50 ท่าน

แบบร่าง	จำนวนที่เลือก	จำนวนไม่เลือก
แบบร่างที่ 1	45 (90%)	5 (10%)
แบบร่างที่ 2	7 (14%)	43 (86%)
แบบร่างที่ 3	12 (24%)	38 (76%)
แบบร่างที่ 4	33 (66%)	17 (34%)
แบบร่างที่ 5	19 (38%)	31 (62%)

จากตาราง พบว่ากลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย ได้ทำการเลือกแบบร่างลายผ้าทอยกดอกได้ให้คะแนนความชอบร้อยละ 50 จำนวน 10 แบบ ดังนี้ แบบร่างลายผ้ายกดอก ลายดอกพิกุล ลายที่ 3 และ แบบร่างลายผ้ายกดอก สร้อยดอกแคลายที่ 1 แล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาต่อไป

ผู้วิจัยนำแบบร่างที่ได้ผลจากกลุ่มเป้าหมายผ้าทอยกดอกจำนวน 2 แบบ เพื่อเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาผ้าทอพื้นเมือง 4 ท่านเพื่อเสนอแนะการจัดวางองค์ประกอบของลายลงบนผืนผ้า โดยแบบสอบถามไม่มีโครงสร้าง ซึ่งผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านให้คำแนะนำดังนี้

1. ผศ. อ.ชัยญา ทองสวัสดิ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาออกแบบสิ่งทอ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และนาฏมิตศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ให้ความคิดเห็นและแนะนำ การออกแบบจะต้องคำนึงถึงการใช้งานเป็นสำคัญ และจะต้องดูสีตามกระแสแนวโน้มด้วยการจัดวางองค์ประกอบในแม่ลายควรทดลองวางองค์ประกอบหลายรูปแบบและควรคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการผลิตด้วย

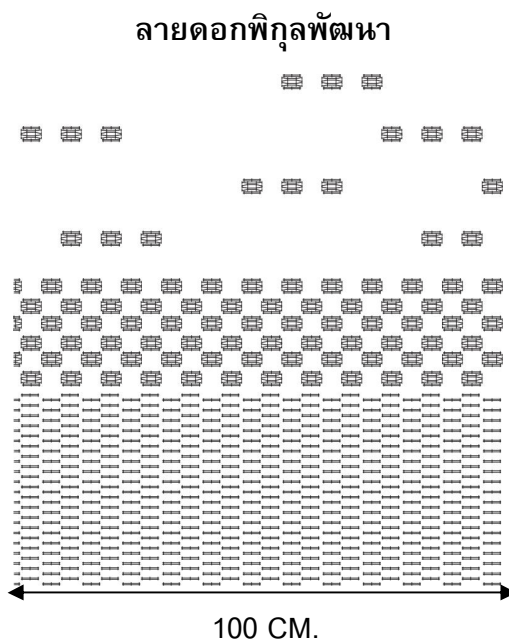
2. ผศ. ดร. ปฐวี ศรีโสภณ อาจารย์ประจำสาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากรได้ให้ความคิดเห็น ว่า การออกแบบมีแนวคิดที่น่าสนใจ แต่การจัดวางองค์ประกอบจะต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการผลิตด้วย และแนะนำให้ใช้เส้นใยหลายรูปแบบเพื่อความต่างของพื้นผิวผ้าที่หลากหลาย

3. อาจารย์ ปรีชาดิ ศรีสนาม ประจำสาขาวิชาออกแบบสิ่งทอ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และนาฏมิตศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ให้ความเห็นและแนะนำว่า ในการออกแบบต้องคำนึงถึงขั้นตอนของการจับคู่สี การทดลองผสมคู่สี เพื่อให้เป็นไปในทิศทางที่กลุ่มเป้าหมายต้องการและเป็นที่ยอมรับตามกระแสของแฟชั่นด้วย

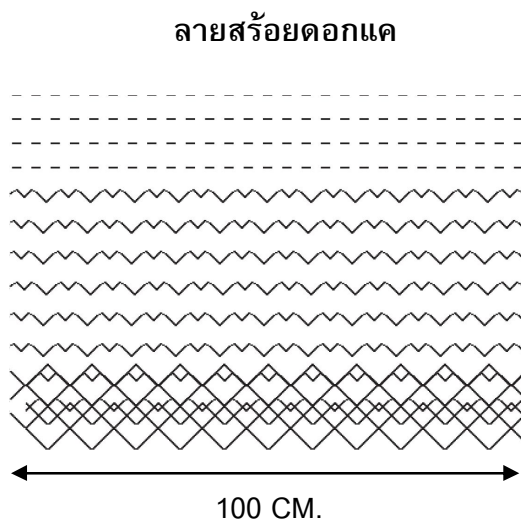
4. คุณวิไล จิตรเวช หัวหน้ากลุ่มทอผ้าลายยกดอก หมู่บ้านตรอกแค ตำบลหนองหาด อำเภอยะฮวด จังหวัดนครศรีธรรมราชซึ่งเป็นผู้ร่วมศึกษาในขั้นตอนการผลิตต้นแบบผ้าทอยกดอกได้ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในเรื่องของการเทคนิคการทอว่า การวางลายตามรูปแบบของเสื้อผ้า เป็นการลดระยะเวลาทอ แต่ต้องวางลายที่มีความคาดเคลื่อนของรูปแบบเสื้อผ้าให้น้อยที่สุด และนักออกแบบต้องทำความเข้าใจในรูปแบบการทอของลายเพื่อให้ได้ลายที่เกิดขึ้นใหม่เป็นไปตามที่นักออกแบบได้กำหนดไว้

ดังนั้นการคัดเลือกแบบลายผ้า สามารถคัดเลือกแบบร่างลายผ้าทอยกดอกที่มีความเหมาะสม เพื่อนำไปวางลายลงบนเสื้อผ้า 2 แบบ ดังนี้

รูปแบบการออกแบบร่างลายผ้ายกดอก ลายดอกพิกุล

ภาพประกอบ 87 แสดงแบบร่างลายผ้ายกดอก ลายดอกพิกุลที่กลุ่มเป้าหมายเลือกมากที่สุด

ภาพประกอบ 88 แสดงแบบร่างลายผ้ายกดอก ลายดอกสร้อยดอกแค ที่กลุ่มเป้าหมายเลือกมากที่สุด

6. การออกแบบรายละเอียด

6.1 การวางแผนร่างลายลงบนแบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย

ภาพประกอบ 89 แสดงการวางลายผ้าลายดอกกลายดอกฟิกลบนชุดลำลอง

ภาพประกอบ 90 แสดงการวางลายผ้าลายดอกกลายดอกฟิกลบนชุดทำงาน

ภาพประกอบ 91 แสดงการวางลายผ้าลายดอกกลายดอกฟิกลบนชุดราตรี

การวางแบบร่างลายผ้าลงบนแบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย

ภาพประกอบ 92 แสดงการวางลายผ้ายกดอกลายดอกสร้อยดอกแคนบนชุดลำลอง

ภาพประกอบ 93 แสดงการวางลายผ้ายกดอกลายดอกสร้อยดอกแคนบนชุดทำงาน

ภาพประกอบ 94 แสดงการวางลายผ้ายกดอกลายดอกสร้อยดอกแคนบนชุดราตรี

การสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายด้วยผ้าดิบ การfitting แบบของต้นแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าดิบ ทั้งหมด 12 แบบดังนี้

ในขั้นตอนการสร้างต้นแบบผู้วิจัยได้ทำการสร้างรูปแบบแพทเทิร์นด้วยตนเองและร่วมกับช่างเย็บผ้าเพื่อให้แบบที่ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบนั้นให้มีความเหมือนมากที่สุดดังนี้

ชุดลำลอง

ภาพประกอบ 95 แสดงการ Fitting set 1

จากการ Fitting ชุดลำลอง ตัวที่ 1 นั้นสรุปได้ว่า รูปแบบของเสื้อตรงส่วนคอตรงปรับให้ลึกลงประมาณครึ่งนิ้ว ตรงบ่าต้องโค้งลงมาให้รับกับลำตัว ปลายเสื้อต้องปรับให้โค้งตรงด้านข้างของชายเสื้อ ส่วนกางเกงต้องปรับแพทเทิร์นให้ขนานมากกว่านี้เพื่อต้องการให้ปลายกางเกงพับเป็นจีบได้ และปรับส่วนของเป้าหน้าเป้าหลังเพื่อเกิดความสมดุลของกางเกง

ภาพประกอบ 96 แสดงการ Fitting set 1

จากการ Fitting ชุดจำลอง ตัวที่ 2 นั้นสรุปได้ว่า รูปแบบของตัวเสื้อนั้นต้องเพิ่มแขน และปรับบ่าให้โค้ง และชายเสื้อด้านข้างปรับให้โค้งขึ้นอีก 5 นิ้ว ส่วนของกางเกงต้องปรับใหม่ตรงเป้า และเพิ่มกระเป๋าช่องทั้งสองข้าง ส่วนของกางเกงได้ทำการแก้ไขงานผ้าดิบ 2 ครั้งเพื่อให้ได้แพทเทิร์นที่ลงตัวมากที่สุด

ภาพประกอบ 97 แสดงการ Fitting set 1

จากการ Fitting ชุดทำงาน ตัวที่ 1 นั้นสรุปได้ว่า มีการแก้ไขตรงส่วนของสะโพกขยายออก และ ปรับปลายแขนให้สั้นขึ้น ด้านหน้าปกเปิดให้เย็บใส่ผ้าอีกชั้นเพื่อให้เห็นแพทเทิร์นอีกชั้นของตัวเสื้อด้านใน และเพิ่มกระเป๋าทรงทั้งสองข้าง

ภาพประกอบ 98 แสดงการ Fitting set 1

จากการ Fitting ชุดทำงาน ตัวที่ 2 นั้นสรุปได้ว่ารูปแบบของเสื้อคลุมต้องปรับปกให้มีขนาดเล็ก วงแขนปรับขึ้นไปอีก 2 นิ้ว เพิ่มความยาวของตัวเสื้อ อีก 3 นิ้ว ส่วนชุดเช็กผู้วิจัยได้ทำการขึ้นตัวอย่างแก้ไขทั้งหมด 2 ครั้ง ได้ปรับความยาวของตัวเสื้อและตัดตรงพับเย็บเป็นใช้ให้เหลือแค่ตัดต่อยกเลิกรูดตรงขอบเอว เพื่อให้เสื้อที่ทำออกมาเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด

ชุดออกงานปาร์ตี้

ภาพประกอบ 99 แสดงการ Fitting set 1

จากการ Fitting ชุดออกงานปาร์ตี้ ตัวที่ 1 สรุปได้ว่าตัวอย่างที่ตัดเย็บออกมามีความลงตัว และสามารถนำไปขึ้นตัวอย่างต้นแบบได้เลย

ภาพประกอบ 100 แสดงการ Fitting set 1

จากการ Fitting ชุดออกงานปาร์ตี้ ตัวที่ 2 สรุปได้ว่าการแก้ไขยกเลิกส่วนที่เป็นเกล็ดด้านหน้าเปลี่ยนให้เย็บเป็นเกล็ดด้านข้างเอาเฉพาะเกล็ดข้างหน้า บ่าให้ปรับโครง ปรับปลายแขนให้ให้สั้นลงประมาณ 2 นิ้ว ตัดเย็บกลางหลังให้ขาดเป็นเกล็ดแล้วเย็บติดชิป โดยไม่ต้องทำเกล็ดหลัง 2 ข้าง ด้านข้างของชุดให้ปรับแพทเทิร์นเข้าโดยรอบ 3 นิ้ว

ชุดลำลอง

ภาพประกอบ 101 แสดงการ Fitting set 2

จากการ Fitting ชุดลำลอง ตัวที่ 1 นั้นสรุปได้ว่า รูปแบบต้องปรับตรงคอลีกลงมาอีก 1 นิ้ว ครึ่ง บ่าต้องปรับขึ้นอีก 2 นิ้วทั้งสองข้าง ส่วนแขนระบาย ทำเป็นจีบทวีป และปรับให้สั้นขึ้นอีก 1 นิ้ว ปรับเกล็ดหน้าให้เข้ารูปอีก ส่วนเป้าของกางเกงปรับแพทเทิร์นทั้งด้านหน้าและด้านหลัง

ภาพประกอบ 102 แสดงการ Fitting set 2

จากการ Fitting ชุดจำลอง ตัวที่ 2 นั้นสรุปได้ว่า ปรับสาปคอหน้าให้ลึกและเก็บตรงตัดต่อ
ด้านหน้าเข้ามาอีก 1 นิ้ว ปรับวงแขนเสื้อให้ขึ้นไปอีก 2 นิ้ว ส่วนแขนเสื้อปรับให้สั้นลงอีก 3 นิ้ว ยกเลิก
เกล็ดหน้า และหลัง ปรับเป็นเฉพาะเกล็ดข้างตรงอก และผ่ากลางหลัง เข้าเกล็ดแล้วเย็บใส่ซิปป้อน
ส่วนชายเสื้อปรับให้เป็นเหลี่ยม

ชุดทำงาน

ภาพประกอบ 103 แสดงการ Fitting set 2

จากการ Fitting ชุดทำงาน ตัวที่ 1 ตัวเสื้อด้านนอกต้องปรับความยาวให้ยาวลงมา 5 นิ้ว ปรับบ่าให้โค้ง และปรับวงแขนให้ยาวลงมา อีก 4 นิ้ว ตัวชุดปรับด้านข้างเข้ามาจากชายเสื้อปรับ โดยรอบ 10 นิ้ว ส่วนตัวเอวให้ใช้แพทเทิร์นเท่าเดิมยกเลิกเกล็ดหน้าหลัง เปลี่ยนเป็นเกล็ดหน้าตรง ออก ปรับคอดลงมาอีก 1 นิ้ว

ภาพประกอบ 104 แสดงการ Fitting set 2

ากการ Fitting ชุดทำงาน ตัวที่ 2 ปรับปลายแขนสั้นขึ้นอีก 1 ครั้งปรับชายเสื้อให้สั้นขึ้น เฉพาะด้านหน้าตามเส้นที่ขีด ส่วนกางเกงได้ทำการขึ้นตัวอย่างผ้าดิบ 2 ครั้ง เพิ่มกระเป๋าช้างทั้งสอง ข้าง ปรับเป้าให้ลึก ด้านข้างขนายออกตรงสะโพก ปรับความยาว

ชุดออกงานปาร์ตี้

ภาพประกอบ 105 แสดงการ Fitting set 2

จากการ Fitting ชุดออกงานปาร์ตี้ ตัวที่ 1 ปรับตรงคอให้ลึกลง 1 นิ้ว วงแขนกว้างขึ้นอีก 2 นิ้ว ปรับตรงแขนเสื้อด้านบนตามเส้นสีดำขีดไว้ ยกเลิกเกล็ดหน้า และหลัง แล้วทำเกล็ดตรงอกหน้า ปรับความยาวเสื้อลงมาอีก 4 นิ้ว

ภาพประกอบ 106 แสดงการ Fitting set 2

จากการ Fitting ชุดออกงานปาร์ตี้ ตัวที่ 2 ปรับวงแขนลงมา 2 นิ้วยกเลิก เพิ่มเกล็ดข้าง
ปรับเป้าหน้า และหลัง เพิ่มสะโพกทั้งสองข้างโดยรอบ 3 นิ้วครึ่ง ปรับปลายขาเข้าโดยรอบ 5 นิ้ว
เพิ่มความยาวลงมาอีก 5 นิ้ว

การคัดเลือกแบบทั้งหมด 6 แบบ เพื่อการวางตำแหน่งแพทเทิร์นลงบนลายผ้า

ภาพประกอบ 107 แสดงการเลือก ผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย สำหรับผ้าทอยกดอกลายดอกพิกุล

ภาพประกอบ 108 แสดงการเลือกผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายสำหรับผ้าทอลายดอกกลายสร้อยดอกแค

จากภาพแบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายผู้วิจัยได้สรุปผลกับผู้เชี่ยวชาญในการเลือกผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผ่านการ Fitting แล้วมา 6 แบบเพื่อทำการสร้างต้นแบบจากผ้าทอลายยกดอกที่เป็น ต้นแบบผ่านการทดลองตามกระบวนการทอผ้ายกดอกตรงกับวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้โดยประเมินจากตัวอย่างเพื่อให้ได้รูปแบบที่มีความลงตัวกับลายผ้าทอยกดอกมากที่สุด

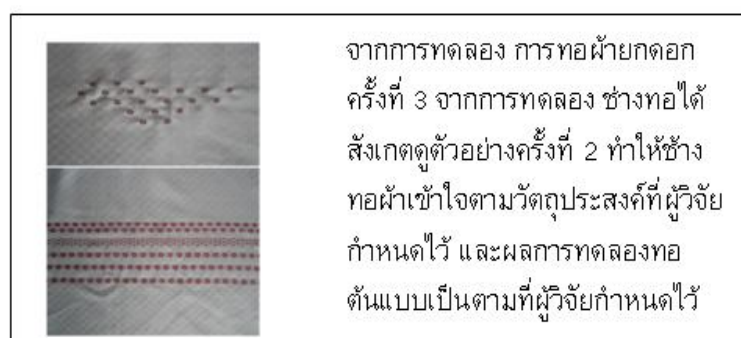
การสร้างต้นแบบผ้าทอลายยกดอก ผู้วิจัยได้ทำการทดลองการทอในรูปแบบการเว้นช่วงของลายผ้าทอยกดอกเพื่อให้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ภาพประกอบ 109 แสดงการทดลองทอผ้าต้นแบบครั้งที่ 1

ภาพประกอบ 110 แสดงการทดลองทอผ้าต้นแบบครั้งที่ 2

ภาพประกอบ 111 แสดงการทดลองทอผ้าต้นแบบครั้งที่ 3

ภาพประกอบ 112 แสดงขั้นตอนการทำงาน ที่ผู้วิจัยได้ทำการพูดคุยและสังเกตขั้นตอนการทำงานของการทอผ้าต้นแบบผ้าทอยกดอก

เมื่อทำงานเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้สอบถามความรู้สึกของช่างทอผ้าต่อการทำงานในครั้งนี้ โดยช่างทอผ้าได้แสดงความคิดเห็นว่าเป็นสิ่งที่แปลกใหม่จากผ้าทอแบบเดิมๆ ซึ่งตอนแรกคิดว่าเป็นเรื่องที่ยากเนื่องจากไม่เคยทำมาก่อนและมีทัศนคติที่ว่าลายจะออกมาไม่สวย และรู้สึกหนักใจที่ต้องทำ แต่ด้วยความที่อยากรู้อะไรใหม่ๆ จึงตกลงรับทำงาน ซึ่งเมื่อได้ลงมือทำก็สามารถทำได้ แม้ยังไม่สามารถทำได้สมบูรณ์แบบทั้งหมด แต่ก็ได้เรียนรู้ว่าการออกแบบลายผ้าทอยกดอกนั้น สามารถสร้างสรรค์ได้อีกมาก หากแต่ถ้าจะให้ตนคิดออกแบบเองนั้น คงเป็นเรื่องยากสำหรับตน และพอใจที่จะทำตามคำสั่งมากกว่า แต่หากเห็นว่าเป็นการทำงานร่วมกันเช่นนี้ น่าจะเป็นสิ่งที่มีความเหมาะสมมากกว่า และยินดีให้ความร่วมมือ เพราะเป็นการนำทักษะความชำนาญมารวมกันเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ

7.การประเมินผลการออกแบบ

เมื่อทำต้นแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงนำมา ประเมินผลการออกแบบ โดยนำต้นแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายประกอบแบบสอบถาม มีการวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปลความหมายระดับตามเกณฑ์ดังนี้

การวิเคราะห์ความพึงพอใจโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

1. เกณฑ์การให้คะแนน และเกณฑ์การแปลความหมายของแบบวัดความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย ที่มีต่อแบบผ้าทอลายยกดอกสำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายมีเกณฑ์การประเมินดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบวัดความพึงพอใจ

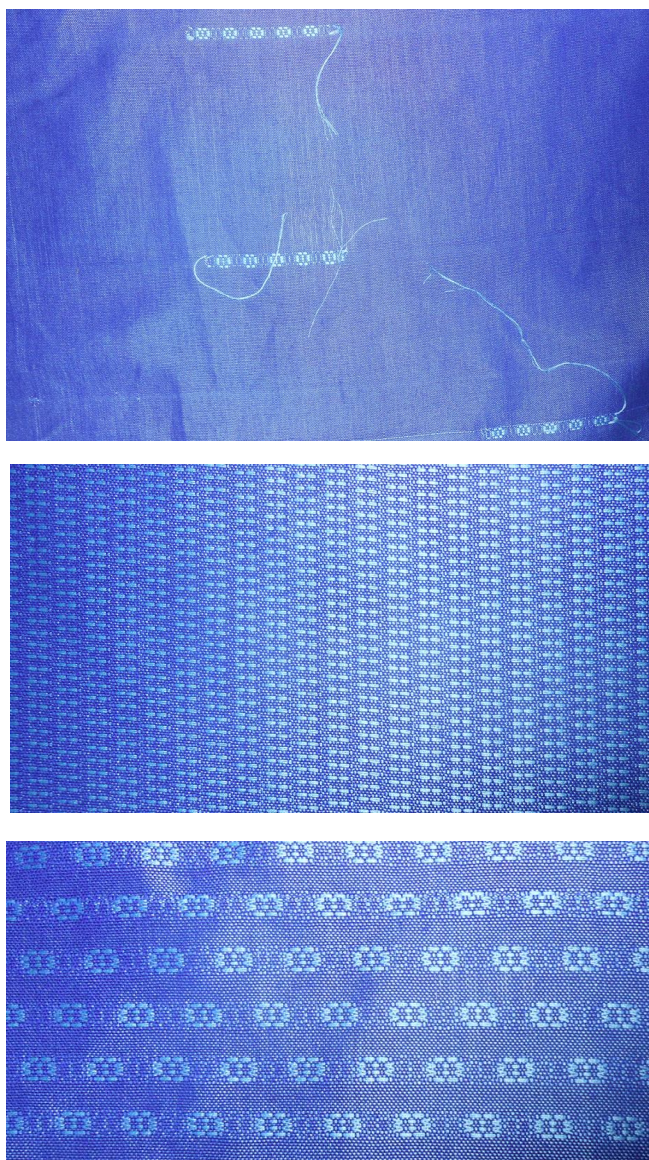
คะแนน		ความหมายของความพึงพอใจ
5	หมายถึง	พึงพอใจมากที่สุด
4	หมายถึง	พึงพอใจมาก
3	หมายถึง	พึงพอใจปานกลาง
2	หมายถึง	พึงพอใจน้อย
1	หมายถึง	พึงพอใจน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายของแบบวัดความพึงพอใจ

ค่าเฉลี่ย	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจ
4.50-5.00	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจมากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจมาก
2.51-3.50	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจน้อย
1.00-1.50	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

- การประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 100 คน
- การประเมินความพึงพอใจของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 ท่าน
- การประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 100 คน ได้ผลประเมินดังนี้

ต้นแบบผ้าทอยกดอกลายดอกพิกุล

ภาพประกอบ 113 แสดงต้นแบบผ้าทอยกดอก ลายดอกพิกุล

จากภาพสรุปได้ว่าการทอต้นแบบผ้าทอยกดอกลายดอกพิกุล เป็นไปตามที่ผู้วิจัยได้กำหนดเอาไว้ ขั้นตอนการสร้างต้นแบบนั้น พบว่าผู้วิจัยสามารถสร้างความเข้าใจกับช่างทอผ้าได้ จึงทำให้ช่างทอผ้าผลิตต้นแบบผ้าทอยกดอกลายดอกพิกุลตามที่ผู้วิจัยออกแบบได้ โดยแบ่งการประเมินผลเป็น 2 ส่วนดังนี้

การประเมินผลการออกแบบโดยนำต้นแบบผ้าทอยกดอกประกอบแบบสอบถาม เพื่อสอบถามความพึงพอใจจากกลุ่มเป้าหมายคือ ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย 100 คน ได้ผลประเมินดังนี้

ตาราง 21 ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายของลายผ้าทอยกดอก ลายดอกพิกุล

คุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของลายผ้าทอยกดอกลายดอกพิกุล (n = 100)	$\bar{X}$	Std
ลายผ้ายกดอกมีเอกลักษณ์เฉพาะ	4.23	.53
องค์ประกอบสวยงาม	4.32	.66
สีสันทน สวยงามมีความลงตัวของคุณสี	4.24	.47
การทอผ้ามีความประณีต	4.23	.48
ลวดลายเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย	4.77	.42
เป็นการจัดวางตำแหน่งลวดลายได้สวยงาม ลงตัว	4.59	.49
รวมเฉลี่ย	4.45	.24

จากตาราง ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายต่อลายผ้าทอยกดอก ลายดอกพิกุล พบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.45$, Std = 0.24) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ลวดลายเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย ($\bar{X} = 4.77$, Std = 0.42) เป็นการจัดวางตำแหน่งลายได้อย่างสวยงามลงตัว ($\bar{X} = 4.59$, Std = 0.49) องค์ประกอบ สวยงาม ($\bar{X} = 4.32$, Std = 0.66) ลายผ้ายกดอกมีเอกลักษณ์เฉพาะ ($\bar{X} = 4.23$, Std = 0.53) สีสันทน สวยงามมีความลงตัวของคุณสี ($\bar{X} = 4.24$, Std = 0.47) การทอผ้ามีความประณีต ($\bar{X} = 4.23$, Std = 0.48) แสดงว่าลายผ้าที่ทอต้นแบบตรงตามความต้องการของผู้บริโภค และตรงกับวัตถุประสงค์ของผู้วิจัยที่มีการจัดวางตำแหน่งลายผ้าทอยกดอกตามแบบของแพทเทิร์นเครื่องแต่งกาย

ต้นแบบผ้าทอยกดอกลายสร้อยดอก

ภาพประกอบ 114 แสดงต้นแบบผ้าทอยกดอก ลายสร้อยดอกแค

จากภาพสรุปได้ว่าการทอต้นแบบผ้าทอยกดอกลายสร้อยดอกแค เป็นไปตามที่ผู้วิจัยได้กำหนดเอาไว้ ขั้นตอนการสร้างต้นแบบนั้นทำให้ช่างได้ลายใหม่เพิ่มขึ้นและ พบว่าผู้วิจัยสามารถสร้างความเข้าใจกับช่างทอผ้าได้ จึงทำให้ช่างทอผ้าผลิตต้นแบบผ้าทอยกดอกลายสร้อยดอกตามที่ผู้วิจัยออกแบบได้ โดยแบ่งการประเมินผลเป็น 2 ส่วนดังนี้

การประเมินผลการออกแบบโดยนำต้นแบบผ้าทอยกดอกประกอบแบบสอบถาม เพื่อสอบถามความพึงพอใจจากกลุ่มเป้าหมายคือ ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย 100 คน ได้ผลประเมินดังนี้

ตาราง 22 ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายของลายผ้าทอยกดอก ลายสร้อยดอก

คุณลักษณะด้านต่างๆ ของลายผ้าทอยกดอกลาย ดอกสร้อยดอกแค (n = 100)	$\bar{X}$	Std
ลายผ้ายกดอกมีเอกลักษณ์เฉพาะ	4.67	.47
องค์ประกอบสวยงาม	4.75	.46
สีสันทสวยงามมีความลงตัวของคุณสี	4.69	.48
การทอผ้ามีความประณีต	4.74	.46
ลวดลายเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย	4.47	.50
เป็นการจัดวางตำแหน่งลวดลายได้สวยงาม ลงตัว	4.58	.49
รวมเฉลี่ย	4.66	.20

จากตาราง ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายต่อลายผ้าทอยกดอก ลายดอกสร้อยดอกแค พบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, Std = 0.20) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ องค์ประกอบ สวยงาม ($\bar{X} = 4.75$, Std = 0.46) การทอผ้ามีความประณีต ($\bar{X} = 4.74$, Std = .46) สีสันทสวยงามมีความลงตัวของคุณสี ($\bar{X} = 4.69$, Std = 0.48) ลายผ้ายกดอกมีเอกลักษณ์เฉพาะ ($\bar{X} = 4.67$, Std = .47) เป็นการการจัดวางตำแหน่งลวดลายได้สวยงาม ลงตัว ($\bar{X} = 4.58$, Std = 0.49) ลวดลายเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย ($\bar{X} = 4.47$, Std = .50) แสดงว่าลายผ้าที่ทอต้นแบบตรงตามความต้องการของผู้บริโภค และตรงกับวัตถุประสงค์ของผู้วิจัยที่มีการจัดวางตำแหน่งลายผ้าทอยกดอกตามแบบของแพทเทิร์นเครื่องแต่งกาย

การประเมินผลการออกแบบโดยนำต้นแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอยกดอก ประกอบแบบสอบถาม เพื่อสอบถามความพึงพอใจจากกลุ่มเป้าหมายคือ ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย 100 คน ได้ผลประเมินดังนี้

ต้นแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย จากผ้าทอลายยกดอก ลายดอกพิกุล

ภาพประกอบ 115 ชุดลำลองลายดอกพิกุล

ตาราง 23 ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายของผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้า
ทอยกดอก ลายดอกพิกุล แบบที่ 1

คุณลักษณะด้านต่างๆ ของลายผ้าทอยกดอก ลายดอกพิกุล (n = 100)	$\bar{X}$	Std
รูปแบบเครื่องแต่งกายมีเอกลักษณ์เฉพาะ	4.67	.47
การจัดวางองค์ประกอบ ของลายผ้า สวยงาม	4.73	.44
ความสวยงามของเครื่องแต่งกายมีความลงตัว	4.69	.48
การตัดเย็บเครื่องแต่งกาย ประณีต เรียบร้อย	4.47	.50
ลวดลายเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย	4.75	.43
เครื่องแต่งกายเหมาะสมกับลักษณะการใช้งาน	4.74	.46
รวมเฉลี่ย	4.66	.20

จากตาราง ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายจากผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย
จากผ้าทอยกดอก ลายดอกพิกุลที่ 1 พบว่ามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.6, Std =
0.20) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ลวดลายเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย ($\bar{X}$ = 4.75, Std
= 0.43) เครื่องแต่งกายเหมาะสมกับลักษณะการใช้งาน ($\bar{X}$ = 4.74, Std = 0.46) การจัดวาง
องค์ประกอบ ของลายผ้า สวยงาม ($\bar{X}$ = 4.73, Std = 0.44) ความสวยงามของเครื่องแต่งกายมี
ความลงตัว ($\bar{X}$ = 4.69, Std = 0.48) รูปแบบเครื่องแต่งกายมีเอกลักษณ์เฉพาะ ($\bar{X}$ = 4.67, Std
= 0.47) การตัดเย็บเครื่องแต่งกาย ประณีต เรียบร้อย ($\bar{X}$ = 4.47, Std = 0.50) แสดงว่าลายผ้า
กดอกที่วางตำแหน่งบนผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายตรงกับความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคมากที่สุด

ภาพประกอบ 116 ชุดทำงานลายดอกพิกุล

ตาราง 24 ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายของผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้า
ทอยกดอก ลายดอกพิกุล แบบที่ 2

คุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของลายผ้าทอยกดอก ลายดอกพิกุล (n = 100)	$\bar{X}$	Std
รูปแบบเครื่องแต่งกายมีเอกลักษณ์เฉพาะ	4.70	.46
การจัดวางองค์ประกอบของลายผ้า สวยงาม	4.75	.43
ความสวยงามของเครื่องแต่งกายมีความลงตัว	4.72	.49
การตัดเย็บเครื่องแต่งกายประณีต เรียบร้อย	4.57	.449
ลวดลายเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย	4.67	.55
เครื่องแต่งกายเหมาะสมกับลักษณะการใช้งาน	4.74	.50
รวมเฉลี่ย	4.71	.28

จากตาราง ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายจากผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอยกดอก ลายดอกพิกุลที่ 2 พบว่ามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($X=4.71$. Std=0.28) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด การจัดวางองค์ประกอบ ของลายผ้า สวยงาม ($X=4.75$. Std=0.43) เครื่องแต่งกายเหมาะสมกับลักษณะการใช้งาน ($X=4.74$. Std=0.46) ความสวยงามของเครื่องแต่งกายมีความลงตัว ($X=4.72$ Std=0.49) รูปแบบเครื่องแต่งกายมีเอกลักษณ์เฉพาะ ($X=4.70$ Std=0.46) ลวดลายเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย ($X=4.67$. Std=0.55) การตัดเย็บเครื่องแต่งกาย ประณีต เรียบร้อย ($X=4.57$. Std=0.49) แสดงว่าลายผ้ายกดอกที่วางตำแหน่งบนผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายตรงกับความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคมากที่สุด

ต้นแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย จากผ้าทอลายยกดอก ลายดอกพิกุล (ต่อ)

ภาพประกอบ 117 ชุดงานปาร์ตี้ลายดอกพิกุล

ตาราง 25 ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายของผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอยกดอก ลายดอกพิกุล แบบที่ 3

คุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของลายผ้าทอยกดอก ลายดอกพิกุล (n = 100)	$\bar{X}$	Std
รูปแบบเครื่องแต่งกายมีเอกลักษณ์เฉพาะ	4.74	.44
การจัดวางองค์ประกอบของลายผ้า สวยงาม	4.56	.51
ความสวยงามของเครื่องแต่งกายมีความลงตัว	4.67	.53
การตัดเย็บเครื่องแต่งกายประณีต เรียบร้อย	4.72	.53
ลวดลายเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย	4.64	.36
เครื่องแต่งกายเหมาะสมกับลักษณะการใช้งาน	4.61	.49
รวมเฉลี่ย	4.64	.25

จากตาราง ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายจากผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอยกดอก ลายดอกพิกุลที่ 3 พบว่ามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, Std = 0.28) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ลวดลายเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย ($\bar{X} = 4.84$, Std = 0.36) รูปแบบเครื่องแต่งกายมีเอกลักษณ์เฉพาะ ($\bar{X} = 4.74$, Std = 0.44) การตัดเย็บเครื่องแต่งกาย ประณีต เรียบร้อย ($\bar{X} = 4.72$, Std = 0.53) ความสวยงามของเครื่องแต่งกายมีความลงตัว ($\bar{X} = 4.67$, Std = 0.53) เครื่องแต่งกายเหมาะสมกับลักษณะการใช้งาน ($\bar{X} = 4.61$, Std = 0.49) การจัดวางองค์ประกอบ ของลายผ้า สวยงาม ($\bar{X} = 4.56$, Std = 0.51) แสดงว่าลายผ้ายกดอกที่วางตำแหน่งบนผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายตรงกับความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคมากที่สุด

การประเมินผลการออกแบบโดยนำต้นแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอยกดอก ลายสร้อยดอกแคประกอบแบบสอบถาม เพื่อสอบถามความพึงพอใจจากกลุ่มเป้าหมายคือ ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย 100 คน ได้ผลประเมินดังนี้

ต้นแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย จากผ้าทอลายดอกสร้อยดอกแค

ภาพประกอบ 118 ชุดล้าลองลายดอกสร้อยดอกแค

ตาราง 26 ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายของผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้า
ทอยกดอก ลายดอกสร้อยดอกแค แบบที่ 1

คุณลักษณะต่างๆ ของลายผ้าทอยกดอก ลายดอกสร้อยดอกแค (n = 100)	$\bar{X}$	Std
รูปแบบเครื่องแต่งกายมีเอกลักษณ์เฉพาะ	4.61	.53
การจัดวางองค์ประกอบของลายผ้า สวยงาม	4.68	.46
ความสวยงามของเครื่องแต่งกายมีความลงตัว	4.75	.43
การตัดเย็บเครื่องแต่งกายประณีต เรียบร้อย	4.72	.45
ลวดลายเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย	4.56	.49
เครื่องแต่งกายเหมาะสมกับลักษณะการใช้งาน	4.21	.67
รวมเฉลี่ย	4.52	.22

จากตาราง ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายจากผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอยกดอก ลายดอกสร้อยดอกแคที่ 1 พบว่ามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, Std = 0.22) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยมาก ความสวยงามของเครื่องแต่งกายมีความลงตัว ($\bar{X} = 4.75$, Std = 0.43) การตัดเย็บเครื่องแต่งกาย ประณีต เรียบร้อย ($\bar{X} = 4.72$, Std = 0.45) การจัดวางองค์ประกอบ ของลายผ้า สวยงาม ($\bar{X} = 4.68$, Std = 0.46) รูปแบบเครื่องแต่งกายมีเอกลักษณ์เฉพาะ ($\bar{X} = 4.61$, Std = 0.53) ลวดลายเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย ($\bar{X} = 4.56$, Std = 0.49) เครื่องแต่งกายเหมาะสมกับลักษณะการใช้งาน ($\bar{X} = 4.21$, Std = 0.67) แสดงว่าลายผ้ายกดอกที่วางตำแหน่งบนผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายตรงกับความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคมากที่สุด

ต้นแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย จากผ้าทอลายดอกสร้อยดอกแค (ต่อ)

ภาพประกอบ 119 ชุดทำงานลายดอกสร้อยดอกแค

ตาราง 27 ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายของผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้า
ทอยกดอก ลายดอกสร้อยดอกแค แบบที่ 2

คุณลักษณะต่างๆ ของลายผ้าทอยกดอก ลายดอกสร้อยดอกแค (n = 100)	$\bar{X}$	Std
รูปแบบเครื่องแต่งกายมีเอกลักษณ์เฉพาะ	3.67	.57
การจัดวางองค์ประกอบของลายผ้า สวยงาม	4.71	.47
ความสวยงามของเครื่องแต่งกายมีความลงตัว	4.33	.57
การตัดเย็บเครื่องแต่งกายประณีต เรียบร้อย	4.43	.52
ลวดลายเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย	4.21	.40
เครื่องแต่งกายเหมาะสมกับลักษณะการใช้งาน	4.34	.69
รวมเฉลี่ย	4.52	.20

จากตาราง ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายจากผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอยกดอก ลายดอกสร้อยดอกแคที่ 2 พบว่ามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, Std = 0.20) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยมาก การจัดวางองค์ประกอบ ของลายผ้า สวยงาม ($\bar{X} = 4.71$, Std = 0.47) การตัดเย็บเครื่องแต่งกาย ประณีต เรียบร้อย ($\bar{X} = 4.48$, Std = 0.52) เครื่องแต่งกายเหมาะสมกับลักษณะการใช้งาน ($\bar{X} = 4.34$, Std = 0.69) ความสวยงามของเครื่องแต่งกายมีความลงตัว ($\bar{X} = 4.33$, Std = 0.57) ลวดลายเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย ($\bar{X} = 4.21$, Std = .40) รูปแบบเครื่องแต่งกายมีเอกลักษณ์เฉพาะ ($X=3.67$, Std=0.57) แสดงว่าลายผ้ายกดอกที่วางตำแหน่งบนผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายตรงกับความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคมากที่สุด

ต้นแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย จากผ้าทอลายดอกสร้อยดอกแค (ต่อ)

ภาพประกอบ 120 ชุดงานปาร์ตี้ลายดอกสร้อยดอกแค

ตาราง 28 ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายของผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้า
ทอยกดอก ลายดอกสร้อยดอกแค แบบที่ 3

คุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของลายผ้าทอยกดอก ลายดอกสร้อยดอกแค (n = 100)	$\bar{X}$	Std
รูปแบบเครื่องแต่งกายมีเอกลักษณ์เฉพาะ	3.35	.55
การจัดวางองค์ประกอบของลายผ้า สวยงาม	4.51	.55
ความสวยงามของเครื่องแต่งกายมีความลงตัว	4.49	.78
การตัดเย็บเครื่องแต่งกายประณีต เรียบร้อย	4.56	.49
ลวดลายเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย	4.66	.47
เครื่องแต่งกายเหมาะสมกับลักษณะการใช้งาน	4.39	.54
รวมเฉลี่ย	4.53	.24

จากตาราง ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายจากผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอยกดอก ลายดอกสร้อยดอกแคที่ 3 พบว่ามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, Std = 0.24) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยมาก ลวดลายเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย ($\bar{X} = 4.66$, Std = 0.47) การตัดเย็บเครื่องแต่งกาย ประณีต เรียบร้อย ($\bar{X} = 4.56$, Std = 0.49) การจัดวางองค์ประกอบ ของลายผ้า สวยงาม ($\bar{X} = 4.51$, Std = 0.55) ความสวยงามของเครื่องแต่งกายมีความลงตัว ($\bar{X} = 4.49$, Std = 0.78) เครื่องแต่งกายเหมาะสมกับลักษณะการใช้งาน ($\bar{X} = 4.39$, Std = 0.54) รูปแบบเครื่องแต่งกายมีเอกลักษณ์เฉพาะ ($\bar{X} = 4.35$, Std = 0.55) แสดงว่าลายผ้ายกดอกที่วางตำแหน่งบนผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายตรงกับความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคมากที่สุด

สรุปผลจากการสร้างแบบสอบถามจากกลุ่มเป้าหมายได้ดังนี้

จากการประเมินผลการออกแบบสรุปได้ว่าการออกแบบลายที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้นั้น สามารถสร้างความพึงพอใจต่อกลุ่มเป้าหมายในระดับ มากถึงมากที่สุด ลายผ้ายกดอกลายดอกพิกลุ่ ต้นแบบ สีผู้วิจัยได้ใช้สีโทนเดียวกันและตำแหน่งการวางลายเป็นที่น่าพอใจต่อกลุ่มเป้าหมายมาก ส่วนลายผ้ายกดอกลายสร้อยดอกแค ผู้วิจัยได้ทำการทดลองต้นแบบโดยการใช้สีตรงข้าม จึงทำให้สีที่ได้นั้นมีความเลื่อมสะท้อนสองสีและลายที่ออกมามีความแน่นขึ้นและเกิดแตกลายใหม่ขึ้นมา จึงทำให้ลายที่ออกมาและสีที่ใช้เป็นที่น่าพอใจต่อกลุ่มเป้าหมายมากถึงมากที่สุด กล่าวได้ว่าการออกแบบลวดลายผ้ายกดอก 2 ลายที่ได้รับการคัดเลือกจากกลุ่มเป้าหมายเพื่อนำมาเป็นต้นแบบการทอผ้ายกดอกเฉพาะตำแหน่งที่ต้องการลงบนผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอยกดอกที่ได้รับการคัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 6 แบบนั้น

สามารถผลิตและนำไปใช้งานได้จริงในชีวิตประจำวันและมีผลต่อการดำเนินการธุรกิจผ้าทอยกดอกต่อไปในอนาคต

จากการศึกษาวิจัยจากต้นแบบลายผ้าสามารถต่อยอดให้ช่างทอผ้าและเป็นที่พอใจต่อช่างทอผ้าเป็นอย่างยิ่ง และได้มีแนวความคิดที่จะทอผ้าลายอื่นเพื่อให้เกิดการตลาดที่กว้างขึ้น โดยนำพื้นฐานของลายผ้าต้นแบบเป็นแนวทาง ในการทอ และก่อให้เกิดลายใหม่ๆ ขึ้นมาเพิ่มเติม

ผลจากการศึกษาและพัฒนากระบวนการทอผ้าลายยกดอก เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ตกแต่งเครื่องแต่งกาย กรณีศึกษา: หมู่บ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช จะนำไปสรุปและอภิปรายผลในขั้นตอนต่อไป

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การทอดผ้ายกดอก สามารถทำให้เป็นอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่คนในกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราชได้ เพราะเป็นสิ่งที่คนในท้องถิ่นมีฝีมือและความชำนาญอยู่แล้ว แต่หากยังทำตามแบบอย่างดั้งเดิม โดยไม่มีการปรับตัวให้สอดคล้องกับยุคสมัย อาจทำให้อาชีพการทอดผ้ายกดอกในกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราชไม่เกิดการพัฒนาค่าที่เหมาะสมเท่าที่ควร

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเพื่อส่งเสริมการทอดผ้าลายยกดอกของกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราชให้มีความก้าวหน้า โดยการพัฒนาระบบการทอดผ้าลายยกดอกของกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้มีความรวดเร็ว เพื่อลดต้นทุน และเวลา รวมไปถึงการตัดทอนลายให้มีความร่วมสมัยยิ่งขึ้น โดยผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้นำเสนอไว้เป็นลำดับดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. ผลที่ได้จากการศึกษา
3. ข้อจำกัดและอุปสรรค
4. ข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาและพัฒนาระบบการทอดผ้าลายยกดอก เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย กรณีศึกษา: ผ้าลายยกดอกกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาระบบการทอดผ้าลายยกดอกเพื่อการออกแบบเครื่องแต่งกาย กรณีศึกษา: ผ้าลายยกดอกกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้มีความร่วมสมัย ลดต้นทุนในการผลิต ประหยัดเวลา โดยกระบวนการตัดทอนลายผ้าทอยกดอก เน้นเฉพาะจุดต่างๆบนเครื่องแต่งกาย เพื่อให้มีความเหมาะสม ร่วมสมัย เป็นที่พอใจของกลุ่มเป้าหมาย โดยมีการประยุกต์ใช้แนวคิดร่วมสมัยหลายสาขาวิชาได้แก่

1. แนวคิดเรื่องบริบทวัฒนธรรมร่วมสมัยที่เกี่ยวข้องกับผ้าทอลายยกดอก จากการศึกษาและพัฒนาระบบการทอดผ้าลายยกดอก เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย กรณีศึกษา: ผ้าลายยกดอกกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากลวดลายผ้าทอยกดอกในรูปแบบเดิม ที่มีหลากหลายลวดลายในการทำวิจัยผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเพื่อเลือกลายผ้ายกดอกที่มีกลุ่มผู้บริโภคนิยมมากที่สุดมาพัฒนา จากการพัฒนาพบว่า ช่างทอผ้าทอยกดอกพึงพอใจและได้ผลตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ คือ ได้ลายผ้าที่ทอเฉพาะ

ตำแหน่งที่ต้องการตามตำแหน่งแพทรีนเครื่องแต่งกาย ใช้เวลาทอผ้าน้อยลง ประหยัดต้นทุนการผลิต

2. แนวคิดเรื่องการตลาด ได้กลุ่มลูกค้ากว้างขึ้น จากการทอผ้าที่มีลวดลายทั้งพื้น ซึ่งมีแต่กลุ่มผู้ใหญ่หรือราชกาลใช้ตัดเย็บเพื่อใส่เฉพาะวันสำคัญ จากการทำการวิจัยกลุ่มลูกค้าที่อยู่ในกลุ่มวัยรุ่นสามารถสวมใส่เครื่องแต่งกายที่ผู้วิจัยทอเจาะตำแหน่งที่ต้องการได้และเป็นที่น่าสนใจของกลุ่มเป้าหมาย และช่วยให้ช่างทอผ้า ได้ทำการทอผ้าตามที่ลูกค้าต้องการโดยไม่ต้องทอเพื่อเก็บสต็อก

3. แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ และทฤษฎีทางศิลปะที่ใช้ในการออกแบบลวดลาย เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยมีขั้นตอนการศึกษาดังนี้

- 3.1 การกำหนดขอบเขตของปัญหา
- 3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.3 การสร้างแนวความคิดหลัก
- 3.4 การออกแบบร่าง
- 3.5 การคัดเลือก
- 3.6 การออกแบบรายละเอียด
- 3.7 การประเมินการออกแบบ

ผลที่ได้จากการศึกษาสามารถสรุปโดยแยกพิจารณาตามลำดับขั้นตอนการทำงานดังนี้

1. การกำหนดปัญหา โดยการวิเคราะห์อัตลักษณ์ลวดลาย แบบดั้งเดิม พบว่าสาเหตุที่ทำให้ลวดลายผ้าทอยกดอกกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขอนแก่น อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ยังไม่ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายนั้น เป็นเพราะอัตลักษณ์ลวดลายของผ้าทอยกดอกแบบดั้งเดิมนั้น ทำขึ้นมาเพื่อสื่อสารกับผู้คนที่อยู่ร่วมสมัย กับที่มีกระบวนการทอผ้าลายยกดอก และการตัดทอนลวดลายผ้ายกดอกนั้น เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไป การรับรู้ของผู้คนในสังคมก็เปลี่ยนตามไปด้วย ฉะนั้นลวดลายผ้าทอลายยกดอกที่มีกระบวนการทอแบบดั้งเดิมจึงยากต่อการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย เป็นผลให้ไม่นิยมนำมาใช้สอยในชีวิตประจำวัน ซึ่งถือเป็นขอบเขตของปัญหาสร้างกระบวนการออกแบบใหม่ในครั้งนี้ กล่าวคือ ยังไม่มีอัตลักษณ์ลวดลายของผ้าทอลายยกดอกที่สามารถสื่อสารหรือดึงดูดกลุ่มเป้าหมายได้

2. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูล 3 ส่วนคือ ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ กรรมวิธีการผลิตและวัตถุดิบ ผลการศึกษาพบว่า

2.1 ผลจากการศึกษาความต้องการของกลุ่มเป้าหมายสรุปได้ว่า กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่นิยมแต่งตัวในรูปแบบทันสมัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อเครื่องแต่งกายของกลุ่มเป้าหมายมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านความงาม โดยมีทัศนคติว่าผ้าทอลายยกดอกนั้นจะมีรูปแบบ

โบราณ แม้ส่วนใหญ่จะรู้จักผ้าทอยกดอกแต่ไม่นิยมนำมาใช้เพื่อการแต่งกาย แต่มีความคิดเห็นว่าการพัฒนากระบวนการทอและรูปแบบลวดลายผ้าทอลายยกดอกตามที่ตนต้องการแล้วนั้น มีแนวโน้มว่าจะนำมาใช้สอย และต้องการผลิตภัณฑ์จากผ้าทอลายยกดอกที่มีการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย โดยกลุ่มเป้าหมายมีแนวโน้มที่จะชอบลวดลายที่มีคุณลักษณะดังนี้

2.1.1 ลักษณะรูปทรงที่ชอบ: รูปทรงเรขาคณิต

2.1.2 ลักษณะลวดลายที่ชอบ: ลวดลายที่พัฒนาการจัดวางแบบสร้างสรรค์

2.1.3 ลักษณะสีที่ชอบ: ชอบใช้สีในลักษณะกลมกลืน ทั้งสีโทนเย็นและโทนร้อน

2.1.4 ลักษณะเนื้อผ้าที่ชอบ: เนื้อผ้านุ่ม ไม่แข็ง

2.2 ผลการสำรวจแนวโน้มความนิยมจากสื่อออนไลน์ สำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากลายผ้าทอยกดอกนั้น กลุ่มเป้าหมายไม่นิยมสวมเสื้อผ้าที่มีความหนาและแข็งมาก แต่ด้วยการตัดเย็บและแบบรวมไปถึงลวดลายผ้าทอยกดอกที่ใช้ลายลายทั้งผืนนั้นทำให้ดูสูงอายุน้อย และราคาค่อนข้างแพงด้วย จึงได้คุณลักษณะดังกล่าวมาเป็นข้อกำหนดด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายด้วย

2.3 เนื่องจากวัตถุประสงค์ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งพัฒนากระบวนการทอผ้าลายยกดอกเพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย กรณีศึกษา: กลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอยะเอยีด จังหวัดนครศรีธรรมราช ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะต้องทำเงื่อนไขของการผลิตตามกรรมวิธีการทอผ้าลายยกดอก กลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอยะเอยีด จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลจากการศึกษาพบว่าเป็นกรรมวิธีการทอผ้าลายยกดอกแบบพื้นเมืองทั่วไป ซึ่งผลจากการศึกษาจะนำมาใช้เป็นข้อกำหนดในการสร้างแนวความคิดในการออกแบบ

3. การสร้างแนวคิดหลัก นอกจากจะคำนึงความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเป็นหลักแล้วยังได้ประยุกต์ใช้แนวคิดเรื่อง ความสัมพันธ์แบบคู่ตรงข้ามในการค้นหาแนวความคิดการออกแบบอย่างเป็นระบบผลการศึกษาพบว่า เพื่อให้ผ้าทอลายยกดอกมีลักษณะตามที่กลุ่มเป้าหมายต้องการนั้นจะต้องทำให้กลุ่มเป้าหมายรู้สึกถึงความแตกต่างของลายผ้าจากการทอแบบดั้งเดิมโดยมีรูปแบบเสื้อผ้าของชาวเขเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบ แต่ยังออกแบบตามเงื่อนไขของการศึกษากระบวนการทอผ้าลายยกดอก เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย กรณีศึกษา: ผ้าลายยกดอกกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอยะเอยีด จังหวัดนครศรีธรรมราช

4. การออกแบบร่าง โดยนำแนวความคิดการออกแบบมาแปลผลเป็นแบบร่างลวดลายวางตามตำแหน่งจุดต่างๆบนเครื่องแต่งกายด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรม Illustrator ที่ช่วยความอำนวยความสะดวกในการออกแบบ ซึ่งสามารถออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย 36 แบบด้วยกัน

5. การคัดเลือก โดยพิจารณาคัดเลือกแบบร่าง ที่มาจากแนวโน้มความนิยมของกลุ่มเป้าหมาย ผลการศึกษาพบว่ามีแบบร่างที่มีความเหมาะสม จำนวน 12 รูปแบบด้วยกัน

6. การออกแบบรายละเอียด ในขั้นตอนนี้ได้แบ่งการทำงานออกเป็น 2 ส่วนคือ

6.1 ส่วนลายผ้า

6.1.1 การกำหนดลายละเอียดแบบร่าง ซึ่งได้แก่การกำหนดขนาดสัดส่วนของผ้า ลักษณะการวางลายลงแพทเทิร์นขนาดสัดส่วนของลายลักษณะเส้นด้ายที่ใช้ในแต่ละผืนกระบวนการ เทคนิควิธีการทอจังหวะการทอที่ใช้ในหน่วยลาย ฯลฯ เพิ่มเติมในแบบร่างเพื่อใช้เป็นข้อกำหนด ขั้นตอนในการสร้างต้นแบบ

6.1.2 การสร้างต้นแบบลายผ้ายกดอก เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยทำงานร่วมกับช่างทอผ้า เพื่อทดลองผลิตต้นแบบผ้า ผลการศึกษาพบว่า การสร้างต้นแบบผ้านั้นมีทั้งส่วนที่ตรงตามแบบ และส่วนที่คาดเคลื่อนของลายจากการวางตำแหน่งลายลงบนแพทเทิร์น ซึ่งมีปัญหาเรื่องของ แพทเทิร์นรูปแบบของแพทเทิร์น และการทอแตกต่างกันไปในแต่ละผืน

6.2 ส่วนผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย

6.2.1 การกำหนดลายรูปแบบเสื้อผ้า เป็นการกำหนดเรื่องราวของลวดลายเล็กชิ้น ซึ่งได้แก่การนำรูปแบบแนวคิดจากแบร์นผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่มีชื่อเสียง ซึ่งได้กำหนดจากรูปแบบลายผ้าที่นักออกแบบได้ออกแบบใกล้เคียงกับงานวิจัย

6.2.2 การศึกษาแนวโน้มของ Trend มาเป็นตัวกำหนดเรื่องราวของสีของเส้นด้าย โดยเลือกจากแฟชั่นในยุคนั้นๆ

6.2.3 การสร้างต้นแบบ เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยร่วมกันกับช่างตัดเสื้อผ้า เพื่อทดลองทำแพทเทิร์น และการมาร์กวางตำแหน่งลาย ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบของแพทเทิร์น และการวางลายคลาดเคลื่อนบ้างจากรูปแบบงานออกแบบ ที่แตกต่างกันในรูปแบบของผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย

7. การประเมินผลการออกแบบ สรุปได้ว่าการศึกษาและพัฒนากระบวนการทอผ้าลายยกดอก เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย กรณีศึกษา: ผ้าลายยกดอกกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามแบบแผนของกระบวนการออกแบบที่ได้พัฒนาขึ้นนั้นสามารถความพึงพอใจให้แก่ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาผ้าพื้นเมือง ในระดับมากจึงได้กล่าวว่าการกระบวนการทอผ้าลายยกดอก เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายทั้ง 12 แบบ สามารถนำไปใช้งานได้จริงในชีวิตประจำวันและมีผลต่อการดำเนินธุรกิจผ้าทอลายยกดอกต่อไปในอนาคต

2. ผลที่ได้รับจากการศึกษา

ผลจากการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้ค้นพบองค์ความรู้ต่างๆดังนี้

1. การศึกษาและพัฒนากระบวนการทอผ้าลายยกดอก เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย กรณีศึกษา: ผ้าลายยกดอกกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ทำให้เห็นภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน และเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการออกแบบลายผ้ายกดอกให้เหมาะสมและร่วมสมัยได้ และในหาวิจัยครั้งนี้ได้รับผลตอบรับที่

กลุ่มเป้าหมายและช่างทอพอเป็นที่พอใจ โดยกลุ่มเป้าหมายที่ได้จะกว้างขึ้น และช่างทอผ้าได้ทอผ้าตามความต้องการของลูกค้าโดยไม่ต้องทอเก็บสต็อกของผ้า

2. การคัด เลือกกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดแบบเจาะจง (Niche Market) ทำให้เป็นเป้าหมายทางการตลาดที่มีความเป็นไปได้จริง ทำให้เห็นช่องทางในการขยายโอกาสทางการตลาด การศึกษาและพัฒนากระบวนการทอผ้าลายยกดอก เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย กรณีศึกษา: ผ้าลายยกดอกกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลหนองหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช และเป็นช่องทางที่ได้กลุ่มเป้าหมายกว้างขึ้น

3. การหาสาเหตุของปัญหาโดยการศึกษาวงจรชีวิตของลวดลาย ผ้าทอลายยกดอกแบบดั้งเดิมนั้น ทำให้สามารถกำหนดขอบเขตของปัญหาในการออกแบบได้อย่างชัดเจนขึ้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ ทำให้สามารถกำหนดขอบเขตของการทำงานได้อย่างเป็นรูปธรรมได้อย่างชัดเจน

5. การศึกษาความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยนำแนวคิดเรื่องการบริโภคเชิงสัญญะนำมาใช้ซึ่งเป็นปัจจัยในการศึกษาทำให้ทราบถึงความต้องการของผู้บริโภคในยุคปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม จึงนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้

6. การนำแนวคิดเรื่องความสัมพันธ์แบบคู่ตรงข้าม (Binary Opposition) มาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางการออกแบบนั้น ทำให้สามารถพัฒนางานออกแบบที่ต้องการสร้างความแตกต่างจากสิ่งเดิมได้อย่างเป็นระบบ เพราะมีการเปรียบเทียบองค์ประกอบย่อยๆ ของสิ่งเดิมกับสิ่งใหม่ให้มีลักษณะที่แตกต่างกันได้อย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

7. การประเมินผลการออกแบบ ทำให้ทราบว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อผ้าที่ได้ออกแบบแสดงให้เห็นว่าแรงบันดาลใจในการออกแบบที่มาจากกลุ่มของชาวเขานั้น ทำให้สื่อสารและดึงดูดความสนใจจากผู้ที่อยู่ร่วมบริบทนั้นได้ ดังนั้นจึงเป็นแนวทางสำหรับการค้นหาแรงบันดาลใจจากสิ่งต่างๆ ที่เราค้นเคยรวมไปถึงการจัดวางลายให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้

8. การออกแบบร่างโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการออกแบบ ทำให้การทำงานสะดวก รวดเร็ว สามารถออกแบบร่างได้หลากหลายรูปแบบ ทำให้มีโอกาสเลือกแบบที่มีความเหมาะสมได้มากขึ้น

9. การคัดเลือกแบบจากกลุ่มเป้าหมาย และผู้เชี่ยวชาญทำให้สามารถถ่วงรอนรูปแบบที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการผลิต

10. การทดลองสร้างต้นแบบการผลิตภัณฑ์ ตามกรรมวิธีการศึกษากระบวนการทอผ้าลายยกดอก เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย ทำให้เห็นไปได้ในการผลิต

11. การสร้างต้นแบบผ้าทอ เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยต้องทำร่วมกับช่างทอผ้าเพื่อทดลองผลิตต้นแบบผ้านั้น โดยผู้วิจัยได้ทำแบบร่างบนกระดาษต้นแบบ สัดส่วน 1 ต่อ 1 ของขนาดจริงเพื่อให้ช่างทอผ้าเข้าใจตรงกัน ผลการศึกษาพบว่า แบบที่ทอมีความคล้ายคลึงกับสิ่งที่ช่างทอเคยทำมา

ได้แก่การจัดวางประกอบลายให้สมดุลแบบสมมาตรในกระบวนการทอช่างทอต้องเชิดตำแหน่งเป็นหลัก โดยยึดหลังขนาดสัดส่วนที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ลงบนกระดาษ

3. ข้อจำกัดและอุปสรรค

ในขั้นตอนการทำงานนั้นมีข้อจำกัดและอุปสรรคต่างๆ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ผลโดยใช้วิธีทางสถิติ ซึ่งผู้วิจัยไม่มีความชำนาญเรื่องนี้จึงต้องใช้เวลาทำความเข้าใจ และต้องหาผู้เชี่ยวชาญช่วยในการวิเคราะห์จึงทำให้ใช้เวลาในการศึกษาในขั้นตอนนี้นาน

2. เนื่องจากผู้วิจัยมีงบประมาณจำกัดในการทำต้นแบบผ้าจึงทำให้ไม่สามารถปรับปรุงต้นแบบผ้าให้มีความสมบูรณ์ตามแบบร่างได้ทั้งหมด

3. ปัญหาความคลาดเคลื่อนของต้นแบบนั้นมาจากหลายสาเหตุ ได้แก่

3.1 สถานที่ประกอบการของผ้าทอลายยกดอกกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราชนั้นอยู่ห่างไกล ทำให้ผู้วิจัยเข้าไปติดตามผลงานได้เป็นบางช่วงเวลา ซึ่งเป็นผลให้ความเข้าใจคลาดเคลื่อนจึงทำให้การสร้างต้นแบบคลาดเคลื่อนตามไปด้วย

3.2 เนื่องจากกระบวนการทอผ้าลายยกดอกมีความยุ่งยากซับซ้อนซึ่งผู้วิจัยยังไม่เข้าใจในกระบวนการทอผ้าลายยกดอกได้ทั้งหมดจึงทำให้การวางตำแหน่งลายคลาดเคลื่อน เช่น การวางแผนตำแหน่งลายตามจุดต่างๆ ของพทเทิร์นจึงส่งผลให้ต้นแบบอาจคลาดเคลื่อนตามไปด้วย

3.3 กระบวนการทอผ้าลายยกดอกถือเป็นการทำงานศิลปะประเภทหนึ่ง ซึ่งต้องใช้ทั้งหลักการเหตุผล และอารมณ์ความรู้สึกในการทำงานควบคู่กันไปซึ่งอารมณ์ของผู้ช่างทอผ้าในแต่ละช่วงเวลาประกอบกับการที่นักออกแบบ (ผู้วิจัย) กับช่างทอที่เป็นคนละคนกัน ทักษะคิด และมุมมองด้านสุนทรียภาพที่มีความแตกต่างกันไป ซึ่งส่งผลให้มีความคลาดเคลื่อนในการสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์

3.4 ข้อจำกัดของช่างทอในเรื่องของการเลือกสีเส้นด้วย เนื่องจากช่างทอจะใช้เส้นด้ายสำเร็จรูป จึงไม่มีทัศนของความสัมพันธ์ในการเลือกสีของเส้นด้ายได้ตามกำหนด

3.5 เนื่องจากช่วงเวลาในการจัดทำต้นแบบผ้านั้น ช่างทอผ้ามีภารกิจทำหลายอย่าง ได้แก่ การทำเกษตรกรรมซึ่งเป็นอาชีพหลักประกอบกับช่วงเวลาที่ทางกลุ่มทอผ้าต้องเตรียมทอผ้าของทางกลุ่มเพื่อเตรียมจำหน่ายและตามออเดอร์ของลูกค้าที่สั่งอย่างต่อเนื่องนั้นเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงทำให้ใช้เวลาในการจัดทำต้นแบบผลิตภัณฑ์จึงต้องใช้เวลามากกว่าที่นักวิจัยได้กำหนดไว้

4. ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การศึกษาและพัฒนากระบวนการทอผ้าลายยกดอก เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย กรณีศึกษา: ผ้าลายยกดอกกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราชดียิ่งขึ้น จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. กระแสสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การศึกษาแนวโน้มความนิยมซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการออกแบบในกระบวนการทอผ้าลายยกดอกสำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายจะต้องศึกษาให้เป็นปัจจุบันตลอดเวลา

2. ผลการศึกษาที่สามารถทำให้กลุ่มเป้าหมาย (อายุระหว่าง 25-45) มีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุด แสดงให้เห็นว่ามีความเป็นไปได้ในทางตลาดจึงควรมีการศึกษาเพื่อส่งเสริมการขายในระดับต่อไป

3. แนวทางการออกแบบ ซึ่งได้แรงบันดาลใจมาจากชุดชาวเขาสามารถต่อยอดแนวความคิดการออกแบบออกไปได้อีก กล่าวคือ ยังสามารถออกแบบร่างตามแนวคิดนี้ได้อีกมากเพื่อให้ได้กระบวนการของการทอผ้าลายยกดอกได้หลากหลายยิ่งขึ้น

4. นักออกแบบที่สนใจ การศึกษาและพัฒนากระบวนการทอผ้าลายยกดอก เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย กรณีศึกษา: ผ้าลายยกดอกกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช นั้น ควรศึกษากรรมวิธีการทอผ้าลายยกดอกให้เข้าใจอย่างลึกซึ้งก่อนการออกแบบเพื่อจะได้วางตำแหน่งลายที่ออกแบบได้สอดคล้องกับกระบวนการทอผ้าซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้งานออกแบบเป็นจริงได้มากที่สุด

5. อุปสรรคและข้อจำกัดที่เกิดขึ้นในขั้นตอนการผลิตต้นแบบบางครั้งทำให้ได้ผลในทางสร้างสรรค์ เช่นการเลือกกลุ่มสีที่ตัดกันการคลุมโทนสีโดยภาพรวม กลายเป็นเทคนิควิธีการใช้สีที่น่าสนใจ จึงควรนำไปศึกษาและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้ผลงานที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ

6. ในขั้นตอนการสร้างต้นแบบผ้า นักออกแบบ (ผู้วิจัย) ควบคุมการผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่องและใกล้ชิดจึงทำให้ได้ต้นแบบที่ตรงตามแนวคิดมากที่สุด

7. เนื่องจากแนวการออกแบบที่ต้องการให้ได้รูปแบบที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวซึ่งต้องใช้ความรู้ลึกและมุมมองเฉพาะตัวของนักออกแบบในการจัดวางองค์ประกอบให้เป็นไปตามความต้องการ หากแต่ในขั้นตอนการสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ที่ไม่สามารถทำด้วยตนเองนั้น จึงทำให้ต้นแบบผลิตภัณฑ์เกิดการคลาดเคลื่อนฉะนั้นหากผู้ออกแบบมีทักษะในกระบวนการทอผ้าลายยกดอกหรือค้นหาช่องทางผ้าที่มีมุมมองทัศนคติที่คล้ายคลึงกันได้ก็จะทำให้ขั้นตอนการสร้างต้นแบบเป็นไปตามที่ต้องการได้มากขึ้น

8. นักออกแบบควรศึกษาเรื่องชนิดขนาดของเส้นด้ายทอเพิ่มเติมเพื่อให้ผ้ามีผิวสัมผัสที่แปลกน่าสนใจ

9. ลวดลายที่ออกแบบได้อย่างลงตัวควรสานต่อด้วยการทำเป็นกลุ่มในกระบวนการทอผ้าลายยกดอกสำหรับผลิตภัณฑ์อื่นๆ เช่นการวางลายบนแพทเทิร์นสำหรับผ้าพันคอ หรือการวางลายบนแพทเทิร์นกระเป๋ เพื่อทำให้ผู้บริโภคมีทางเลือกที่หลากหลายยิ่งขึ้น ซึ่งน่าจะเป็นแนวทางในการขยายทางการตลาดได้อีกทางหนึ่ง

10. เนื่องจากการทอผ้าเป็นอาชีพเสริมของกลุ่มทอผ้าลายยกดอกกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช อุปสรรคการทำงานอยู่ที่เวลาของช่างทอผ้าที่ต้องจัดสรรเพื่อไปทำกิจกรรมอย่างอื่น เช่น การทำเกษตรซึ่งเป็นอาชีพหลักทำให้ระยะเวลาการวาง

แผนการทำงานไว้ล่วงหน้าออกไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงเป็นปัจจัยสำคัญอีกข้อหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงเพื่อการวางแผนการทำงานให้สอดคล้องกับเงื่อนไขเวลา

11. ควรมีการฝึกอบรมทฤษฎีทางด้านศิลปะให้กับช่างทอผ้า เช่น ทฤษฎีสีและการจัดองค์ประกอบศิลป์เพื่อให้ช่างทอผ้าเข้าใจหลักการด้านนี้ได้อย่างดีขึ้น

12. กระบวนการทอผ้าลายยกดอกมีความยุ่งยากซับซ้อนซึ่งผู้วิจัยยังไม่เข้าใจในขั้นตอนดังกล่าวอย่างลึกซึ้ง จึงทำให้เกิดปัญหาขึ้นในการกำหนดรายละเอียดของแบบร่าง เช่น การคำนวณจำนวนเส้นด้าย การกำหนดตัวลายในการวางตำแหน่งลาย ดังนั้นสำหรับนักออกแบบที่สนใจและอยากจะทำพัฒนากระบวนการทอผ้าลายยกดอก จึงควรศึกษาส่วนนี้ให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งก่อนซึ่งจะทำให้สามารถพัฒนากระบวนการทอผ้าลายยกดอกได้ตามเงื่อนไขของกระบวนการทอผ้าลายยกดอกได้อย่างเหมาะสมลงตัว

13. ขอบเขตการศึกษาคครั้งนี้ศึกษาเฉพาะผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายเท่านั้นหากแต่กระบวนการทอผ้าลายยกดอกยังสามารถนำไปเป็นวัตถุดิบเพื่อทำผลิตภัณฑ์ประเภทอื่นๆได้อีก เช่น ผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้าน ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ฯลฯ ซึ่งหากต้องการพัฒนาหลากหลายเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับรูปแบบของผลิตภัณฑ์ดังกล่าวน่าจะสามารปรับหรือประยุกต์ใช้กระบวนการทอผ้าลายยกดอกตามแนวทางนี้ได้เช่นกัน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมศิลปากร. (2545). *ผ้าพิมพ์โบราณในพิพิธภัณฑ์แห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2544). *การศึกษาสื่อมวลชนด้วยทฤษฎีวิพากษ์ (Critical Theory) แนวคิดและตัวอย่างงานวิจัย*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์. (2549). *ทฤษฎีสี*. สืบค้นเมื่อ 27 มิถุนายน 2556, จาก <http://www.prc.ac.th/newart/webart/color01.html> (27 มิถุนายน 2556)
- คุณากร วาณิชยวิรุณห์. (2552). *เศรษฐกิจสร้างสรรค์ เข้ามั่งคั่งจากความคิดกันอย่างไร The creative economy how people make money from ideas*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- ชัย วิเศษมงคล. (2556). *สู่ภาวะเศรษฐกิจด้วย Niche market*. สืบค้นเมื่อ 27 มิถุนายน 2556, จาก http://www.businesssai.co.th/bt/content.php?data=414180_Smart%2520SMEs
- ดนัย เทียนพุฒ. (2556). *Niche market ที่โดนตลาด*. สืบค้นเมื่อ 27 มิถุนายน 2556, จาก <http://onthailand.blogspot.com/2009/05/niche.html>.
- ธนวรรณ แสงสุวรรณ. (2552). *การจัดการการตลาด Marketing Management*. กรุงเทพฯ: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2552). *หอแสดงผ้าไทยพื้นบ้านเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ*. กรุงเทพฯ: ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- นวลน้อย บุญวงศ์. (2542). *หลักการออกแบบ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นที บุญพราหมณ์. (2552). *การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค*. สืบค้นเมื่อ 27 มิถุนายน 2556, จาก http://www.rilp.ac.th/webpage_tec/sunisa/download/ebook/doc
- ประเสริฐ ศีลรัตน์. (2545). *การออกแบบลวดลาย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- พรเทพ เลิศเทวศิริ. (2545). *รวบรวมบทความผลงานการวิจัยศาสตร์แห่งการออกแบบ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พันธุ์พันธ์ พันธุ์รอม. (2552). *ฉลาดคิดฉลาดรวย*. กรุงเทพฯ: บุคมัสเตอร์.
- พรทิพย์ พิมพ์สินธุ์. (2541). *การสำรวจความคิดเห็นของผู้ผลิตและผู้บริโภคที่มีต่อผ้าไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง. (2545). *วิธีเขียนการวิจัยการออกแบบผลิตภัณฑ์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง. (2547). *ประวัติศาสตร์นฤมิตศิลป์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พินาริน สาริยา. (2549). *การออกแบบลวดลาย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2544). *ผ้าทอพื้นเมือง-การสำรวจผู้ผลิตทั่วประเทศ โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทุกจังหวัด*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- รวีเทพ มุกสิกะปาน. (2549). รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาการออกแบบเครื่องนุ่งห่ม (ผ้าไทย) เพื่อการส่งออก. ปีงบประมาณ พ.ศ.2548. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรรณภา วุฒทะกุล; และคณะ. (2536). ผ้าทอกับชีวิตของชาวไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- วุฒิสภา. (2548). สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถช่างทอ ร้อยใจ เทิดไท้องค์ 72 พรรษา. กรุงเทพฯ: สยามทอกิจ.
- วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. (2550). สารานุกรมผ้าเครื่องถักทอ. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2545). ประวัติศาสตร์ศิลป์และการออกแบบ.อีแอนด์ไอคิว. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วาริน จันทระเจริญ. (2543). *Knowing Fashion*. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.
- วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร. (2548). หลักการออกแบบและแนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์. กรุงเทพฯ: ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2539). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: วิสิทธ์พัฒนา.
- ศิริ ผาสุก. (2545). ผ้าไหมพื้นบ้าน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สกันธ์ ภูงามดี. (2545). จิตวิทยากับการออกแบบ. กรุงเทพฯ: วาดศิลป์.
- อ้อยทิพย์ พลศรี. (2545). การออกแบบลวดลาย. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์
- Archer. Bruce. (1979). *Design as a Discipline Studies 1*. New York: Wesson – Guptill.
- Carol Joyce. (1993). *Textile design*. New York: Wesson – Guptill.
- CRM to Thai. (2555). *E-Marketing*. Retrived December 19, 2012, From <http://www.crmtotai.com/indax.php?option=content&task=view&id=227&Itemid=83>
- Drusilla Cole. (2007). *Patterns*. London: Laurence knig.
- Womenmthai. (2555). *Fashion Trend*. Retrived December 9, 2012, From http://women.mthai.com/views_Trend-Fashion_11_50_28979_1.women

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ

ที่ ศธ 0519.12/3 ร 5

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๖๖ มกราคม 2557

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และผังเมือง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เนื่องด้วย นางสาวเนตรนภลัย แซ่หลี่ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชานวัตกรรมการออกแบบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาและพัฒนากระบวนการทอผ้าลายยกดอก เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายกรณีศึกษา: ผ้าลายยกดอกกลุ่มทอผ้าบ้านตรแกแค ตำบลหนองหาด อำเภอลืออำนาจ จังหวัดนครราชสีมา” โดยมี อาจารย์ ดร.กรกมล คำสุข เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัญญา ทองสวัสดิ์ และอาจารย์ปรีชาติ ศรีสนาม เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวเนตรนภลัย แซ่หลี่ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 089-494-2830

ที่ ศธ 0519.12/384

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒๗ มกราคม 2557

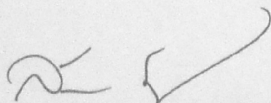
เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณะบดีคณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

เนื่องด้วย นางสาวเนตรนภลัย แซ่หลี่ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชานวัตกรรมการออกแบบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาและพัฒนากระบวนการทอผ้าลายยกดอก เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายกรณีศึกษา: ผ้าลายยกดอกกลุ่มทอผ้าบ้านตรกแกแค ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช” โดยมี อาจารย์ ดร.กรกมล คำสุข เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปฐวี ศรีโสภ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวเนตรนภลัย แซ่หลี่ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 089-494-2830

ภาคผนวก ข

แบบประเมินเกี่ยวกับรูปแบบโดยทั่วไป ตามความคิดเห็นด้านความพึงพอใจ
ของกลุ่มเป้าหมาย และแบบสอบถามเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย
จากผ้าทอลายยกดอก

แบบสอบถามที่ 1

แบบประเมินเกี่ยวกับรูปแบบโดยทั่วไป ตามความคิดเห็นด้านความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย และแบบสอบถามเกี่ยวกับผ้าทอลายยกดอก เพื่อนำลายผ้ามาพัฒนาออกแบบลายเพื่อผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย กรณีศึกษา: ผ้าลายยกดอกกลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค ตำบลหนองหาด อำเภอลืออำนาจ จังหวัดนครราชสีมา โดยลายผ้าทอยกดอกนั้น ได้แบ่งชนิดของลวดลายไว้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบคำถาม

1. เพศ

☐ หญิง

☐ ชาย

2. อายุ

☐ 20 – 30 ปี

☐ 31 – 40 ปี

☐ 41 ปีขึ้นไป

3. อาชีพ

☐ พ่อบ้าน / แม่บ้าน

☐ ข้าราชการ

☐ พนักงานบริษัท

4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

☐ 10.000 – 15.000 บาท

☐ 15.001 – 20.000 บาท

☐ 20.001 – 25.000 บาท

☐ 25.001 – 30.000 บาท ขึ้นไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลความพึงพอใจในการซื้อผลิตภัณฑ์

1. อิทธิพลที่ท่านตัดสินใจซื้อผ้าทอลายยกดอก

☐ ชอบเป็นการส่วนตัว

☐ เพื่อนรู้จัก ผ้าทอลายยกดอก

2. ท่านชอบเครื่องแต่งกายจากผ้าทอยกดอกโทนสีอะไร

☐ สีโทนร้อน

☐ สีโทนเย็น

☐ ผสมสีตรงข้าม

☐ ชอบทั้งสีโทนร้อนและสีโทนเย็น

3. ท่านซื้อผ้ายกดอกบ่อยแค่ไหน

☐ เดือนละ 1 ครั้ง

☐ เดือนละ 2 ครั้ง

☐ เดือนละ 2 ครั้ง

4. แต่ละเดือนท่านซื้อผ้าทอยกดอกเฉลี่ยครั้งละกี่ผืน

☐ ครั้งละ 1 ผืน

☐ ครั้งละ 2 ผืน

☐ มากกว่าครั้งละ 3 ผืน

5. ท่านซื้อผ้าทอยกดอกเพื่อใช้ในโอกาสอะไร

☐ เพื่อใส่ไปงานปาร์ตี้

☐ เพื่อใส่ทำงาน

☐ เพื่อใส่เป็นประจำทุกวัน

ตอนที่ 3 ข้อมูลลายผ้าที่กลุ่มเป้าหมายนิยมซื้อเป็นประจำ เพื่อให้ผู้วิจัยได้นำมาพัฒนาลาย
ผ้าทอ ยกดอก เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายในแต่ละโอกาสต่าง ๆ ได้
เหมาะสมกับยุคสมัยให้มากที่สุด

ลวดลายที่ไล่มาจากรูปทรงของสัตว์

ผ้ายกดอกลายเกล็ดปลา <input data-bbox="730 860 842 949" type="checkbox"/>	ผ้ายกดอกลายเกล็ดปลาพิมพ์เส้น <input data-bbox="1294 860 1406 949" type="checkbox"/>
ผ้ายกดอกลายแมงมุมก้านแยง <input data-bbox="730 1352 842 1442" type="checkbox"/>	<input data-bbox="1294 1352 1406 1442" type="checkbox"/>

ลวดลายที่มาจากรูปทรงของพืช

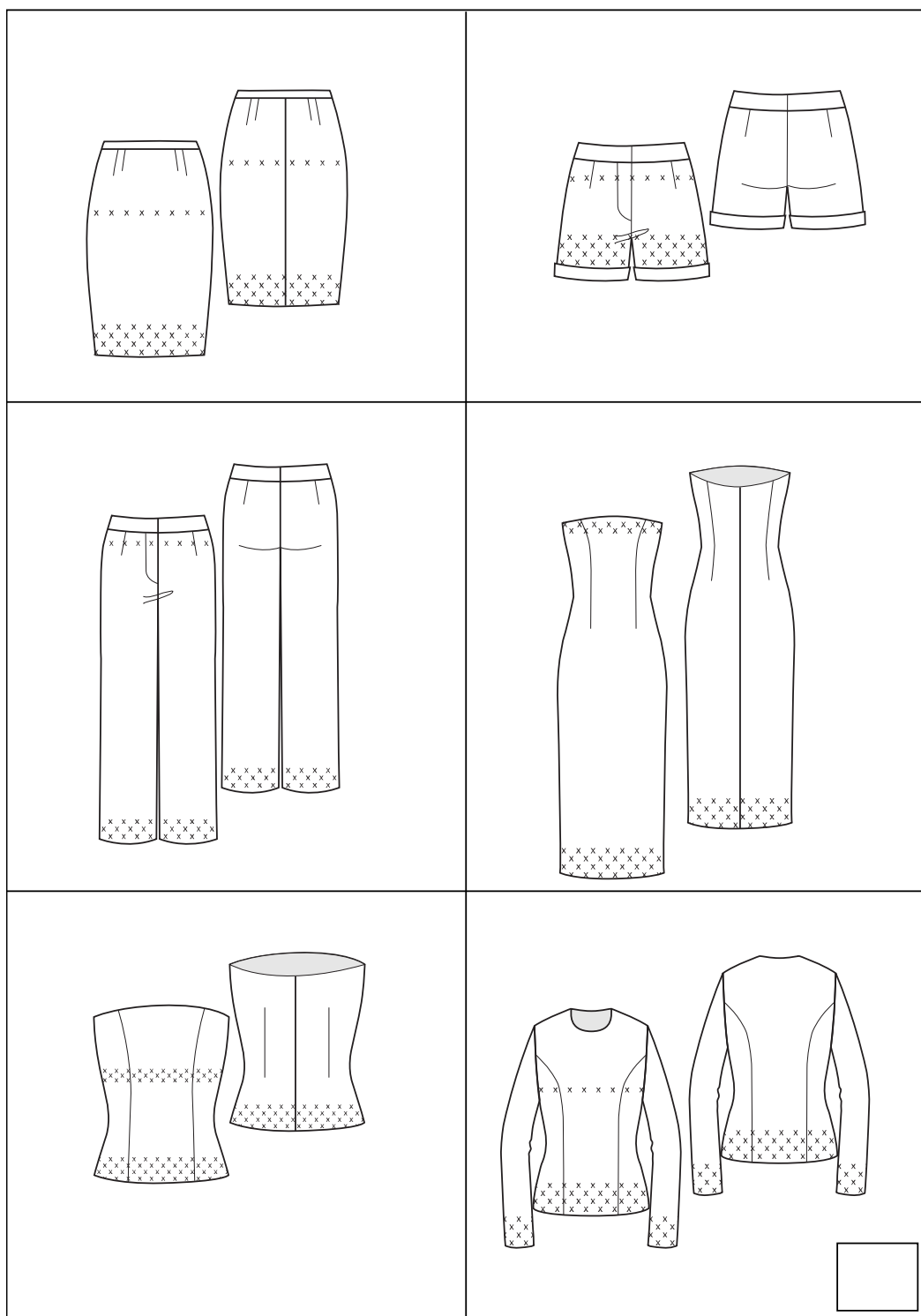
ผ้ายกดอกลายดอกกระเจียว <input data-bbox="730 1895 842 1984" type="checkbox"/>	ผ้ายกดอกลายดอกบานชื่น <input data-bbox="1294 1895 1406 1984" type="checkbox"/>
--	--

ลายปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ

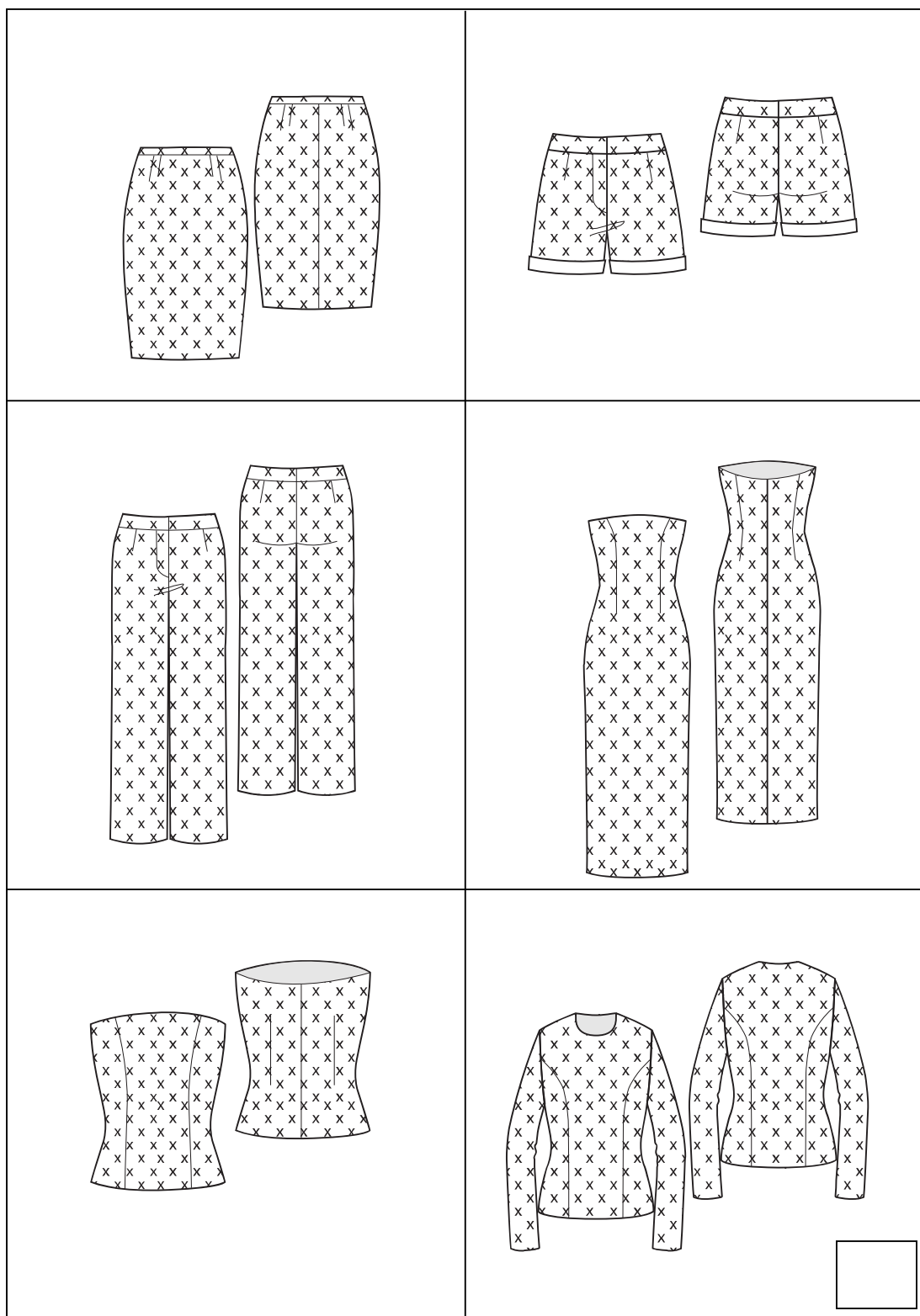
ผ้ายกดอกลายสายฟ้า 	
ผ้ายกดอกลายลูกแก้วฝัง 	ผ้ายกดอกลายพรมเหลี่ยม
ผ้ายกดอกลายแก้วสุวรรณสาร 	ผ้ายกดอกลายใจประสาน

ตอนที่ 4 ข้อมูลการวางลายผ้ายกดอกบนผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้นให้
กลุ่มเป้าหมายเลือก เพื่อนำมาพัฒนาลายผ้าทอ ยกดอก เพื่อการออกแบบ
ผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายในแต่ละโอกาสต่าง ๆ ได้เหมาะสมกับยุคสมัยให้มากที่สุด

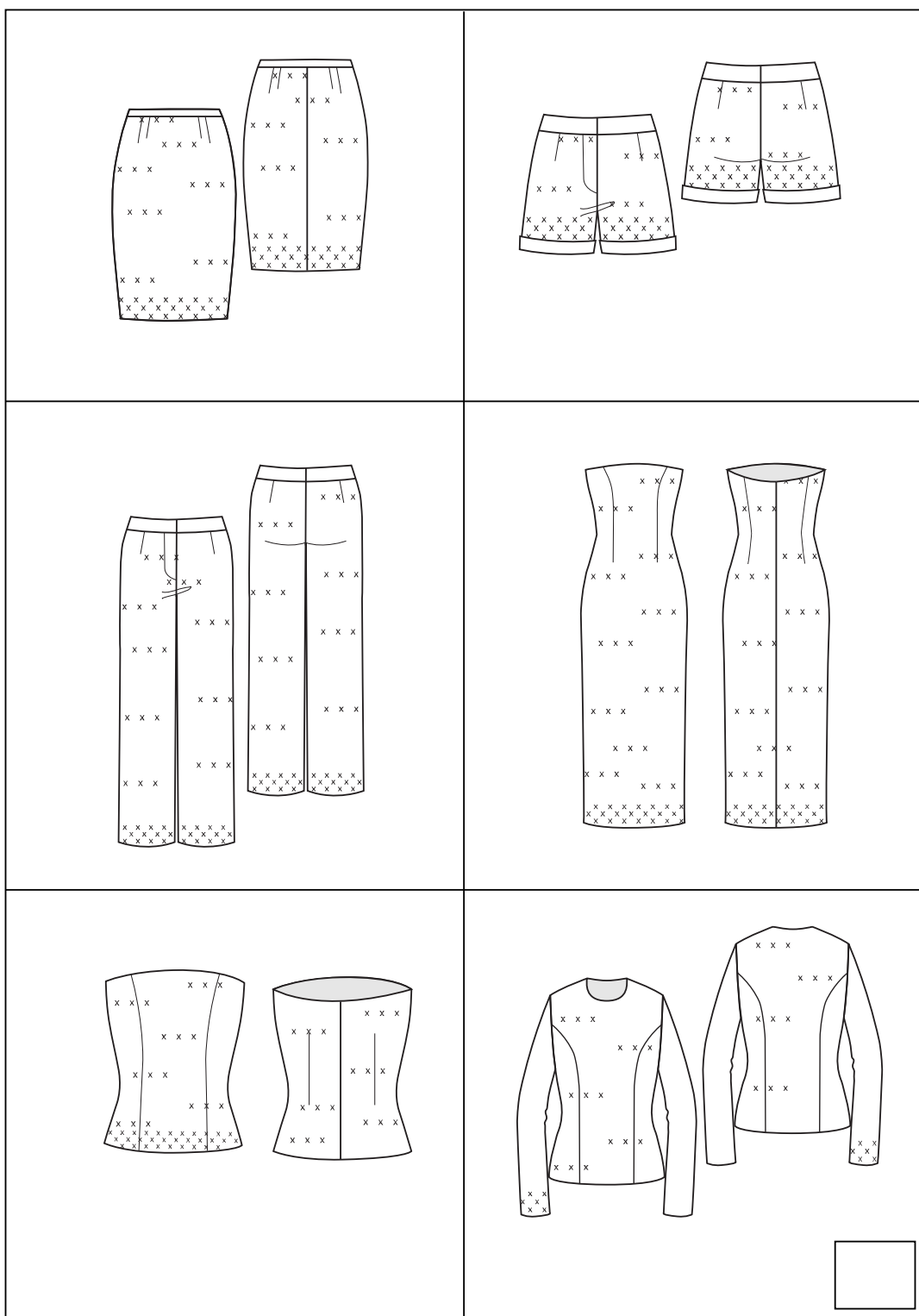
การจัดวางลายตำแหน่งที่ 1

การจัดวางลายตำแหน่งที่ 2

การจัดวางลายตำแหน่งที่ 2

ภาคผนวก ค

แบบประเมินเกี่ยวกับรูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย และ ผ้าทอยกดอกจากแบบร่าง
ตามความคิดเห็นด้านความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย

แบบสอบถามที่ 2

แบบประเมิน แนวคิดการออกแบบดังกล่าวไปแล้ว ผู้วิจัยได้ศึกษาอิทธิพลของกลุ่มเป้าหมายในลักษณะร่วมสมัย โดยศึกษาจาก BRAND TARGET (TONY BURCH) พบว่า กระแสความนิยมและเป็นแนร์นใกล้เคียงกับแนวความคิดของผู้วิจัยเพื่อเสริมการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายได้มองภาพที่ชัดขึ้น และเป็นแนร์นที่ได้รับการนิยมของกลุ่มประชากรเฉพาะ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมองภาพชัด ดังนี้

แสดงแนวความคิดของ BRAND TARGET ของ (TONY BURCH)

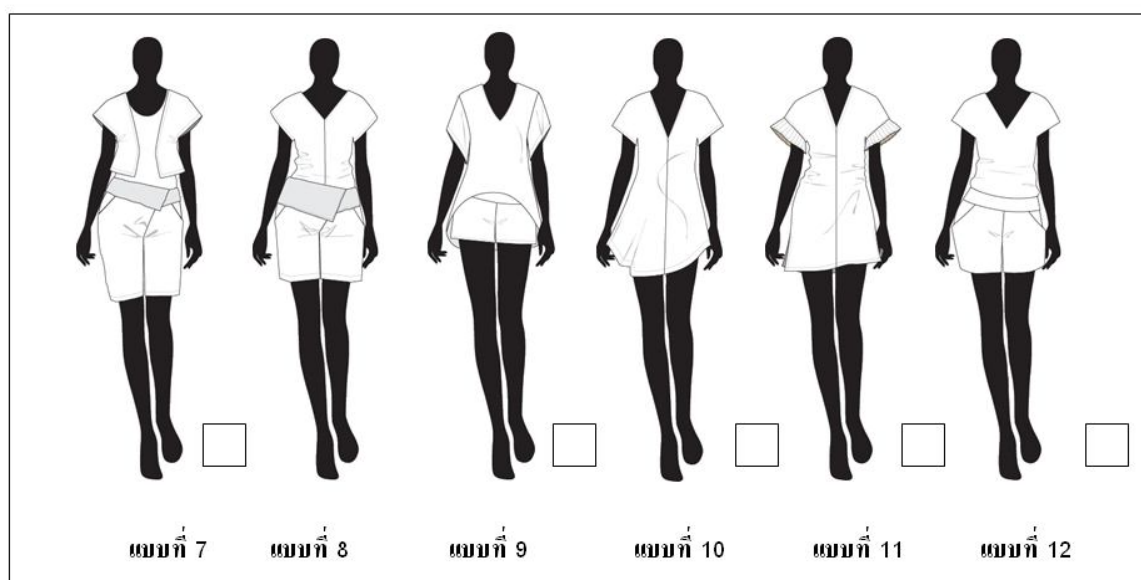
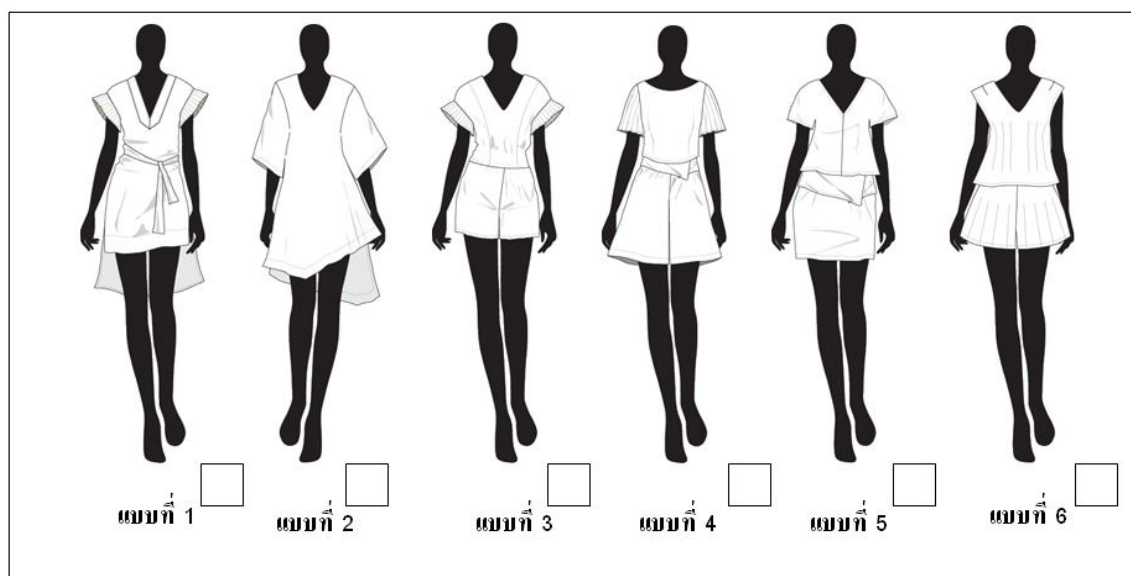
แสดงแนวความคิดเกี่ยวกับเทรนด์สี (TREND COLOR) 2004-15

แสดงแนวความคิดผลิตภัณฑ์เครื่องแต่ง

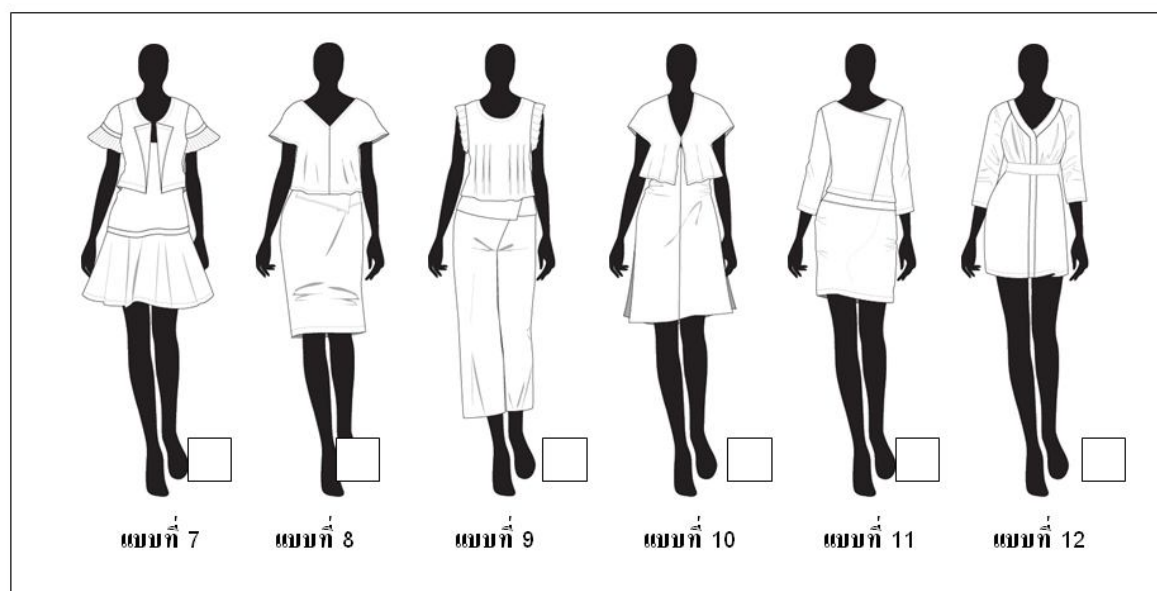
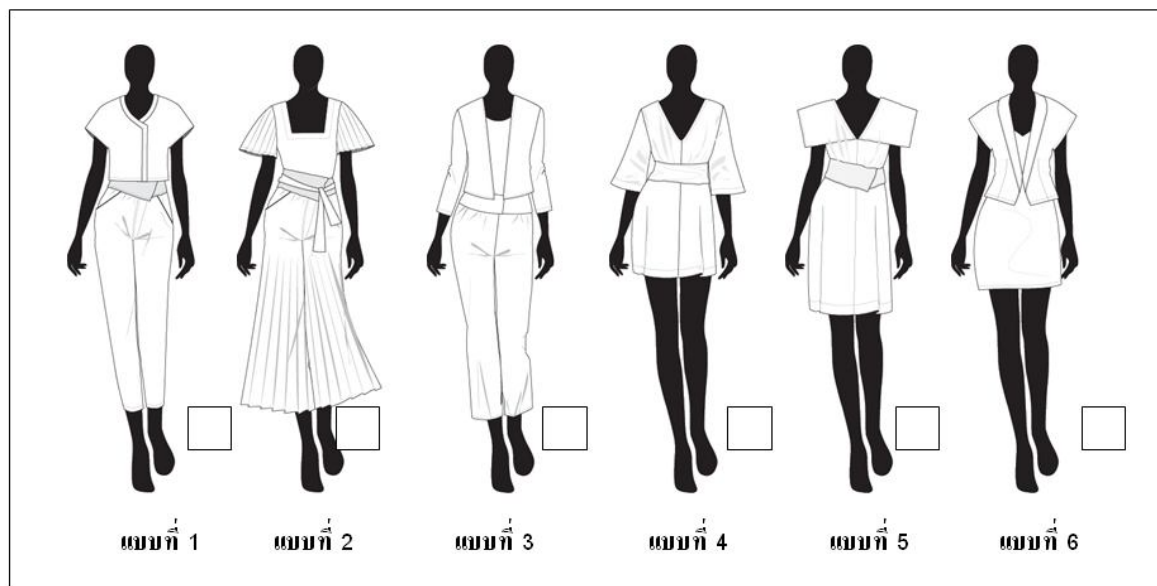

ตอนที่ 1 แบบประเมินต้นแบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายชุดลำลอง (Casual Clothes)
จำนวน 12 แบบเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเลือกแบบที่ชอบมากที่สุดจำนวน 4 แบบ

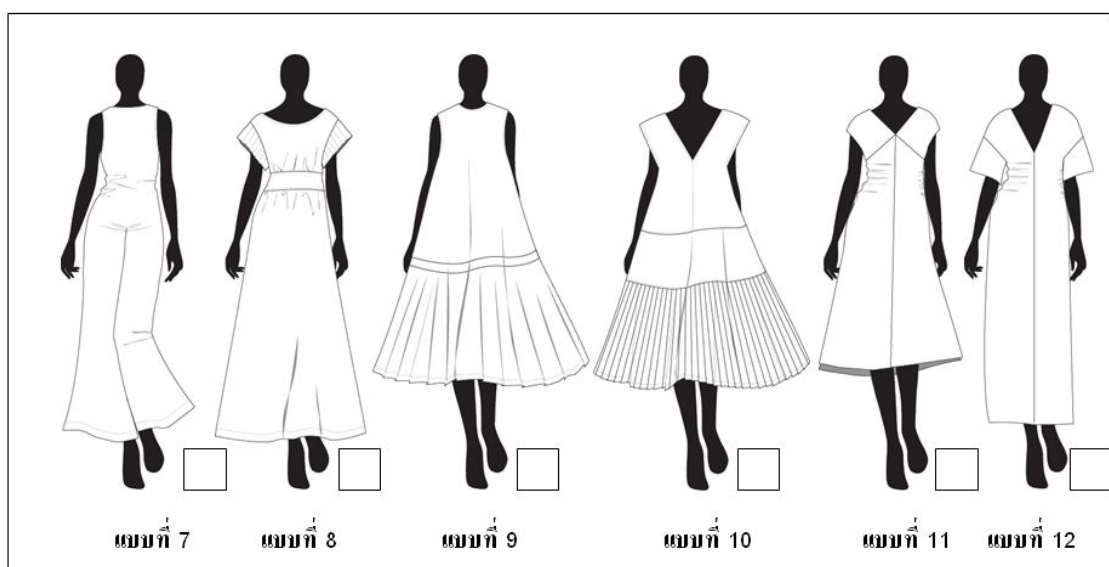
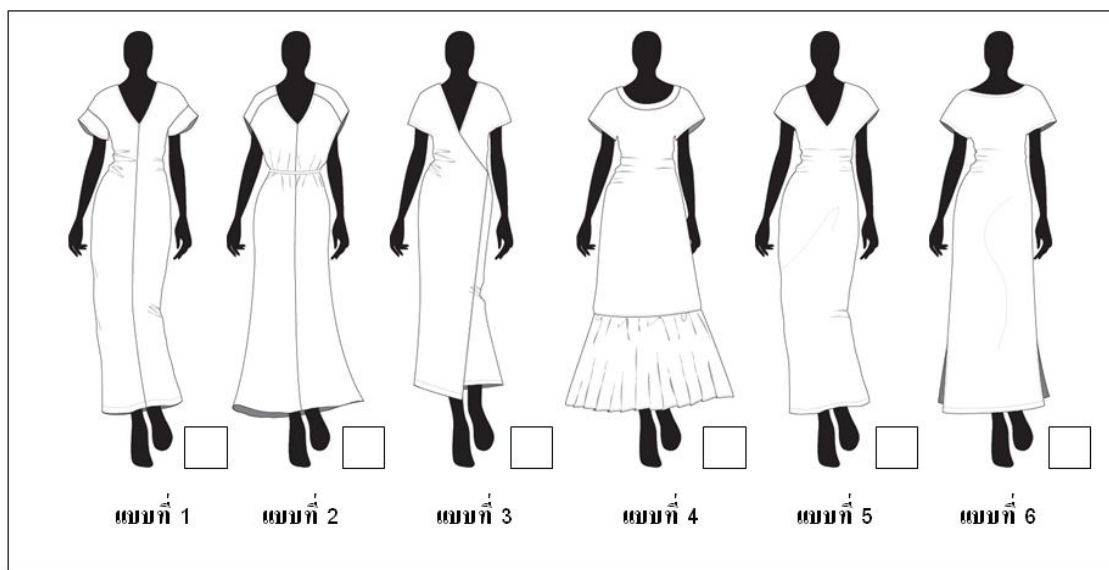
ตอนที่ 2 แบบประเมินต้นแบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายชุดทำงาน (Work Clothes) 12
รูปแบบ จำนวน 12 แบบเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเลือกแบบที่ชอบมากที่สุดจำนวน
4 แบบ

ชุดทำงาน (Work Clothes) 12 รูปแบบ

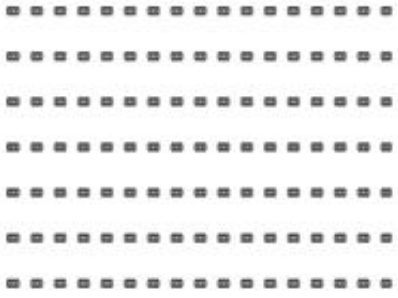
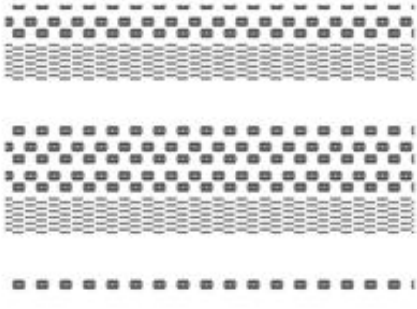
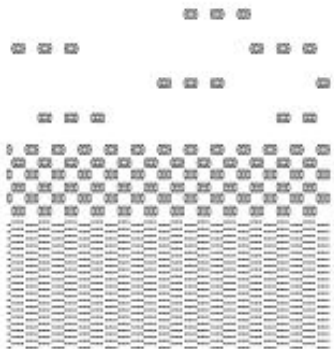
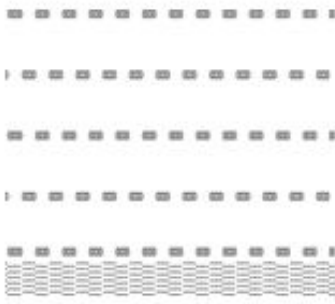
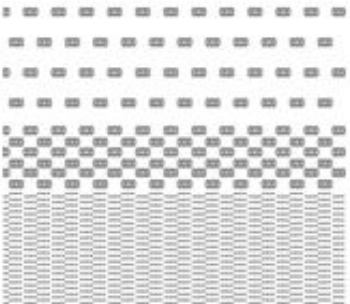

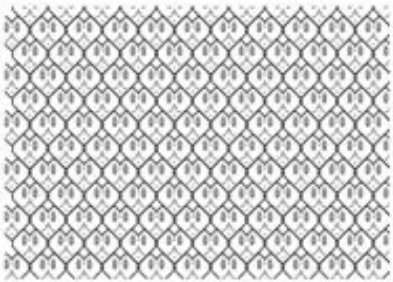
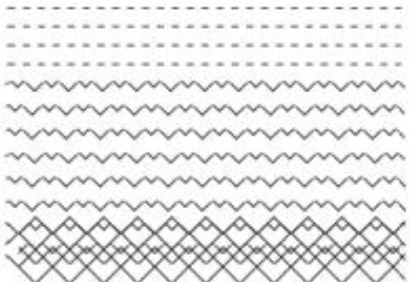
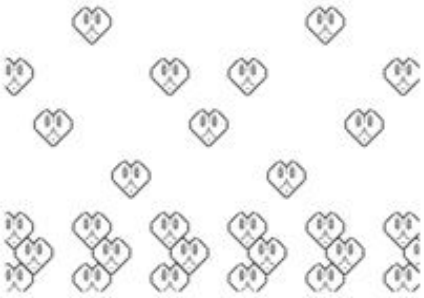
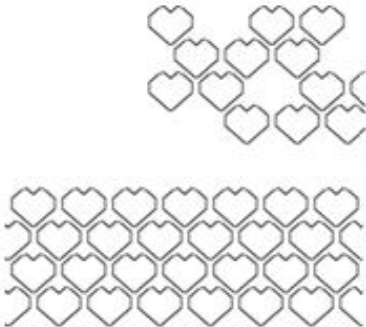
ตอนที่ 3 แบบประเมินต้นแบบร่างผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายชุดออกงานปาร์ตี้ (Evening Clothes) จำนวน 12 แบบเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเลือกแบบที่ชอบมากที่สุดจำนวน 4 แบบ

ชุดออกงานราตรี (Evening Clothes) 12

ตอนที่ 4 แบบประเมินต้นแบบร่างลายผ้ายกดอกลายดอกพิกุล และ ลายสร้อยดอกแค
ทั้งหมด 10 แบบ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเลือกแบบที่ชอบมากที่สุดจนวนลยละ 1 แบบ
จำนวน 2 ลาย

	
ลายดอกพิกุลก่อนการพัฒนา	ลายดอกพิกุลพัฒนาที่ 1
	
ลายดอกพิกุลพัฒนาที่ 2	ลายดอกพิกุลพัฒนาที่ 3
	
ลายดอกพิกุลพัฒนาที่ 4	ลายดอกพิกุลพัฒนาที่ 5

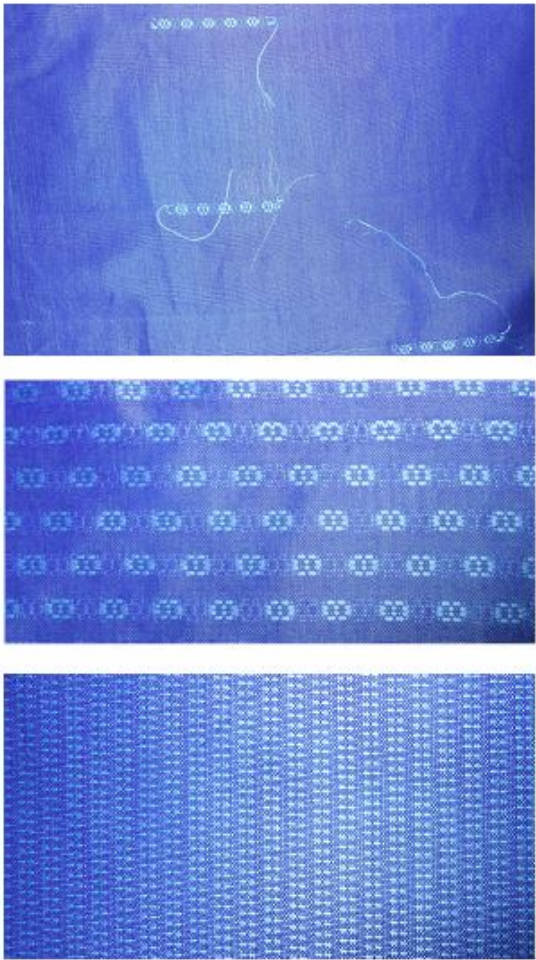
	
ลายดอกสายสร้อยดอกแถม่อนการพัฒนา	ลายดอกพิกุลพัฒนาที่ 1
	
ลายดอกพิกุลพัฒนาที่ 2	ลายดอกพิกุลพัฒนาที่ 3
	
ลายดอกพิกุลพัฒนาที่ 4	ลายดอกพิกุลพัฒนาที่ 5

ภาคผนวก ง

แบบประเมินเกี่ยวกับต้นแบบผ้าทอลายยกดอก ตามความคิดเห็นด้านความพึงพอใจ
ของกลุ่มเป้าหมาย

แบบสอบถามที่ 3

แบบประเมิน ต้นแบบจากผ้าทอยกดอกลายดอกพิกุล และ ลายดอกสร้อยดอกแค เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายประเมินถึงความพอใจมาก ถึงมากที่สุด ดังนี้

คุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของลายผ้าทอยกดอกลายดอกพิกุล		
		
	มาก	มากที่สุด
ลายผ้ายกดอกมีเอกลักษณ์เฉพาะ		
องค์ประกอบ สวยงาม		
สีสันทน สวยงามมีความลงตัวของคุณสี		
การทอผ้ามีความประณีต		
ลวดลายเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย		
เป็นการจัดวางตำแหน่งลวดลายได้สวยงามลงตัว		

แบบประเมิน ต้นแบบจากผ้าทอยกดอกลายดอกพิกุล และ ลายดอกสร้อยดอกแค เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายประเมินถึงความพอใจมาก ถึงมากที่สุด ดังนี้

คุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของลายผ้าทอยกดอกลายดอกพิกุล		
		
	มาก	มากที่สุด
ลายผ้ายกดอกมีเอกลักษณ์เฉพาะ		
องค์ประกอบ สวยงาม		
สีสันทน สวยงามมีความคงตัวของสี		
การทอผ้ามีความประณีต		
ลวดลายเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย		
เป็นการจัดวางตำแหน่งลวดลายได้สวยงามลงตัว		

ภาคผนวก จ

แบบประเมินเกี่ยวกับต้นแบบผ้าดิบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย ตามความคิดเห็น
ของผู้เชี่ยวชาญ

แบบสอบถามที่ 4

แบบประเมินเกี่ยวกับต้นแบบผ้าดิบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย เพื่อให้กลุ่มเป้าหมาย ประเมินถึงความพอใจมาก ถึงมากที่สุดโดยให้กลุ่มเป้าหมายเลือกเพื่อขึ้นตัวอย่างต้นแบบผ้าทอยกดอกต้นแบบจำนวน 2 แบบ ดังนี้

ชุดลำลอง (Casual Clothes) 4 ชุด

ชุดทำงาน (Work Clothes) 6 รูปแบบ

ชุดออกงานปาร์ตี้ (Evening Clothes) 12 รูปแบบ

ภาคผนวก จ

แบบประเมินเกี่ยวกับต้นแบบจากผ้าทอยกดอกผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย
ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

แบบสอบถามที่ 5

แบบประเมินเกี่ยวกับต้นแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอยกดอก จำนวน 6 แบบ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายประเมินถึงความพอใจมาก ถึงมากที่สุด ดังนี้

ต้นแบบชุดลำลอง		
		
คุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย จากผ้าทอยกดอก ลายดอกพิบูล	มาก	มากที่สุด
รูปแบบเครื่องแต่งกายมีเอกลักษณ์เฉพาะ		
การจัดวางองค์ประกอบ ของลายผ้า สวยงาม		
ความสวยงามของเครื่องแต่งกายมีความลงตัว		
การตัดเย็บเครื่องแต่งกาย ประณีต เรียบร้อย		
ลวดลายเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย		
เครื่องแต่งกายเหมาะสมกับลักษณะการใช้งาน		

แบบประเมินเกี่ยวกับต้นแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอยกดอก จำนวน 6 แบบ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายประเมินถึงความพอใจมาก ถึงมากที่สุด ดังนี้

ต้นแบบชุดทำงาน		
		
คุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอยกดอก ลายดอกพิบูล	มาก	มากที่สุด
รูปแบบเครื่องแต่งกายมีเอกลักษณ์เฉพาะ		
การจัดวางองค์ประกอบ ของลายผ้า สวยงาม		
ความสวยงามของเครื่องแต่งกายมีความลงตัว		
การตัดเย็บเครื่องแต่งกาย ประณีต เรียบร้อย		
ลวดลายเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย		
เครื่องแต่งกายเหมาะสมกับลักษณะการใช้งาน		

แบบประเมินเกี่ยวกับต้นแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอยกดอก จำนวน 6 แบบ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายประเมินถึงความพอใจมาก ถึงมากที่สุด ดังนี้

ต้นแบบออกงานชุดปาร์ตี้		
		
คุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย จากผ้าทอยกดอก ลายดอกพิกุล	มาก	มากที่สุด
รูปแบบเครื่องแต่งกายมีเอกลักษณ์เฉพาะ		
การจัดวางองค์ประกอบ ของลายผ้า สวยงาม		
ความสวยงามของเครื่องแต่งกายมีความลงตัว		
การตัดเย็บเครื่องแต่งกาย ประณีต เรียบร้อย		
ลวดลายเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย		
เครื่องแต่งกายเหมาะสมกับลักษณะการใช้งาน		

แบบประเมินเกี่ยวกับต้นแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอยกดอก จำนวน 6 แบบ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายประเมินถึงความพอใจมาก ถึงมากที่สุด ดังนี้

ต้นแบบชุดลำลอง		
		
คุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอยกดอก ลายดอกพิกุล	มาก	มากที่สุด
รูปแบบเครื่องแต่งกายมีเอกลักษณ์เฉพาะ		
การจัดวางองค์ประกอบ ของลายผ้า สวยงาม		
ความสวยงามของเครื่องแต่งกายมีความลงตัว		
การตัดเย็บเครื่องแต่งกาย ประณีต เรียบร้อย		
ลวดลายเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย		
เครื่องแต่งกายเหมาะสมกับลักษณะการใช้งาน		

แบบประเมินเกี่ยวกับต้นแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอยกดอก จำนวน 6 แบบ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายประเมินถึงความพอใจมาก ถึงมากที่สุด ดังนี้

ต้นแบบชุดทำงาน		
		
คุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอยกดอก ลายดอกพิกุล	มาก	มากที่สุด
รูปแบบเครื่องแต่งกายมีเอกลักษณ์เฉพาะ		
การจัดวางองค์ประกอบ ของลายผ้า สวยงาม		
ความสวยงามของเครื่องแต่งกายมีความลงตัว		
การตัดเย็บเครื่องแต่งกาย ประณีต เรียบร้อย		
ลวดลายเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย		
เครื่องแต่งกายเหมาะสมกับลักษณะการใช้งาน		

แบบประเมินเกี่ยวกับต้นแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอยกดอก จำนวน 6 แบบ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายประเมินถึงความพอใจมาก ถึงมากที่สุด ดังนี้

ต้นแบบชุดทำงาน		
		
คุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอยกดอก ลายดอกพิกุล	มาก	มากที่สุด
รูปแบบเครื่องแต่งกายมีเอกลักษณ์เฉพาะ		
การจัดวางองค์ประกอบ ของลายผ้า สวยงาม		
ความสวยงามของเครื่องแต่งกายมีความลงตัว		
การตัดเย็บเครื่องแต่งกาย ประณีต เรียบร้อย		
ลวดลายเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย		
เครื่องแต่งกายเหมาะสมกับลักษณะการใช้งาน		

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นามสกุล	นางสาวเนตรนภาลัย แซ่หลี่
วันเดือนปีเกิด	19 พฤษภาคม 2521
สถานที่เกิด	จังหวัดนครศรีธรรมราช
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 146 / 30 หมู่ 5 ตำบลรัชฎา อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต 83000
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	Fashion Designer
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	75 / 44 หมู่ 6 ตำบลรัชฎา อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต 83000 โทร 076-510-143

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2529	ประถมศึกษา จาก โรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสี
พ.ศ. 2535	มัธยมศึกษา จาก โรงเรียนรอยพิบูลย์เกียรติวสุนธราภิวดี
พ.ศ. 2538	การศึกษาวิชาชีพ จาก วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมนครศรีธรรมราช
พ.ศ. 2542	การศึกษาปริญญาตรี จาก คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
พ.ศ. 2557	ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการออกแบบ จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ